

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Наука и техника за младежта“

1988 г.

София, 2014

Библиография

[Стъкленият свидетел](#)

Фантастичен разказ. Автор Боб Шоу. Преведе А. Христова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 1 от 1988 г.

[Горният град](#)

Фантастична повест. Автор Кир Буличов. Преведе А. Христова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 2 от 1988 г.

[Горният град](#)

Фантастична повест. Автор Кир Буличов. Преведе А. Христова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 3 от 1988 г.

[Алгоритъм 512](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Джон Х. Дъркс. Преведе Лина Василева. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 4 от 1988 г.

[Горният град](#)

Фантастична повест. Автор Кир Буличов. Преведе А. Христова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 4 от 1988 г.

[Три минути за вашето самоубийство](#)

Фантастичен разказ. Автор Орлин Крумов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 5 от 1988 г.

[Горният град](#)

Фантастична повест. Автор Кир Буличов. Преведе А. Христова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 5 от 1988 г.

[Горният град](#)

Фантастична повест. Автор Кир Буличов. Преведе А. Христова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 6 от 1988 г.

[Коприната и песента](#)

Фантастичен разказ. Автор Чарлз Фонтаней. Преведе Албена Арнаудова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 7 от 1988 г.

[Веригите на болката](#)

Фантастичен разказ. Автор Дмитрий Биленкин. Преведе А. Христова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 9 от 1988 г.

[Златните буболечки](#)

Фантастичен разказ. Автор Клифърд Саймък. Преведе Григор Попхристов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 10 от 1988 г.

[Трансформация](#)

Фантастичен разказ. Автор Христо Поцаков. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 11 от 1988 г.

[Златните буболечки](#)

Фантастичен разказ. Автор Клифърд Саймък. Преведе Григор Попхристов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 11 от 1988 г.

[Гледна точка](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Айзък Азимов. Преведе Радостина Атанасова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 12 от 1988 г.

Стъкленият свидетел

Фантастичен разказ

Боб Шоу

Харпър се вглеждаше в обляното от дъжда предно стъкло. Близо до полицейското управление нямаше паркинг и сградата изглеждаше отделена на мили от покрития с локви асфалт и плътната завеса на дъжда. Тъмното небе бе надвиснало страшно между къщите, които обграждаха площада.

Усетил за пореден път бремето на годините, Харпър дълго гледа към зданието на полицията, после излезе от колата и с мъка се изправи. Не му се вярваше, че в мазето в западното крило сияе топло слънце. Но той знаеше, че е така, защото преди да излезе, бе позвънил специално там.

– Днес долу времето е чудесно, господин съдия – каза му полицаят пазач с уважение. – Навън, разбира се, не е много приятно, но там е чудесно.

– Дойдоха ли репортери?

– Да, някои вече са тук... В полунощ ли ще дойдете, господин съдия?

– Може би – отвърна Харпър. – Сам, запази ми едно местенце.

– Непременно, сър!

Когато се изкачваше по стъпалата към главния вход, Харпър усети предупреждаващо трепкане в лявата страна на гърдите. Много бърза...

Дежурният при входа отдаде чест.

Харпър кимна.

– Просто не ми се вярва, че е юни, нали, Бен?

– Да, сър. Но чувах, че долу е чудесно.

Харпър приветливо махна с ръка и вече крачеше по коридора, когато болката го стегна. Чиста, пронизваща болка. Сякаш някой бе извадил игла, нажежил я бе до бяло и го бе промушил. Спря за миг и се облегна на облицованата с плочи стена, като се опитваше да скрие слабостта си; челото му се покри с пот. Не мога да се предам сега, помисли си той, когато остава още толкова малко време... Ами ако това е краят?

Харпър се бореше с болката, докато не го пусна. Въздъхна с облекчение и отново тръгна по коридора, съзнавайки, че врагът се е стаил и изчаква.

Сам Макнамара, пост на вътрешната врата, понечи както винаги да се усмихне, но като видя напрегнатото лице на Харпър, бързо въведе съдията в стаята. Между Харпър и този як ирландец, единственото желание на когото бе час по час да пие кафе, съществуваше трайна симпатия, която стопляше сърцето на съдията. Макнамара сложи до стената сгъваем стол и остана да го придържа, докато Харпър седна.

– Благодаря, Сам – с признателност каза съдията, оглеждайки събралата се тълпа. Никой не бе забелязал идването му: всички гледаха по посока на светлината.

Миризмата на влажните дрехи на репортерите изглеждаше съвсем неуместна в прашното мазе. Само до преди пет години в тази най-стара част на полицейското управление се пазеха ненужните архиви. Оттогава освен в дните, когато се допускаха

представители на печата, между голите бетонни стени се намираха само записващата апаратура, двама скучаещи до смърт постови и стъклен панел, поставен в рамка.

Стъклото беше особено – през него светлината минаваше цели пет години. Такива стъкла от ретардит хората използванаха, за да запечатат за своите домове сцени с изключителна красотата.

Според Харпър картината, която той виждаше сякаш през прозорец, не се отличаваеше с особена красота: твърде приятен залив някъде на Атлантическото крайбрежие, но във водата имаше прекалено много лодки, а встрани стърчеше грозно някакъв автосервиз. Тънкият познавач и ценител на ретардита незабавно би разбил панела с някое паве – във всеки магазин може да се купи стъкло с къде по-приятен пейзаж. Но това стъкло не беше просто стъкло, то беше свидетел. Стъкло с дебелина пет години... Едва след пет години първият лъч светлинка излезе на обратната страна на панела, монтиран в къщата на родителите на Емил Бенет. И ето сега, след пет години, в полицейското мазе се разкриваше същата панорама – полицията конфискува стъклото от Бенетови. То безпогрешно ще покаже всичко, което е видяло, но само когато му дойде времето.

Мъчително прегърбил се в стола, на съдията Харпър му се стори, че седи в някое кино. Светлината в помещението идваше само от стъкления правоъгълник, а неспокойно шаващите репортери се бяха разположили в редици като зрители. Присъствието им отвличаше Харпър и му пречеше да потъне в спомените си.

Неспокойните води на залива хвърляха в стаята слънчеви отблясъци, назад и напред сновяха лодки, от автосервиза беззвучно излизаха случайни автомобили. През градината на преден план мина симпатично момиче в къса рокля според модата преди пет години и Харпър забеляза как някои от журналистите си записаха нещо в бележниците.

Един от най-любопитните стана от мястото си и заобиколи стъклото, за да погледне от другата му страна, но се върна разочарован. Харпър знаеше, че отзад панелът е покрит с метален лист. Властите бяха решили, че показването на всичко онова, което бе станало в къщата, би било нахлуване в личния живот на старите Бенетови.

Минутите вървяха безкрайно бавно и премалелите от горещината репортери започнаха шумно да се прозяват. Харпър чу оплаквания срещу дългото изчакване и се усмихна – той бе чакал цели пет години. Струваше му се дори повече.

Този ден, 7 юни, очакваха мнозина. Но точното време никой не можеше да каже. Емил Бенет сам не успя да си спомни кога точно в този горещ неделен ден бе отишъл при родителите си. Следствието трябваше да се задоволи с твърде неопределеното „около три следобед“.

И ето сега можеше да бъде уточнено. Това не играеше особена роля, но в интерес на правосъдието всичко трябваше да бъде възстановено.

Най-сетне един от репортерите забеляза седящия до вратата Харпър.

– Моля за извинение, сър. Не сте ли съдията Харпър?

Очите на младия репортер заискриха, когато осъзна важността на присъствието на съдията за готвения за печат материал.

– Ако не се лъжа, вие водихте делото... срещу Бенет, нали?

Харпър кимна.

– Да, така е. Но не желая да ви дам интервю. Извинете.

– Да, сър, моля. Разбирам.

Журналистът с пружинираща походка бързо излезе в коридора. Харпър се досети, че младият човек току-що бе решил как да оформи материала си. Той самият също би могъл да напише този текст:

„Днес съдията Харпър, който преди пет години води противоречивото дело срещу двадесет и две годишния Бенет, обвинен в убийство, седеше на стол в едно от мазетата на полицейското управление. Този вече стар човек няма какво да каже. Той само чака, наблюдава и се измъчва...“

Измъчва се! Това негова дума ли е, или на репортера? Харпър се усмихна криво.

Както се оказа, Емил Бенет не се бе излъгал: в три часа и осем минути Харпър и очакващите репортери видяха приближаващия се Бенет.

Останалото засега не е съществено. До полунощ Емил ще се къпе, ще яде, ще гледа телевизия, ще се поразходи с родителите си, а когато те тръгнат да си лягат в далечната спалня със спуснати щори, ще отиде до бара и едва тогава ще стане онова, за което са се събрали тук репортерите и Харпър. И ще стане ето какво: през нощта на 8 юни в градинката пред прозореца била изнасилена и убита 20-годишната машинописка Джоан Келдерси. Убит е бил и

нейният приятел, 23-годишният автомеханик Едуард Хети, когато навярно се опитвал да защити момичето.

Убиецът не е знаел, че престъплението се наблюдава от стъкления свидетел. Родителите на Бенет не му били казали нищо за стъклото, просто забравили: той идвал рядко при тях, стъклото било поставено отдавна и за старите хора то не било никаква новост, за която трябвало да помнят и разказват.

И сега стъкленият свидетел се готвеше да даде точни и неопровержими показания.

...Още когато помнещото стъкло се появи по магазините, хората се замислиха: какво ще стане, ако пред него се извърши престъпление? Каква ще бъде позицията на закона, ако подозрението падне, да кажем, върху трима души и в същото време едва след 5 или 10 години късът стъкло ще посочи еднозначно престъпника? От една страна, не бива да бъде наказан невинен човек, а от друга – съвсем недопустимо е злодеят да бъде оставен на свобода... Така пишеха тогава журналистите.

За съдията Харпър такъв проблем не съществуваше. За себе си той реши – да постъпи така, сякаш е нямало стъкло.

И наистина остана непоколебимо спокоен, когато точно той трябваше да решава подобно дело.

В неговия окръг нямаше повече убийства и по-голям брой помнещи стъкла, отколкото в който и да е друг. Харпър не се бе срещал с новостта до момента, когато по улиците вместо обикновени електрически крушки не бяха монтирани редуващи се панели от осем и шестнадесетчасов ретардит.

На учените бе нужно доста време, за да могат от първите образци на ретардита, които забавяха светлината примерно с около половин секунда, да получат задържане, измервано с години. Но те не знаеха начин да ускорят предаването. Ако ретардитът беше стъкло в пълния смисъл на думата, той би могъл да се шлифова до исканата дебелина, до искания ден или поне месец и по този начин исканата информация би се получила по-бързо. Но в действителност ретардитът беше непрозрачен материал – светлината не минаваше през него, а се поглъщаше от повърхността и информацията се преобразуваше в съответни напрежения във вътрешността на веществото. В пиезоелектрическия ефект, посредством който се осъществяваше предаването на информацията, участвуваше цялата кристална структура, целият ѝ обем, и всякакви нарушения незабавно изтриваха закономерностите в напреженията. Достатъчно бе да се отчупи едно ъгълче, да се причини най-малката пукнатинка – и цялата картина изчезваше, цялата информация се унищожаваше завинаги. Точно поради тази причина цели пет години два полицаи дежуреха денонощно в мазето край пейзажа прозорец, свидетел по делото Бенет. Съществуваше възможност някой от роднините или жаден за известност маниак да проникне в помещението и да изтрие информацията в стъклото, преди тя да реши всички съмнения.

През петте години на очакване имаше периоди, когато болестта и старческата умора не даваха възможност на Харпър да прояви безпокойството си. Но имаше и периоди, когато той мечтаеше идеалният свидетел да изчезне завинаги.

Какво каза той тогава на съда?

Законът, каза той, съществува само затова, защото хората вярват в него. Всяка минута, всеки миг. Достатъчно е да се подрони тази вяра – макар само веднъж – и на Закона ще бъде нанесена непоправима загуба. Не трябва Законът да встъпва в сила с петгодишна отсрочка.

...Доколкото можеше да се определи, убийствата бяха станали малко преди полунощ.

Вечерта Харпър взе душ и се избърсна за втори път. Това му струваше много сили. Но той все пак реши да се откаже от такси и седна зад волана на колата си. Улиците в центъра бяха толкова задръстени, че подчинявайки се на внезапен порив, той спря няколко квартала преди полицейското управление и тръгна пеш, още повече, че дъждът бе вече престанал. Надвисналите над пътя шестнадесетчасови панели оставаха тъмни, но затова редуващите се с тях осемчасови лееха светлината, погълната през деня. По този начин системата осигуряваше достатъчно осветление през цялото денонощие, при това безплатно. А допълнителното ѝ предимство бе в това, че тя даваше на органите на реда идеални показания за пътните произшествия.

Да, не бива вярата в Закона да бъде с петгодишна отсрочка...

В делото оставаха тъмни места и все пак Харпър осъди Бенет на електрическия стол.

Бенет беше единственият заподозрян, но уликите срещу него носеха косвен характер. Телата бяха намерени едва на следващата сутрин в морето – Бенет би могъл спокойно да се върне в къщи, да измие всички следи и да се наспи. Когато го арестуваха, той беше

спокоен и бодър, а експертизата бе безсилна да докаже каквото и да е. Уликите се заключваха в това, че той беше излизал от бара по времето, когато престъплението е било извършено, че синините и драскотините биха могли да бъдат получени именно в процеса на престъплението. Освен това в периода между полунощ и девет и половина сутринта, когато го бяха арестували, той бе загубил самото си, което бе носил предишната вечер. Сакото не бе намерено. Бил се сбил с някакво момче край бензиностанцията, каза Бенет, но никой не бе видял това сбиване.

Или се бяха уплашили да кажат за него?... В такъв случай кое е било това момче?...

За по-малко от час оттеглилите се на съвещание съдебни заседатели стигнаха до решението, че Бенет е виновен. На последвалото обжалване, искайки преразглеждане на делото, адвокатът сочеше, че съдебните заседатели са пренебрегнали „естественото съмнение“, тоест тълкуването на неясните места в полза на обвиняемия, предполагайки, че съдията Харпър няма да прибегне към по-сурово наказание от доживотен затвор.

Но според Харпър Законът не оставяше място за изчакване, особено в случаите на убийства с утежняващи вината обстоятелства.

Бенет бе осъден на смърт.

Откровената, пронизана от убеденост реч на Харпър му заслужи прозвището Железния Съдия. Съдебната присъда, смяташе той, е била винаги и трябва да си остане свещена. Не му приличаше на Закона да се огъва унижено пред някакъв си къс стъкло. Той се аргументира със съображението, че ако в съда се въведе

многогодишното изчакване, престъпниците съзнателно ще извършват своите зли дела пред петдесетгодишен ретардит и така правосъдието ще бъде парализирано.

Върховният съд потвърди решението на Харпър. Присъдата бе приведена в изпълнение.

А пресата, напротив, намрази Харпър. И той съзнателно започна да не обръща внимание на това, какво пишеха и говореха за него. През целите тези пет години го поддържаше увереността, че е взел правилно решение. Сега му предстоеше да узнае било ли е наистина правилно.

Вестникарите също не бяха забравили делото и сигурно довечера ще се струпат в полицията.

Макар че моментът на истината вече се мяркаше на хоризонта, беше му трудно да повярва, че след броени минути ще се изясни дали Бенет е бил виновен.

Убил ли е невинен човек? Тази мисъл предизвикваше в гърдите му присвиваща болка и Харпър за миг се спря, поемайки въздух.

Той бе съдил според закона. Защо тогава са тези съмнения? Присъдата му бе потвърдена. Законът се бе осъществил.

Той не създава законите – откъде тогава идваше това чувство за лична съпричастност?

Отговорът дойде бързо.

Той не може да бъде равнодушен, защото е част от Закона. Точно той, а не някакво абстрактно въплъщение на правосъдието произнесе присъдата над Емил Бенет.

Ако е извършил грешка, ще си понесе последствията.

Новото разбиране, колкото и да бе странно, успокои Харпър. Той забеляза, че улиците са необичайно оживени за една делнична късна вечер. Центърът буквално бе задръстен от коли от други градове, а тротоарите бяха препълнени от пешеходци.

Харпър се чудеше на това стълпотворение, докато не забеляза, че потокът се движи към полицейското управление. Ето значи каква била работата. Хората не са се изменили от времето, когато са ги привличали арените, гилотините и бесилките. И макар че няма какво да се гледа, те са до мястото на произшествието. Няма значение, че са закъснели с цели пет години.

Сега дори самият Харпър и да искаше, не можеше да попадне в мазето на полицията. Сега в него бяха само записващата апаратура и шест кресла с шест бинокъла – за назначените от правителството наблюдатели.

Харпър не се стремеше да види престъплението със собствените си очи. Нужно му беше само да научи резултата, а после дълго, дълго да си почива. Мерна му се мисълта, че се държи съвсем неразумно – нощната разходка до полицейското управление изискваше голямо, едва ли не прекомерно напрежение и затова криеше за него смъртна опасност. И въпреки всичко не можеше да не дойде.

„Ако Бенет не е виновен за убийството, значи убиецът съм аз“ – внезапно си помисли Харпър.

А може би той бе мислил за това през целите пет години? Мислил, без да признава и на себе си, всеки ден, всеки час? И за това са мислили всички околни, всички вестникари, всички читатели? И са се отнасяли към него като към убиец.

А той самият как тогава, преди пет години, преценяваше съмненията си?...

Като се добра до нестройните редове на автомобилите на пресата, Харпър разбра, че е дошъл твърде рано – оставаше повече от час. Обърна се и започна да върви към противоположната страна на площада, когато го настигна болката от нажежената игла. Едно убождане и Харпър се люшна конвулсивно, поемайки въздух.

– Що за... По-внимателно, дядка!

Гръмливият глас принадлежеше на здравеняк в светлосин комбинезон. Мъчейки се да се задържи на крака, Харпър беше съборил очилата му.

– Извинете – каза Харпър. – Спънах се. Извинете.

– Моля... Я! Вие случайно да не сте съдията?

Здравенякът възбудено дръпна за лакътя своята спътница и Харпър се втурна напред. Не бива да ме познаят, панически се прокрадна в главата му. Той се смеси с тълпата, като менеше посоката, но след шест крачки иглата отново го прободеше. Площадът застрашително се наклони и Харпър застена. Не тук, замоли се той, не тук. Моля те. Не тук и не сега.

Все някак съумя да се задържи на крака и продължи да върви. В края на площада болката се върна още по-силна и решителна – едно убождане, второ, трето. Харпър завика, усещайки как сърцето му се свива в спазъм.

Започна да се свлича, когато усети, че здрави ръце го подкрепят. Харпър погледна мургавото момче. Приятното и загрижено лице,

което той виждаше сякаш през червена пелена, му изглеждаше страшно познато. Харпър се мъчеше да говори.

– Ти... ти... Емил Бенет ли си?

Тъмните вежди учудено се събраха.

– Бенет? Никога не съм чувал...

Харпър съсредоточено мислеше.

– Да, много си млад. Ти не можеш да бъдеш Бенет. Аз го убих преди пет години. Но щом не си чувал за Бенет, какво правиш тук?

– Връщах се в къщи от дискотека и видях тълпата.

Юношата заизмъква Харпър от гълчавата. Съдията чувствуваше колко безсилно се влачат краката му по асфалта.

– Знаеш ли кой съм аз? – прошепна той.

– Знам, че трябва веднага да отидете в болница. Ще позвъня в „Бърза помощ“.

– Чакай – с мъка произнесе Харпър. – Ще минем и без „Бърза помощ“. Ще се съвзема, ако успея да стигна до къщи. Ще ми помогнеш ли да взема такси?

Момчето нерешително вдигна рамене.

– Ваша работа...

В къщи Харпър тежко седна в креслото край телефона и погледна часовника. Почти полунощ. Значи вече не съществува никаква тайна, ни най-малко съмнение за онова, което бе станало преди пет години в градинката край морето. Вдигна слушалката. Харпър можеше да набере всеки от няколкото номера и да разбере какво е показало помнещото стъкло, но не бе по силите му да се обърне към полицията или към кметството. Ще позвъни на Сам Макнамара, ето на кого.

Разбира се, официално на пазачите още нищо не са съобщили, но Сам сигурно вече знае всичко.

Пръстите едва го слушаха, но успя да набере номера. Когато Сам вдигна слушалката, Харпър каза със слаб, но спокоен глас:

– Здравей, Сам. Тук е съдията Харпър. Е, какво, забавлението свърши ли?

– Да, сър. После уредиха пресконференция, но всички вече си отидоха. Вие сигурно сте чули новината от радиото.

– Представи си, не съм я чул, Сам. Аз... се разхождах и скоро се върнах. Реших преди да си легна да се осведомя от някого и си спомних твоя номер.

Сам нерешително се засмя.

– Той е, сър. Личността е установена точно. Наистина е Бенет. Впрочем предполагам, че вие сте знаели от самото начало.

– Предполагам, че съм знаел, Сам.

Харпър усети как очите му се пълнят с горещи сълзи.

– И все пак сигурно камък се е смъкнал от душата ви, господин съдия.

Харпър уморено кимна, но каза:

– Разбира се, радвам се, че не съм сгрешил. Но съдиите не създават законите, Сам. И за Закона стъкълцето няма никакво значение.

Тези думи бяха достойни за Железния Съдия.

По линията настана тишина, а после Сам продължи и в гласа му звучеше едва ли не отчаяние.

– На мен, разбира се, ми е ясно... и все пак сигурно на душата ви е станало по-леко...

С неочаквано топло учудване Харпър осъзна, че якият ирландец го моли. Да, сега отново ще стана човек.

– Добре, Сам – каза най-сетне той. – Да кажем така: днес аз ще заспя спокойно. Доволен ли си?

– Благодаря ви, господин съдия. Всичко хубаво.

Харпър сложи слушалката и с плътно затворени очи започна да чака кога ще настъпи покоят.

Горният град

Фантастична повест

Кир Буличов

Пролог

Залата на Съвета на директорите не бе ремонтирана от години. Свещените фрески, с които таванът беше изрисуван, бяха избелели, влажни петна с най-причудливи форми ги покриваха и придаваха загадъчност на баталните сцени.

Господин директорът Спел разглеждаше тавана и се мъчеше да отгатне смисъла на рисунките. Той не искаше да покаже, че се интересува от онова, което ставаше в залата.

Господин директорът Мекил, началник на полицията, вече завършваше речта си и до слуха на Спел стигаха откъслечни изрази: „...Престъпно нарушавайки Реда, инженер Лемен... Опорочавайки честното име на едно от най-уважаваните семейства, инженер Лемен...“

Мекил, по прякор Мокрицата, имаше предвид семейство Спел: инженер Лемен се канеше да се жени за дъщерята на Спел.

Шестнадесетте директори, които седяха в твърдите дървени кресла около масивната, лъсната от лактите им маса, слушаха внимателно и се мъчеха да разберат каква заплаха за всеки от тях крие гневната реч на Мокрицата. Слаб, мрачен, приличен на прилеп, Първият директор Калгар замислено въртеше с пръсти камбанката. За него не бе изгодно властта на началника на

полицията да бъде разширена, а престъплението на Лемен, това бе ясно за всеки, беше наполовина измислено от Мекил.

Калгар погледна към Спел. Той разглеждаше фреските на тавана. Спел не беше посмял да се опълчи срещу Мокрицата и сега даваше вид, че това, което става, не го засяга.

Мокрицата свърши. Директорите се размърдаха. Някой се закашли. Калгар стана. Той беше Първи директор и той трябва да проведе гласуването.

– Господин Спел – каза Калгар, – съгласен ли сте, че нарушителят на Реда инженер Лемен заслужава смърт в Огнената Бездна?

Спел наведе глава.

– Господин директорът на шахтите?

Директорът на шахтите дълго дъвка устните си, давайки вид, че мисли. Калгар се досети, че Мокрицата му е платил, но недостатъчно.

– Предполагам, че постъпките на инженер Лемен излизат, така да се каже, извън рамките... А неговата идея за съществуването на Горния Град...

– Ние съдим Лемен не за идеи, а за нарушаване на Реда – прекъсна го Мекил.

– Да – каза Директорът на шахтите бързо. – Да, да...

– Господин директорът на комуникациите?

Директорът на комуникациите има болен черен дроб. Той се мръщи, вслушва се в болката, изважда шишенце с лекарство и махва със свободната си ръка – разбира се, какво има да се обсъжда...

Когато и последният от директорите гласува за смъртта на Лемен, Калгар се надигна тежко.

– Тогава – каза той, – съгласно с Традициите и Реда трябва да направим всеобщо Уведомяване. Господин Директор Спел!

Пазителят на ключа, директорът Спел бавно се изправи. Мокрицата го гледаше. Настъпил бе часът на неговото тържество.

На вратата Спел се обърна. До черната завеса, която закриваше входа на залата за заседания, сред чиновниците, жреците, лакеите и охраната стоеше и неговият син във формата на офицер от тайната полиция. Спел-старши срещна погледа му. Спел-младши незабелязано кимна.

Тъмните коридори

Крони се събуди по-рано от обичайното. Зад вратата се чуваха стъпки и гласове, въздишки и тежка кашлица: нощната смяна от азбестовата фабрика си отиваше. Обикновено се събуждаше, когато крачките затихваха. Събуждаше се от тишината.

Като отметна скъсаното одеало, Крони стъпи на пода. Кандилото пред евтината статуйка на бог Ред бе изгаснало. Свивайки пръстите на краката си, Крони се приближи до масата, напипа кутията със земно масло и доля в кандилото. Стана по-светло и като че ли по-топло.

Крони погледна в парченцето огледало, опряно на статуйката. Лицето му не се побра в него. Виждаше само едно светло око, сноп рано посивели твърди коси, тънък нос, сянката на който скриваше хлътналата буза, и дълбока бръчка, която се спущаше към ъгъла на

бледите устни. От вчера по лицето му бяха останали ивици от сажди.

Приготви се, взе сандъчето с инструментите, зави в парцал и пхна в джоба си студените остатъци от вчерашната храна. Обувките му стояха до вратата. Крони духна кандилото.

До поточето, което пълнеше басейна, вече се бяха събрали жени. Някои перяха, други пълнеха вода.

– Махай се от тук – разшумяха се те, когато видяха, че Крони се съблича. – Ще ни развалиш цялата вода, вонящ тръбар!

Крони не им отговори. Седна на края на басейна и спусна краката си в студената сапунена вода.

– Ей сега ще извикам мъжа си – заплаши го Ратни, жената на кварталния пазач.

– Извикай го – подкрепиха я жените. – Нека да се мие в локвата.

Крони извади от сандъчето парче сапун.

– Защо ти е толкова много сапун? – попита го старицата, която живееше над Крони. – Дай ми го.

Но Крони не чуваше жените. Наведе се и сапуниса главата си.

Една жена, не видя коя е, за да се подмаже пред Ратни, се промъкна отзад и изля върху него ведро със сапунена вода. От изненада Крони падна в басейна. Жените започнаха да му се присмиват. Друга поиска да хвърли сандъчето му в басейна, но старицата седна върху него.

Крони излезе от водата и отиде до нишата, за да изцеди панталоните си. Когато се върна при басейна, старицата стана от сандъчето и без да каже нищо, протегна жилестата си ръка. Крони ѝ

даде парчето сапун, което не бе изпуснал и в басейна. Взе сандъчето и тръгна нататък, приглаждайки мокрите си коси.

Ако беше някой друг ден, Крони би побеснял от всичко това, но днес беше друго. Той стигна до асансьора и се поклони на пазача. Пазачът се обърна.

Крони беше тръгнал по-рано и затова в асансьора не срещна постоянните си спътници. Внезапно си помисли, че през целия си живот е срещал твърде малко хора. И все едни и същи. С които работи, с които пътува и някои от съседите си. А има и хора, които мъчно могат да се приемат за такива, защото са като наводнението или като срутването. Това са бирникът и онези, които идват при месечните обиски.

Асансьорът спря. Влязоха нови хора. Беше вече препълнен и Крони чуваше как старите въжета скърцат. Но пазачът не искаше да го пуца още веднъж.

– Някой ден ще паднем – тихо каза побелял техник.

През главите на съседите си Крони гледаше блестящите разноцветни петна по стените на шахтата. Над всички се точеше тясна червена ивица. „В бояджийската работилница се е спускала тръба“ – помисли си тръбарят.

* * *

– Какво така си подранил? – запита го майсторът. Седеше до масата и зачертаваше с късче графит върху плана на някакъв сектор.

– Исах да се измия, а жените не ми дадоха.

Майсторът беше добър, можеше да поговори с него.

– На стената на шахтата видях червено петно – каза Крони. – Сигурно в бояджийската работилница тече тръба.

– Знам – потвърди съмнението му майсторът. – Вече изпратих хора. Днес мини малко след участъка и виж не може ли да се изключи осма линия. Тя почти не тегли.

Влязоха надзорниците от нощната смяна, целите потънали в кал и зли като дяволи.

– Запоихте ли? – попита майсторът.

– Утре отново ще се скъса – измърмори старшият надзорник. Всички клекнаха край стената и старшият веднага задряма.

– Е, аз да тръгвам – каза Крони и взе от ъгъла едно руло тел.

– Да си беше закърпил обувките – посъветва го майсторът.

– Още са здрави – отвърна Крони.

* * *

Всички хора работят заедно. Във фабриките или в канцелариите, в казармата или в топлоцентралата. Само тръбарите и мишеловците прекарват дните си, без да видят един човек. Можеш да презираш тръбарите и да не ги пуцаш до общия басейн, но без тях целият свят отдавна би загинал. Ако се изчисли колко тръби е закърпил, колко дупки е намерил, колко изолация е намотал и колко запушвания е прочистил, ще излезе, че Крони е по-нужен от самия директор Калгар.

Миналата година и през ум не би му минало, че може да сравни тръбаря с някой от чистите. Светът, в който той живееше, беше разумно и строго устроен от бог Ред, излязъл от червения мрак, за да научи хората да се обличат и да осветяват пътя си. Бог предал своето вълшебно кандило на чистите и те, подбуждани от добри

мисли, си разделили светлината със своите по-малки братя. Те хранеха и обличаха мръсните, даваха им работа и ги наказваха строго, но с обич.

Спря до ръждясалата желязна ограда, зад която можеха да отиват само тръбарите. Сложи сандъчето на пода, сне от рамо телта и клекна до статуята на бог Ред. Колената на бога блестяха от масло – тръбарите, които тръгваха на дежурство, молеха бога за благосклонност.

Крони отключи решетката и навлезе в дългия служебен тунел. На всеки сто крачки по тавана висеха мъждиви лампи. По стените се точеха кабели и тръби. По-дебелите тръби вървяха по пода. Крони стоеше и се вслушваше в гласовете им. Беше свикнал по слух да определя състоянието им. Като че ли всичко беше наред. Само тръбата, по която течеше гореща вода към гъбарниците, въздишаше.

Крони спря при отвесната шахта и внимателно огледа местата, където кабелите и тръбите отиваха нагоре и надолу. Най-често утечки възникваха при извивките. Крони трябваше да върви нататък, до третия завой, където свършваше неговият участък, и там да се спусне надолу. Но Крони мина стълбата и извървя още триста крачки извън границите на служебния участък. Това вече беше нарушение. На тръбарите бе забранено да се движат по далечните коридори.

По-рано в шахтата имало подежник. Сега той висеше между етажите, бяха го забравили и някой много отдавна бе пробил в тавана и пода му дупки, за да може да се минава в долния етаж.

В шахтата бе тъмно. Крони запали фенера и го закрепил на челото си, за да освободи ръцете си. Промъквайки се през ръждясалия скелет на подечника, Крони скъса якето си и се ядоса, защото ново щеше да получи едва след осемдесет дена.

Наведе се над дупката и хвърли сандъчето долу, после увисна на ръце и скочи след него. Стоеше върху широк корниз, образуван от бетонната плоча, отчупена от стената на шахтата, и заседнала там. Ослуша се. Някъде далеч от тавана се откъсна водна капка и тупна на мокрия под. Този сектор беше отдавна напуснат и там живееше само привидения.

Надзирателите, които идваха на тези етажи, казваха още, че плъховете тук се движат на групи и да не ти дава бог да налетиш на тях.

Но инженер Рази каза, че освен тръбар, никой друг не може да намери библиотеката. Крони е тръбар и той има ключ за желязната решетка.

Крони закрепил края на телта към плочата. Помислил си дали да не остави и сандъчето си, но не посмя да се раздели с него. После дръпнал телта. Беше здрава. Започнал да се спуща, закрепил сандъчето си през рамо и навел глава, така че през цялото време лъчът светлина да бъде насочен надолу.

Подметките на обувките му звънливо тупнаха на пода. По дъното на тунела течеше ручей и десният му крак веднага се намокри. Крони отстъпил крачка назад, притиснал се до стената и мръдна глава. Светлият лъч се плъзна по стените и се изгуби в дъното на тунела. Трябваше да върви наляво, до голямата зала.

Водата под краката му бе студена, от нея се носеха разни миризми и по тях тръбарят откриваше от къде води началото си ручеят. Миришеше на сапун от кварталните басейни, на киселина, на отработено масло, на помия. Крони си представи как ручеят се събира от капките, които се стичаха по пукнатините на тръбите, и, спускайки се от етаж на етаж, намираха пътя към Бездната.

Отзад се чу шум, сякаш капка вода се бе изтърколила по стената. Слухът на Крони го отдели от другите шумове на града и той се обърна рязко, стараяйки се в същото време да се притисне до стената.

Зад него вървеше едър плъх. Той не бързаше и когато лъчът на фенера го освети, приклепна и зачака, докато Крони се отдалечи. В движенията на плъха имаше някаква неприятна разумност.

Тръгна по-бързо, трябваше да стигне до къщите на Прадедите. Крони не знаеше какво представляват къщите на Прадедите, а инженер Рази му каза само, че някога центърът на Града е бил точно там.

Дребният, откъснат от света човек, бързаше по тунела, светлината на фенера сочеше на обитателите на мрака къде отива той, но да се откаже от светлината го беше страх. Плъховете, мокриците, червеите и привиденията можеха да виждат без очи. Крони, макар че беше много по-приспособен към това пътешествие, отколкото останалите хора, в тъмнината оставаше беззащитен.

Плъхът ситнеше зад него. Спираше се и изчакваше, когато Крони се обърнеше. Замери го с камък. Камъкът не го достигна и плъхът само наведе глава, сякаш се досещаше, че няма да го стигне. Така вървяха може би час, може би по-малко.

И изведнъж напред проблесна светлина. Зелена, мътна, сякаш отражение в дълбока вода. Крони тръгна по-бавно. В тези места не би трябвало да има светлина. Внезапно си помисли колко уютен е неговият дом и вече не изпитваше неприязън към госпожа Ратни, която само защитаваше Реда и не му желаше злото. Крони разбра, че не бива да върви по-нататък. Обърна се, обмисляйки как да се върне назад, така че плъхът да не го захапне.

Но плъхът не беше сам. Вече бяха три. Държаха се като преследвачи в хайка. Само че не се суетяха, не викаха и не удряха по ламарини. Те чакаха. И когато Крони направи няколко крачки насреща им, не трепнаха, а приклепнаха на задните си лапи.

Крони не посмя да тръгне към плъховете. Обърна се и като наведе глава, за да освети с фенера под краката си, побягна към зелената светлина. Това беше неразумно, но той не можеше да преодолее страха си от плъховете.

Тунелът свърши внезапно. Струваше му се, че трябва още дълго да бяга към зелената светлина, но се излъга. Таванът на огромна пещера, надупчена от милиони ходове, просветваше бледо. Зелени гъсеници-светулки пълзяха из тях и създаваха общото светене, толкова силно, че в светлината му се виждаха къщите.

Крони се успокои. Плъховете изчезнаха някъде, сигурно бяха останали в тунела.

Значи инженер Рази бе прав. Крони стигна до къщите на Прадедите. Потънали в скалата, те се издаваха навън с порутените си фасади. По някои от прозорците се бяха запазили парченца стъкла. В Града стъклото се ценеше високо и Крони реши, че на обратния път ще вземе няколко къса: от тях правеха огледала.

Крони приближи до вратата на най-близката къща и погледна вътре. Някога подът на къщата е бил покрит със синтетична материя, но, отивайки си, стопаните я бяха свалили и бе останала само ръждясалата метална решетка. Първата стая бе голяма. Крони никога не беше влизал в такава голяма стая.

Като стъпваше внимателно по решетката, за да не падне, и си светваше от време на време надолу, Крони премина през стаята и влезе в следващата, издълбана в скалата. В ъгъла нещо блесна и Крони се наведе. От пода му се зъбеше череп. Ритна го встрани и вдигна една желязна каска. Почти не беше ръждясала. По средата имаше гребен със зъбци, а отпред – права козирка.

Разрови с крак костите и парцалите. И не напразно. Там лежеше голям широк нож. Такъв нож сигурно струваше луди пари.

Почувствува, че някой го гледа в гърба. Обърна се. На вратата стоеше едно привидение. Високо, синьо, светещо безлико привидение. Крони изохка, загуби равновесие и падна, като удари с лакът черепа. Тръбарят знаеше, че ще умре, защото го бе намерил бившият стопанин на празната къща, злият дух, който никой не трябва да вижда.

Но не стана нищо. Само фенерът угасна. Добре че не се счупи. Без фенер не би се измъкнал... После го заболя кракът. Накуцвайки, Крони пресече предната стая и погледна през отвора на вратата. Привидението не се виждаше, но напреки на улицата, отрязвайки връщането му назад към тунела, в редица бяха наклекали плъхове. Заплаши ги с ножа. Плъховете не мръднаха. Те чакаха. Крони щракна запалката на фенера и той светна. Без желание плъховете се дръпнаха в зеления полумрак.

Но щом пристъпи отново напред, веднага три плъха се насочиха към него. Не се приближаваха до тръбаря, а се зъбеха, скачаха край него, изплъзваха се от замахванията на ножа и най-сетне постигнаха своето – Крони се втурна да бяга. Сандъчето го удряше по хълбока, каската му дотежа и се изкриви... Един от плъховете захапа крака му и веднага отскочи.

И сега Крони разбра къде го насочваха плъховете. Напред, напредно на тесния проход, в който той изтича, в редица стояха други плъхове. Преследвачите бяха постигнали своето...

Тръбарят се огледа. Зад него беше входът на една къща. Изкачи се по двете каменни стъпала и спря в отвора. Ако не го нападнат отзад, ще може да се отбранява.

И тогава плъховете се нахвърлиха върху Крони. Скачаха като паяци-ловци, а той ги съсичаше, без да обръща внимание, че го хапят. Всеки нов натиск на ордата заставяше Крони да отстъпи по крачка, за да не могат да го заобиколят изотзад.

Гърбът на тръбаря се опря в нещо твърдо. Със свободната си ръка той напипа някаква стена, която бе изградена от неравни камъни, и се издигаше нагоре. Започна да търси пролука в нея. Чукаше камъните, блъскаше ги и изведнъж усети, че един от тях се размърда. Като се бранеше от плъховете, Крони стегна мускули, избута го и падна в следващото помещение, почти без да усети удара в каменния под. Сякаш в полусън Крони стана, напипа с ръка парчето, което бе паднало от натрупаните камъни, вдигна го и закри черния отвор.

А после се отпусна на пода, опъна крака и се унесе.

Отвори очи. Над главата си видя златен кръг и не можа да разбере защо над него има толкова много злато. Опита се да обърне глава, лъчът на фенера се отплесна встрани, плъзна се, проточвайки се по стената, и Крони си спомни всичко.

Ослуша се. Чу шумолене и слаб писък – шумоленето бе ясно и утешително. Плъховете не искаха да се откажат от жертвата си и стържеха по каменната преграда. После чу въздишка. Съвсем наблизко. Крони замря. Какво чудовище го дебне сега в тъмното? Прекара ръка по студения под. Пръстите му напипаха дръжката на ножа. Така беше по-сигурно. После освети насрещната стена. В ъгъла лежаха куп парцали. Купът се размърда, замря и отново се чу дълга въздишка. Крони се отпусна на ръцете си и запълзя, като държеше ножа пред себе си.

Между парцалите се виждаше част от лице – бели коси, остър, сякаш източен от креда, нос. Трепна син клепах и се видя блестящо безумно око. Слаба трепереща ръка се вдигна в отбранителен жест, дълги нокти се целеха в лицето на Крони, но ръката беше безсилна и падна, сякаш се стопи в купчината дрипи.

Отвори се беззъба и черна уста. Човекът искаше да каже нещо, но се чу само хриптене. И Крони не отведнъж разбра думите:

– Иди си... войнико...

– Аз не съм войник – каза Крони. – Аз съм тръбар.

– Тръбар... – изхриптя човекът. – Вода...

Изведнъж Крони осъзна, че и той самият е страшно жаден.

– Къде има вода? – попита той.

– По-нататък, ето там...

Човекът показва с очи навътре в стаята. Като се държеше за стената, Крони тръгна и чу ромоленето на тънка струя вода, която течеше в една пукнатина. Подложи каската и чака дълго, докато на дъното ѝ се събере малко вода. Изпи я наведнъж. После отново подложи каската под струйката и се замисли. Тук живееше човек, а човек в тези места не би могъл да живее.

Непознатият чакаше. Светлината на фенера се отрази в зениците му.

– Ето, донесох – каза Крони, за да разпръсне тишината.

Наведе се и вдигна леката гореща глава на човека. Той пи дълго и сякаш неумело, после затвори очи. Главата му вяло се отметна и Крони се изплаши, че човекът умря.

– Почакай – каза Крони, сякаш искаше да го спре да не потъва в мрака, от който никой не се връща.

– Тук съм – каза човекът неочаквано с ясен и твърд глас. – Отдавна не съм пил вода. Не си спомням откога не съм пил.

Из под склопените клепачи се процедиха малки сълзи и мокри браздулици се проточиха по хлътналите му бузи.

– Ти сигурно си гладен – каза Крони. – Имам храна.

– Благодаря – каза човекът, без да отваря очи. – Не ми е нужно нищо вече. Уморен съм. Аз съм мъртъв.

– Жив си, жив – каза Крони и веднага разбра: разбира се, човекът беше вече прекрачил границата, зад която няма живот.

– Щастлив съм – повтори човекът. – Напих се с вода. И се напих от ръката на човек. Колко е страшно да умреш сам и да знаеш, че плъховете непременно ще стигнат до теб...

– Знаеш ли пътя към библиотеката? – попита Крони. Искеше да попита за обратния път, към хората, по който можеше да мине, без да срещне плъховете. Но попита за библиотеката.

– Дай ми още вода – каза човекът.

Крони допря каската до устните му. Човекът пи дълго.

– Библиотеката – това е мястото, където има много стари книги – каза Крони. – В книгите е разказано за Града, за Горния град.

– Кому са нужни книги? – каза човекът и замълча. Тишината беше дълга и Крони чу как зад стената плъховете драскат. После човекът запита: – Защо са ти книги? Та ти си тръбар.

Наистина Крони не бе учил. Една година беше работил като калфа и умееше малко да чете, ориентираше се в схемите на подземните коридори и знаеше достатъчно, за да стане добър тръбар. После с годините се беше научил да разбира тръбите.

– А аз учих – каза човекът и отново млъкна. С всяка минута той говореше все по-трудно. – Книгите... тях ги четат плъховете.

Човекът се засмя, загъркори, дишането му секна и веднага, сякаш се страхуваше, че няма да успее, заговори бързо и настойчиво:

– Аз бях инженер. Наруших Реда. Обичах дъщерята на господин Спел. Мокрицата ни проследи. Трябваше да ме хвърлят в Бездната... Но семейство Спел ми помогна да избягам. Да избягам, за да умра тук...

Крони разбра, че човекът ще умре.

– Как да стигна до библиотеката? – наведе се той над него.

Устните на човека мръднаха:

– Върви към привиденията... върви нататък, зад вратата...

Плъховете драскаха по купчината камъни. Крони разбута парцалите и върху гърдите на човека напипа желязна пластинка – опознавателният знак с името и номера. Когато човек умира, вземат знака. Така е прието. Тръбарят пхна знака в джоба си.

До ручейчето, от което бе взел водата, намери вратата. Отначало дори не разбра, че е желязна. Сигурно е станало някакво чудо, щом никой от напускащите не е взел със себе си вратата от истинска стомана.

Зад вратата нямаше нищо. В лицето му едва полъхна свеж въздух и Крони разбра, че пред него има голямо открито пространство.

* * *

...Беше странна зала. Такава Крони не бе виждал. Висока, трите ѝ стени бяха гладки, сякаш полирани. Четвъртата се заемаше от блестящо, непомръкнало от времето командно табло. В него имаше много отвори, там някога са се намирали уреди и механизми. Всичко бе изтръгнато, измъкнато и изрязано, отвсякъде стърчаха краищата на проводници и огънати оси: когато са напускали, не са се грижили за реда – грабили и отнасяли.

Богатството изуми Крони. Всяка метална кутийка струва повече, отколкото Крони припечелва за един месец. Започна да събира и слага в сандъчето, като се стараеше нещата да бъдат малки, нови и блестящи. Сандъчето вече не можеше да се затвори. Крони започна да пхна в джобовите. Трудно му беше да си тръгне. Забрави за библиотеката, забрави как ще се върне горе.

Крони въздъхна. Провървя му. Вече е богат за цял живот, може да забрави за другия Град и за библиотеката, защото богатият човек не трябва да мечтае за онова, което не съществува.

...Синият прозрачен стълб стоеше до него и гледаше как новоизпеченият богаташ пъха пляката по джобовите си. Привидението не го заплашваше, но изведнъж направи нещо, което съвсем не можеше да се очаква. То се наведе и вдигна изхвърленото от джоба парче храна, която приготвяха от плесени и лишеи, като добавяха за вкус и дребни орехчета, които растяха по стените. Привидението въртеше парчето и го миришеше. То имаше ръце, които не приличаха на ръцете на хората, глава без очи и уста. Устата се отвори по-надолу, някъде на гърдите. Крони остана изумен. Привидението ядеше неговата храна. То можеше да яде и това означаваше, че светлият стълб не беше дух.

Тръбрят си спомни за последните думи на умирация човек, които беше приел за бълнуване: „Върви при привиденията“.

– Ще ти дам още храна – каза Крони, като искаше да предразположи привидението. Може би то е оставено при тези вещи, за да ги пази. – Можеш ли да ми покажеш пътя до библиотеката?

Привидението заплува напред, а Крони взе сандъчето и тръгна след него.

Отново вървях по коридор, на тавана на който се точеха проводници, а под краката им се виждаха секции от тръби. Сандъчето тежеше. Крони се намръщи. Току-що мислеше как по-скоро да се върне в къщи, да стане богат, а ето че отново върви към библиотеката, макар че с всяка крачка, с всяка минута

върщането става по-опасно. Много му е притрябвала тази библиотека! Крони се ругаеше и придумваше, а сам послушно вървеше след стълба син дим, спущайки се все по-дълбоко и все по-близо до Огнената Бездна.

Стигнаха до задънено място в края на коридора. Подът беше изграден от квадратни плочи.

– Къде ме доведе? – изплаши се Крони.

Над един от квадратите привидението се сви на кълбо.

Крони приближи. Привидението се отмести. Плочата ясно изтропа под него.

– Разбрах – каза Крони. Опитва се да пхне пръсти в процепа между плочите, но той беше твърде тесен. – Да имах сега една пръчка.

Спомни си, че някакви пръти се търкаляха в коридора, по който вървяха.

– Ей сега ще се върна – каза той.

Пхна донесения прът в цепнатината и плочата поддаде почти веднага. Крони ловко я подхвана и отмести.

– Дълбоко ли е тук? – попита той.

Не чакаше отговор. Легна на ръба. Лъчът на фенера стигна дъното. Лхна го суха топлина, за която толкова мечтаеш, когато се върнеш от работа. Подът беше наблизко. Обикновен етаж, около десетина лакти. Привидението се мушна до него, потъна долу и се дръпна от отвора. Само по синия отблясък Крони можеше да се досети, че го чака.

Скочи долу. Подът беше топъл.

Привидението беше тръгнало по коридора и сега Крони направи още едно удивително откритие. По стените имаше следи от огън, сякаш някой бе бягал по него с димящ факел в ръка. Всичко друго беше така, сякаш хората си бяха отишли вчера. И пластмасовите тапети по стените, и синтетичният килим на пода, и вратите, и лампите по тавана, затворени със стъклени абажури – всичко се беше запазило. Сандъчето, което току-що беше цяло съкровище за Крони, изведнъж загуби ценността си.

Тръбрят не поглеждаше в стаите и в страничните коридори. Бързаше след синия стълб. А той се движеше уверено край отворените и открехнати врати, край завесите, изтъкани от блестящи нишки, край купчини винтовки и дълги сандъци с патрони...

Привидението спря пред затворена врата. Изчакваше Крони.

– Тук ли е? – попита Крони.

Привидението стоеше неподвижно.

Крони бутна вратата и се намери в библиотеката.

Тук беше толкова горещо, че устните му пресъхнаха веднага. Книги имаше навсякъде – по лавиците и на купища по пода. Крони знаеше как изглеждат книгите, защото бе виждал книгата на Реда, а когато постъпваше на работа, се бе клел пред книгата на Закона.

Взе една книга от лавицата и видя, че е обгоряла. Беше горд, защото бе минал там, където никой друг не бе минавал, и бе намерил библиотеката.

Отвори книгата и страниците ѝ се разсипаха на пепел. Черен облак от прах падна на пода. Другата книга се разпадна още преди

да я сHEME от лавицата. Превърна се в купчинка сива пепел, в която чернееха обгорели парченца хартия.

Някога в библиотеката станало много горещо. Кой знае защо огън не избухнал, но всичко се овъглило, разрушили се връзките в предметите и хартията загубила здравината си.

Тръбарят извади от купчината пепел три страници, обгорели по краищата. Нека има доказателство, че е бил тук.

Крони бродеше безцелно по горещия коридор, отдалечавайки се от библиотеката, и не забелязваше разхвърляните наоколо богатства. Привидението го изпревари, като едва го докосна. Той напипа в джоба си парче храна, малко, последното, и го протегна на синия стълб.

– Поне ти да можеше да говориш – каза Крони. – А може би има и друга библиотека?

Но сам знаеше, че едва ли е имало втора.

Когато всичко свърши, възбудата не напусна веднага Крони. Той се връщаше към действителността на тласъци, сякаш разкъсваше една след друга хартиени прегради.

След всяка крачка сандъчето ставаше все по-тежко.

Привидението отново заплува напред, но след няколко минути замря до стената и започна да се губи в нея, като вода в пукнатина.

Когато Крони стигна до това място, той наистина видя пукнатина. Дълбоко в нея синееше следата на привидението.

– Хей! – извика Крони и прилепи каската до пукнатината. – Къде отиваш? Аз не мога да мина от тук!

Но синята светлина се беше разтворила в тъмнината. Отслабналият лъч на фенера се губеше в затрупания с непотребни неща коридор.

Гърбът го заболя, краката му отмаяха. Реши да почине, но не искаше да спира в коридора – всеки миг можеше да дотърчи някой случаен плъх. Трябва да намери някоя стая. С врата.

Намери я след сто крачки. Провери добре ли се затваря вратата, после огледа дали някой не се крие вътре. В стаята имаше маса и няколко стола. Под масата нещо блесна. Крони не разбра веднага, че това е пистолет.

Седна. Столът изскърца, но го издържа. Беше удобен, да можеше да си го занесе в къщи. Но щом се намести по-удобно, горещината и жаждата започнаха да го измъчват.

„Кой ли е бил тук последен? – мислеше си Крони. – И кой е седял до масата и отивайки си, е хвърлил пистолета под нея?“ Никога не бе държал в ръцете си оръжие, но знаеше как действа то. Кварталният пазач има пистолет. Веднъж го видя как застреля един крадец.

Крони протегна ръката си, която държеше пистолета, прицели се в ъгъла на стаята и натисна спусъка. Не очакваше, че пистолетът ще работи, та нали се търкаляше тук от толкова години. Оръжието подскочи в ръката му, стаята се освети от ярък пламък, нещо бухна и в ноздрите му нахлу острият мирис на огън и прах. Първата му мисъл бе да се отърве от пистолета, да го изхвърли, но пръстите му не поискаха да се разделят с оръжието.

После Крони огледа наоколо дали няма патрони. Обиколи масата и отмести столовете. Два пълнителя с патрони намери в

средното чекмедже на масата. В долното имаше книжа и една книга с планове – Крони си помисли, че ако това са старите планове на Града, те ще са много нужни, и ги взе. Странно нещо е късметът. В библиотеката имаше хиляди книги и всички бяха унищожени. Тук – само една, но цяла.

На излизане обходи още веднъж с лъча на фенерчето стените и видя Картината. Беше малка и цветна. Приблужи и насочи светлината към нея.

На Картината беше изобразен Градът.

Градът, за който разказваше инженер Рази, в съществуването на който тръбарят Крони бе така повярвал, че бе тръгнал да търси библиотеката му.

Вчера Крони бе само тръбар. Наистина, ходил бе на Четенията и бе слушал за Забраненото. Но днес той вече знаеше как е изглеждал Градът. И ще го покаже на другите. Сне Картината от стената. Тръгна бързо по коридора, сякаш знаеше накъде да върви.

Намери скоро асансьорната шахта. Тя отиваше като черен кладенец надолу и нагоре. Тръбарят се огледа. Близко до шахтата винаги има аварийна стълба.

И стълбата се намери. Беше изсечена в скалата. След няколко стъпала откри, че е затрупана на равнището на етажa, където беше тайната плоча. Намери прът и разклати бетонните парчета. Едва успя да отскочи встрани. Върху стълбата се посипаха бетон и камъни. Когато прахът се разсея, Крони тръгна нагоре. Всичко беше наред, гърбът не го болеше, краката не го въртяха.

Изкачи още два етажa и забеляза мътна светлина.

Трябваше дълго да върви към нея. Светлината проникваше през кръгъл отвор в края на тунела, преграден от обгоряла решетка. Там, сякаш в отворена врата на пещ, бушуваше пламък.

Като прикри лице с ръкава на дрехата си, Крони погледна в отвора и успя да разгледа огромната кухня, на дъното на която се издуваха, вълнуваха и източваха огнени езици. Отблясъците на огъня се полюшваха по стените, които се съединяваха някъде много високо горе. Натам се издигаха кълба сив дим. Тук-там по стените се виждаха отвори – входи на тунели и коридори. Някога и тук е било град, но езиците на Огнената Бездна бяха стигнали до него. Мащабите на катастрофата преизпълниха Крони с благоговение и ужас пред мощта на Бездната.

Не биваше повече да стои тук. Страхуваше се, че дрехите му ще се запалят.

Върна се обратно и скоро намери стълбата. След няколко извивки тя свърши и Крони попадна в безкраен лабиринт от празни ходове, зали и напуснати стаи. Мерна му се сянката на плъх. Крони стреля след нея, отмъщавайки си за страха, който го беше накарала да изпита ордата плъхове. Не погледна дали беше улучил, а забърза нататък, движим само от една цел – да се измъкне горе. След един час се натъкна на локва застояла вода и се напи от нея. Скоро попадна на кабел, който отиваше нагоре по тясна шахта. Кабелът беше електрически – значи горе са покрайнините на града, а долу – етажите на топлоцентралата...

Знакът на инженер Лемен

Когато излезе от асансьора, Крони застана в нерешителност: дали да си отиде в къщи и скрие нещата, или да се обади на майстора. А после разбра – все едно, ще го помъкнат в участъка, ще го разпитват и ще го бият. Трябва да отиде направо на Четенето. Там той ще даде намереното на инженера, ще разкаже всичко и заедно ще решат какво да прави.

Крони вървеше по едва осветените улици към къщата, където ставаше Четенето. Стигна до нея и почука три пъти на вратата. Почака и почука още два пъти.

Слабичко момиче с рошави коси откряна вратата и попита:

– Кого търсите?

– Майстора на асансьори – каза Крони. – Болят ме зъбите.

– Днес идваш късно, чичко – каза момичето.

Крони мина край него и влезе в нисък тесен коридор. Отдясно се виждаше врата.

Четенето беше в разгара си. Инженер Рази видя тръбаря, но не прекъсна разказа си. Другите започнаха да се обръщат. Крони седна тихо до чистичко момче от рудничното училище.

– Казват ни... – продължаваше Рази и Крони се помъчи да се заслуша в думите му, макар да знаеше, че новините, които носи, са много по-важни от думите на инженера. Приятно му бе да съзнава това, но не бързаше.

– Уверяват ни – сякаш гласът на инженера идваше отдалеч, – че този ред е установен открай време. Уверяват ни, че не някой друг, а сам бог Ред е наредил едни хора да живеят във вечен полумрак, в

кал, в страх да не загубят къшея хляб, да умират от болести и да гледат как умират децата им. Пък и колко ли са децата в нашите катакомби? С всяка година по-малко.

В стаята имаше около петнадесет души. Крони познаваше всички или ги бе виждал и по-рано. Лампата висеше право над тясната глава на Рази и лицето му изглеждаше сякаш изсечено от камък.

Когато Крони за първи път заговори с Рази, той се мъчеше да не го гледа. Страшно му бе да си помисли, че един истински инженер, който живее на горния етаж и се облича така чисто, може да седи редом с един тръбар. Този инженер бе Враг на Реда и всеки от петнадесетте, събрали се тук, можеше да отиде в участъка, да каже това и да получи нова стая или дори да се изкачи с един етаж нагоре. Но това не ставаше и Крони знаеше, че ще бъде първият, който ще се хвърли да защитава своя инженер.

– Говорят ни, че хората са създадени за живот в мрака. Защо тогава са им очите? – попита инженерът.

– За да виждат – отвърна някой в тъмното.

– А на тъмно нашите очи не виждат – каза инженерът. – Плъховете нямат нужда от очи.

– Привиденията също – тихо каза Крони.

– Няма защо да намесваме привиденията, Крони. Това са измислици, за да не си пъхат хората носовете в празните коридори.

– Привидения има – каза Крони. – Аз нахраних едно.

Всички се разсмяха. Дори инженер Рази се усмихна. Момичето пъхна рошавата си глава в стаята и попита сърдито:

– Искате да ви чуят на улицата ли?

– С какво го нахрани? – попита един миньор.

– С какво ли? С ядене, разбира се – отвърна Крони.

– С ядене! – закикоти се малкият ученик. А Крони си помисли, че коридорите, в които той прекара деня, са съвсем близо. Всеки може да попадне там. Просто никой не се интересува.

– Успокойте се – каза Рази. – Защо някои хора имат по-тъмна кожа, а други по-светла, защо на едни очите са черни, а на други сини? Защо моите коси са светли, а на Крони – тъмни? Кому са нужни в мрака тези цветове и оттенъци? Или може би бог е измислил и лампата? И веднага я дал на хората?

– Огънят е дошъл от Бездната – отвърна бръснарят Веги, който умееше да чете и трябвало да стане чиновник, но кой знае защо не станал.

– А преди това? – попита инженерът. – Преди това хората бродели по коридорите и се блъскали един друг! Не, хората са живели на друго място. Толкова отдавна, че всички са забравили за това. Но къде са живели хората преди?

Крони вече бе чувал това. През дългите години скитания из служебните тунели самият той се бе досетил за много от това, което инженерът разказваше.

– Вижте само колко лошо работят системите за снабдяване в нашия град. Тръбарят ще ви каже, че постоянно се налага да подменя тръби и кабели. И все по-трудно става да се намират материали за подмяната. Ние изпращаме отряди в изоставените нива, за да дирят оборудване и вещи. А какво означава това? Първо, някога градът е бил по-голям от днес. Второ, вещите, които не ни достигат и които ние не можем да си направим, например

кабелите и изолацията, не са били направени в града или пък тайната за приготвянето им е загубена.

– Точно така – каза миньорът. – Миналия месец излязохме в сектор, за който никой нищо не знаеше. Инженерът веднага повика агентите и те ни изгониха. Чудехме се откъде се взе улица зад шахтата.

– Аз твърдя, че по-рано хората са живели на друго място. Преди много години те построили града. Били повече от днес и живеели по-добре. Но човек не може да живее винаги в такова място, както нашия град. Хората трябва да се върнат в домовете си. И къде са те?

– В Горния Град – каза Крони.

– Да. И аз вярвам, че по-рано е съществувал Горен Град. Там, където е светло, където от земята до покрива са хиляди лакти...

– Охо – възторжено каза момичето, което подслушваше.

– Днес при нас доведох уважаемия Рал-Роди. Той е изчислил времето, когато сме попаднали тук, и знае къде е бил нашият град по-рано.

Крони не беше забелязал стареца. Той седеше в тъмното зад гърба на Рази, прегърбен, а лицето му бе толкова сиво, че се сливаше със стената.

Старецът излезе напред, наведе се над масата, за да опрешироките си китки на нея. Очите му бяха скрити дълбоко под веждите и изглеждаха като две тъмни дупки.

– Отдавна не съм разговарял с хора – каза старецът.

Всички, които бяха в стаята, затаиха дъх. С инженер Рази бяха свикнали, той беше почти свой човек. С него можеха и да поспорят.

А в стареца се чувствуваше нещо завършено. Каквото каже той, ще бъде истината. В нея трябва да повярват всички.

– Благодарен съм на съдбата, че преди смъртта си мога да кажа истината.

Думите му бяха тежки.

– Човекът е бил роден там.

Старецът отдели едната си ръка от масата и посочи нагоре. Всички проследиха с очи движението на ръката му.

– Лъжат ви, че светът е създаден от бог Ред и че винаги е бил такъв. Светът е бил друг. Ако се изкачим горе и пробием земята, ще излезем в люлката на човечеството. Ние живеем, както плъховете, в мазетата на света. Истинският свят е хиляди пъти по-голям от нашия. За да стигнеш тавана му, трябва да се изкачваш цял ден по стълба. В горния свят няма тъмнина. На тавана има нажежен огън, той е безплътен и ярък и затова таванът свети като златен.

Старецът отпусна ръка и се закашля. Всички мълчаха.

– Но защо този прекрасен свят е бил напуснат от хората? Защото хората се оказали недостойни за него. Те убивали децата и жените, грабели слабите. И слабите избягали от властта на силните. Тогава силните разбрали, че трябва да натикат хората в клетка. И тогава слабите ще станат послушни. Силните се скрили под земята и отвели със себе си всички. И хората забравили, че има и друг свят, където растат дървета и текат реки, златни от горната светлина.

Старецът се отпусна на стола и сякаш потъна в сянката. Само дълбокото му дишане запълни стаята.

– А какво представляват дърветата – тихо попита младият ученик.

– Грамадни лишеи – каза старецът. – Те израстват много лакти на височина и пазят хората от ярката светлина.

– Това съвсем не са лишеи – тихо каза Крони, в сандъчето на когото лежеше Картината. – Те са като стълб и се разширяват нагоре.

– Мълчи – прекъсна го инженерът. – Ти отново фантазираш!

– Не фантазирам – каза Крони. – И таванът там не е златен. Той има син цвят с бели петна.

Старецът мълчеше. Беше свикнал да не му вярват.

Крони не бързаше да показва Картината. Ще я покаже само на инженера. Има общи дела, които засягат всички. Но има и свои, които е опасно да споделяш с другите.

Стана кльощав, с изсъхнала ръка човек с жълти очи, кипящи от ярост. Той кърпеше паници и чаши на тринадесетия етаж.

– Напразно губим време! – извика той. – Винаги губим време. Дърдорим, дърдорим. Дайте ми бомба и аз ще взривя този затвор.

– Почакай – опита се да го спре Рази.

Крони извади от джоба си пистолета.

– Знам къде има оръжие, знам къде са сандъците с патрони! Свикнали сте да смятате, че тръбарят е неграмотен човек: тръбарят е глупак, от него могат да се очакват само бабини деветини! Тогава чуйте моите измислици...

И изведнъж се видя отстрани. Мръсен, замахва с пистолет в полутъмната стая. Хората се отдръпваха от него, може би не бяха

дори разбрали какво държи в ръката си, но се бяха изплашили от вика му.

Инженер Рази беше вече до него. Протегна ръка и каза:

– Дай го. Това не е играчка.

– Нека каже къде е оръжието – каза Кльошавия. – Това е военен пистолет. Знам.

Рази помисли, после вдигна ръка.

– Почакайте – каза той. – Оръжието е сериозна работа. Складът с оръжие може да измени съдбата на целия град. Нека тръбярят разкаже само на мен.

Рази хвана Крони за лакътя и го поведе зад леката преграда. Включи лампата. Седна върху един сандък и посочи другия на Крони.

– Беше ли днес долу? – попита той.

– Да. Не исках да говоря пред всички, но така се получи.

– Късно е да се съжaliaва – отрязва Рази.

При тях надникна старецът.

– Аз мога да присъствувам – каза той. – Всички смятат, че отдавна вече не съм жив. А пък мога да дотрябвам.

– Разбира се – каза инженерът. – Разказвай, Крони. Само че накратко.

Крони отвори сандъчето. Отгоре лежеше Картината. Извади я и я сложи на масата.

Старецът се наведе над Картината. Белите му коси докосваха високите къщи и зелените дървета.

– Може да е нещо условно – каза той. – На художника му се е сторило, че синият цвят се съчетава по-добре с белите къщи.

– Нима това е нарисувано? – попита инженерът. – Изглежда на изкопирано от натура по механичен способ.

– Това е Горният Град – каза старецът. – В него хората са живели по-рано.

Старецът галеше Картината с трепереща длан, а на Крони се прииска да го спре, защото дланта му беше мръсна, почти черна и Картината можеше да се изцапа.

– Намери ли библиотеката? – попита инженер Рази.

– Библиотеката намерих, но там е много горещо. Книгите се разпадат. Донесох обаче една...

Рази запрелиства страниците.

– Стара книга – каза старецът. – Истинска стара книга. Напечатана е горе...

– Много интересно – каза Рази. – Тук има планове на секторите. Трябва да прегледаме. Разказвай по-нататък.

– Бях в града на Прадедите и в изоставени сектори...

Крони се опита да обясни, но всичко излезе много объркано, без смисъл. Рази го слуша около две минути и каза:

– Много е сложно. И плъховете. И мъртвеца, и Огнената Бездна...

Зад преградата нещо изтрополя, сякаш цяла редица столове се бяха обърнали.

– О-о-о! – извика някой.

Викът секна и вместо него се чу шум от борба и един глас каза.

– Никой да не мърда! Ще стреляме!

Някой се втурна зад преградата и попита:

– Кой е тук?

Рази вече дърпаше Крони за ръката навътре, преобръщайки сандъците. Зад тях се чуваше тропот и трясък.

Инженерът вмъкна Крони в някаква цепнатина, сандъчето му засядаше по нея и му се струваше, че някой го дърпа. Бягаха по тесен каменен тунел, спуснаха се по тъмна хлъзгава стълба и излязоха на една малка задънена уличка.

– Бягай в къщи – прошепна Рази. – Утре ще се видим край лавката на Мосил – инженерът потъна между къщите. Крони остана сам. Разбираше, че трябва да бяга, че тук е опасно, че всяка секунда преследвачите му могат да намерят прохода, в който се скриха. Но той не знаеше накъде да бяга. Не беше успял да каже на Рази, че беше закъснял да се върне от смяна и че не може да иде в къщи, защото там вече е кварталният.

* * *

За броени часове съдбата преобръщаше живота на Крони. Той беше преживял ужаса, когато се бореше с бандата плъхове, беше опознал общуването с привидението, в съществуването на което не вярва нито един човек, беше се върнал сред хората и почувствувал своята значимост сред другите и изведнъж отново беше останал сам.

На улицата бе тихо. Гражданите бяха притихнали, децата спяха и домакините бяха спрели кавгите. Скоро горните лампи ще угаснат и тогава само крадците и пазачите ще бродят по уличките.

Крони взе сандъчето и излезе на улицата. Фенерите, които винаги бяха толкова мъждиви, сега блестяха ярко. Стараеше се да върви бавно, като уморен тръбар, който се връща от смяна.

– Стой – каза някой зад гърба му.

Каза го тихо, с увереността, че няма да избяга. И Крони успя да преодолее стремежа да отскочи встрани и да затича по тесните улички, да се скрие в тъмния ъгъл...

– Обърни се към стената – каза същият глас. – Опри се с ръце!

Крони не искаше да пусне сандъчето и го вдигна нагоре.

– Остави сандъка на земята!

Крони се подчини. Стоеше в неудобна поза, разкراчил крака до стената и опрял длани на нея. Видя как към сандъчето се протегна ръка. На ръкава се виждаха нашивките на полицаия.

Заведоха го в участъка. Като го видя, кварталният Ратни, дебела свиня с малка муцуна, поклати укорно глава, правейки се на мърморещ, но справедлив баща на квартала.

– Ой-ой – каза той. – Тръбарят Крони! Какво си правил в тази лоша компания? Не, не напразно жена ми още сутринта искаше да те накажа. Ако те бях наказал, щях да те спася от тежко престъпление.

– Къде да го карам? – попита полицаят.

– Нека постои в камерата – каза Ратни.

Полицаят блъсна Крони в гърба и той се строполи върху каменния под на камерата, пълна със стонове, въздишки и приглушени гласове. Някакъв познат глас, който съвсем не можеше да познае чий е, крещеше:

– Това е грешка! Пуснете ме незабавно! Ще се оплача!

Желязната решетка изскърца и се върна на мястото си. Крачките на полицаите затихнаха зад яркия четириъгълник на вратата на дежурната.

– Кой е тук? – попита Крони още докато беше на колене.

– А ти кой си?

– Аз съм тръбарят – прошепна Крони.

– Не познавам никакъв тръбар – прошепна гласът на Кльощавия.

И срещу тях се чу глух глас, сякаш идваше от пещера:

– Правилно, тук никой никого не познава. Странно, че не са ви научили на това по-рано.

Говореше старецът. Крони го позна. Значи старецът е хванат. Думите му бяха разумни.

– Аз не познавам никого – каза Крони.

Никой не отвърна, но Крони почувствува, че останалите разбраха думите на стареца.

– И аз нищо не зная – чу се глас. Крони позна ученика. – Отивах при едно познато момиче и изгубих пътя. В къщи ме чакат. Баща ми е началник на шахта.

– Той идваше при мен – отвърна чорлавото момиче, което отваряше вратата. – Той ме обича.

Внезапно вратата се отвори, ярка светлина огря лицата на затворените и се появи черният силует на полицаи.

– Да излезе тръбарят Крони!

Фенерът започна да шари по лицата.

– Ей, кварталния, покажи ни твоя тръбар. Нещо се стеснява да излезе.

Ратни изсумтя и тлъстото му тяло запуши отвора на вратата.

Тогава Крони стана и каза:

– Аз съм тръбарят. Бях заспал. Извинете, господин квартален.

– Той не е обикновен тръбар, господин Спел – каза Ратни. – Ако погледнете само колко черни точки има срещу името му в регистъра, ще разберете всичките ми подозрения.

Крони си помисли, че докато е дремел тук, кварталният беше изсипал в регистъра целия си запас от черни точки.

– Ясно – каза полицаят Спел. Отстъпи встрани, за да даде път на Крони, и се оказа, че е висок колкото тръбаря, наистина малко потесен в раменете, но пък имаше добре измита синкава кожа и дълготясно лице с малка мека уста.

– Е, тръбарю, падна ли ни – каза полицаят весело и показва хубавите си зъби.

– Не разбирам – каза Крони – вървах по улицата, отивах си в къщи...

– Ще се наложи двамата да се поразходим – каза полицаят. – Със сандъчето. Там в него има такива чудесии, които дори кварталният не е виждал никога. Чудеса, просто чудеса.

– О, ако става дума за сандъчето, всичко намерих в тунела...

– Побързай! – отсече полицаят.

* * *

Не вървах дълга. Почти срещу кварталния участък в скалата бе маркирана желязна врата. Тръбарят знаеше за нея и дори веднъж беше излизал при шахтата на специалния асансьор, когато там се беше случила авария. Но обикновено не пущаха тръбари като него. Тайната полиция си имаше свои ремонтни работници. Спел отвори асансьора с ключа, който висеше на гърдите му.

„Макар и не по своя воля, но ще отида и там“ – помисли си Крони и сякаш отгадал мислите му, Спел каза:

– Иначе никога не би попаднал горе, вонящ тръбар. Благодарим на тайната полиция.

Крони отвърна:

– Най-покорно благодаря.

И веднага получи удар по врата.

Асансьорът се носеше нагоре бързо, без скърцане и вратата му се отвори леко и плавно.

На изхода ги чакаше още един полицай. В чиста униформа и лъснати обувки. Поклони се на господин Спел. Тръгнаха бързо по пуста улица, постлана с квадратни плочки – бели и сини. Улицата бе изметена и вратите на къщите тъмнееха на фона на боядисаните със светла боя гладки фасади, които се издаваха напред от скалите.

Заведоха Крони в третата къща, където имаше много светлина и лампите бяха закрити с матови абажури.

Спел тикна Крони в приемната и се спря пред голяма висока двукрила врата.

– Може ли? – попита той, като погледна вътре.

– Въведи го – отвърна нисък глас.

Продължава в кн. 3

Горният град

Фантастична повест

Кир Буличов

Продължение от кн. 2

Зад огромно, колкото стаята на Крони, бюро, седеше дребен, но много пълен човек. Главната черта на лицето му беше изпъкналото чело, което сякаш беше избутало очите навън, и те, сини и много светли, съвсем без мигли, сякаш бяха залепени отвън. Рядката коса беше сресана на път и от човека лъхаше Ред. Носеше черен мундир, прост като тогата на жрец.

– Ето ни и нас – добродушно каза човекът в черно. – Тръбарят Крони? Радвам се. Много се радвам. Казвам се Мекил, а прякорът ми е Мокрицата. Съвсем не ми подхожда, нали? И обиден, и не ми подхожда.

– Не съм аз този, който ще го преценява – вдигна рамене Крони.

– Виждам, че си наивен и поради това нахален – каза Мекил. – Знаеш ли кой съм аз?

– Господин Мекил, по прякор Мокрицата – каза Крони.

Спел го перна по врата.

– Винаги ме бият – оплака се Крони.

– Кой? – гласът стана съвсем ласкав.

– Господин полицаят Спел.

– А защо се оплакваш от него? Нима никога не са ти казвали, че господин Мокрицата няма жалост към никого?

– Не съм се срещал с вас, господин Мекил.

– Съобразителен си. Ако ме беше нарекъл Мокрица, щях да заповядам на Спел да те простре мъртъв.

– Точно така, господин Мокрица. – Сякаш някакъв дявол накара Крони да каже това.

Спел го налагаше с палката и с ръка. Беше побеснял. Крони се сви, прикривайки главата си.

– Стига – каза Мекил. – Ела насам.

Едва се изправи на крака. Пред очите му се виеха кръгове.

– Не трябваше толкова да се престараваш, Спел. Вярвам, че си добро момче и ще се издигнеш. А този Крони ми харесва.

– И на мен, господин Мекил – каза Спел. – Трябва да го научим.

– Съвсем прав си. Та нали поради незнание той е попаднал в лапите на нечестивците, които не вярват във всемогъщия бог Ред, и на които е носил оръжие.

– Какво оръжие? – учуди се Крони.

– Коего си намерил днес сутринта и за което си забравил да съобщиш на майстора. Измамил си го. Той е наивен, предполагал е, че постъпва добре, като скрил от нас, че не си се върнал от смяната. Сам изпратил тръбари да те търсят, а на нас не ни съобщи. Наложил се да го накажем. Сега седи в затвора, а децата му гладуват.

Мокрицата беше искрено разстроен. Направо до сълзи.

– Пуснете го – помоли Крони.

– Всеки, който знае някаква тайна, е виновен. Всеки, който проявява непослушание, е виновен. От къде е това?

– От книгата на Закона – каза Крони.

– Значи майсторът е виновен. И ние с теб не можем да направим нищо. Ясно ли е?

Крони мълчеше. Как би могъл да помогне на майстора?

– А сега, миличък, ни разкажи кой те изпрати да търсиш библиотеката и какво намери в нея?

Значи на Четенето е имало човек на Мекил. Но засега не питат за инженер Рази. Може би не са го хванали?

– Бях в подземие то – каза Крони. Какво да крие. За това беше казал пред всички. – Заблудих се и ме нападнаха плъхове. Цял ден се мотах и едва вечерта успях да изляза навън. И както си вървах към къщи...

– Стига – каза Мокрицата уморено. – Колко само си скучен. Без капчица въображение. На твое място щях да измисля някоя история, която ние дълго бихме разплитали.

Присегна се през бюрото и натисна копчето на сивия пулт.

Настана кратка пауза. Крони се огледа.

Кабинетът беше почти празен. Стените му бяха гладки, светлокафяви, но по ъглите Крони забеляза влажни петна. Стената зад бюрото беше закрыта със завеса и Крони реши, че там има още една врата.

С рязко движение Мокрицата дръпна завесата. Крони се бе излъгал. Врата нямаше. Имаше голям прозорец, а зад него – пещера с нисък таван. В пещерата гореше огън. Към железен стол бе завързан Кльошавият. По-точно онова, което беше останало от него. Огънят гореше под стола и на Крони се стори, че усеща миризмата на изгоряло месо.

Мокрицата пусна завесата.

– Там ще отидеш и ти – каза той. – А засега искам да поговорим мирно и тихо.

Втората врата се оказа съвсем не там, където Крони очакваше да я види. Мокрицата натисна някакво копче и част от стената се отмести.

– Не се страхувай – каза Мокрицата. – Да вървим. А ти, Спел... Впрочем, тръгвай и ти, защото кой знае какво ще му хрумне на този тръбар.

Следващата стая беше малка, но също ярко осветена. В средата ѝ имаше ниска маса, а върху нея бяха сложени сандъчето на Крони, намерените в него вещи и онова, което беше в джобовете му.

Крони дори се учуди на цялото това богатство. Много неща просто беше забравил.

Мокрицата пипна с пръст картината.

– От къде го взе? – попита той. – И какво е това?

– Намерих го случайно, когато бягах от плъховете.

– Отново лъжа, отново измама. Е, и какво е нарисувано тук?

– По-рано хората живеели горе – каза Крони. – Където е светло и таванът е по-висок, отколкото този тук.

– А после? – Мекил сякаш се беше заинтересувал.

– После чистите, като ваша милост, отвлекли хората долу, за да ги накарат да работят за тях.

– Нима? – учуди се Мекил. – За първи път чувам такова нещо. А сега, тръбарю, ми разкажи за ей това.

Мокрицата побутна с пръст пълнителя на пистолета. Запасният пълнител, който беше останал в джоба на Крони.

– И понятие си нямам – каза Крони. – Никога не съм го виждал.

Мекил започна да разсъждава на глас, сякаш Крони не беше до него:

– Това е пълнител от военен пистолет. Тръбарят е глупак, но не последен. Защо оръжието го няма? Когато са евакуирали сектора, бързали и много неща са забравили. Но дори и глупакът тръбар първо ще вземе пистолета, а после запасния пълнител. А къде е скрил пистолета?

Мокрицата погледна Крони в очите и той за всеки случай замижа. Мокрицата се засмя.

Крони отвори очи. Никой не го биеше. Мокрицата се беше замислил. Но стана нещо неочаквано. Полицаят Спел протегна ръка зад гърба на Мекил и взе някакъв предмет от масата. Що ли можеше да бъде?

Полицаят удари с палката Крони по рамото, но ударът беше слаб. Слаб, сякаш Спел не искаше да бие тръбаря.

– Не го жали – каза Мокрицата.

И тогава Крони разбра какво бе взел от масата полицаят. Опознавателният знак на оня човек, който умря в подземие.

Крони извика.

– Да не го пребиеш – каза Мокрицата. – Тук трябваше да има още нещо. Забравих... – Мокрицата разглеждаше вехториите, събрани от Крони в подземие.

Крони не повярва на Мокрицата. Да забрави за такова нещо!

Тръбарят усети как Спел се напрегна и замря.

– Е, добре, – каза Мокрицата – ако обещаеш да се държиш добре, днес няма да те мъчим. Време е да спим. Нали?

– Да – с облекчение въздъхна Крони.

– Ти си шегобиец – учуди се Мокрицата. – И наистина ли си мислиш, че ще те пуснем да почиваш, без да те попитаме кой те вербува за Четенията и кой те изпрати да търсиш оръжие?

– Честна дума, не съм търсил оръжие.

– Вярвам, че не си го търсил. И толкова по-зле – ще се наложи да узнаем какво си търсил. Впрочем, когато започнеш да разказваш, не забравяй да си спомниш на кого си дал пистолета. Аз отговарям за безопасността на града и не мога да допусна лоши хора да притежават пистолети. Отведи го, Спел. Всичко да е, както обикновено. Само че не до смърт. После ще слезе долу и ще ни покаже къде е оръжието. Да, и още нещо. Няма ли да ме подсетиш, Спел, какво липсва от предметите, конфискувани от държавния престъпник тръбаря Крони?

– Не зная, директоре Мекил – отговори Спел безгрижно. – Аз не съм изпразвал джобовете му.

– Разбира се, разбира се, извинявай, момчето ми.

За да стигнат до камерата за мъчения, трябваше да минат през дълъг коридор. Крони се мъчеше да не мисли за нищо и да не извиква във въображението си стаята и тялото на Кльошавия.

Спел вървеше съвсем близо до него.

– Не се обръщай – заговори полицаят бързо. – Прави това, което ти кажа, но нито дума на Мокрицата. Мен ще погубиш и себе си няма да спасиш. Щом влезеш в стаята, падни на колене и започни да викаш, че всичко ще кажеш.

– Но аз няма да кажа нищо.

– Не е и нужно. Това вече е моя работа. Само изиграй номера, че си ужасен. Той ще те наблюдава. Няма да ти е трудно да се изплашиш...

Спел отвори вратата и от камерата лъхна на изгоряло. Полицаят ръгна Крони в гърба с нещо остро. Крони се строполи в камерата. Кльощавият не беше вече там. Вместо стъкло между камерата и кабинета на Мокрицата имаше тъмно дълбоко огледало.

Нямаше защо да се прави на ужасен.

Палачите идваха от двете страни и дългите мокри възета се влачеха след тях по петнистия под.

– Не! – закрещя Крони.

Палачите приближаваха без да бързат, те наистина не бързаха за никъде.

Крони падна на колене. Краката му не го държаха.

– Всичко ще кажа! – мънкаше той, макар да му се струваше, че вика.

Стана тъмно, Крони полетя в някаква пропаст, към Огнената Бездна...

– Трябва да отида при него – каза познат глас. – По заповед на негова милост. Ти ме познаваш.

– Как да не те познавам – отвърна друг глас, някъде отдалеч.

Нещо студено се опря до носа на Крони. Усети остра отвратителна миризма.

Искат да го задушат!

Тръбарят се дръпна, но го държаха.

– Спокойно – каза Спел и Крони позна гласа му. – Сега ще дойдеш на себе си.

Отвори очи. Спел махна влажната кърпа.

– Какво ста... – опита се да запита тръбарят, но се закашля.

– Мълчи! – прошепна полицаят. И веднага каза високо: – Бълнуваш гълъбче. Но ние бързо ще те оправим.

Полицаят приближи до очите на Крони опознавателния знак.

– Къде го намери? – прошепна той. – Уби ли го?

Крони отрицателно поклати глава.

– Излизам – прошепна Спел. – Не си отваряй очите. Никой не трябва да знае, че си дошъл в съзнание. Щом Мекил си отиде, ще се върна.

...Крони заспа незабелязано и толкова дълбоко, че Спел трябваше дълго да го бута и мушка.

– Ставай и тръгвай след мен – каза полицаят.

– Ще ме пуснеш ли?

– Още не знам.

– Тогава ще остана тук.

– Ами остани... Аз тръгвам.

– А на Мокрицата ще кажа, че ти взе знака.

Крони не успя да премигне, когато Спел изви ръката му зад гърба и го блъсна към вратата.

– Мислиш, че ще се церемоня с тебе ли? Всеки момент могат да влязат. И за мен ще бъде лошо, но тебе сигурно ще те пречукат.

– Сам ще вървя – каза Крони. – Добре, пусни ме.

– Не. Номерът ти няма да мине. Ти не ми вярваш, а аз още по-малко. Ако срещнем някого – вода те на разпит.

Край вратата се търкаляше мъртъв пазачът. Беше задушен – лицето му бе синьо, главата – извита встрани.

– Ти ли го подреди? – попита Крони изтръпнал.

– Не – каза Спел. – Ти си го задушил и си избягал.

– А после ти мен ще ме подредиш като него, така ли?

– Всичко може да стане. Хайде, по-живо!

Излязоха на голяма улица. Срещу тях, навел глава, за да не види нещо излишно, вървеше някакъв метач.

Спел набута Крони в тесен проход между две къщи, където имаше стълба в скалата. Толкова тясна, че двама души не биха могли да се разминат. Горе имаше врата. Минаха през нея и Спел спусна резето.

– Смятай, че се спаси – каза той.

– В своята къща ли съм? – попита Крони.

– Не. При мен той може да дойде.

– Може – съгласи се Крони. – Той знае, че ти взе опознавателния знак.

– Голям глупак излязох – каза Спел. – Видях името и не се въздържах.

Светна лампата. Стаята беше малка, но такава Крони още не бе виждал. Стените ѝ бяха покрити с плат, по който имаше рисунки. Ако се нарежеше за рокли, би стигнал за целия квартал. Подът беше постлан с дебела мъхеста материя.

– Сядай – каза Спел.

Крони не посмя да седне. Седалките на столовете също бяха тапицирани с плат.

Спел излезе. Беше много тихо. Завесата, зад която се скри младият офицер, едва се поклащаше. После от там се дочуха тихи гласове.

„Ако някога успея да се измъкна и разкажа за всичко – помисли си Крони – никой няма да ми повярва.“

Завесата се дръпна и в стаята заедно със Спел влезе високо младо момиче.

Момичето беше красиво. Крони нямаше с кого да го сравни. Жените долу не са нито млади, нито красиви. Границата, която отделя пискливото и гладно детство от старостта, от загрубелите ръце с повехнала кожа, тази граница долу не се забелязва.

Мимоходом Крони беше виждал дъщери и жени на търговци и майстори. Но сред тях нямаше нито една, която той би искал да види още веднъж.

Момичето носеше рокля под коленете. Долу жените носеха къси рокли – така отива по-малко плат. Момичето имаше дълги коси. Долу всички се стрижеха късо – дългите коси не могат да се измият добре и да се изчистят от насекомите.

Момичето носеше бели сандали – жените долу ходеха боси и краката им се подуваха от влагата.

Крони стоеше вцепенен. Чудно нещо, но първо беше видял дрехите, а после лицето. А то беше необикновено лице, добро и прекрасно.

Момичето беше тъжно и не забеляза веднага тръбаря. Гледаше през него, очите й, пълни със сълзи, блестяха.

– Така си и знаех – каза то, сякаш на себе си. – Знаех си, че е умрял. Странно е, че аз живея и ти живееш...

– Гера – високо каза Спел – ето тръбаря.

– Как успя да го доведеш тук? – Момичето сякаш се пробуди.

– Припадна, когато видя оръдията за изтезания. Дори Мокрицата му повярва.

– Повярва ли? Мокрицата не вярва на никого.

– Направих всичко много ловко.

Гера седна в креслото. Крони остана прав.

– Разкажи ми за Лемен. За онзи, от когото си взел знака.

И тогава Крони си спомни.

– Вие Гера Спел ли сте? – попита той.

Гера се закашли, извади от широкия си ръкав бяла кърпичка и я допря до устните си.

– Той разправи ли ти нещо за сестра ми?

– Да.

– Щом е говорил, значи е бил жив – каза Спел.

– Умря след това – каза Крони. – Умираще и аз му донесох вода.

Разказа ми. После умря.

– Къде?

Гера стана от креслото и се приближи до тръбаря. От нея се излъчваше приятна миризма. Очите ѝ бяха сини, а на кърпичката, която тя все още държеше до устните си, имаше кърваво петно.

– Близо до Огнената Бездна. В града на Прадедите.

– Ти бил ли си там? – учуди се Спел. – Да не лъжеш?

– Мокрицата ми повярва.

– И вчера беше жив? – попита Гера, сякаш не можеше да повярва. – А защо умря?

– Беше слаб и болен. В долните етажи един ден не може да се издържи.

– А ти знаеш ли, че той ни напусна преди тридесет дни? – каза Гера.

– Защо не го спасихте?

– Директорите решиха, че трябва да умре, защото е нарушил закона – каза Спел, кривейки малката си красива уста.

– Той беше инженер – каза Гера. – Никой не би го закачил, ако не беше Мокрицата. Мокрицата се страхуваше от Лемен. Ти не можеш да го разбереш.

– Не мога да го разбера ли, ваша милост? – учуди се Крони. – Та мен ме смятат едва ли не за главния заговорник.

– Не се хвали, тръбарю – каза Спел. – Ти си едно животно.

– Ние сме животни – разсърди се Крони, – защото ни държат под ключ. Ние сме мръсни и въшливи и ако ни пуснат във вашата стая, госпожо, ние бихме свалили целия плат от стените и бихме го разкъсали за рокли на нашите жени, които бием. Но виновни за това са вашите бащи и дядовци. Те са ни отнели Горния Град, където е светло и можеш да се миеш всеки ден. Там ние с нищо не бихме се отличавали от вас.

– Глупости – каза прекрасната Гера Спел. – Ние имаме различни предци. Вашите са се ровили в мръсотията като червеи.

– Чакай! – внезапно каза Спел. – Я ми кажи как се нарича инженерът, който ти е натъпкал тези мисли в главата?

– Инженер... Защо ти е да го знаеш? Ти не си го хванал.

– Рази – подсказа Гера. – Разбира се, чудакът Рази. Помниш ли го? Идваше с Лемен. Познаваш ли Рази, тръбарю?

Крони не отвърна.

– Ето на кого е дал пистолета! – възкликна Спел. – За тази вест Мокрицата би платил скъпо.

– Забрави за своята Мокрица – прекъсна го Гера. – Ти си като махало на часовник. Винаги си бил такъв.

– А кой измъкна Лемен и му помогна да избяга?

– Помогна му, защото Лемен знаеше някои неща за теб.

– Спасих и тръбаря – малката уста на Спел трепкаше като че ли от болка.

– Ваша милост – намеси се в спора Крони. – Ако стане така, както ние искаме, няма да има мръсни и уродливи хора. Щом само намерим пътя нагоре, всичко ще се промени.

– Какъв ти път нагоре?

– Там, където е винаги светло. Където таванът е високо, високо и растат дървета – каза Крони.

– Къде си се наслушал на тези глупости? – тихо попита Гера.

– Намерил някаква картина, когато търсел оръжието – намеси се Спел.

– Не съм търсил оръжие – прекъсна го Крони. – Трябваше ми библиотеката, за да намеря в нея книги за Горния Град. Аз вярвам в Горния Град.

– Наивен си като дете – усмихна се Гера.

Крони се натъжи. Разбра, че Гера не знае името му за нея той е безлик тръбар.

– Дори ако убият мен и инженер Рази, както убиха вашия Лемен, госпожо, ще се намерят други хора. Главното е да успеем да излезем от тук, докато не сме умрели всички. На вас, госпожо, също ви е зле под земята.

– Какво каза? – трепна Гера, сякаш Крони я беше пипнал с мръсната си ръка.

– Госпожо, вие кашляте, както кашлят жените долу. И вие сте направена от същата плът, както те. Макар и да сте много красива, най-красивата от всички жени в града, ако не отидете горе, ще умрете.

– И ще бъде по-добре – каза Гера и се усмихна, гледайки тръбаря в очите, сякаш го виждаше едва сега. – Как се казваш, тръбарю?

– Крони – каза той. – Баща ми също беше тръбар.

– Крони – тихо каза Гера. – Ти научи нещо, което твоите съседи и другите тръбари не знаят. И няма да научат никога, защото не всички трябва да получават знания. От знанията се ражда безпокойствието, а от него – враждата и незадоволеността. Ти се смяташ за всезнаещ. Инженер Рази не е спирал, а напротив, подтиква е твоето безпокойство и тук е неговото голямо престъпление пред Реда.

– Рази каза, че Горният Град съществува. И той наистина съществува. Ние с инженер...

Крони забеляза как братът и сестрата се спогледаха.

– Ние с инженера – повтори той упорито – не вярваме, че Редът е законен, защото той е направен само за вас.

Като изчака тръбарят да каже всичко, Спел се обади:

– Вече търсят Крони. Трябва да се отървем от него.

– Не – каза Гера. – Той още не е разказал всичко за Лемен.

– А вие не ми разказахте за Горния Град – каза Крони. – Вие знаете за него. Всички чисти знаят за него и крият.

– Разкажи за Лемен. За мен това е много важно. А аз ще ти разкажа всичко за Горния Град.

Крони се помъчи да си припомни всяка дума от разговора си с Лемен.

– И това ли е всичко? – попита Гера малко разочарована. – Той нищо ли не те помоли да ми предадеш?

– Само каза: „Ако видиш Гера Спел...“ И умря.

– А ти можеш ли да се закълнеш в Бездната, че си му дал вода?

– Кълна се в Огнената Бездна и в бог Ред. Дадох му вода. Искях да го нахраня, но той не прие храната.

В стаята беше тихо. Спел погледна часовника.

– Чуй сега за Горния Град – каза Гера. – Онова, което ще ти кажа, е страшна тайна. Могат да я знаят само директорите, главният жрец и децата на директорите. Дори инженерите не я знаят.

Спел опъна обутите си в лъскави ботуши крака и спря погледа си в тавана.

– Имало е такъв град, Крони – каза Гера. – Някога горе имало два града. И те враждували помежду си. В нашия град хората имали достатъчно храна и спазвали Реда. А жителите на втория град не признавали Реда и имали малко храна. Те нападнали нашия град. Било дълга и страшна война. От дима и отровите въздухът в града станал лош. И директорите решили да спасят хората. Те слезли Долу. А жителите на втория град умрели.

– И няма Горен Град? – тъпо запита Крони.

– Няма. Не те лъжа. Ще ти кажа и още нещо.

Спел клатеше крака си и разглеждаше ботуша си. Беше му скучно, сякаш слушаше омръзнал му урок.

– Имало е смелчаци, които се изкачвали горе. За това също се знае. Отначало директорите изпращали разузнавачи да проверят как е горе. Но те не се връщали или умирали от болест, която няма име. А после пътят за нагоре бил забравен. Сега ясно ли ти е защо Редът е така устроен? Ако директорите не се грижеха за хората, не ги хранеха, не им даваха работа и топлина, всички отдавна биха били мъртви. Нашият свят не на всички се струва добър. Но той е по-добър от горния свят. Всеки си има стая, работа и храна.

– И от Горния Град не е останало нищо ли? – повтори Крони и въпросът му не беше към момичето.

– Градът го няма – каза Гера. – И колкото по-малко хора знаят за него, толкова по-добре. Докато ти не си знаел за града, си бил спокоен. Когато си научил, си загубил щастието и си обречен на смърт.

– Лемен се опитваше да се измъкне – намеси се Спел. – Защо мислиш Мокрицата се интересува от него? Той говореше, че трябва да търсим града.

– Знаеше ли къде да го търси? – попита Крони.

Отговор не последва.

– Защо не искате да ми отговорите?

– Защото не е за твоята уста лъжица – каза Спел.

Беше тихо. Някъде зад стената течеше вода.

– Е, какво ще правим? – попита Спел Гера.

– Ти по-добре знаеш – каза момичето. – Ти си полицаи.

– Ще го изведа и ще го застрелям. Ще кажа, че се е крил на улицата.

– А може ли да не го убиваш? – попита момичето.

Крони слушаше разговора им, сякаш думите не се отнасяха за него. Пък и те разговаряха, като че ли той не присъствуваше в стаята.

– Знам какво да направя – каза най-сетне Крони. – Щом ще гина, покажи ми как да изляза горе.

– Не – възрази Спел. – Лемен не успя, та ти ли.

– Може и да съм по-глупав от Лемен – каза Крони, – но съм тръбар и мога да мина там, където няма да мине никой от вас. Целия си живот съм прекарал в тунелите. Ако изляза горе, обещавам ви да не се връщам долу. Вие знаете пътя за горе, нали?

– Знаем го – каза Гера. – Но пътя го няма.

– Ще ми дадете нож – каза Крони. – И ако ме хванат, ще се промуша.

– Рисуваме – каза Спел.

– Не повече, отколкото, ако го убием.

Палатките на хълма

– Чу ли как през нощта някой стържеше? – попита Наташа.

В палатката бе топло, сухо и миришеше на озон. Стендът с прикрепената към него бронзова фигурка се обръщаше бавно и фигурката сякаш мърдаше под променящата се светлина на лампата.

– Готово – каза Такаси, натисна копчето и спря бавното движение на стенда. Снимките с шумолене изпълзяха от автомата и със звук, подобен на звука, който издава пукащ се сапунен мехур, готовите вече отпечатыци започнаха да падат на купчинка.

– Добър е – каза Такаси, като взе горния отпечатък и го подаде на Наташа. – Дори по-хубав от естествения.

Наташа разсеяно погледна снимката.

– Не беше някой – продължи Такаси, като започна нова серия сложни манипулации с осветяването. – Беше тигър.

– Ти си луд – каза Наташа. – Отново ли ще ме разигравате?

– Видях следите – отвърна Такаси. – И Круминш ги е видял.

– Няма да ида на разкопките – каза Наташа. – И това ми било мъже, не могат да надвият един шугав тигър.

– Щом е шугав, няма от какво да се страхуваш – каза Такаси.

Наташа се любуваше на точността и привидното спокойствие в движенията на Такаси.

– Когато ме изяде, ще ми бъде все едно. Кира Ткаченко пък видяла привидение.

– Че защо да ги няма? – засмя се Такаси. – Обстановката е много подходяща за тях.

– Било синьо и вървяло бързо.

– Мисля – каза Такаси, като сне от стенда фигурката и закрепил на мястото ѝ стъклен съд с пет къси крачета, – че тук някога са се натрупали толкова много болка и смърт, та всяка нечиста сила се къпе в полето на страданията като в топъл басейн.

– Не мога да разбера кога говориш сериозно – каза Наташа.

– Аз винаги говоря сериозно с дълбокоуважаваната аспирантка.

– Ще ме разочароваш – каза Наташа.

– По-добре сега, отколкото после, когато прекараме заедно сто години и народим десет дечица.

– За теб няма нищо свято – възмути се Наташа. – Е, аз тръгвам.

Когато свърши работата си, Такаси погледна към ципата, която покриваше вратата на палатката. Беше матова, но цветът ѝ сочеше, че от планината отново бе налетял есенният вятър и бе докарал сивите буреносни облаци.

Облече якето си, скъса ципата и излезе навън. След него ципата отново покри вратата.

От палатките започваше изровен от въсдеходите път, който изчезваше в храсталака, после отново се появяваше като тясна светла ивица в пущинака и съвсем се губеше сред хълмовете, от които като игли на морски таралеж се издигаха ръждясали железни пръти и греди – останки от къщи.

– На разкопките ли? – попита го Станчо Киров, който седеше върху пясъка пред въсдехода си, заобиколен от запасни части и инструменти, и оплетен в проводници, сякаш беше попаднал в паяжина. Киров беше докарал нови модели въсдеходи и сега ги изпитваше. Машините бяха много красиви, но често се повреждаха.

– Да – отвърна Такаси.

– Почакай ме половин час, ще те закарам.

– Благодаря, искам да се разходя пеш до там.

Надолу по хълма Такаси започна да бяга, като вдигаше високо коленете си, за да натовари мускулите. Долу той погледна към веригата защитни генератори, които като пирамидки се подаваха от земята. Когато пресичаше защитната линия, усети как по лицето му

се плъзна нещо леко, сякаш го бе докоснала коприна. На защитния пулт мигна зелено огънче, което регистрираше излизане от зоната.

Пътят го доведе до центъра на града. Такаси вървеше бавно и разглеждаше развалините, сякаш ги виждаше за първи път. Съвсем не можеше да свикне с тях. В изкривените железа и купищата бетон, обрасли с трева и изравнени за тези двеста години от праха, се криеше първобитният ужас от безжалостната и всеобща смърт. За двеста години стърчащите някога из развалините стени на къщите с прозоречните дупки по тях се бяха срутили, ямите се бяха запълнили със земя, смъртоносната радиация се беше разсеяла и сякаш планетата бе излекувала сама най-дълбоките си рани. В океана бяха се спасили някои риби, бяха се скрили, приспособили или изменили отделни насекоми и други животни. Живият свят на планетата беше много по-беден, отколкото би трябвало да е, но той съществуваше и постепенно екологичните ниши се запълваха. Животът, смазан от атомната война, и в остатъците си подложен на избухналата радиация, бе тръгнал да се развива. На планетата липсваха само примати.

Хората тук бяха загинали от продължителна война, която бе погубила и онези, които не са участвували в нея, защото не са могли да дишат въздуха, да пият водата и да събират плодовете от дърветата.

Археолозите са хора оптимисти. Те копаят древните могили и изследват следите от пожарищата. Те присъствуват при края на живота – на племето, на града, на човека. Но те винаги могат да намерят нишката, която не се е скъсала, и води към бъдещето. Тук продължение нямаше.

Такаси прекрачи оградата, която предпазваше разкопките от прах и от нашествията на дребни животни, и седна върху празен контейнер до транспортъора. Погледът му намери Наташа. Нейната площадка беше по-дълбока от съседните – тя търсеше началото на града, но културният слой беше силно размесен и нарушен от подземните ходове, в които са се крили и загинали хилядите жители на града. Вързала беше косата си с бяла забрадка и стоеше до автомата, който вадеше пръстта, без да му се доверява и всеки миг готова да го отстрани. Работата тук беше пълна с изненади. На Земята откритията са винаги в рамките на вероятното. А тук – какво може да бъде вероятно в една чуждопланетна цивилизация?

Такаси тръгна по тесните пътечки, оставени между изкопите.

Над него увисна малък всъделет, от който надникна Кира Ткаченко.

– Такаси – каза Кира, – Станчо ми даде тази машинка, защото ти още вчера обеща на Круминш да отлетиш до следотърсачите за визири.

Всъделетчето се спусна на пътеката и Кира протегна ръка, за да помогне на Такаси да се качи при нея.

Полетяха над огромното езеро, на другия бряг на което следотърсачите се готвеха да огледат скривалището.

Гюнтер Янц, тежък, червенобрад човек, стоеше на брега на езерото и наблюдаваше как всъделетът се спуска над палатката.

– Гюнтер – каза Такаси, – видях ято риби. Ако са тръгнали да хвърлят хайвера си, ще си направим хубав риболов.

– Ще направим – съгласи се Гюнтер. – Ако екологът разреши...

– Не позволявам никакво масово убийство – обади се от палатката Макс Бели. – Тук трябва да организираме резервати, а не риболов.

– В умерени дози – каза Такаси. – Ще играем ролята на естествен отбор, защото Макс се е затъжил за прясна риба.

– За визира ли дойде? – попита Макс. – Но той ни е нужен.

– Затова Круминш изпрати точно мен – скромно отвърна Такаси.

– Не – каза Макс. – Няма да го бъде.

– Добре. – Такаси въздъхна като човек, принуден да прибегва до крайни мерки. – А кой през тази седмица седеше по цяла нощ, без да мисли, че е уморен, защото на следотърсачите им беше нужно срочно да се размножават някакви си скучни снимки? Кой консервираше стари хартийки, задушавайки се от химикалите? За съжаление, от днес сами ще се занимавате с тази скучна работа.

– Стига – каза Макс. – Ненавиждаме шантажистите, но нищо не можем да направим с тях, защото са хитри и безжалостни. Да вървим.

– А пък следотърсачите не обичат да си признават слабостите, които са свойствени на обикновените хора – позволи си да поехидничи Такаси.

* * *

Когато Такаси се върна при Круминш и му даде визира, беше станало вече време за обяд.

За лагера Такаси тръгна по друг път – край пущинака, в средата на който имаше огромна яма. По време на дъжд тя се пълнеше с вода и се превръщаше в кръгло езеро. През лятото езерото изсъхваше, запазваше се само слой кал, в който се зариваха

рибите и мекотелите животни. Като минаваше край изсъхналото езеро, Такаси хвърли поглед натам и се учуди: по засъхналата кал имаше следи, които идваха от края на езерото и се губеха в тъмното петно на тресавището. Върху кората беше разпръсната кал, засъхнала на буци. Някой глупак сигурно беше потънал до кръста в калта. След десетина крачки Такаси откри човешки следи, които идваха от ямата и се насочваха към града.

– Ама че щуротия – каза на глас Такаси и тръгна нататък.

Следите бяха малки, по-малки от стъпките на Такаси и може би принадлежаха на някое от момичетата. Не бяха в права линия, а в зигзаг, сякаш притежателят им е бил смъртно уморен.

Такаси усети тревожно бодване в гърдите. Нещо не беше наред. Започна да се движи бавно, внимателно и беззвучно, прислушвайки се на всяка крачка. В поведението на човека, който се беше къпал в калта, явно имаше нещо ненормално.

Скоро изгуби следите. Очевидно, докато човекът се е лутал безцелно из развалините, калта беше изсъхнала.

Внезапно пред себе си Такаси видя червеникаво петно.

Замря. Петното беше неподвижно. Преброи до десет. Не носеше оръжие, а по цвят петното приличаше на тигър.

Сне от рамо фотокамерата и я стисна здраво.

Беше прав. Върху площадката, заградена от куп натрошени тухли, лежеше тигър, мъртъв тигър – неприятен на вид звяр, малко по-голям от вълк, с дълги кучешки зъби и червеникава козина на неравни ивици. Макс предполагаше, че тези тигри са мутанти от някакви подивели домашни животни.

Тигърът лежеше в локва спечена кръв и над него се виеха мухи. До него се търкаляше нож.

Такаси се огледа.

До порутената каменна стена се бе свил дребен слаб човек със синьо-бяло издрано и кално лице, с остри тъмни, тук-там посивели коси, в скъсано яке и кафяви, изцапани от изсъхналата глина панталони.

Такаси приближи, наведе се и откри лицето на непознатия от падналите върху него коси. Човекът дишаше.

* * *

Капна от умора, докато влачеше непознатия до пътя. На всичко отгоре спасеният дойде на себе си. Такаси не забеляза веднага, защото го носеше, праметнат през рамо. Свестил се, човекът впи зъбите си във врата на Такаси.

От изненада Такаси го изпусна. Човекът се строполи върху камъните, но веднага скочи и накуцвайки, хукна да бяга. Такаси прекара ръка по врата си: целият бе в кръв.

– Ей! – извика той след бягачия. – Почакай!

Човекът сигурно го чу. Бягаше бавно, спъваше се, веднъж падна и с мъка се вдигна. Най-сетне видя някаква дупка в бетонната стена и се опита да се скрие в нея, но дупката бе много тясна.

Такаси приближи. Човекът лежеше, забил лице в земята. Отново бе загубил съзнание. Този път, помнейки за злобния му нрав, Такаси го взе под мишница и го помъкна към пътя.

Откри ги Станчо Киров с всъдехода си.

– Този пък кой е? – попита той. – Не е наш.

Такаси внимателно сложи човека на земята и каза:

– Сигурно е местен жител. Ще ни откараш, а после ще се върнеш до онези развалини и ще докараш мъртвия тигър. Кира молеше да й намерим кожа от тигър.

– Ти ли го уби? – учуди се Станчо.

Сложиха човека на седалката на всъдехода.

– Не – каза Такаси. – Убил го е този юнак.

– Не може да бъде – отвърна Станчо. – Не бих излязъл с голи ръце срещу тигър.

– Имал е нож.

Станчо включи двигателя и всъдеходът се издигна над камънаците.

Останалите още обядваха и никой не излезе да ги посрещне.

– Не бързай – каза Такаси, като разбра, че Станчо иска да вдигне на крак целия лагер. – Нека по-добре го занесем в болницата при Соломко.

Сложиха човека на легло в болницата, която за щастие не бе потрябвала още на никого. Станчо хукна към столовата, а Такаси сваля якето и ризата си.

– Надявам се, че не сте отровен – каза той, обръщайки се към човека.

Онзи дишаше слабо, но равномерно.

В палатката се втурна Соломко. Тя беше едра жена, с широко неизразително лице, зад което като зад гръцка маска бушуваха страстите. Цял живот Анита Соломко беше мечтала да стане археолог, но прецени, че повече полза на човечеството може да донесе, ако стане лекар. От тогава дълги години се разкъсваше между любовта и дълга.

По пътя Станчо ѝ беше обяснил всичко и разбира се, не бе схванала нищо, защото и самият Станчо не бе на ясно.

– Къде е болният? – попита Соломко от прага на вратата. Лицето ѝ беше осветено от радостна вътрешна светлина. Дългото ѝ принудително бездействие като лекар беше свършило.

– Одраскан съм, Анита – избърза с отговора си Такаси.

– Те са убили тигър – намеси се Станчо. – И според мен с голи ръце.

– Какво! – възкликна Анита и се втурна към шкафа с лекарствата, но погледът ѝ падна върху човека на леглото.

– Тъй, значи – каза тя осъдително.

Дотичаха Круминш с Наташа и Кира.

В това време човекът дойде на себе си. Отвори очи и веднага ги затвори.

– Намалете светлината – каза Соломко.

Човекът отново отвори очи и тихо каза нещо.

Страхуваха се, че ще изпадне в истерика, че ще се опита да избяга и бяха нащрек, а човекът заговори и изведнъж млъкна, като видя Наташа.

* * *

Пътешествието, толкова дълго и трудно, завърши по чудесен начин. Той намери Горните хора.

Видя Гера Спел. Наистина, променена, загоряла, смугла и развълнувана.

Гера Спел каза нещо на непознат език на Горните хора и погледна към черноокия юнак със силните ръце.

Крони се натъжи.

Не истинската Гера Спел, а другата, Горната, беше дошла тук заради този мъж, който донесе Крони, и се безпокоеше за раната му.

И тъй като никой от присъстващите не познаваше Гера Спел и не можеше да разбере мислите на Крони, всички решиха, че е уморен.

Соломко остави само Станчо Киров, за да ѝ помогне да съблекат, измият и нагласят в леглото пациента, а другите изгони. И те послушно си отидоха, защото след първия шок настъпи времето да се мисли. На пустата планета, където преди двеста години беше умрял последният човек, откриха мъж, изнемощял, но напълно реален. Според всички правила това беше невъзможно. И толкова по-важно беше да разберат защо се беше случило.

Крони заспа облепен от пластири и измит. Заспа между два бели чаршафа, толкова тънки и нежни, че всеки Директор би дал половината от богатствата си за късче от този плат, а в столовата отчаяно спореха археолозите и прилетелите следотърсачи.

Беше вече тъмно, облаци покриха върховете на планините, когато изградиха работна хипотеза: на планетата още се крият хора. Те са малко, крият се някъде из пещерите или в планините. Няма нито градове, нито селища – иначе биха ги забелязали. Хипотезата не обясняваше ботушите и якето на човека от груба, но явно тъкана на стан материя. Хипотезата не обясняваше още много неща, но не можеха да намерят по-добра.

А през нощта Гюнтер Янц трябваше да бъде подложен на сложна и неприятна операция, която направи Анита Соломко. Направиха пункция на главния мозък на Гюнтер. Анита не беше

правила такава операция при полеви условия; след половин година отчетът за нея в „Известия по хирургия“ щеше да съвпадне с публикуваната статия на археолога А. Соломко във „Въпроси на космоархеологията“, която щеше да се нарича „Някои закономерности в еволюцията на гледжосаната керамика в 5-8-ия пласт на Горния град“. Това щеше да бъде щастлив ден за Анита.

Обработеният екстракт от мозъчното вещество на Гюнтер още същата нощ Анита инжектира в Крони: действието му щеше да се прояви на третия ден.

* * *

На третия ден Крони се събуди със странното чувство за Знанието. Той знаеше нещо на пръв поглед неуловимо, но реално и значително. Излежавайки се под чистите завивки, първо си помисли, че се е наспал добре. Чукането на капките вода по оранжевия покрив означаваше, че вали дъжд, а не се е спускала ръждясала тръба.

В болничната палатка надникна Анита Соломко и каза:

– Добро утро, Крони.

– Здравейте, Анита – отвърна Крони. – Да ставам ли?

– Можете да полежите още, Крони – усмихна се Анита. – Но ще закусите в столовата.

И Анита забърза навън, където, измъчван от главоболие, се разхождаше Гюнтер, предварително решил, че всичките му мъки са били напразни.

– Гюнтер, той се събуди. Попита ме да става ли.

– Нима? – възкликна Гюнтер. – Тогава отивам на закуска.

– Първо изпий това. Против главоболие.

Гюнтер протегна ръка, трогнат от досетливостта на Соломко.

Крони скочи от леглото и вдигна ръце, за да поеме по-дълбоко въздух. Харесваше му как мирише въздухът тук.

Отмести завеската пред умивалника и пусна студената вода. Изми зъбите си и се среса. После се върна в стаята и преди да се облече, оправи леглото. Приблужи до масичката и намери бележка: „За Крони. По една таблетка три пъти на ден.“ Глътна таблетката без вода. Изведнъж краката му се подкосиха и той се отпусна на леглото, стискайки бележката в ръка.

Беше се появил тук преди три дни. И всички опити за общуване през изминалите дни се бяха ограничили с най-примитивните действия. Удряше се по гърдите и казваше „Крони“. Такаси се удряше в гърдите и казваше „Такаси“. И двамата се смееха, защото имената вече обещаваха някакво придвижване в бъдещето.

„Гера“? – питаше Крони и сочеше към Наташа.

„Наташа“ – отговаряше Такаси.

Информацията, която по-рано принадлежеше на Гюнтер, преминала в Крони, не потискаше знанията и жизнения му опит. Тя се прибави към тях и увереността, че новите знания и езикът, които той владее, са му свойствени по начало, попречиха на Крони веднага да осъзнае своето прераждане. Приказваше с Анита, без да усеща, че говори на чужд език. Прочете бележката, без отначало да улови, че не разбира знаците, с които бе написана.

Трябва да отиде да закуси. Облече ушития още вчера от Кира комбинезон и пхна бележката в джоба му. Не му се разделяше със свидетелството за причастността му към света, пред когото са безсилни Мокрицата и кварталният Ратни.

Влезе в столовата и веднага се досети, че всички вече знаят за онова, което се случи с него.

– Добро утро – каза той. – Къде да седна?

– На своето място – отвърна Круминш, без да вдига очи от чинията, защото му се искаше да се засмее.

– Ще ядеш ли макарони? – попита го Петерсън, който притежаваше удивителната способност да преминава на „ти“ още на втория ден от запознанството.

– Ще ям – отвърна Крони.

– Как спа? – попита Такаси.

– Благодаря, добре.

Петерсън му подаде чиния с макарони, мляко и сок.

– Сякаш имам имен ден – каза Крони. Дръпна рязко към себе си чашата със сока и той се разля.

– Донерветер!¹ – изтръгна се от Крони.

Бурен смях като наводнение изпълни столовата.

А когато стана тихо, Анита каза дълбокомислено:

– Гюнтер е прекалил с речниковия запас.

– Защо ме гледахте така? – обърна се Наташа към Крони, когато всички закусиха. – Сякаш ме познавате.

– Познавам едно момиче Долу. Много прилича на вас.

– Харесвате ли го?

– Тя не може да ми харесва. Тя е чиста, аз съм вонящ тръбар.

– Какъв?

– Тръбар, който поправя тръбите в тунелите.

– Крони – каза Круминш, – ако сте готови, ние чакаме.

– Готов съм.

„Пресконференцията“ изглеждаше съвсем обикновена, като че ли не се срещаха представители на две толкова далечни цивилизации. Крони не знаеше как да започне. И затова каза:

– Ще ви разкажа за вонящия тръбар, за Четенията и за пътешествието към Огнената Бездна, за онова, което научих от младите Спел и как тръгнах да търся Горния Град. А после вие ще ми разкажете за онова, което на мен самият още не е ясно...

* * *

Крони намери Круминш в лабораторията при Такаси.

– Уили – каза Крони – трябва да се върна в града. Ще кажа на хората, че горе може да се живее. Че техният проклет свят не се ограничава от каменните стени и от мокрите тунели. Ще изведе хората горе, каквото и да ми струва.

Круминш не му отговори веднага.

– И при кого ще отидете, Крони?

– При хората. Ще кажа...

– Крони, ние мислихме как трябва да действувате по-нататък – каза Круминш. – Разбира се, вие сте прав. Трябва да се намери някакъв по възможност безболезнен път планетата да се върне на вашите хора. Но разбирате ли, че ще се натъкнете на опозиция? За повечето вие ще изпаднете в положението на луд, а за онези, които искат да запазят властта си, вие ще сте опасен. Директорите ще направят всичко възможно, за да изтрият и спомена за появата ви. След време те ще проверят дали всичко е така, както сте казали. Ще изпратят разузнаване горе и след двадесет-тридесет години в подземния град ще бъде всичко така, както преди, а на повърхността ще се появят скришом къщи за чистите, градини, в

които те ще отглеждат децата си, защото подземният климат е вреден за здравето. Другите ще останат в неизвестност и бунтовете им ще се потушават жестоко. Мъчно е да се организира въстание в свят, разделен на етажи.

– Но така вечно не може да продължава – каза Крони. – И не бива. Ще дойде друг Крони...

– Но кога?

– Все едно, аз ще ида.

Опита се да се усмихне, но от усмивката му не излезе нищо.

– Разбираме те, Крони – отвърна му Круминш. – И моля те, не си въобразявай, че ще тръгнеш за там сам. Не се обиждай, но сам няма да се справиш.

– Аз ще тръгна с него – каза Такаси.

Продължава в кн. 4.

¹ На немски: По дяволите.

Алгоритъм 512

Научно-фантастичен разказ

Джон Х. Дъркс

Ресторантът, в който трябваше да се срещна с доктор Пендалиус, беше претъпкан, а въздухът – тежък от ароматите на полската и унгарската кухня. Бях виждал много пъти Пендалиус в Медицинския център, така че лесно го открих в едно от сепаретата, където поглъщаше мрачно наденица с пържени картофи.

Седнах на пейката срещу него.

– Добър вечер, доктор Пендалиус.

– Кой знае, че сте тук? – попита той, без да вдига очи от чинията и без да спира да яде. А ядеше като машина, режейки тънки парченца от наденицата, които топеше в хрян, преди да ги поднесе към устата си.

– Помолихте ме да не казвам никому за нашата среща, затова не казах на никого. Но защо са тези хрумвания от криминалните романи?

– На колко години сте, господин Уайлдиш? – за първи път ме погледна той изпод рошавите си вежди.

– На четиридесет и една.

– Страдали ли сте някога от сърце? Болки в гърдите след физическо усилие? След хранене? При студено време? Плитко дишане, когато лежите по гръб? – изреди монотонно тези въпроси, вероятно по същия начин, по който го правеше стотици пъти седмично в своя лекарски кабинет.

Бяха изминали двадесет и седем години, откакто беше открил своя медицински център „Нюбери“ като квартална клиника. Сега тя беше прераснала в голямо предприятие със собствена застрахователна програма, известна като „План „Нюбери“, в който работех аз.

– Чувствувам се великолепно – рекох. – Следващата седмица трябва да мина през ежегодните контролни изследвания в Центъра.

Той се нахрани и отмести чинията.

– Говорят ли ви нещо имената Уилям Сентри и Густав Рош? – попита.

– Планът изплати застрахователната полица на Рош.

– Изплати също застрахователната полица на името на Сентри. И двамата бяха минали през контролни изследвания скоро преди смъртта си. Опасна работа са тези изследвания.

– Съветвате ме да се откажа от изследванията ли? – Моята усмивка не предизвика очакваната реакция върху едрото му славянско лице.

– Сентри и Рош бяха влиятелни, но несимпатични типове. Реакционери. Обструкционисти. Доста хора са имали сметка те да умрат.

– Сериозно ли говорите?

– Мисля, че те са били убити, господин Уайлдиш. Убити с помощта на статистиката.

– Не разбирам.

– Когато Род Лавът ви ангажира, попитах го защо ни е аналитик на изплащанията. Той ми отговори, че ни трябва, за да избегнем неприятните изненади. Вие имате достъп до данните, които дори за

мен са непостижими. И разбирате от компютри. Ще трябва да изясните тези неща. Ако не намерите нищо, то...

– Няма ли да ме насочите поне малко?

Вместо отговор той поръча кафе и торта за двама ни, след което веднага отиде в тоалетната. Изядох тортата си и започнах с нетърпение да поглеждам към вратата на мъжката тоалетна. От нея излезе някакво момче, което изглеждаше така, сякаш тепърва щеше да влиза там. Лицето му беше зелено като пуловера му. И начаса настана суматоха. Хората тичаха, крещяха, пристигнаха линейка и полицията. Някои казваха, че Пендалиус сам е паднал, други – че е бил ударен. Но всички бяха единодушни, че е мъртъв.

Не се намесих. Оставих парите на масичката и си излязох. Келнерката се обръщаше към Пендалиус по име, значи в този ресторант го познаваха. Убиецът би могъл да го причака, без да знае за нашата тайна среща. На другия ден беше неделя. Отидох в службата около един след обяд. Почти всичко беше заключено. В компютърното помещение заварих чиновничката, заета с подготвянето на пощата.

– Здравейте, господин Уайлдиш. Чухте ли за доктор Пендалиус?

– Ужасна история – забелязах. – Имаме ли днес пълен достъп до тези терминали?

– Не ми се вярва, но, от друга страна, доктор Пендалиус не беше пряко свързан с Плана.

Проверих записите относно Густав Рош и Уилям Сентри. Не можах да се добера до медицинските данни, обаче установих какви услуги бяха ползували те под покровителството на Плана. Двамата бяха починали няколко часа след операция на сърцето, извършена

във връзка със заболяване на сърдечно-съдовата система. Доктор Келт Бърболт бе присадил и на двамата артерия. Бърболт бе великолепен кардиохирург и много пациенти постъпваха в Плана само за да бъдат оперирани от него.

Според това, което ми каза Пендалиус, както Рош, така и Сентри са били подложени през последните месеци на контролни изследвания в Медицинския център. Вероятно тогава са били забелязани за първи път у тях признаци на сърдечно-съдово заболяване. Потвърждаването на тази диагноза и решението за операция са настъпили вероятно след анализа на рентгеновата снимка на коронарната артерия. Общите контролни изследвания са били направени лично от Пендалиус.

В компютъра нямаше никакви данни за политическата дейност на двамата мъже. Нямаше нищо, което би подсказвало мотив за убийството, внушавано ми от Пендалиус. Рош беше директор в промишлеността. Сентри беше профсъюзен и политически деятел. Повече подробности можех да открия в старите вестници.

В понеделник прочетох във вестниците, че полицията е убедена, че Пендалиус е бил убит. Издирваха висок, строен мъж с буйна руса коса, който му е правил компания на масата и е платил сметката.

Преди обяд отидох в бръснарския салон. Ако ставаше дума за убийство, то най-вероятно мотивът за извършването му е бил да се попречи на Пендалиус да разкрие метода, използван за премахването на Рош и Сентри.

За мъртвите научих достатъчно много от течението на вестника, предоставено ми в една редакция. Пендалиус беше казал истината,

те и двамата са били упорити, свадливи консерватори. Смъртта на Рош беше позволила да се слеят две фирми, на което той се беше противопоставял цели четири години. Смъртта на Сентри беше позволила на локалното самоуправление да завладее властта, а той е бил в постоянна опозиция спрямо това самоуправление.

След обяд в моя кабинет влязоха двама полицейски детективи в тъмни костюми.

– Господин Бернард Уайлдиш? – попита единият.

– Да?

Питащият ми показва легитимацията си. Наричаше се Ноулт.

– Срещали ли сте се с доктор Пендалиус в събота вечер в ресторанта на Пейнтър?

– Да.

– Той ли ви предложи да се срещнете или вие на него?

– Той...

– Срещата лична ли беше или служебна?

– По-скоро служебна...

– Конкретизирайте се.

– Пендалиус ми се обади по телефона и ми каза, че иска да се видим. Още щом влязох в ресторанта, той стана, отиде в тоалетната и там бе убит.

– Кой друг участвуваше в срещата?

– Никой.

– Вие отидохте ли до тази тоалетна?

– Не.

– Специалист по компютрите ли сте?

– Не съвсем. Използуваме компютрите за събиране и обработване на анализа на данните. Не съм програмист, ако това имате предвид.

– Думата „алгоритъм“ говори ли ви нещо?

– Разбира се. Алгоритъмът представлява постепенно описване на компютърната операция. Нещо като дърво на решенията. След всяко поредно действие получаваме най-малко две възможности за избор. Казваме „да“ или „не“ и дървото пак се разклонява.

– В събота говорихте ли с Пендалиус за алгоритми?

– Не. Защо?

Детективът Ноулт извади листче хартия и го остави на бюрото ми. Прочетох: „Уайлдиш – Пейнтър – събота 19,30 – алгоритъм 512“.

– Разбирате ли нещо от това? – попита той.

– Абсолютно нищо.

– Защо не дойдохте при нас да дадете показания?

– За какво? Вече ви казах, че веднага след моето отиване там Пендалиус се оттегли и бе убит.

– В такъв случай може би сега ще дойдете с нас и ще дадете показания?

– Моля. Арестуван ли съм?

В отговор той само се усмихна и изсумтя. Отидохме с неговата кола.

* * *

Трая по-дълго, отколкото си мислех. Накрая станаха неприятни. Пендалиус не беше ограбен и беше ясно, че не е станал жертва на някакъв случаен маниак. Моето мълчание през първите няколко дни

беше причина полицията да се държи с мен и подозрително, и враждебно. Не можеха да повярват, че нямам представа какво е искал Пендалиус от мен, а пък аз прекалено много се боях да не повтора съдбата му, за да им кажа онова, което знаех. И да им разкажех нашия кратък разговор, смисълът би звучал глупаво и нелогично, а със сигурност би стигнал до вестниците, където убиецът би го прочел.

Дали Пендалиус е предложил този ресторант или аз съм го избрал? Дали друг път съм бил в него? Познавам ли брата на Пендалиус? А жена му? Поддържал ли съм някога с тях делови връзки? Впрочем, те ми казаха повече неща, отколкото аз на тях. Нямах представа, че той е искал да ми каже нещо за алгоритъм 512.

Хрумването, че компютърният алгоритъм е бил използван, за да бъдат убити двама мъже, би звучал като чиста измислица, ако не беше фактът, че самият Пендалиус беше убит, когато направи опит да ми каже за него. Чувствувах, че съм задължен пред стария човек да тръгна по посочената ми следа, без да се излагам на собственото си ликвидиране.

В медицинския център „Нюбери“ аз бях само един от сътрудниците на Плана без някаква особено влиятелна позиция. Обаче Рош и Сентри бяха умрели там. Защо именно там? Това трябваше да открия. Безрезултатно беше да разпитвам избрани лица за компютърните операции. Затова реших да изчакам моите ежегодни контролни изследвания. Надявах се по този начин да проследя пътя на Рош и Сентри, без да предизвикам нечий подозрения.

* * *

Дойде денят на изследванията. Съответният отдел на Плана работеше с пълни обороти, за да изследва определените петдесет пациента. Всеки можеше да избира: или да представи медицинската си история на жив лекар, или да се подложи на конфронтация с компютър. Машината предлагаше на екрана по няколко отговора, а запитаният трябваше да натиска съответните клавиши.

Избрах компютъра. Не знаех дали Рош и Сентри са постъпили също така, но можех да го предполагам. Повечето от изследваните правеха такъв избор. Въведоха ме в кабината. Моята пластмасова карта от Плана „Нюбери“ бе поместена в машината. Картата съдържаше всички основни данни – от кръвната група до микрофилма с последното ЕКГ-изследване. Първите въпроси, които се появиха на екрана, се отнасяха за данните, регистрирани в компютъра по-рано, и анализирани сега.

После започнаха по-конкретните въпроси. „Чувствуваше ли болки в гърдите след физическо натоварване? След хранене? При студено време? Оставате ли без дъх, когато лежите по гръб?“. Виждах пред себе си доктор Пендалиус, задаващ ми същите въпроси. Натисках клавиша „не“ при всеки от тези въпроси, но компютърът изобщо не обърна внимание на това. „Съгласно предишните данни вие сте имали болки в гърдите след хранене. Случвало ли ви се е това през последната година?“.

Тази реакция ми напомни въпроса: „Престанахте ли да биете жена си?“ Бях абсолютно сигурен, че нищо такова не съм твърдял преди. Натиснах клавиша „не“, но компютърът не беше доволен.

Продължи да се върти около моите привидни сърдечно-съдови оплаквания. Когато накрая пристъпи към поредната серия въпроси, този път отнасящи се към храненето, бях окъпан в студена пот и вече напълно сигурен, че спрямо мен е бил приложен алгоритъм 512.

Доктор Стиър ме очакваше в кабинета си. Държеше в ръка отпечатания резултат от компютърното изследване. Провери сърцето ми особено внимателно. После, след електрокардиограмата, след рентгеновата снимка на гръдния кош, кръвните проби, изследването на зрението, слуха и дишането, пак се намерих в същия кабинет.

– Всичко изглежда добре, господин Уайлдиш – каза доктор Стиър, все така разглеждайки картата с резултатите. – Малко ме тревожи само това, че понякога усещате неприятни болки в гърдите след хранене или физическо натоварване.

– Нищо подобно...

– Знам, че това не ви тревожи, но трябва да го разгледаме като сериозно предупреждение. Искам да ви назнача още допълнително ЕКГ-изследване след физическо натоварване. Тогава ще знаем дали имаме основания за безпокойство.

Дали този любезен, дисциплиниран клиницист е чувал някога нещо за алгоритъм 512? И самият доктор Пендалиус вероятно е бил заблуден, изследвайки Рош и Сентри, и едва по-късно е започнал да подозира злонамереност.

Назначиха ми ЕКГ-изследването след физическо натоварване за следващия ден. Кардиологът го прекъсна по средата и ми нареди да лежа един час, без да мърдам. После двамата с доктор Стиър

заявиха, че не са открили увреждане на сърдечния мускул, но вероятно има някакво стесняване в коронарните съдове. Решиха, че се налага снимка на тези съдове след въвеждане на контрастно вещество в аортата.

Преживяванията ми в медицинския център „Нюбери“ изглеждаха като копие от последните дни на Рош и Сентри. Аз не съм герой, но не разполагах с достатъчно доказателства, за да се обърна към полицията. Реших да сравня статистическите данни на онези мъже с моите от последните изследвания. Не исках при това да предизвиквам ничии подозрения. В заговора на убийците можеха да участвуват дори и техниците и чиновниците.

Допуснах, че Пендалиус може би е оставил някакви бележки, които биха ми били от полза, и позвъних на жена му. Не я познавах дотогава. Казах, че освен убиеца аз съм бил последният човек, който е видял съпруга ѝ жив и попитах мога ли да я посетя. Покани ме у дома си в седем часа вечерта.

Пепеляворусата жена бе значително по-млада от съпруга си. Покани ме в салона.

– Извинявам се, че ви досаждам – казах, – но има един въпрос, който не търпи отлагане. Непосредствено преди смъртта си вашият съпруг ми се довери, че в медицинския център става нещо лошо. Аз мисля, че са го убили, за да не успее да ми каже повече. Чувствувам, че съм задължен...

– Вие май не бяхте на погребението? – попита тя, сякаш този факт ѝ пречеше да прояви доверие към мен.

– Не. Почти не се познавахме с доктор Пендалиус...

– Въпреки това той се е обърнал към вас...

– Естествено. Както вече ви обясних по телефона, аз работя в Плана като статистик. Докторът предполагаше, че поради това ще мога да събера доказателства, потвърждаващи неговите подозрения. Само че досега не съм постигнал нищо. Надявам се, ще ми позволите да прегледам неговата документация.

Изразът на лицето ѝ не беше приятелски.

– Ще трябва да поговорите с моите адвокати. Полицията взе част от нещата на Карл и още не ги е върнала. Род Лавът взе две кутии с документи. Ако искате, поговорете с него.

Род Лавът бе започнал работа като администратор на първата клиника на Пендалиус. С течение на времето се беше издигнал до заместник-директор на Плана и член на Управителния съвет. Беше мой шеф. Реших да не се обръщам към него по този въпрос.

* * *

Отварях вратата на колата си на паркинга, когато забелязах, че някой се приближава до мен.

– В моята посока ли сте, господин Уайлдиш?

Познах един от сътрудниците на Центъра, на когото казваха Хоп, вероятно понеже куцаше. Работеше като преводач от немски и полски в Плана. Лявата му ръка стисна моята дясна китка здраво като френски ключ.

– Влизай – рече, показвайки малък, тъмен пистолет в дясната си ръка.

Карах колата съгласно нарежданията на Хоп. Спряхме се в паркинг извън града, разположен на високо, за да се наблюдава красивата панорама. На него имаше само една кола. В нея седеше

Лавът. Спрях своята кола до неговата. Хоп се премести на задната седалка, а Лавът зае неговото място до мен.

– Уайлдиш, пъхаш си носа в чужди работи – каза той вместо поздрав. Беше елегантно облечен, винаги се изразяваше изискано и дори това, което изрече преди миг, прозвуча като цитат от светото писание. – Не знам какво точно ти е казал Пендалиус, обаче твоето любопитство застрашава нещо, което е прекалено голямо, за да бъде провалено от такъв бунак като теб.

Гледах пред себе си и се стараех да не мисля за човека с оръжие в ръка зад гърба ми. Залязващото слънце обагряше със зловещ блясък облаците над хоризонта. Движението по шосето беше слабо. Само от време на време в огледалото за обратно виждане забелязвах отминаващите ни автомобили, чиито шофьори съвсем не проявяваха интерес към това, което ставаше на паркинга.

– Много си кротък, Уайлдиш – отбеляза Лавът. – Къде се дяна прословутото ти любопитство?

Не отговорих.

– Планът „Нюбери“ е златна мина за акционерите и директорите. – Той поправи старателно ръба на десния крачол на панталона си. – Известно ти е, нали? Но ние, няколко души от ръководството на Плана, в амбициите си стигаме по-далеч от парите. Получихме власт, неограничена власт, възможност да манипулираме с хората, да дърпаме конците и да постигаме такива резултати, каквито искаме. Имаш ли представа, Уайлдиш, колко мръсотии са натрупани в банката за данни на медицинския център? Под защитата на професионалната тайна и най-затворените хора

разказват всичко на лекаря, а още по-малко се притесняват, когато споделят тайните си с компютъра. Ала все още не е конструиран компютър, който да запази тайната от хората, знаещи възшебната дума. Преди няколко години аз и един колега открихме модерен метод за използване на тази натрупана медицинска информация. Не заради непосредствена финансова изгода, а за да накараме двама членове на един комитет да гласуват във важните избори, както ние искахме. Без да се споменава за Плана... дискретни телефонни разговори със заплахата за политически разкрития или разгласяване на лични тайни, което би могло да има фатални последиствия. От това скромно начало израсна предприятие с влияние в целия щат. Понеже възможността да принуждаваш е стока, за която се плаща добре, ние предоставяме услугите си на онези, които плащат най-много. А броят на клиентите на Плана непрекъснато нараства. Днес вече сме в състояние да окажем натиск върху влиятелните единици, а понякога и върху по-голямата част от членовете на всеки комитет, на всеки управителен съвет, на всеки комплект съдебни заседатели в нашия град. Но все още се срещат непоправимо морални, неподатливи на корумпиране хора като Пендалиус, съответно – хора прекалено глупави, за да могат да преценят кое е най-изгодното... като тебе.

Един младеж със слушалки на уокмен се спря на няколко метра от колата и започна да поправя веригата на велосипеда си. Аз взех да се въртя, опитвайки се да привлека вниманието му, обаче той гледаше в обратна посока. И в същия миг почувствувах на врата си нещо студено и твърдо.

– Познаваш ли Клаус? – попита Лавът и посочи седналия зад нас Хоп. – Клаус Хьопфринг... Бен Уайлдиш. Клаус е електроинженер, но според мен неговите професори са научили от него повече, отколкото той от тях. Той може да направи всичко освен рози и да поправи всичко освен изгоряла електрическа крушка. Клаус ни помогна да обогатим действията си със съвършено нови измерения. Може би някога ще получи Нобелова награда за своя сърдечно-белодробен симулатор. Той представлява монитор, програмиран така, че да имитира признаците на болестта и е предназначен за обучение на лекари, и медицински сестри. В същото време симулаторът на Клаус ни даде възможност да постъпваме по съответния начин с хората, които не могат да бъдат убедени поради техните морални принципи. В нашия медицински център, така както и във всяка модерна болница, всички минават през компютъра и другите електронни устройства. Има безброй възможности да се селектират и променят тези данни. Тъй че много лесно може да бъде получен аномален образ на електрокардиограмата след физическо натоварване, както ти самият можа да се убедиш. Също толкова лесно можем да получим картината на други нарушения на сърдечната дейност. Това оправдава предписването на лекарства, които помагат на болните, но убиват здравите. Досега се ограничавахме с пациентите, които вече са преминали присаждане на коронарната артерия. Сама по себе си операцията е рискована, обаче резултатите от работата на доктор Бърболт са винаги безупречни, така че един или два смъртни случая не учудват никого.

Най-сетне разбрах какво беше имал предвид доктор Пендалиус, когато ми каза, че Рош и Сентри са били убити от статистиката.

– Преди операцията всеки пациент се подлага на рентгенов преглед, който – благодарение на артистичните способности на нашия сътрудник в радиологичния отдел, – показва стесняване или блокиране на артерията. Госпожа Пендалиус, доктор Ники Пендалиус сърчно разреши проблема за подлагане на съвършено здрави лица на ЕКГ-изследване след физическо натоварване и на последващата го коронарна артериография. Преди да се омъжи за Пендалиус, Ники работеше като психолог в медицинския център. Тя състави програмата за провеждане на тестовете...

– Алгоритъм 512? – обадох се. Устните ми бяха така пресъхнали, че едва успях да изрека тези думи.

– Значи той е открил и това. Алгоритъм пет-едно-две, гарантиращ в девет от десет случая измъкването от болните на признание за болки в гърдите след физическо усилие или след хранене, което е сигурен признак за наличието на сърдечно заболяване. Достатъчно е изследващият лекар да получи такава информация и после всичко тръгва автоматично. Следващите рутинни действия също могат да бъдат подпомогнати от нас, ако се наложи, чрез съответен сигнал, въведен в машината, използвана в момента. И пациентът поема по пътя към гробищата. Ти също се оказа на този път, но успя да отскочиш. Жалко. Би било значително по-малко болезнено от онова, което те чака сега. Когато утре открият трупа ти, дежурният полицаи ще потърси данни за историята на болестта ти. Там ще има бележка и за установено

самоубийствено настроение. Е... излизай от колата, Уайлдиш. Ключовете остави тук.

Слънцето почти бе залязло. В долината примигваха хиляди светлинки. Хладният вятър развяваше пешовете на самото ми и освежаваше изпотеното ми чело. Хьопфринг ме сграбчи за рамото и ме заведе до оградата над урвата, спускаща се към долината. Започна да ме избутва през нея, а аз, бранейки се, се закачих с един крак за перилото. Хьопфринг се мъчеше да изправи този мой крак, смъкна обувката и изви глезена ми.

Успях да го хвана за ръцете, да се притисна до него в нещо като тясна прегръдка. Докато ние двамата се боричкахме, забелязах, че Лавът все така седи безразлично в колата. В същото време открих, че младежът с велосипеда се бе върнал на паркинга – оня същият младеж, който преди поправяше веригата на колелото. Неочаквано познах, че това беше по-младият от детективите, които ме посетиха в службата, а после ме заведоха в полицейския участък. Държеше пистолет. Захвърли велосипеда и се затича край оградата, викайки нещо в микрофона, който сигурно носеше под якето си. Някъде отдалеч се обади сирена. Хьопфринг също я чу и направи последен опит да ме прехвърли през бариерата. И този път не успя. Отскочи от мен.

Род Лавът тронаво се измъкна от колата ми в същия миг, когато полицейската кола спря с писък на спирачките, като разпръскваше чакъла на паркинга. Заловиха и двамата, макар най-напред ония от патрула да помислиха, че именно Хьопфринг е жертвата.

По-късно научих, че младият детектив, който спаси живота ми, ме е следял от седмица. Полицията подозирала, че госпожа

Пендалиус ме е наела, за да убия съпруга ѝ, а моето посещение в дома ѝ само потвърдило това тяхно предположение.

Все така работя в Плана, макар че, естествено, имам нов шеф. Вече не ходя на изследвания в медицинския център. Когато се почувствувам зле, посещавам старомодния домашен лекар, който изследва пациентите си, без да използва съвременна апаратура. Дори не е чувал какво е това алгоритъм. Той не откри нищо тревожно в сърцето ми.

Горният град
Фантастична повест

Кир Буличов

Продължение от бр.3

Всички се събраха край отвора в основата на скалата.

Засуетиха се, сякаш Крони се готвеше да поставя рекорд, заобиколен от запалняковци, тренъори, секунданти и съдии.

Круминш проверяваше снаряжението му. Макс Бели проверяваше Круминш.

Външно Крони не изглеждаше зле. Наистина дрехите на тръбаря трябваше да се изхвърлят – от тях бяха останали само парцали. Момичетата прекроиха един работен костюм на археолог и така отдалеч той можеше да бъде взет за подземен инженер. Отпред комбинезонът се затваряше с цип и бяха достатъчни две секунди, за да се извади прикаченият под мишницата парализиращ бластер – плосък и лек. В яката пришиха микрофона, така че всяка дума, казана от Крони, или произнесена в негово присъствие, можеше да се чуе горе. Телевизионното око на преподавателя беше монтирано над левия горен джоб на комбинезона, а второ, резервно – на колана, който сам по себе си бе чудо на изобретателността на следотърсачите. В него бяха сложили лекарства и дезинфектиращи пластири, неприкосновен запас от храна, пресована в таблетки и достатъчна да изхрани група от десет лакомни мъже в продължение на две седмици. Там имаше и сгъваем нож, и набор от инструменти.

В ухото на Крони монтираха радиопредавател, голям колкото грахово зърно, а джобовите на комбинезона бяха пълни с всякакви дреболии, между които имаше очила за гледане при пълен мрак, фенерче и други. Крони беше чудесно екипиран.

Той беше поласкан от вниманието, което му бе оказано. Хубаво е, когато знаеш, че другарите ти чуват всяка твоя дума, а ако ти е зле, ще можеш да ги повикаш на помощ.

– Е, тръбарю – каза Такаси, – да тръгваме ли?

Той щеше да се спусне с Крони два етажа надолу, където организираха междинна база. Такаси беше в скафандър и в ръката си държеше шлема като някаква запасна глава.

– Ще ви целуна – каза Наташа.

Първо целуна Крони. Беше висока колкото него и целувката ѝ попадна в ъгъла на устните му. Последните думи на Крони, преди да прекрачи долу, бяха:

– Още никой в живота ми не ме е целувал.

Завръщането на тръбаря

Госпожа Гера Спел, по милостта на бог Ред дъщеря на директора Спел, горчиво плачеше. Плачеше, защото животът ѝ свършваше безсмислено и мъчително.

Лежеше в леглото, мръзнеше и не можеше да се реши да хвърли одеалото, ушито от кожички на плъхове. То миришеше лошо, но когато го каза на баща си, той се намръщи, сякаш дъщеря му спомена за нещо неприлично, и ѝ отвърна:

– Глупости. Това е от болестта ти.

Господин директорът Спел се примири с неизбежната скорошна смърт на дъщеря си. Нейната майка също хранише кръв и умря от същото. Тогава докторът каза, че медицината не познава средства против болестта, която се е загнездила в гърдите, и е недостъпна за мехлеми и компреси.

Гера не можеше да се примири със смъртта и в кошмарите, които сънуваше всяка нощ, тя виждаше как се катери по тунелите, защото там, далеч напред трябваше да съществува Горният Град със своя чист въздух. Виновен беше онзи тръбар. Тръбарят Крони. Кой знае защо бе запомнила името му, макар че никой не помни имената на тръбарите. Странен човек беше този Крони и на нея ѝ беше мъчно, че е умрял в тунелите.

Трябваше да стане и започне новия ден. Гера се разкъсваше между страха, че настъпващият ден може да бъде последния за нея и страха от безкрайността на този ден, който трябва да изживее.

Понякога се опитваше да извика на помощ образа на умния и язвителен Лемен, когото не би забелязала, ако беше някой от знатните, и не би обикнала, ако не го заплашваше смърт. Но появяването на тръбаря, който донесе железния знак, сложи край на съществуването на инженер Лемен. Лемен изчезна в миналото и макар че Гера можеше да си припомни чертите на лицето му или маниера на говоренето му, тя вече не можеше да извика в съзнанието си целия Лемен.

Стана. Беше ѝ студено, главата ѝ бе замаяна и тя едва успя да направи крачка към ледената стена и да се опре на нея. Извади от стенния гардероб – каменна ниша, облицована с парчета извехтяла

пластмаса, – дълга рокля. Избра светла, за да не бие на очи собствената ѝ бледност.

В умивалнята беше топло, приятно ѝ беше да докосва с ръка горещите тръби. Някога Гера имаше прислужница, една стара жена, която се беше грижила и за майка ѝ. Но прислужницата умря точно когато ставаха историите с Лемен. А нова баща ѝ не искаше да вземе: нали дъщеря му щеше скоро да умре. Гера, която беше свикнала да се съгласява с неумолимата логика на баща си, го разбра и не се обиди, макар че понякога ѝ беше трудно и ѝ се искаше да има някой до нея... Някой жив човек. Оставаше брат ѝ. Той я обичаше. Но можеше да забрави за Гера и да не се вести по цял месец, особено сега, когато обстановката, според думите му, беше много напрегната и офицерите често оставаха в казармите.

Чу се почукване. Някой чукаше на задната врата, която излизаше на малка уличка. Тази врата използваше само брат ѝ, но той си имаше ключ. Може би го е загубил? Гера посегна да отвори, но внезапно се изплаши. Може да са бандити. Макар баща ѝ да каза, че те не могат да стигнат до горните равнища, страхът от тях не я напущаше.

Гера стана нерешително. Можеше да отиде до устройството за разговори и да извика баща си или брата си. Но каква глупачка ще излезе, ако се окаже, че там няма никого?

Седна в креслото и реши да изчака. Решението да не прави нищо я успокои. Все пак беше някакво решение.

Чукането престана. Гера чакаше. Изведнъж разбра, че иска някой да дойде при нея. Който и да е, дори и бандит. Три дни вече

не беше виждала никого. И като се изплаши, че оня, който е зад вратата, ще си отиде, скочи и се втурна да отвори. Но не успя.

Току-що беше пристъпила прага на малката гостна, завесите към антрето се дръпнаха и в гостната влезе някакъв човек. Познат ѝ беше.

– Добър ден, милостива госпожо – каза човекът.

– Как попаднахте тук?

– През вратата – каза човекът и тогава Гера позна, че това е тръбарят Крони.

– Ти ли си, тръбарю? – попита тя, защото промяната, станала с него, беше толкова смайваща, че разрушаваше целия ред на нещата, при които тръбарят винаги си остава тръбар.

Не беше само това, че Крони бе подстриган, богато облечен и че лицето му, в бръчките на което, колкото и да се миеше, оставаха попилите в кожата мръсотия и сажди, бе станало гладко и чисто. Крони бе друг човек и се държеше като друг човек.

– Аз съм – каза Крони. – Мога ли да седна?

– Седни – отвърна Гера. – Но нали си мъртъв?

– Защо? – учуди се Крони, намествайки се в креслото, след като и Гера седна. – Жив съм.

– Но Спел каза...

– Спел не вярваше, че ще стигна. А аз стигнах и се върнах.

– Защо?

– За да помогна на другите и на теб.

Истината беше невероятна и Гера се защищаваше от нея. После, като не издържа срещата с невероятното, тя потъна в отвратителния облак на припадъка.

От момента, в който Крони, изгубил търпение, отвори вратата с шперц и срещна Гера, той беше поразен от вида ѝ. Вина за това имаше не само болестта, която за изминалите дни беше успяла да направи много. Образът на Гера се беше откъснал от самото момиче, споменът се беше смесил с усмивката на Наташа и се бе родил нов, по-скоро идеален образ, на който Гера не отговаряше. Тя се оказа и по-ниска, и по-слаба, и по-бледа, отколкото той си я представяше. Реалната Гера не го разочарова, а предизвика жалост и желание да я успокои.

Когато главата на момичето клюмна, Крони се втурна към него, прилекна и ръката му замръзна във въздуха, защото не знаеше какво да прави.

– Крони – записка нещо в ухото му и трябваше да мине време, докато разбере, че това е гласът на Круминш. – Не се страхувай, ние чуваме и виждаме всичко! Предавам микрофона на Анита.

– Крони, миличък – каза Анита и Крони си представи нейното кръгло и добро лице, на което като колелца са нарисувани черните зеници. – Щом я вдигнем горе, ще я излекуваме. Обещавам ти.

– Благодаря – каза Крони. Той беше благодарен на Анита не толкова за думите, колкото за тона, с който бяха казани.

– А сега – продължи Анита, – направи следното. Вдясно на колана ти има джоб. Извади три червени хапчета и ги разтвори във вода.

За да може Гера да изпие лекарството, трябваше да вдигне главата ѝ. Тя стискаше зъби, а Крони я молеше шепнешком:

– Пий, моля те, пий. Не е горчиво. Ще ти помогне.

Гера балансираше на неустойчивата летвичка между реалността и полусъзнанието. Гласът на Крони, ръката, която поддържаше главата ѝ, и вкуса на напитката се сливаха в умиротворяваща картина, прилична на хубав сън. А когато отвори очи и видя очите на Крони до своите, не се изплаши, защото те бяха добри.

И двамата замряха, сякаш се страхуваха да не изплашат този миг.

– Какво беше това? – попита Гера.

– Лекарство – отвърна Крони.

Гера кимна мълчаливо. За първи път от много дни насам ѝ беше топло.

– Горے няма град – каза Крони. – Градът е разрушен.

– Знаех. Разказа ни учителят. И баща ми.

– Но всичко друго е лъжа.

– Какво е лъжа?

– Лъжа е, че горе има същата пещера, както тази тук, само че по-голяма. В същност там няма никаква пещера. Там е повърхността.

– Повърхността?

– Как да ти го обясня. Просто няма таван.

Гера не се опита да спори.

– Градът е разрушен – каза тя. – И ако отидеш там, ще се разболееш от смъртоносна болест.

– По-скоро ще се разболееш тук – възрази Крони. – Там има гора, слънце, вятър, езера.

– А кой ти даде дрехите?

– Чуждите хора. Те са долетели от своята земя, защото мислели, че тук никой не живее.

Гера сякаш слушаше увлекателна приказка. В нея се говореше за хора, прилетели бог знае от къде. Сигурно на криле, като прилепите. Крони е поживял в приказката и се връща като приказния герой, преродил се в Огнената Бездна.

– На хората горе не им трябва нашия град – каза Крони. – Те си имат свой. Те искат да научат какво се е случило с нас.

– Съжаляват ли ни?

– Готови са да ни помогнат да излезем навън, за да живеем като хора. Както сме живели някога.

Понякога е много трудно да разтълкуваш очевидното. Онова, което в самия теб не предизвиква никакви съмнения.

– А какво искат срещу това?

– Нищо – каза Крони.

– Защо те самите не дойдоха? – попита Гера.

– Защото нашите могат да се изплашат, когато ги видят.

– Страшни ли са?

– Не, те са като нас. Там има едно момиче, което прилича на теб.

– И как се казва?

– Наташа.

– Наташа – със запъване каза Гера. – Грозно име.

– Не – възрази Крони, – името е много красиво.

Това чу Такаси, който седеше в тъмния тунел на горния етаж край съборения асансьорен кладенец. Усмихна се, защото и на него името се харесваше.

– Не вярваш ли на всичко това? – попита Крони.

– Бих искала да вярвам. Може и да си прав. Ето устройството за разговори, повикай баща ми.

– А ти сигурна ли си, че той ще се съгласи хората да излязат горе?

– И онези, които са долу ли? И миньорите, и тъкачите, и тръбарите? Всички ли?

– Разбира се, те са по-зле от останалите.

– А кой ще работи?

– Ние всички ще работим. Горе.

– Не знам – каза Гера. – Сигурно баща ми няма да се съгласи.

– И аз мисля така. И ще заповяда да ме убият.

– Ще повикам брат си – каза Гера. – Тайната полиция ли е? Господин Спел младши.

Докато чакаше да я свържат, Гера усети погледа на Крони и се помъчи да си представи повърхността, на която бушува силен вятър и клати гората, която прилича на сталактити.

Като закри слушалката с ръка, Гера попита Крони:

– Да му кажа ли, че имаме гост?

– Не – отвърна Крони. – Хората на Мокрицата може би подслушват.

– Ти ли си, Гера? – чу се гласът на Спел. – Какво има?

– Трябваш ми. Ела веднага.

– Гера, тръгвам по много важна задача. Когато довечера се върна, ще си поговорим, съгласна ли си? – Спел се мъчеше да не се кара със сестра си.

– Братко – каза Гера, – кога за последен път те молих да дойдеш? Спомни си.

– Е, когато заловиха твоя Лемен. Какво, да не е оживял?

– Спел, ела незабавно. Незабавно.

Гера хвърли слушалката и затвори съобщителната ниша.

– Сега ще дойде – каза тя. По страните ѝ се появиха червени петна и тя се закашля, сякаш се бе задавила.

Спел почука три пъти и Крони чу как ключалката щракна.

Гера тръгна да посрещне брат си.

– Какво става с теб? – Спел беше сърдит. – Мокрицата ще ми откъсне главата. И без това откакто откраднахме тръбаря ме гледа като плъх.

– Влизай – каза Гера. – Има по-важни работи от твоята Мокрица. Искam да се видиш с наш общ познат.

Спел не я чуваше. Той продължи да говори, влизайки в стаята:

– Разбери ме, тръгваме веднага. Намерихме инженер Рази. Помниш ли, оня, който беше с Лемен. Там имаше наш човек...

И в този миг Спел зърна Крони.

– Ти! – каза той и ръката му се протегна към колана.

– Не ставай луд! – каза Гера. – Ти сам го изведе от тук. Какво се чудиш? Това е привидение.

– Привидение – Спел се опита да се усмихне.

– Красавец – каза осъдително Анита, гледайки лицето на Спел, което беше заело целия екран на телевизора.

Спел приближи до Крони.

– Ти къде беше? – попита той злобно, сякаш Крони не го беше послушал за нещо.

„Какво е станало?“ – мъчеше се да разбере Спел. Ами ако целия този маскарад е дело на Мокрицата, който е решил да погуби Спел? Но дрехите бяха чужди – явно тръбарят е бил горе. Значи горе живеят хора и всичко, на което бяха учили Спел, е лъжа. Ами какво

ли ще е, ако тези хора са старите врагове на Града и са изпратили Крони да отмъсти за миналото? При всички случаи Крони беше опасен. Щом е така, по-добре е да му бъде приятел. Ако е дошъл да отмъщава, първо ще отмъсти на Мокрицата. Иначе защо би се доверил на Гера? И като премисли всички тези варианти, Спел се усмихна с открита момчешка усмивка.

– Разказвай, тръбарю, къде си бил, какво си видял.

– Сега не съм тръбар – отвърна Крони. – Не ме наричай така.

Беше му все едно как ще го наричат. Но Спел трябваше да бъде турен на място. Той никога няма да се довери на Крони, но ще тръгне с него, ако усети силата му. За това бяха говорили още вчера, на съвещанието в палатката.

– Не се сърди – приятелски се усмихна Спел.

– Тогава слушай – каза Крони.

Беше кратък. Помагат му Онези, които са Горе. Той ще изведе хората горе, на слънце, но те не бива да се гонят като изплашено стадо. Трябва да им се обясни, трябва да се обезвредят Мокрицата и онези, които искат да задържат хората под своята власт.

– Никой няма да ти повярва. Аз също не ти вярвам – каза Спел.

– Ще ми повярваш – отвърна Крони. – Къде е инженер Рази?

– Ще го заловим днес – каза Спел.

– А старецът? – попита Крони.

– Умря. Мокрицата го изтезава до смърт.

– Той беше добър старец – каза Крони. – Имаше убеждения. И не се отрече от тях.

– Мокрицата те търси. Мислеше, че съм откраднал опознавателния знак на инженер Лемен. Но аз стоварих всичко върху теб. Нали не ми се сърдиш?

– Защо да ти се сърдя? Ако ти не беше видял знака, нямаше да се измъкна от Мокрицата.

Спел си помисли, че това е справедливо и изгодно за него.

– Ти ми дължиш живота си – каза той. – Аз съм твоя спасител.

– Тогава ти съвсем не мислеше за мен. Мислеше за себе си и за сестра си. Какво знаете за Рази?

– Твоят Рази избяга и май че се е добрал до оръжието. Едноокият ни каза.

– Кой?

– Мокрицата има навсякъде свои хора.

– Как се нарича едноокият?

– От къде да го знам?

Спел се намираше в странно положение, макар сам да не съзнаваше това. Борбата с бунтовниците според него беше справедлива. Той не изпитваше милост към тях. Но Спел ненавиждаше човека, който ръководеше тази борба. А разказваше за това на Крони, който беше враг на Порядъка, следователно и на Спел.

– Разправяй по-нататък – каза Крони като човек, който има право да разпитва.

– Мокрицата се досети, че ти си успял да предадеш на инженер Рази плана на града на Прадедите. И инженерът с хората си се е скрил там. Днес ще тръгнем към тях.

– Ти искаш ли – каза Гера, като застана пред брат си и го погледна право в очите – и по-нататък да бъдеш момче за всичко при Мокрицата, докато той не реши да се отърве от теб?

– Няма да ме пипне той – изсумтя Спел.

– Как е организирана хайката? – попита Крони.

– От две страни. Един отряд ще се спусне през служебните тунели. Втори ще тръгне към рудниците. Над топлоцентралата ще има засада, в която ще попаднат, когато започнат да бягат. Повече нищо не зная.

– И затова съм ти благодарен – каза Крони.

– Трябва да тръгвам – каза Спел. – Нали не искате Мокрицата да подуши нещо? Крони, не те съветвам да тръгваш надолу. Няма да ги спасиш, а сам ще попаднеш в капана.

– Кога е началото на акцията?

– След три часа... сега вече и по-рано.

Спел погали сестра си по рамото и ѝ каза: „Не боледувай“.

Този жест предизвика у Крони чувство на симпатия към полицаия.

– Какво си решил? – попита Гера, когато вратата се затвори след Спел. – Ще идеш ли долу? Дори ако те помоля да останеш?

– Да – каза Крони.

Имаше навик да гледа хората в очите, сякаш можеше да прочете какво е написано в тях.

– Ти не искаш ли да отида? – попита той.

– Не е в теб работата, Крони – отвърна тя сериозно, – ти си жив човек. А наоколо всички са мъртви. И Лемен беше жив. Мъртвите остават, а живите умират и не се връщат. Когато те нямаше,

свикнах с това, че и мен скоро няма да ме има. Но ти се върна и промени моя живот. Не ми се иска да умирам.

– Аз ще се върна – каза Крони.

Внезапно се чуха стъпки. Твърди, уверени стъпки, които се приближаваха към спалнята.

Гера замря и прошепна: „Баща ми.“

Крони се втурна към вратата, мушна се зад завесата и се притисна към стената на антрето.

– Имало ли е някой тук, Гера? – чу той niskия уверен в себе си глас на Директора.

– Добро утро, татко. Брат ми беше тук.

– Странно, че брат ти е идвал днес при теб – каза Спел.

– Повиках го.

– Изглеждаш по-добре.

В гласа му нямаше топлина. Той просто отбелязваше факта, както би забелязал изгорялата лампа или повредения асансьор.

– Татко, защо си дойде?

– Каквито и разногласия да сме имали в миналото, ти си ми дъщеря и аз съм твой баща. Надявам се, че мога да ти се доверя.

– Аз също ти се доверявах, но ти ме предаде.

– Не можех да спася Лемен и щях да погубя себе си. Моето положение е застрашено. Могат да настъпят промени.

– И аз мисля така – каза Гера.

– Ти ли? Брат ти ли ти каза нещо?

– Имам предчувствие.

– Понякога болните имат оправдани предчувствия – сериозно каза господин Спел. – Това сочи, че те са по-близо до бог Ред, отколкото ние, здравите.

– Но моето предчувствие говори за Горния Град.

– Какво? – бащата не разбра.

– То ми говори, че е дошло време да си отидем от тук и излезем горе.

– Започваш да бълнуваш. Нали знаеш, че горе не може да се живее. Опасенията ми са много по-реални. Днес рано сутринта имаше Съвет на Директорите. Свика го Мекил. Каза, че долу е възникнала опасност за Града. Бунтовниците са намерили склад с оръжие и той поиска да му предоставим пълната власт. Не си ли учудена?

– Не, та аз познавам Мокрицата.

– Аз също го познавам – каза Спел. – И знам, че с приказките си за бунтовниците иска да изплаши старците, които са болшинство в Съвета, и да изолира енергичните и влиятелните хора – мен, Калгар и някои други. Ако получи пълна власт, бъдещето ми е застрашено.

– И ти дойде, за да ми кажеш всичко това ли?

– И да те помоля за помощ. Има още едно нещо, до което Мокрицата иска да се добере. Не му дават спокойствие нашите фамилни скъпоценности. Но той не знае за нишата зад твоето легло. Нощес, докато ти спеше, аз скрих там ковчежето. Не исках да ти казвам. Но после си помислих, че хрътките на Мокрицата могат да дойдат и да те попитат дали няма някое скрито място в твоите стаи. И ти, като смяташ, че нишата е празна, ще им я покажеш.

– Не бих им казала нищо. Там има снопче коси от мама. И писмо от Лемен.

– Тъй ли, не ги забелязах.

Крони пристъпи от единия на другия крак и докосна завесата. И чу ръмжение, сякаш някой див звяр се бе насочил към него. Крони се дръпна и притисна до стената.

Завесите се разтвориха сякаш под порива на буря. Нисичък и дебел човек застана пред Крони.

– Не стреляй! – Гера се хвърли към тръбаря и го прикри.

Отговорът беше куршум.

Но Гера спаси Крони. В момента, когато се раздаде изстрелът, тя удари баща си по ръката и куршумът се заби в тавана. Посипа се мазилка. Бяла мъгла обви стаята.

Крони се хвърли към Директора.

– Помощ! – извика Спел и се закашля от праха. Биеше се като огромно, добре охранено дете.

– Удари го! – извика внезапно Гера с висок, чужд глас. – Удари го! Нека млъкне! Той иска да дойде Мокрицата.

Но Крони не можеше да застави ръката си да удари тлъстото и хлъзгаво кълбо, което кой знае защо беше баща на тази девойка. Не можеше да разбере и откъде дойде у Гера тази яростна ненавист към господин Спел.

Изведнъж Спел се отпусна. Увисна като чувал в ръцете на Крони.

– Лошо ми е... – изстена той. – Боли ме. Сърцето ме боли...

– Не му вярвай, Крони – каза Гера.

Крони замъкна Спел към дивана в гостната. Той се строполи на него и главата му глухо удари в стената.

– Вода, дай ми вода – простена той. – Ще умра... Непременно ще умра...

Страхуваше се от смъртта – най-богатият човек в гнездото на плъховете.

– Лежете спокойно – каза Крони и внезапно видя, че Гера беше взела пистолета. – Да не си посмяла да стреляш!

– Той уби майка ми, уби Лемен, искаше да убие и теб – гласът на Гера беше равен и глух.

– Върни пистолета – каза Крони.

И Гера се подчини.

– Благодаря, господине – каза Спел. – Благодаря.

Може би появата на Спел беше за добро. Удаваше му се възможност да поговори с един от господарите на подземие, наплашени от Мокрицата.

Крони седна в креслото и сложи пистолета на коленете си.

– Няма да ви причиня зло – каза той. – Но трябва да ви кажа, че не ви вярвам.

И внезапно Спел се усмихна. Като разбра, че няма да го убият, той се оживи.

– Не е за чудене – каза Спел. – Благодарете се, че отдавна не съм стрелял. Какво можете да ми предложите?

– Новини – каза Крони.

– Те са най-ценните в нашия свят. Не съм ви виждал по-рано. Странно. Вие любовник на дъщеря ми ли сте?

– Това няма отношение към работата.

– Извинете, има. От вашето отношение към дъщеря ми и към семейство Спел зависи много. Например съдбата на моите скъпо...

Спел спря по средата на думата, очаквайки реакцията на събеседника си. После погледна Гера, която се обърна.

– Дойдох от горе – каза Крони. – Достатъчно е да ме погледнете по-внимателно, за да се убедите в това.

Очите на Спел извършиха пътешествие по Крони и това пътешествие внесе смут в мислите на господин Директора.

– Но горе не може да се живее!

– Кога за последен път някой се е изкачвал горе?

– Нима това е важно?

– Да. От тогава са изминали много години. И горе може да се живее.

Значи Спел все пак допуска, че има Горен град.

– По-рано аз живеях тук. Иначе как бих могъл да срещна Гера?

– Може би. Дъщеря ми винаги се е стремела към познества извън своя кръг. Сигурно е наследствено. Майка ѝ беше от долу. Беше дъщеря на прост инженер... – Спел добродушно разтвори ръце и добави: – Това, разбира се, не се отнася за вас.

– Отнася се в пълна степен – възрази Крони. – По-рано аз бях тръбар.

– Какво пък – усмихна се Спел, – прав бях по отношение на Гера. Но трябва да ви кажа с цялата си искреност, че и сред тръбарите сигурно се срещат прилични хора...

Думите на Спел течаха като ручейче по гладък под. Лееха се свободно, а зад тях нямаше мисли. Мозъкът му беше зает с друго.

Спел трескаво обмисляше какви изгоди ще извлече от това, което научи.

– Нашето бъдеще е горе – прекъсна го Крони. – И се надявам, че вие, господин Спел, сте готов да застанете на моя страна.

– Разбира се – съгласи се господин Спел. – Ако животът горе е възможен и вие наистина сте онзи, за когото се представяте, в бъдеще ще можем да обсъдим въпроса за постепенното прехвърляне на част от населението при другите условия. Но това не е проста работа. Случвало ли ви се е да се срещнете с господин Мекил?

– Та вие сами сте предали властта на Мокрицата, за да ви защити от бунтовниците. А сега ви е страх.

– Аз съм внимателен. Това не веднъж ми е помагало.

– Надявате се да надхитрите вашия приятел ли?

– Щом само измислицата му със заговора излезе наяве, и той ще загуби. Ако ви е изпратил, можете да му кажете това.

– Тогава съм длъжен да ви огорча. Заговор съществува.

– Бунтовниците нямат оръжие.

– Те имат оръжие. Сега ние с вас, господин Спел, ще се разделим. Дойдох тук, за да посоча на хората пътя нагоре...

– Никой няма да ви повярва.

– Вашата дъщеря вече ми вярва. И вие ми вярвате. И долу имам приятели, които ще ми повярват по-бързо, отколкото вие. Защото на вас не ви се иска да вярвате. А те и преди вярваха.

– Трябва да си помисля – каза Спел. – Няма да предприемам, нищо, докато не помисля. Запомнете личния ми номер: 888. Ако го

кажете по съобщителната система, ще ви свържат с мен. Но имайте предвид, че разговорът може да се подслушва от Мокрицата.

Спел стана и с известна боязън погледна към пистолета, който лежеше върху коленете на Крони.

– Няма ли да ми го върнете... – попита той неуверено.

– Не – отвърна Крони.

– Не съм и очаквал. Е, довиждане, тръбарю – Спел намигна на Крони, показвайки му, че поддържа играта му.

Мина в спалнята на дъщеря си и там крачките му затихнаха. Крони стана, но Гера притисна пръст до устните си: „Слушай“.

Чу се тихо пъхтене и шумолене. След минута нещо щракна и Спел въздъхна облекчено. Крачките се чуха отново. Те бяха леки и нарядко, сякаш Спел първо стъпваше на пръсти и всеки път замираще, преди да пренесе тежестта на тялото си върху петите.

– Той взе ковчежето си – прошепна Гера, като приближи устни до ухото на Крони.

Въстанието в мрака

Крони стоеше в тъмния ъгъл на уличката, която водеше към задната врата на къщата на семейство Спел. Главната улица бе добре осветена – това беше районът на знатните. Мокрицата беше оставил охрана. Плещест субект със сивкаво лице, посивели коси и сини устни лениво крачеше на отсрещната страна. Може би Мокрицата го беше поставил специално пред къщата на Спел?

Щом субектът се скри от очите му, появи се амбулантен търговец, който влачеше на гърба си бидон с чиста вода. Като

хвърли поглед назад, за да се убеди, че никой не го следи, Крони тръгна след търговеца. Нагоди крачките си с неговите. Водата плискаше през ръба на съда и мокри петна тъмнееха по камъните на тротоара.

Ето го и малкият асансьор за горните равнища. Използуваха го за домашни нужди. Спираше долу, в складовете на директора Калгар.

Кабината изпълзя отдолу и спря. Крони небрежно дръпна решетката и влезе, но не успя да затвори вратата.

– Ей, почакай! – извика някой достатъчно високо, за да няма съмнение, че човекът в асансьора ще го чуе.

Крони се дръпна към задната стена на кабината.

– Страхувах се, че няма да ме чуеш – каза, нахълтвайки в кабината полицай в износен мундир. – Ти за къде си?

Полицаят гледаше таблото с копчетата за етажите. Имаше маниери на човек, свикнал да командва.

– Долу – отвърна Крони. – В магазина.

– И аз съм за там – каза сякаш зарадван полицаят. Натисна копчето и асансьорът тръгна надолу.

– Къде служиш? – попита полицаят, обръщайки се. Той още не подозираше нищо лошо. Попита ей така, за да е наясно.

– При господин Калгар – каза Крони.

Зад решетката на следващото равнище белееше някакво лице.

– Ще почака – каза полицаят весело. – Обичам, когато мазниците чакат.

– Но ако този господин има бърза работа?

– Господин ли? – тази мисъл развесели полицаят. – Скоро тези господа няма да имат бърза работа. Ние тях...

И показа с жест какво ще се случи с господата. Очите му бяха без ресници, бели и безумни.

„Дори обикновените полицаи вече знаят“ – отбеляза за себе си Крони.

– А кой ще властвува тогава?

– Това не те засяга. – Внезапно полицаят бе обхванат от подозрение. В асансьора бе полутъмно, осветяваше го слаба лампичка на тавана. Той се вгледа в лицето на Крони.

– Покажи ми номера си – каза полицаят, като опря кривия си пръст в гърдите на Крони.

– Защо ви е, господин полицай? – попита Крони учудено. – Аз не върша нищо лошо.

Ръката на полицаия се насочи към колана.

– Стреляй! – веднага се намеси Круминш.

Зад решетката се белееше каменната стена. Крони пхна ръка под ципа на якето и извади бластера. Полицаят тутакси се свлече. Без да губи време, Крони натисна копчето и асансьорът изскърца, спирайки.

– Няма ли да умре? – попита той.

– Не, временно е парализиран. Не се страхувай. Ще се събуди след половин час.

Неочакваната беда му помогна.

Крони сне шапката на полицаия. По-трудно съблече мундира. Бялата лампичка за повикване в асансьора мигаше вече на три различни равнища. Едва успя да навлече мундира.

– По-бързо – подтикваше го Круминш.

– Не ме притеснявай – озъби се Крони.

Асансьорът тръгна отново.

Крони застана пред решетката и намръщено гледаше желаещите да влязат.

– После! – повтаряше той високо. – Ще почакате.

Асансьорът спря в склада на магазина. Крони рязко дръпна решетката встрани и каза на един от чакащите:

– Помогни да го измъкнем.

Хората изплашени се отдръпнаха.

Възрастен техник услужливо влезе в кабината и подхвана безчувствения полицаи. Тежко беше да го влачи сам, но повече желаещи в тълпата не се намериха, а Крони не искаше да му помага. Наоколо си шепнеха.

– Тук – посочи Крони и техникът подпря полицаия на стената до дълга редица от бъчви. – А сега – Крони вдигна ръка и посочи отворената врата на асансьора, в който никой не смееше да влезе, – омитайте се и никого да не съм видял.

След секунда беше вече сам.

Бъчвите бяха празни. Надникна в най-близката. Беше черна, неизмита и миришеше на лошо. Понапъна се – полицаят беше тежък – и го прехвърли в бъчвата. После опъна мундира и с широки крачки се отправи към най-близкия изход. Местният полицаи му отдаде чест и Крони едва кимна, отвърщайки на поздрава.

Като отмести решетката на служебния тунел, Крони се намери в познатия полутъмен свят на коридорите, и тръбите, наистина не на своето равнище, а няколко етажа по-горе.

* * *

Ловецът на плъхове беше дребничък, блед, полупрозрачен и приличаше на привидение. Появи се пред Крони внезапно, сякаш беше минал през стената. През рамото му висяха два убити плъха, а в ръката си държеше късо копие с широко острие. Поклони се отдалеч на полицаия, който бързаше навътре в тунела, и Крони си помисли, че ловецът на плъхове не е опасен за него. Ако го попитат, не е ли видял нещо подозрително, ще им отговори, че е срещнал полицаи.

– Добро утро, господине – каза ловецът, когато Крони се изравни с него. Ловците на плъхове бяха малка затворена каста, запазила се от стари времена. Добре биха печелили, ако ловът на плъхове не беше монопол на господин Штури, Директора на отдиха и развлеченията. Предаваха му кожичките и той им отпускаше процент.

– Не си ли видял тук бунтовници?

– Съвсем не, господине – учуди се ловецът на плъхове и Крони не му повярва. – Какви хора може да има тук? Тук никой не идва. Дори тръбарите.

– Лъжеш – каза Крони. – И плачеш за бой.

– Не, нима бих посмял? Нито един тръбар не идва тук. И храбрият и сръчен тръбар Крони дори.

Ловецът на плъхове гледаше Крони предано и невинно.

– Ти познаваш ли го? – попита Крони.

– Виждал съм го – отвърна ловецът. – Както вас, господин полицаи.

– Любопитно – каза Крони, защото нищо по-добро не можа да измисли.

– Ще се осмеля да ви кажа – продължаваше ловецът, – че в шахтата зад ъгъла стоят в засада трима агенти. А вие сигурно ще се зарадвате да ги срещнете.

– А ако не им се зарадвам?

– Ако не, тогава по-добре вървете след мен, господине.

След пет минути ловецът на плъхове спря до стената, размести кабелите и зад тях се откри отвор. Той водеше във вентилационния кладенец, към стената на който бяха прикрепени скоби.

– Шестият етаж от тук, господине – каза ловецът. – Бих ви посъветвал да си снемете фуражката, защото бунтовниците могат да стрелят без предупреждение.

– Благодаря ти – каза Крони, като сложи крак на първата скоба. Сне фуражката и я подаде на ловеца. – Вземи я, може да ти потрябва.

Шест етажа по-долу Крони откри в стената същия отвор, но плътно затворен, очевидно с резе. Крони реши да почука по капака.

– Кой е там? – гласът прозвуча внезапно и глухо.

– Нужен ми е инженер Рази – каза Крони.

– А ти кой си?

– Тръбарят Крони.

– Почакай, ще попитам.

Скоро от другата страна на отвора се чува гласове. Крони не можеше да различи думите. После капакът се вдигна и се появи слабата светлина на фенер. Крони изключи своя.

– Влизай – каза същият глас.

Крони се хвана за края на капака, повдигна се и скочи в коридора. Подвижен фенер беше закачен за кука към тавана и тъй като светлината падаше отгоре, лицата на хората, които го посрещнаха, изглеждаха зловещи.

– Добър ден – каза Крони. – Не е лесно човек да се добере до вас.

– Но ти се добра. Помогна ли ти някой?

Разпитваше го нисичък гърбав човек с черно лице на миньор.

– Помогнаха ми. Е, води ме при инженер Рази.

Вместо отговор гърбавият с два пръста опипа плата на мундира и каза укорително:

– Защо не си се преоблякъл?

– Повече няма да ми трябва – каза Крони и започна да съблича мундира. – Вземи го за себе си. Облякох го, за да стигна до тук.

– Много си чистичък и гладичък – гърбавият сякаш съжаляваше Крони.

– Къде е инженер Рази? Нямам време.

– Охо, той бърза – гърбавият се обърна към другаря си, слаб и висок юноша.

– Сигурно наистина бърза – каза юношата със звънлив глас. – Нали викаше?

– А ти, другарю, не бързай – посъветва миньорът Крони. – Хванал си се, мълчи си. Такива като теб хич не ги обичам. Заблудил си се, казваш, откъснал си се от своите ли?

В дълбочината на тунела светна огънче. То се поклащаше и приближаваше.

– Какво става? – попита новодошлият. Гласът му беше леко прегракнал и висок.

– Хванахме един – каза гърбавият.

– Нося важни сведения за инженер Рази – прекъсна го Крони.

– Инженер Рази не е при нас – вдигна рамене човекът с фенера.

– Не е истина – каза Крони. – Ако не ми вярвате, предайте му, че е дошъл тръбарят Крони.

– Той е толкова тръбар, колкото аз съм Мокрицата – отново се намеси, гърбавият. – Не му вярвай, Джин. Беше забравил да си свали мундира.

– Чакай – спря го човекът с фенера. – Казваш, че се наричаш Крони? А от къде познаваш инженер Рази?

– Ходех на неговите Четения.

– Тъй – каза човекът с фенера, без да отклонява лъча му от очите на Крони. – А знаеш ли, че групата на инженера бе заловена?

– Зная – каза Крони. – И мен ме хванаха. Но после избягах.

– Избягал си от Мокрицата?

– Защо го слушаш? – възмути се гърбавият. – Той сега ще ни каже, че умее да минава през стените.

– Инженерът няма време да се занимава с разузнавачи – отрязва техникът.

Лъчът на фенера се отклони от Крони и пред очите му се завъртяха цветни кръгове. Техникът си тръгна обратно.

– Чакайте! – завика след него Крони. – Ще стане късно! След един час започва обща хайка.

– Какво? – лъчът на фенера се върна и намери отново лицето на Крони. – Какво? От къде знаеш това?

– Сведенията ми са верни. Извикайте Рази!

– И ни заплашва! – разсърди се техникът. – Хвърлете го в шахтата.

Лицето на техника се приближи, единственото око, заобиколено от кичури прави черни коси, гневно гореше.

Крони се вцепени: „Едноокият“!

Опита се да извади бластера, но гърбавият се оказа по-сръчен. Той увисна на лактите на Крони, а юношата измъкна оръжието от хванатите като в менгеме ръце.

– На всичко отгоре и въоръжен! – каза юношата.

Тогава Крони напълни дробовете си с въздух и отчаяно закрещя:

– Раа-зи! Раа-зи!

– Запуши му устата! – Едноокият се хвърли към Крони.

Ехото се търкаляше по подземните тунели: „Раа-зи...“

И тримата се нахвърлиха върху Крони. Започнаха да го налагат и в злобата си пречека един на друг. Това даде възможност на Крони не само успешно да се пази, но дори да извика още веднъж.

Не чу крачките, но възгласа „Престанете!“ – чуха всички.

Купчината от тела се разпадна и Крони стана последен, придържайки откъснатия си ръкав.

В ухото на Крони се чу въздишка на облекчение. Опита се да отгатне кой горе си бе поел дъх. Но само се усмихна.

– И се усмихва на всичко отгоре – укорително каза слабият юноша, от носа на когото течеше кръв.

– Какво става тук? – попита инженер Рази. Зад гърба му стояха няколко души, мръсни и разчорлени. Виждаше се, че току-що бяха мъкнали камъни.

Продължава в бр. 5

Три минути за вашето самоубийство

Фантастичен разказ

Орлин Крумов

Минута, две, десет...

Стрелката на часовника отмерваше времето неуморно и безпристрастно. Виктор скочи от тясната кушетка и припряно започна да се облича. Това му отне една минута. Отвори вратата на стаята, размина се с някакъв мъж и тръгна към умивалника. Минута, за да наплиска лицето си с хладка вода и още една, за да се избърсне.

Следващият посетител почука на вратата. Виктор изтри лицето си с кърпата, извини се и хукна към трапезарията на долния етаж. Нареди се на опашката – трети, както обикновено. Погледна часовника си – придвижваше се нормално. Стигна до автомата за храна и натисна бутона. Получи сандвич и кафе.

Погълна закуската си на едри хапки и напусна полупразното помещение. Навън улицата го завъртя и понесе по течението си. Две минути до спирката, минута, докато пристигне автобусът, и още десет до фабриката.

Шефът чакаше на портала с часовник в ръка. Кимна му, значи бе дошъл навреме. Минута, за да облече престилката и сложи ръкавиците. В самия край на тази минута лентата на конвейера внезапно потръпна. По линията започнаха да пристигат кашон след кашон. По десет всяка минута, шестстотин на час, хиляди в края на работния ден.

Минутите се сляха една с друга, еднакви, както движенията на работниците. Когато накрая лентата спря, младият мъж постоя в очакване още няколко мига, сетне разтърси раменете си и свали престилката. Прибра безмълвно надницата си и тръгна към бюфета. Храна се полагаше само в края на работния ден. Спря пред автомата и натисна бутона – сандвич и кафе.

Дъвчейки храната с усилие, той напусна фабриката. Минута до идването на автобуса и още пет до площада. Стигна тъкмо навреме! Отсреща се задаваше Кети. Двамата погледнаха часовниците си, това беше нещо като поздрав. Хвъркна поредната минута.

Прекошиха площада, после свиха вляво, по тясна уличка. Вървяха и поглеждаха часовниците си, които имаха само големи стрелки, за да отброяват минутите. Всички жители на града имаха само големи стрелки на часовниците си, други часовници не се продаваха. Дори тези по стените на сградите, на летищата и гарите, всички отмерваха само минутите на деня и нощта, отмерваха ритъма, движенията и живота на хората. За всяко нещо се полагаха определен брой минути, нито повече, нито по-малко. Минути за сън, минути за ядене, минути за работа...

Двамата се отбиха в малък хотел, който имаше олющено, жълтеникаво лице и малки слепи прозорци. Виктор пусна монета в шепата на възрастна жена, която му подаде ключа на стаята и не пропусна да му напомни:

– Имате седем минути...

Минута, за да съблекат дрехите си, пет, за да се докопат до удовлетворението и пак минута, за да се облекат отново. Следващата двойка чакаше пред вратата своя ред.

Двамата излязоха навън, хванати под ръка. Слънцето, спуснало се ниско над хоризонта, светеше право в очите им и това се повтаряше всеки безоблачен ден по това време на годината, точно в тази минута. Погледнаха часовниците си. Имаха още двадесет минути – достатъчно време, за да изпият по едно кафе.

Когато се разделиха, Виктор бръкна в джоба и извади остатъка от надницата си. Хвърли я в близкото кошче – розовите банкноти трябваше да бъдат похарчени още същия ден, тъй като имаха печат и дата.

На крачка от дома му го задмина голям черен автомобил, който спря пред някакъв човек, паднал на платното. Напоследък младият мъж често виждаше по улиците паднали хора, изтощени от ритъма на живота, който бяха принудени да водят. Работниците по чистотата имаха по една минута за вдигането на всеки труп. Напоследък работата им се бе увеличила, докато заплатите си оставаха същите. Ето защо работниците псуваха всеки път, когато събираха своите клиенти по улиците.

* * *

След петнадесет милиона минути живот се случи нещо непредвидено. Една сутрин в обичайното време Виктор застана пред автомата за храна. Дойде неговата минута, той натисна бутона.

В този миг някакъв мъж го избута, грабна сандвича и избяга. За щастие на изхода крадецът се сблъска с поредния клиент. Виктор

се опомни, хвърли се напред и успя да го настигне. Сграбчи парчето хляб, което се разпадна сред пръстите му, но онзи се измъкна, стискайки шунката.

Изскочил с яростен вик на улицата, младият мъж побягна след крадеца и отново го настигна. Двамата се сбори́чкаха, малко след това писна сирена и един автомобил спря на метър от тях.

Десет секунди за възстановяване на реда – три удара с палка. Мъжът остана да лежи на тротоара по гръб, с разперени ръце и крака.

След няколко минути Виктор се връщаше по обратния път. Ускори крачка, сякаш някой го преследваше. Обърна се назад, но пазителите на реда бяха изчезнали. Само забързани минувачи чертаеха диагонали по улиците, гонейки минутите, на които бе разделен живота им.

Опита се да забрави, дори си подсвирна, но нищо не излезе. В съзнанието му натрапчиво изплува обезобразеното, потънало в кръв лице на непознатия.

Можеше да не го бият, помисли си младият мъж, после се сети, че и той има пръст в тази работа.

Стигна до автобусната спирка, където изненадан видя съвсем непознати хора. Нищо чудно, това не бе неговата минута за качване, тя бе изтекла отдавна, докато преследваше мъжа със сандвича.

Кондукторът не го пусна в автобуса. Дори го заплаши, че ще повика пазителите на реда, ако настоява повече.

Виктор се замисли. В тази минута би трябвало да е във фабриката, а ръцете му да запечатват пристигащите кашони. Тръгна пеша.

За първи път бе принуден да гледа живота отстрани. И хората, които бързаха по улиците, и вдигането на ръцете, почти едновременно от всички, за да проверят хода на минутите в своите часовници. Едно мълчаливо, забързано общество, тълпа програмирани човечета, мълчаливи, равнодушни и слепи.

Най-после младият мъж стигна до фабриката. Отвън му се видя някак мрачна и схлупена. Мазилката с цвят на изсъхнала трева бе напукана и отблъскваща. Виктор отвори желязната врата, посрещна го шум на машини, чукане и скрибуцане, а книжният прах, който изпълни ноздрите му, го накара да кихне и плюе встрани.

Шефът направи крачка към него, за да му препречи пътя.

– Закъснях... – каза младият мъж. – Един човек ме ограби...

– Мястото ти вече е заето.

Виктор наведе глава и си тръгна.

Тръшна вратата след себе си и излезе на улицата, смесвайки се със забързаните минувачи. Разглеждаше всичко с детски интерес, сякаш го виждаше за първи път. Много неща не разбираше, някои дори го дразнеха, но той не знаеше защо. Чувствуваше, че нещо не е в ред, но не можеше да си отговори какъв трябва да бъде истинският ред...

Стигна до малък елипсовиден площад с басейн и фонтан, от който на талази се стичаше пенлива вода. Вдясно до площада имаше широка ниска сграда, внушаваща спокойствие и увереност.

Виктор влезе в ярко осветеното фоайе, изкачи се по каменното стълбище и си избра една от многото масивни врати. Почука.

В дъното на просторния кабинет някакъв мъж се бе навел над куп книжа и усилено мърдаше устни. Виктор поздрави, гласът му бе скован, мислите объркани. Постепенно смущението му премина и той започна да разказва за това, което го бе довело тук.

– Какво? – прекъсна го онзи. – Да излезем от графика на минутите? Все едно да отречем себе си! Та благодарение на този график в града има ред. Той е най-доброто средство за контрол...

Мъжът погледна часовника си и уплашено скочи:

– Отнехте ми седем минути!

После нахвърля някакви документи в бяла папка и напусна кабинета.

Виктор излезе от сградата на градската управа и се запъти към дома си. Когато пристигна в общежитието, с изненада откри, че стаята е заета. Друг човек използваше минутите, полагащи му се за почивка...

Докато слизаше по стълбите, стомахът му напомни, че днес не е ял. Влезе в трапезарията, останалите клиенти го погледнаха учудено, тъй като не бе неговата минута за ядене.

А коя бе неговата минута? Той погледна часовника си и видя само една стрелка. Тя трябваше да го води през целия му ден, през цялата нощ. Тя броеше крачките му, движението на автобуса, ритъма на работа, пулсирането на сърцето му. Едната минута бе ключ към другата, едното действие – мост към следващото.

Виктор бе излязъл извън минутите.

Сега всеки миг ръката на някой се протягаше към сандвича, а младият мъж нито можеше да вземе чужда храна, нито да намери своята изгубена минута...

Излезе навън, обиколи няколко улици, докато стигна пред високата мраморна сграда на градската библиотека. Отвори вратата и тръгна по дългия коридор. Стъпките му кънтяха, бавни, отмерени в тишината наоколо. Влезе в една от залите, избра най-отдалеченото кътче и се сви на пода, подлагайки под главата си дебела книга.

Завъртя се ту на едната, ту на другата страна, но книгата бе твърда и сънят избяга. Виктор седна, вдигна книгата и я погледна без интерес. Отвори я и започна да прелиства страница след страница, докато неусетно се зачете в нея.

Началото му се видя доста трудно...

* * *

Минутите станаха дни, дните се превърнаха в седмици... След първата книга дойде втора, сетне трета. Докато един ден настъпи краят.

Виктор се бе навел над една енциклопедия, когато дочу зад гърба си шепота на администраторката:

– Стори ми се необичайно, че някой идва да чете... От години не съм виждала човек вътре, а този стои по цели дни...

Потупаха го по рамото. Бяха двама пазители на реда, по метър и деветдесет високи. Помогнаха му да стане и го придружиха до колата.

В участъка го обвиниха в скитничество, но го пуснаха, понеже им бе сътрудничил преди известно време. Имаха предвид случката с откраднатия сандвич...

Виктор излезе от приветливата сграда на участъка и присви очи под ярката слънчева светлина. Усети глад. След минута приближи до един автомат за храна и зачака подходящия момент. През последните седмици, докато живееше в библиотеката, си набавяше храната само по този начин.

Дойде ред на нисък мъж, който натисна бутона и сандвичът меко тупна в чинийката... Виктор блъсна мъжа, грабна храната му и побягна. Онзи изкрещя и се втурна след него. Беглецът напрегна силите си и увеличи разстоянието, но от близката пресечка изскочи патрулна кола.

Той се праметна встрани и удари рамото си в бордюра. Пазителите на реда се надвесиха над него.

Десет секунди за възстановяване на реда – три удара с палка.

* * *

Когато дойде на себе си, пред очите му се появи неясно петно, което постепенно се сви и превърна в човешко лице.

– Същият е – рече онзи и се изправи. – Две нарушения само за един ден...

После вратата се хлопна. Виктор бе попаднал в малка стая, чиито стени бяха боядисани с резедава боя. Главата го болеше, лявата половина на лицето му бе подута и сякаш едва прикрепена към другата.

Влезе жена в бяло и заби в мускула му иглата на тънка спринцовка. После тялото му се отпусна, а съзнанието замъгли.

Когато слабостта премина, той видя срещу себе си мъж в бяла престилка и усмихнато, гладко обръснато лице.

– Как сте? – запита човекът. И понеже не получи отговор, продължи: – Аз съм лекар. Отпуснете се и ми се доверете напълно. Научих, че днес попадате за втори път в... хм, затруднено положение. Как се случи това?

Виктор му разказа с няколко думи своята история. Лекарят кимаше непрекъснато, а на челото му се появи дълбока бръчка.

– ... създаденият ред ни пречи да живеем човешки... – каза Виктор накрая.

– Нямате основания да твърдите това...

– Грешите, докторе. Освен минути, на този свят има часове и дни. Защо да не заживеем с тях? Гоненето на всяка минута бавно ни побърква, прави ни тъпи и послушни, стадо животни... Във фабриките изцеждат силите ни, а получаваме толкова, колкото да не умрем от глад...

– Много неща сте научили – мрачно каза лекарят, а на челото му се вдълба още една бръчка. – Трябва да се успокоите...

Той повика жената в бяло, която отново заби иглата в мускула на Виктор.

Когато съзнанието му се възвърна, той откри, че се вози в някаква кола. До него лекарят небрежно държеше волана с една ръка и нещо му говореше:

– ... затова не всеки може да носи бремето на живота... Едни умират, за щастие внезапно. Други сами слагат край на живота си. Ние сме свободно общество, всеки може да направи това, което поиска.

– Защо ми говорите всичко това? – запита Виктор.

– За много хора самоубийството е най-добрият изход. Без грижи и проблеми... След като не можеш да намериш място на този свят, след като никой не те иска...

След няколко минути колата спря, онзи отвори вратата и помогна на младия мъж да излезе. После го побутна напред към голяма сграда с високи, тесни прозорци.

Наоколо се щураха забързани минувачи, пришпорвани от минутите на своите часовници. Виктор бе сам, извън тяхното време...

С несигурна стъпка тръгна към сградата. След минута бе в полутъмния коридор. Отвори вратата на асансьора и натисна копчето за последния етаж. Погледът му се плъзна по металната табела, върху която четливо бе изписано следното:

„ВНИМАНИЕ!

Общината ви отпуска три минути за вашето самоубийство.

Пътуването до покрива трае една минута, следователно имате две минути за всичко останало.

Спазвайте инструкцията!

Всяко отклонение ще наруши ритъма на други като вас.

БЛАГОДАРИМ ВИ!“

Значи има и други, помисли си Виктор. И един по един ни изключват от играта.

Последната мисъл мина като нож през тялото му. Седна на едно стъпало, страхувайки се да погледне към вратата на покрива.

Има и други, повтаряше си той. Заедно може би ще се преборим с минутите, срещу инструкциите и онези, които са ги създали...

Времето течеше, минутите препускаха, без някой да дойде. Виктор чакаше, вперил поглед в стрелката на часовника си. Минута, две, десет!

Младият мъж стана и приближи до ниската врата, водеща към покрива. Побутна я, направи крачка и спря. Пое дълбоко въздух и направи втора крачка. След което спря като закован.

Долу вратата на асансьора с грохот се бе затворила...

Идваше следващият!

Горният град
Фантастична повест

Кир Буличов

Продължение от кн. 4

– Хванахме разузнавач. Техникът Джин нареди да го хвърлим в шахтата, но той се съпротивляваше – доложи гърбавият.

Едноокият се държеше за гърдите и се опитваше да поеме въздух.

– Къде е разузнавачът? – Рази се огледа наоколо с присвити очи и едва сега забеляза Крони.

– Ти ли си? – попита той.

– Аз съм. Не искаха да ме пуснат при теб, инженере.

– Радвам се, че си жив – каза Рази.

– Инженере, трябва веднага да говоря с теб.

– Да вървим – каза Рази. Взе от юношата бластера и го предаде на тръбаря.

Инженер Рази заемаше една от стаите в коридора, където някога Крони беше намерил книгата с плановете на подземията. Рази влезе пръв и седна до масата.

– Първо трябва да ти благодаря за книгата с плановете и за пистолета. Да не говорим за останалото.

В стаята влязоха около двадесет души.

– Отдавна ли си дошъл от там? – попита го един.

– Почнах да се спущам преди час и половина.

– А ние вече четвърти ден сме тук – каза един с толкова тясно лице, че на него имаше съвсем малко място за двете очи.

– Моят заместник – представи го инженерът, – обущарят Лоди.

– Много се радвам – каза Лоди. – Рази ми разказа за теб. Преграждахме тунелите, за да се отбраняваме, когато полицията дойде.

– Предлагам всички да продължат работата си – каза Рази. – Ще останем Лоди, Джин и аз.

– Сега можеш да говориш – започна инженерът, когато останалите с нежелание напуснаха стаята.

– В тоя отряд има чужди уши – отвърна Крони. – Затова ще говоря само с теб. А ти приказвай с когото искаш после.

– Няма да те оставя сам с него – каза едноокият, – та той е въоръжен.

Крони извади бластера и го сложи на масата.

– Крони е прав – внезапно каза Лоди. – После ти ще ни разкажеш, Рази. Ние си имаме работа. – Прегърна едноокия през рамо и се запъти към вратата.

– Ето че сме само двамата, Крони – каза инженерът. – Много си се изменил. Къде беше?

– Ще ти разкажа всичко, но нека първо кажа за главното. Зная със сигурност от младия Спел, че след около един час Мокрицата ще започне хайка. Имаш ли карта на това равнище?

Без да каже нищо, Рази извади плана.

– Ще извикам Джин. Той е бил бомбаджия в шахтата.

– Не трябва.

– Защо? – инженерът вдигна глава.

– Във вашия отряд има агент на Мокрицата. Спел каза, че е едноок.

Рази надникна в коридора и извика Лоди. После с две думи му предаде разговора си с тръбаря.

Лоди с нищо не показва какво мисли по въпроса.

– Ще кажа на едно от моите момчета да следи неотлъчно Джин. А колкото до хайката, трябва да вдигнем част от хората на едно равнище по-високо и да ги нападнем в гръб. Засега ще се държим тук.

Лоди излезе.

– Трябва да отида там – каза Рази.

– Почакай, това, което ще ти кажа е по-важно. Нужни ми са десет минути.

Свърши за осем.

Рази не го прекъсна нито веднъж, само почукваше с молива си по масата. От време на време зад вратата се чуваха бързи стъпки, после помъкнаха нещо тежко. Някъде далеч избухнаха викове, раздаде се изстрел и всичко отново утихна.

– Ти си щастлив човек, Крони – каза Рази, когато тръбарят свърши своя разказ. – Бих искал да съм на твоето място...

Лоди отвори широко вратата и спря на прага.

– Джин избягал. Зашеметил с удар моето момче и избягал. Нашите хукнаха след него по коридора, но се страхувам, че е късно.

– Късно е – съгласи се Рази. – Той знае много.

– Но затова пък ние сега имаме къде да се изтеглим – каза Крони.

– Лоди – обърна се инженерът към обущаря, – Крони е бил в Горния град. Там може да се живее. Там има свеж въздух, вода и светлина.

– Бях там – потвърди Крони. – И там останаха моите приятели. Те ще ни помогнат, ако се изкачим горе.

– А защо те не се спуснат долу? Защо не убият полицаите и не ни освободят?

– Тук те са чужденци – каза Крони. – И не познават нашия град. Ако нямаше хайка, можеше и да не бързае. Но сега нямаме време да обясняваме.

– Ще кажа на хората си – каза Лоди. – Ще им бъде по-леко да се бият, ако знаят всичко. Тук стоим от четири дни и чакаме, кога ще ни задушат. Защото нямаше къде да идем.

– Повикай всички старши на групите тук, Лоди. Ще се посъветваме.

Но не успяха да направят това.

Врхлитайки от тъмнината на далечните коридори, запълвайки тесните тръби на тунелите, разпръсквайки се по пещерите, загърмяха изстрели. Полицията тръгна на щурм срещу Града на Прадедите.

* * *

Крони се скри зад ниската барикада и се мъчеше да стреля по огънчетата на изстрелите.

Зад ъгъла се чуваха викове. От там се подаваха светли езичета като от отворена врата на печка. Полицията беше монтирала прожектор. Познатото на Крони разчорлено момиче дотича при него, като се навеждаше, за да не стърчи над барикадата.

– Здравей – позна я Крони, – и ти ли избяга?

– Решиха, че съм смахната – каза гордо момичето.

Още в първите минути на боя пролича превъзходството на полицаите – те бяха обучени да владеят оръжието и знаеха как да постъпват при хайки. Въстаниците стреляха лошо и лесно изпадаха в паника.

Не успяха да завършат барикадата в страничния проход – купчината от каменни блокове не стигаше и до кръста и в нея зееха дупки. Прожекторът пъплеше по камъните и осветяваше защитниците. Лоди седеше сгърчен в нишата и придържаше окървавената си дясна ръка.

– Трябва да те превържат – каза Крони.

– Няма време, пък и няма с какво. Не може ли да унищожиш прожектора?

– Бластерът ми няма да помогне – каза Крони. – Имате ли някаква по-голяма пушка?

– Виж там.

Лоди посочи отворената врата на една стая.

Крони надникна в стаята. Там беше натрупано намереното оръжие. Върху купа оръжия се беше изкачил гърбавият и си подбираше войнишки нож.

– А, тръбарят... – усмихна се той, като видя Крони.

– Чакай – каза Крони. – По-добре ми помогни да намеря нужното. Снеми лампата от полицата.

Гърбавият се подчини. Той вече знаеше за бягството на едноокия.

Крони намери заредена пушка голям калибър.

Прожекторът светеше в очите като слънце. Но тук никой освен него не бе виждал слънцето.

Крони стреля в самия център на слънцето и то избухна още по-ярко, разпръсквайки се на парчета по стените на тунела и центърът му още няколко мига продължи да свети с червена потъмняваща светлина, сякаш там умираше късичък огнен червей.

Крони остави тежката пушка до барикадата и сам запълзя към Лоди.

– Ти ли си? – попита Лоди. – Боли ме ръката. Чудна работа, отначало беше само горещо, а сега ме боли. Моите хора отдавна вече трябваше да се изкачат и да минат в гръб на полицията. Ако с тях е станало нещо, няма да се измъкнем оттук. Ние все още се държим, но от Рази дотича човек и каза, че им се налага да отстъпят.

– Тогава ще замъкна пушката там – каза Крони.

– Почакай малко. Инженерът има повече хора. Те са миньори и по-добре се справят с оръжието. Къде са нашите?

В тунела беше тихо. От пушека и праха се дишаше мъчно.

– Не ми харесва тази тишина – изведнъж в ушите му се чу гласа на Круминш. – Крони, виж.

Крони разбра, че неприятното чувство, което го бе налегнало, безпокоеше и Круминш.

Наведе се над барикадата, сложи фенера недалеч от себе си и го запали. Лъчът му беше ярък и почти не се разсейваше.

Круминш беше прав. Съвсем близо до тях – можеха да се видят стиснатите от напрежение зъби – лъчът се натъкна на лицето на един полицай.

– Стреляйте! – закрещя Крони. – Стреляйте!

Опита се да намери оставената на земята тежка пушка, но не успя. А докато измъкваше бластера, полицаите вече стигнаха барикадата.

И в този миг зад барикадата се раздадоха изстрели и се чу вик:

– Обкръжени сме!

Чудна работа: тъкачите, техниците и писарите, които току-що бяха готови да отстъпят, вече преследваха полицаите на неравната светлина на фенерите.

...Трима полицаи взеха в плен. Завързаха ги и ги сложиха до стената, където лежеше тялото на Лоди. Главата на obuцаря беше разсечена от войнишки нож. Почти всички бяха ранени. Крони изпрати гърбавия при Рази, за да разбере как вървят нещата там, а на останалите нареди да заредят оръжието.

Живо беше и чорлавото момиче.

След около десет минути гърбавият се върна. Той дишаше тежко.

– Всичко е наред – каза, мигайки под лъчите на фенерите. – Рази вика тръбаря Крони.

Този път гърбавият се усмихна, показвайки редките си черни зъби.

– Ще останеш вместо мен – каза му Крони. – Не забравяй да сложиш петима души до барикадата.

С Крони тръгна и момичето, тътрейки крака по пода.

Рази посрещна Крони до вратата на щаба си.

– Как мислиш, дали ще тръгнат отново към твоята страна?

– Сега не. Мокрицата може и да не знае какво е станало. Нали никой от този отряд не успя да избяга? Нужно ли ви е оръжие?

– Не, оръжие имаме. Загражденията при нас са здрави, не са както от другата страна.

– А отгоре? Отдолу?

– Опитаха се. Взривяваха. Но прикритието е пет метра камък.

Ловецът на плъхове излезе от стената до тях. Той беше толкова дребен и тих, че отначало Рази и Крони не го забелязаха.

– Ще ви заведем там – каза той, – където е Мокрицата.

– Как попадна тук?

– Нашите пътища са стара тайна – отвърна ловецът на плъхове.

– Крони, радвам се, че пристигна благополучно.

– Благодаря за доброто пожелание – каза Крони. – Колко хора да взема?

– Вземи онези, които защитаваха преграждението – каза Рази.

Сбогуваха се сърдечно.

– Ако не успеем – каза Рази, – изведи хората горе.

Крони се върна при барикадата си. След него вървеше малкият ловец на плъхове. Момичето тропаше след тях.

– Ще ме вземеш ли със себе си? – попита то Крони.

– Не – отвърна той. – Обувките ти много тропат.

Крони избра шестима, към тях се присъедини и гърбавият.

Ловецът на плъхове ги поведе край черните ниши и през бялата сталактитова гора. После попаднаха на осветен служебен тунел, където беше щабът на полицията.

Макар Мокрицата да беше малко неспокоен от това, че бунтовниците имаха оръжие, той не допускаше, и мисъл за поражение. Обратно, всичко се нареждаше много успешно. Мекил отдавна смяташе, че е време да се справи със старците в Съвета на Директорите. А за това отначало трябваше да ги поизплаши, така че те самите да го помолят да вземе властта. И ето че се изплашиха.

Мокрицата притежаваше страхотен усет, подобен на усета на плъх, който предварително знае, че в тунела ще проникне вода или лава. Току-що седеше спокойно, затворил очи и отметнал глава, набелязвайки следващите си стъпки, и ето го на крака... Нещо не е наред.

Нещо не е наред... Макар че нищо не предвещаваше бедата. Отдалеч се носеха глухи удари – бомбаджииите ровеха ниши за зарядите, за да разрушат тавана над Града на Прадедите. В предната стая Спел спореше с дежурния офицер.

Мокрицата бързо приближи до вратата и погледна през пролуката. Всичко беше тихо.

Но му се искаше да бяга. Отвори вратата и в отговор на погледите на офицерите каза:

– Ще отида при бомбаджиите. Нещо много се бавят.

В коридора беше едноокият Джин.

– Джин – каза Мокрицата, – спусни се при резервния отряд. Отдавна няма вести от тях.

Не остана да чака, докато Джин изчезне в коридора. Побърза в страничния вход, който водеше към бомбаджиите.

И Крони с неговия отряд закъсна с около пет минути.

– Тук е – каза ловецът на плъхове.

С жест Крони спря другите. Отвори широко вратата и влезе в щаба на Мекил.

Полицаят в ъгъла, който говореше по съобщителната система, само го погледна и се обърна. Спел и другият офицер, които се бяха навели над плана на подземията, не забелязаха веднага Крони.

– Къде е Мокрицата? – попита Крони.

– Излезе – отвърна Спел, преди да съобрази, че никой не смее да нарече Директора с обидния прякор. – Крони?

Вторият офицер се мъчеше да измъкне пистолета си.

– Не бива да правите това – каза Крони. – Ние сме повече. Вземете им оръжието.

Гърбавият приближи до офицерите и те безропотно предадоха пистолетите си. Спел се обърна към Крони.

– Слушай, тръбарю... – каза той.

– Той е толкова тръбар, колкото си ти, красавецо – каза гърбавият.

– Господин Крони – каза Спел. Беше му тежко да понесе това унижение. – Крони, моля те, в името на сестра ми те моля. Не прибирай пистолета ми. Това е пистолета на дядо.

– Не мога да не го направя – каза Крони и се смути, защото гласът му прозвуча виновно. – Ти си полицай.

Гърбавият надникна в другата стая.

– Избягал е – каза той.

– Къде тръгна Мокрицата? – запита Крони офицера.

– Каза, че отива при бомбаджииите.

– Кой ще ни заведе до там?

– Аз – неочаквано каза полицаят, който стоеше до съобщителната система.

– Остави ми двама души и бягай при бомбаджиите – каза Крони.

– Много ли са?

– Не – полицаят беше радостен, че няма да го убият. – Там има само трима полицаи, а останалите са техници от шахтите.

– Крони, моля те, само две думи – каза Спел.

Вторият офицер безропотно мина в задната стая.

– Крони, искам да поговорим само двамата. Ти знаеш колко много направихме за теб с Гера. Аз не съм ти враг.

И Крони не го смяташе за враг. Спел беше по-малкият брат на Гера...

– Бих се радвал – каза Крони. Той беше искрен. – Но не мога да ти оставя оръжието. Не ти вярвам.

– Ти се отказваш от приятел – каза Спел. – И от победата. И обричаш на смърт и двама ни.

Спел рязко се обърна и отсечено, като на парад, вдигайки колене, се насочи към задната стая.

„Момченце – помисли си Крони. – Играе си на война.“

* * *

Мокрицата постоя при бомбаджиите най-много три-четири минути. Старши техникът му каза, че ще взривят след двадесет минути. Тук беше мирно и тихо и Мокрицата нареди на техниците да бързат.

Предчувствието го гонеше, той забърза обратно, но не към щаба, а се задържа при разклонението на тунела, мислейки къде да

отиде. И това забавяне го спаси – чу крачки и тихи гласове и успя да се прилепи към стената на нишата – хората на гърбавия минаха край него без да го забележат. Мекил разбра, че ако сега не вдигне тревога, бомбаджиите ще бъдат изненадани и заловени. Извади пистолета, прицели се в последния от бунтовниците, но не стреля. Ако почнеше преследване, нямаше да може да избяга. Трябва да постъпи по друг начин – нужно е да отиде бързо при резервния отряд. И като се мъчеше да не вдига шум с високите си токове, Мекил сви наляво, там където беше изпратил Джин.

Отрядът на гърбавия се появи така внезапно в мрака, че полицаите веднага хвърлиха оръжието. Гърбавият нареди да вържат ръцете на пленените и поведе хората към барикадата на Рази, за да нападне полицаите в гръб.

А Мокрицата се луташе из тунела, без да смее да запали фенера, и усещаше как опасността го дебне. Когато видя светлинка пред себе си, прилекна до стената и насочи пистолета.

Светлинката приближаваше бавно, лъчът шареше по стените, сякаш собственикът на фенера беше изплашен и неуверен.

– Кой е? – попита Мокрицата. – Ако не отговориш, ще стрелям!

– Господин Мекил! – чу се глас. – Вие ли сте, господин Мекил?

Мокрицата излезе в средата на тунела и позна Джин.

– Казвай какво става там – Мокрицата не очакваше добри новини.

– Не мислех, че ще срещна точно вас – Джин бе разстроен и уплашен. – Страхувах се, че вас вече ви няма.

– Обясни човешки – прекъсна го Мекил.

– На барикадата е поставен прожектор, който осветява далеч напред тунела. Никой не може да се приближи. Отначало помислих, че там са нашите. Тръгнах по тунела, а те започнаха да стрелят по мен. Извиках, че вие ме пращате. А те избухнаха в смях и ми хвърлиха ето това.

Джин извади от джоба си торбичка и я подаде на Мокрицата. Ръката му трепереше. Торбичката беше тежка. Мокрицата я развърза и върху дланта му се изсипаха опознавателните знаци на загиналите полицаи. Мекил запрати знаците встрани.

– Всичко е ясно – каза той. – Ще ги накажа жестоко.

– Метежниците са идиоти – продължи той, упътвайки се към щаба. – Проникнали са с помощта на измяна сред нас и са успели да примамят в клопка един от отрядите ни. Но вместо да настъпват, седят зад барикадите.

Джин послушно кимаше.

– Те не познават правилата на войната – продължи Мокрицата. – Никой не ги е учил на това. Сега главното е бързината и ние ще ги изпреварим.

Важно беше да предупредят засадата, която не вземаше участие в боя, и чакаше бягащите бунтовници да паднат в капана. Ако Мокрицата успее да изведе полицаите, не всичко е загубено. Мекил не вярваше, че може да претърпи поражение, но когато то наистина настъпи, той мислено благодари на съдбата, която го беше спасила, и започна отново да крои планове. Той беше човек на действието.

– Джин – обърна се Мокрицата към техника, – ако направиш това, което ще те помоля, ще живееш на главното равнище и ще станеш по-богат от самия директор Спел.

– Слушам, господин Мекил.

– Вземи този ключ. При долния асансьор стои предан мой човек. Когато види ключа и чуе от теб думите „Пратеник на бог Ред“, той ще ти помогне да се изкачиш на Главното равнище. Там при входа на асансьора чака един инженер. Той също знае за ключа. Ще му предадеш, че Мекил е казал: „Време е.“ Ясно ли ти е?

– Всичко ми е ясно, господин Мекил. Ще кажа на патрула „Пратеник на бог Ред“, а на инженера от Главното равнище „Време е.“

– Хайде, бягай. И помни, че наказвам измамниците със смърт. А преданите ми хора награждавам по-щедро, отколкото съвета на Директорите.

Джин се обърна и затича по коридора.

Мокрицата мислеше за Спел младши. Той знаеше за плана и беше жив. Замесен е в делото с Крони, избягалият тръбар. Сега Мокрицата ще се върне в щаба и ще премахне Спел.

Изключи фенера, за да не го забележат – бунтовниците могат да проникнат и тук. Но Крони с един от тъкачите излезе иззад ъгъла така неочаквано, че Мекил бе заслепен от фенерите им.

– Я, та това е господин главния полицай! – с възторг каза тъкачът. – Самият Мокрица.

Този път инстинктът излъга Мокрицата. Три пъти беше предизвиквал съдбата и бе изчерпал щастието си.

Затвориха Мокрицата заедно с офицерите. Като оставиха ловеца пред вратата, Крони и тъкачът затичаха към Рази, за да съобщят за залавянето на щаба.

Когато дотърчаха до издигнатата преграда, Крони видя, че там всичко бе свършено. Полицайте, които бяха попаднали в клопката, се бяха предали и сега стояха скупчени в средата на залата.

– Крони! – извика инженер Рази. – Ние победихме и пътят нагоре е отворен за всички.

– А аз имам още по-голяма новина – каза Крони. – Хванахме Мокрицата.

– Хванали са Мокрицата! – чу някой и го повтори високо.

– Да идем там – каза Рази. – Искam с очите си да се убедя. Работи ли съобщителното устройство?

– Да.

– Тогава ще съобщим в електроцентралата нашите да чакат.

– Чичко, аз ще дойда с вас – каза чорлавото момиче, което кой знае как се оказа тук.

– А обувките? – Крони погледна към краката ѝ. Обувките бяха завързани към тях с тел.

Вратата на щаба бе отворена.

– Ей, ловецо – извика Крони.

Влезе във външната стая. Беше празна. Вратата към вътрешната стая зееше отворена. На прага ѝ лежеше мъртъв ловецът.

Спел седеше, опрял глава на масата, разпилял с разперените си ръце книжата и плановете.

Крони дотича при него. Застрелян бе в гърба. Почти от упор, там където куршумът бе влязъл, мундирът бе почернял. Крони докосна тила на Спел. Стори му се, че младежът помръдна. Внимателно го сложи на пода.

– Мокрицата е избягал – отчаяно каза гърбавият. – Как ли е успял да примами ловеца на плъхове вътре?

– Аз съм виновен – мрачно каза Крони, като пусна Спел на земята и сложи главата му на коленете си. – Не го обискирах.

– Ех и ти, тръбарю – рече гърбавият, – все ще направиш някоя глупост!

Крони се страхуваше, че там, горе, археолозите му се сърдят. Но те мълчаха.

Спел отвори очи. С мъка, като човек, събуден посред нощ.

Видя Крони, но не го позна веднага. После каза:

– Нали те молих...

Говореше трудно. Захърка. Гърбавият каза:

– Ей сега ще донеса вода. В другата стая има.

– Аз ще я донеса по-бързо – каза чорлавото момиче. – Страхувам се да стоя тук.

– Крони – промълви Спел, – той стреля в гърба ми. Ти не си взел пистолета му. А от мен го взе... Крони...

Момичето донесе вода, но Спел не пожела да пие.

– Трябва веднага да бъде изнесен горе – чу Крони гласа на Анита по предавателя.

– Ще умра... – каза Спел. – Но ти, Крони, нали няма да изоставиш Гера?

– Ние ще те изнесем горе – каза Крони. – Там има лекар.

Спел се мъчеше нещо да си спомни. Намръщи челото си, но не от болка, някаква мисъл го безпокоеше, не можеше да си спомни каква, знаеше само, че е важна.

– По-бързо нагоре... Мокрицата стреля в мен, защото аз зная за Плана. Той ще взриви стената на шестото равнище. Ще взриви...

Спел отпусна глава и сякаш заспа. Само една тънка жилка туптеше на шията му и Крони разбра, че Спел бе все още съвсем момче. Глупаво момче, което никога не бе виждало слънцето.

– Какво е станало? Избягал ли е?

На вратата стоеше Рази.

– Спел ми каза, че Мокрицата имал някакъв план. Той щял да взриви стената на шестото равнище. Какво означава това?

– На шестото? Казваш на шестото равнище?

– Там има ли рудници? – попита Крони гърбавия.

– Никога не сме копали на шестото равнище.

– Спел, – мъчеше се да върне съзнанието му Крони. – Какъв е планът на Мокрицата?

Спел се опита да отговори.

– Водата... – промълви той най-сетне. – Водата...

– Аз съм един голям глупак – извика Крони. – Та нали бях тръбар! На шестото равнище има старо водохващане. Някога от там идвала водата в града. Спел, има ли там езеро?

Но Спел беше мъртъв.

– Какво да правим? – безпомощно попита инженер Рази.

– Какво да правим? – повтори Крони на езика на Земята, като внимателно пусна главата на Спел.

– Можеш ли да се свържеш със Спел старши? – попита Круминш.

– Знам номера му.

– Кажу ми за взрива. И също, че Мокрицата е победен.

– Добре – отвърна Крони и излезе в предната стая, където беше устройството за разговори.

– 888 – каза той на оператора. – Нужен ми е Директорът Спел...

Инженер Рази го докосна по лакътя.

– Ще се опитам да се изкача до шестото равнище – каза той.

* * *

През цялото време на Мокрицата се струваше, че бягството му е открито и че по следите му вече бързат преследвачите. Собствените му крачки отекваха в главата му като чужди. Трябва да стигне до засадата, преди там да са дошли слухове за поражението му. Армията на Мекил, която никога преди това не беше срещала съпротива, се оказа негодна да води война. И самият той беше твърде самоуверен. През целия ден мислеше не за бунтовниците, а какво ще каже, когато влезе в Заседателната зала.

Мокрицата спря. Стана по-горещо. Помъчи се да си припомни плана на това равнище. Зад Зелената зала е засадата. Там са монтирани прожектори, които трябва да заслепят бягащите бунтовници. Но бунтовниците няма да побягнат насам. Насам бяга само диктаторът на подземния град.

Уверен в победата си, той все пак беше предвидил и евентуално поражение. В това беше величието на Мокрицата. Ако Джин стигне да горните равнища, след половин час стената, която отделяше шестото равнище от подземното езеро, ще бъде взривена. Огромната маса вода ще се стовари върху долните равнища.

Бунтовниците ще загинат. Или като мокри плъхове ще запълзят нагоре, където Мокрицата, събрал кварталните и охраната на жреците, ще ги унищожи. Ще ги унищожи. Мярката беше крайна. Ще унищожи топлоцентралата, ще загинат хората от долните, бедните равнища. Но половината от града ще остане. И това бе достатъчно за Мекил. А сега по-бързо към засадата, да изведе полицаите нагоре и да ги постави край шахтите и асансьорите...

Зад ъгъла изплува синьо сияние. Отначало Мокрицата не различаваше формата му, но внезапно осъзна, че вижда привидение.

Всеки знае, че привидението предвещава смърт. Но Мекил не вярваше на приказки.

От всички жители на града само ловците на плъхове и Крони знаеха, че привиденията са гладни и просят храна от хората. Мокрицата виждаше само, че призракът на смъртта му е преградил пътя и затова стреля в него. Пронизаният от куршума син стълб потрепери, но не падна.

Мокрицата прашаше куршум след куршум в привидението, докато патроните не свършиха и после, заобикаляйки треперещото привидение, затича нататък. Бягаше бавно, защото беше уморен. Не беше свикнал да бяга и с отвращение усещаше как коремът му се клатушка и бузите му треперят.

Струваше му се, че е намерил тунела, който ще го отведе в зелената зала. Но внезапно пред него се появиха едновременно няколко привидения. Те се сливаха в светещи топки, а после отново се превръщаха в стълбове... Привиденията преградиха тунела и се насочиха към Мокрицата, не искаха да го пуснат нататък.

Предсмъртният стон на привидението, който човешкото ухо не можеше да чуе, стигна до неговите побратими. Те никога не нападаха хора, защото бяха срещали само ловци на плъхове, които не обиждаха жителите на мрака. Но Мокрицата донесе смърт.

Мекил се върна назад. Бягаше по тунела и се оглеждаше, дали не го настигат привиденията. Внезапно видя как те се отдръпнаха и направиха пътека по средата на тунела. На пътеката се появи нещо бяло.

Бялото същество се втурна да догони Мокрицата. Той извади ножа си. И тутакси въздъхна с облекчение. Та това беше само един плъх!

– Махай се! – извика Мокрицата и плъхът спря.

По-нататък шествието се движеше като процесия, която върви към Бездната, за да накаже престъпника. Отпред се влачеше осъденият. Той нямаше повече сили да бяга. След него вървеше палачът. Съдиите бяха най-подир...

Над главата му се появи отвор. Черен четириъгълник.

Мокрицата замря. Ако се изкатери горе, преследвачите му ще останат долу.

Плъхът дотича по-близо, сякаш го плашеше. Озъби му се. Мокрицата никога не беше срещал такъв нахален плъх. Замахна с ножа, но не успя да го стигне.

Привиденията приближаваха...

Мокрицата подскочи, хвана се за ръждясалата халка, на която някога са били закачвани кабели. Халката го издържа. Опря крака в стената, за да се хване за другата халка, която беше по-близо до тавана. Плъхът подскочи, като се мъчеше да го ухапе за крака, но

не успя, приклепна, вдигнал острата си муцуна, и спокойно започна да го наблюдава.

Почти обезумял, Мокрицата се прехвърли през края на отвора и се озова на следващото равнище.

Остана да лежи на пода като дишаше често и задъхано. Нямаше никакво време. Едноокият е вече горе. Всеки момент може да се чуе взривът. Тогава той не само няма да изведе полицаите, но и сам няма да стигне до асансьора.

А над ръба на отвора внезапно се показва синята глава на привидението.

– О, Бездна! – изтръгна се от устата на Мокрицата.

Последните минути на града

Когато Едноокият Джин се изкачи до Главното равнище на града и предаде ключа на сънливия инженер, като му каза „Време е“, той не знаеше за каква цел е предназначен този ключ. Инженерът имаше заповед да иде в тунела, придружен от носителя на ключа. А какво щеше да стане, когато Джин отвореше нишата на шестото равнище и инженерът дръпнеше лоста, знаеше само Мекил.

Докато Джин се влачеше след инженера по дългия, широк като улица тунел край разкъсани и ръждясали тръби, той разбра, че иска само едно – да избяга и се скрие. Вярата в могъществото на Мокрицата се топеше пред очите му.

– Още дълго ли ще вървим? – попита Джин дрезгаво.

– Сега ще стигнем – отвърна бомбаджията без да се обръща. – Скоро.

– И какво ще правим? – полюбопитствува Джин.

– Ти ще отключиш нишата, а аз ще натисна дръжката – каза инженерът.

– Защо?

Бомбаджията не отговори.

„Сигурно там се намира тайната архива на Мокрицата, която не трябва да попадне в ръцете на враговете. Или има затвор с тайни престъпници. И те трябва да го взривят. Ами ако взривът погребее и изпълнителите?“ – помисли си Джин.

– Стигнахме – каза бомбаджията и посочи една квадратна желязна плоча.

Джин превъртя ключа и отвори плочата. Видяха малка ниша със сиво сандъче в средата ѝ. От сандъчето стърчеше висока дръжка, а в стената отиваха най-различни жици.

Върху сандъчето имаше и един ред копчета.

Джин погледна в тунела. Беше празен. Не се знаеше къде е скрит затворът или архивата. И Джин започна да отстъпва назад.

Бомбаджията провери жиците, свърза към тях малко приборче с циферблат и загледа внимателно как стрелката му трепка. После натисна с всичка сила дръжката.

Чу се гръм. Стените на тунела се залюляха, лампите угаснаха и отново се запалиха. Подът под краката им се заклати. Грохотът не замлъкваше и Джин, притиснат до стената, усещаше с цялото си тяло нейното страшно треперене. Чакаше само едно – всичко това да престане.

Шумът не спря, но стените вече не се тресяха. Смъртта, погледнала в единственото око на Джин, отстъпи в мрака.

– Сега – каза бомбаджията, ставайки от пода, сякаш нищо не бе се случило, – още веднъж – и край.

– Какво? Още веднъж ли?

Джин се възмути. Беше убеден, че взривът ще бъде само един.

– Разбира се – отвърна бомбаджията. – Така е според инструкцията.

– Ти луд ли си? – изкрещя Джин, като се мъчеше да надвика надигащият се грохот. – Ще ни погубиш. Нима не виждаш какво става?

Бомбаджията гледаше учудено Джин.

Техникът разбра, че не бива да допусне втори взрив и дръпна инженера към себе си. Паднаха върху бучащия под и Джин, който бе отгоре, удари своята жертва. Онзи затихна.

Джин стана, клатушкайки се, и се втурна да бяга по тунела.

Първият взрив причини дълбока пукнатина във водозащитната преграда. Вторият трябваше да я довърши. Тогава водата от подземното езеро щеше да се устреми навътре като през огромна тръба. Но втори взрив не последва. И затова в първите минути водата само се просмукваше през пукнатината. Но напорът ѝ беше толкова силен, че с всяка секунда пукнатината се разширяваше и от нея започна да струи фонтан студена вода.

* * *

Избраните, които управляваха подземния град, се събраха в Залата на Съвета на Директорите за трети път през този ден: наистина, нещо невиждано до тогава. Отначало ги заплашваше Мокрицата, после Спел съобщи за Горния град. Но те отхвърлиха тази вест. Страхът от Мокрицата беше много по-реален.

Убеждаваха се един друг, че Мекил няма да посмее да направи нищо лошо, че той е свой човек, че и баща му е бил Директор, седал е ето тук... не, тук...

Мястото на Мокрицата беше празно.

Спел старши застана на председателското място и каза високо, за да наруши дълбокото безразличие на събралите се.

– Положението е критично – заяви той.

Директорите сложиха настрани моливите и личните звънчета – знаци на властта. Погледите им се събраха върху бузестото лице на Спел.

– Началникът на полицията е загубил сражението. Съобщиха ми, че се е скрил. Властта в долните равнища е взета от бунтовниците, начело с инженер Рази и тръбаря Крони.

Спел виждаше, как разбирането прониква бавно през дебелиите черепи.

– А ние? – попита Директорът на шахтите. – Какво ще стане с нас?

– Но това не е още всичко. – Спел се наведе напред, за да се доближи до питащите очи на Директорите.

– Получих съобщение, че Мокрицата е решил да взриви водозащитната преграда между шестото равнище и подземното езеро.

– Какво – скочи Калгар. – Та той ще залее долните равнища на града!

– Точно така – каза Спел.

– Идиот! – не се сдържа Калгар. – Ще погуби хиляди хора! Искате да удави всички, които са долу. А кой ще добива руда и ще тъче?

Кой ще чисти, храни и осигурява светлина за града? Кой ще купува в магазините и ще чисти тръбите... Та това е безумие!

– Говорих с водача на метежа – каза Спел. – Всяка минута бунтовниците ще пристигнат.

– Тук ли?!

– Вие се страхувате от тях повече, отколкото от Мокрицата – каза Спел. – А за нас сега те са много по-малко опасни. Ако успеем да се споразумеем с тях, ще запазим живота си, състоянието си, може би и властта.

– Те ще се вразумят – каза Калгар, – щом ние проявим гъвкавост в действията си.

– Вождовете на метежа смятат, че трябва да убедим населението от долните равнища да се качи горе...

– А ако Мокрицата не взриви нищо? – попита Калгар.

В този миг подът под краката им се люшна, светлината премига и грохотът, който идваше отдолу, беше толкова дълбок и силен, че ушите им заглъхнаха.

– Закъсняхме – каза Калгар. – До последната минута се надявах, че няма да посмее... Трябва незабавно да включим Уведомяването. И после да се спасяваме.

– Не мога да бягам никъде! – извика Директорът на шахтите. – Всичките ми ценности са долу.

Спел изсумтя, изправи се бавно и се насочи към вътрешната стая. В протегнатите си ръце носеше ключа, както изискваше церемонията.

Другите Директори станаха. Само Директорът на шахтите, обхванат от ужас, че не е успял да прибере ценностите от сейфа в кабинета си, се хвърли към изхода. Но Спел го задържа.

Краят в следващия брой

Горният град

Фантастична повест

Кир Буличов

Продължение от брой 5

Мекил с мъка се изправи на крака.

Бродеше из коридорите, надничаше в нишите, като се надяваше да срещне някого, дори бунтовник, но човек, а преследвачите му отново тръгваха след него и не се опитваха да го настигнат. Те не бързаха.

Видя тесен проход в стената и хукна към него. Рискуваше: можеше да е без изход. Но всеки от тунелите можеше да свърши без изход. Оказа се стая, преградена от каменна стена.

В този миг той чу как земята потрепери и забучаха стените, как дълбоко въздъхна каменната грамада на подземие.

И разбра какво означава това.

Дръпна яката на мундира си и кристалните копчета се посипаха като камъчета по пода. После хвана сигнализатора, който висеше на верижка на шията му, натисна червения бутон и той изщрака. Мокрицата хвърли настрана ненужния му вече апарат. Знаеше, че горе, където стояха в очакване на заповеди четирима агенти, червеният сигнал е светнал.

– Край – каза си Мокрицата и се огледа. Кое е неговото последно убежище? В ъгъла се чернееха купчина парцали. Мокрицата пристъпи и насочи фенера си към тях.

Под парцалите лежеше мъртвец. Не се знаеше кога е умрял, но в сухия въздух на подземие то се беше запазил напълно. Лежеше спокойно и приличаше на статуя. Мокрицата трескаво мислеше откъде познава този човек. Стана му страшно. Съдбата и смъртта на човека бяха свързани с неговата съдба.

– Инженер Лемен! – прошепна Мокрицата. – Ти ли си, Лемен?

* * *

Калгар включи апаратурата.

Директорите стояха зад гърба му и наблюдаваха как червените жички на лампите се нагриват.

Калгар отстъпи встрани и Спел сложи ключа в отвора над редицата от копчета. Оттам извади микрофон.

Директорът на шахтите незабелязано се измъкна от стаята и на пръсти забърза към вратата. И загина първи. Четиримата агенти на Мокрицата, които бяха получили последната заповед на началника си, го посрещнаха на вратата. Другите Директори те разстреляха от упор в малката стая край предавателя. Всеки куршум стигаше до целта си, защото Директорите нямаше къде да се скрият.

И затова първите звуци, които се чува от оживелите високоговорители, поставени на всички кръстопътища, бяха късите и чести изстрели, стонове и виковете на умиращите...

Като изпълниха заповедта, агентите си отидоха.

– Трябва да тръгваш – посъветва го Круминш.

– Налага се да остана. – Крони висеше под тавана на машинното отделение на топлоцентралата и заедно с двама работници затваряше плътно вентилационните отвори.

– Нужен си горе.

– Рази обеща да осигури непрекъснатата работа на асансьорите.

– При него се спуска Станчо. Той ще включи към подемниците автономно захранване от нашата централа. Има ли вода при вас?

– Засега навсякъде е сухо. Научихте ли нещо за Мокрицата?

– Не.

– Надявам се, че е загинал – въздъхна Крони, спускайки се по въжената стълба след работника. Последните отвори бяха плътно затворени. На водата ще й бъде нужно доста време, докато залее машинното отделение.

– Да изключим ли светлината в жилищните равнища? – Дежурният инженер погледна Крони. Решението му очакваха десетките хора, които час по-скоро искаха да стигнат до асансьорите и да се измъкнат от този зловещ капан – машинното отделение на потъващия кораб. Но докато Крони не кажеше, щяха да останат на местата си. Работниците от топлоцентралата бяха свикнали с постоянната опасност, те живееха като върху вулкан и ги свързваше чувството за другарство, твърде рядко за другите служби в изолирания подземен град.

– Помоли го да почака – като разбра за какво става дума, предупреди Круминш. – Страшно е дори да си помислим какво може да се случи, ако жителите започнат да напускат кварталите в пълен мрак.

– Сега нашите хора пренасят към асансьорите прожекторите – каза Крони на инженера. – Ще почакаме още петнадесетина минути.

Над главите им зашумя високоговорителят.

– Това е Спел – въздъхна с облекчение Крони. – Все пак се решиха да се обърнат към хората.

Крони усещаше с цялото си тяло отлитащите мигове и си представи как в града, който не подозираше за събитията през последните часове, хората оставят работата си и обръщат глави към високоговорителите.

И изведнъж шумът беше прекъснат от изстрели... Викове, стонове и отново изстрели.

Няколко секунди всички останаха неподвижни. Целият град замря и дори най-неосведомените свързваха изстрелите с далечния грохот на взрива, който току-що бяха чули. Споменът за земетресението, което бе разрушило преди няколко години част от града, се събуждаше в подсъзнанието като първобитен страх и стремеж да се измъкнат навън, но думата „навън“ означаваше само друго равнище.

– Какво стана? – запита Крони Круминш, но и той нищо не знаеше.

Шумът във високоговорителите бе прекъснат от тихия пресекващ глас на инженер Рази.

– Съграждани – започна той.

Нямаше време да обяснява какво е станало. Както полицаите продължаваха да изпълняват заповедите на изчезналия Мекил, така и Рази от името на мъртвите директори се обръщаше към хората и се мъчеше да посочи най-късите пътища за спасяването им.

– Хората от кварталите от всяко жилищно равнище да се изкачват нагоре по стълбите и със служебните асансьори от лявата

страна. От останалите сектори да се насочват към главните асансьори. Първи да се качват хората от по-ниските равнища. Спазването на реда да се осигури от кварталната полиция. Никой да не взема нищо със себе си. Всеки, който се опита да бяга и да измести другите, ще бъде наказан. Кварталните ще напуснат последни, когато равнището бъде освободено от хората. Всеки да вземе със себе си запален светилник и да го сложи на улицата пред дома си. Съобщението ще бъде повторено.

* * *

Рази остави микрофона. На вратата стоеше възрастен инженер със свитък в ръка.

– Плановете? На масата...

Инженерът започна да развива листовите.

– Нямам време да повтарям уведомяването – безпомощно промълви Рази. – И като напук, няма никого.

– Ще говоря аз – решително каза бледото момиче. Рази не беше видял кога и как беше влязло в стаята при микрофона. Момичето някак странно погледна тялото на Спел.

Рази й подаде микрофона. Не знаеше коя е, затова при първите й думи трепна.

– Тук е Гера Спел. Говоря по поръчение на баща ми. Съветът на Директорите заповядва...

* * *

Мокрицата искаше да живее. Той се втурна към стената. Изградена бе от неравни каменни блокове. Явно беше я строил самият Лемен. Мокрицата се защищаваше край стената, от другата страна на която съвсем скоро се отбраняваше и Крони.

Извади тежък блок и с мъка го запрати по посока на настъпващите привидения. Те се отдръпнаха.

Водата ще запълва безкрайните коридори дълго – един, два дена – и той ще успее да се изкачи горе и отново да излъже всички. Ще живее, няма да умре. Умират слабите, умират такива като Лемен и Спел.

Пропълзя по корем през процепа между камъните и падна на пода в следващото помещение. Удари лактите си, но фенерът като по чудо оцеля. С облекчение усети движението на въздуха и разбра, че се намира в Града на Прадедите.

И в лъча на фенера той внезапно видя муцуните на плъховете. Десетки хищници се бяха разположили в полукръг, сякаш се бяха събрали от всички краища на подземие, за да поздравят идването му. Ако Крони можеше да види тази сцена, последната от живота на Мокрицата, би помислил, че през тази седмица плъховете, които го бяха придружавали до същата стена, не са мръднали от местата си. Но плъховете бяха дошли тук скоро, защото знаеха – човекът ще свърши бягството си точно тук...

* * *

Такаси търсеше Мокрицата, за да го арестува.

Влезе в празната сграда на полицията, надникна в кабинета на Мокрицата, видя камерите за изтезания, влезе в архивата, където се пазеха картоните на всички жители на града, и дори погледна в спалнята. Нямаше го никъде.

– Разширихме изхода от подземие – съобщи му Круминш. – Сега отворът е около десет метра широк. Скоро ще бъдем готови да приемем хората.

– Каква е обстановката?

– Обстановката ли? – Наташа се мъчеше да говори весело и безгрижно, за да скрие страха си за Такаси. – Анита организира лазарета.

– А ти защо не си при нея?

– Ние с Кира останахме тук. Ще приемаме бегълците и ще ги откарваме на безопасно място.

– Добре – каза Такаси. Не посмя да й каже, че му се иска да стои по-далеч от подземиято.

– Гюнтер се спусна до шестото равнище, при пробива – продължи Наташа. – И Станчо тръгна. Всички просто потъват под земята и аз се страхувам за вас.

– Ще се спусна при тях.

– С нищо не можеш да им помогнеш. Попитай Круминш.

– Крони – прекъсна гласа на Наташа Круминш, – има ли при вас вода?

– По стените на асансьорната шахта текат ручейчета. Но това се случва, когато се спуска някоя тръба – чу отговора Такаси.

По това време Крони и енергетиците се качваха с асансьора.

– Спряхме – неочаквано каза Крони. – Тук има много деца и жени. Не успяват да ги извозят. Ще се наложи да излезем.

– Ех, Крони – изтръгна се от устата на Круминш, – ти си толкова нужен горе!

Пред него на екрана се виждаше сцената, запечатана от телепредавателя на Крони: площадката и женските ръце, които драскаха по решетката, за да спрат асансьора – единственото звено между живота и смъртта. Решетката се дръпна и се видя

бъркотията от тела и гората от вдигнати ръце – картина от ада, осветена от ярките лъчи на прожектора. Под натиска на тълпата прожекторът се поклащаше и двама здравеняци електротехници едва успяваха да отблъснат хората от единствения източник на светлина. После Крони се обърна, преподавателят на гърдите му погледна назад, към бавно отдалечаващото се нагоре светло петно на асансьора, нашарено от ивиците на решетката.

Круминш разбираше, че Крони бе попаднал в клопка на най-долното, най-бедното и най-многолюдното равнище на подземния град.

* * *

Крони изпрати двама от работниците да проверят дали могат да се изкачат по служебната стълба. Не се знаеше дали асансьорът ще може да се спусне още веднъж толкова ниско, нали по пътя му са другите равнища и на всяко от тях тълпи изплашени хора чакат спасение. Той знаеше, че до шестото равнище е много далеч и стълбите, които се използваха рядко, на много места бяха съборени. На улицата беше тъмно като в рог, само тук-там мракът бе разкъсан от светилниците, изнесени от къщите.

* * *

Гюнтер Янц вървеше по тунелите на шестото равнище и тикаше пред себе си количката, в която бе сложил бидон с втвърдяваща се течност и пулверизатора. Сместа запълваше с пяна всякакви отвори и се втвърдяваше почти мигновено. На гърба си носеше раницата с взрива. След пет минути Гюнтер спря на разклонението на тунела.

Горе Макс се бе навел над локатора и се мъчеше да се ориентира в бледата мрежа на зелените линии – тунелите.

– Вървиш във вярната посока – каза той.

– Виждам човек – отвърна Гюнтер.

Човекът изскочи от широкия тунел. Удари се в количката, присви от болка единственото си око, хвърли се към стената и като я опипваше с ръка, затича нататък.

След сто крачки Гюнтер видя как по вдлъбнатината по средата на пода зашуртя водно ручейче, което набъбваше пред очите му.

Следотърсачът вече бе разбрал, че взривът не е разрушил изцяло преградата, но най-вероятно това щеше да стане само след няколко минути. Макар и за малко, имаше шанс да отсрочи катастрофата.

Водата се увеличаваше и подметките на обувките му се хлъзгаха по мокрите камъни.

Неочаквано тунелът се разшири и се сля със залата на старото водохващане. Отсрещната стена бе пресечена от пукнатина, от която водните струи биеха с огромна сила, прелитаха през цялата зала и се разбиваха в противоположната стена. Водата под краката му се въртеше и пенеше. Гюнтер мрачно погледна към пукнатината и промърмори:

– Страхувам се, че няма да успея.

Количката се заклати и гигантът с мъка я задържа. Водата стигаше вече до коленете му.

Гюнтер включи пулверизатора. Пяната се срещаше с водните струи и се разлиташе, втвърдявайки се във въздуха.

Най-сетне първите късчета се залепиха към стената, издувайки се като мехури под силата на водата.

* * *

Асансьорът заседна на горните равнища. Станчо увисна над него, опитвайки се да превключи захранването и управлението му към станцията на повърхността, като рискуваше да получи смъртоносен удар от електрически ток. В асансьора децата пицяха и полицаят, който управляваше клетката, ругаеше Станчо, като го вземаше за някой от електротехниците. Макс Бели помагаше на роботите да разчистят камъните, останали след взрива на горния проход, и да павират полегатия изход. Круминш дежуреше при екраните, поддържаше връзка с онези, които бяха долу, и проклинаше съдбата, която не му даваше право да се хвърли към тъмната дупка. Върна се един от работниците, изпратени от Крони да прегледат стълбата.

– Може да се разчисти – доложи той. – Само че не зная до къде.

* * *

Пяната постепенно запълваше залата. Внезапно пулверизаторът в ръцете на Гюнтер свирна и потръпна. Сместа бе свършила.

– Край – каза той.

Половината от залата беше запълнена от втвърдената пяна и водата сякаш беше загубила част от настървението си.

– Малка почивка. Лепенка на потъващия кораб – мрачно се пошегува Гюнтер. – Трябва да се взриви.

Следотърсачът остави количката и затича назад. На мястото, където таванът беше надвиснал много ниско, той извади зарядите и методично започна да ги лепи в кръг по стените на тунела.

Круминш отчаяно гледаше часовника, но не каза нищо на глас: не трябваше да се намесва. Само си помисли: добре, че Макс Бели проправя с въсдехода път към болницата и нищо не чува. С Гюнтер те бяха работили един до друг цели двадесет години.

Внезапно се чу грохот – втвърдената пяна се отлепи от стената и се разкъса на много парчета. Гюнтер се хвърли върху земята и в същия миг приведе в действие всички заряди.

В мрака успя да види стената на нахлуващата вода, която носеше пред себе си парчетата от втвърдения слой. Успя да види как, преграждайки пътя на водата, таванът и стените на тунела се затварят...

* * *

– Първите тръгнаха – предаде Круминш на Крони, а после включи болницата и попита Анита: – Готова ли си да приемаш?

– Ти луд ли си? – извика Анита. – Почакай малко.

– Не мога да спра хората и да ги накарам да останат под земята, защото още не си готова.

– Не ме разбра правилно – смути се Анита. – Просто се обърках. Как вървят нещата при другите?

– Всичко е наред – сухо отвърна Круминш, тя питаше за Гюнтер, а той не можеше да й каже истината.

Наташа гледаше в широкия отвор. Ръмеше ситен дъжд и момичето си помисли че няма слънце и че то няма да заслепи хората, които никога не го бяха виждали.

Отдолу се появиха човешки лица.

Беше странно и ужасно зрелище.

Наташа и Кира стояха в горния край на полегатия изход, който се спускаше десет метра надолу към площадката, където Станчо бе довел първата група бежанци. Тези хора, главно жени и деца, се спряха, струпаха се на купчина, изплашени от непознатия, студен и твърде бял свят.

Минута или повече никой не мърдаше. Хората отдолу гледаха към двете фигурки, облечени в плътно прилепнали гладки комбинезони, чиито силуети се очертаваха на фона на светлото петно.

Тогава, за да наруши вцепенението, Кира затича, приближи до групата и протегна ръка на едно разчорлено и страшно мръсно момиче, обуто в огромни, привързани с жица обувки.

Момичето гледаше внимателно и сериозно. Внезапно неговата тънка ръчица се протегна към Кира и уютно се намести в топлата ѝ длан.

– Да вървим – каза Кира и леко го дръпна за ръката.

Момичето се огледа нерешително. Всички други гледаха към него, сякаш от следващата му крачка зависеше животът им.

Момичето тръгна след Кира. Останалите като един направиха също крачка напред. Не смееха да изпреварят Кира и момичето. И се страхуваха да не изостанат. С всяка стъпка ставаше все по-светло, хората започнаха да се оглеждат един друг и да се учудват, защото никога не бяха виждали съседите си на дневна светлина...

Наташа стоеше смутена. Когато край нея мина последната жена, която мъкнеше за ръката момченце, тя се втурна към нея, за да ѝ помогне, но жената се дръпна. Наташа замря и в същия миг чу познат глас, който идваше от дъното на изхода:

– Ти ли си, Наташа? Не бягай, не ме оставяй на произвола на съдбата в това подземно царство.

– Ох – извика Наташа с облекчение, – отново се халосваш, Такаси.

Такаси водеше следващата група. Хората вървяха в дълга редица, като се държаха за ръце, сякаш бяха слепи. Пръв в редицата беше Такаси. Наложило им се бе да преминат през няколко от горните равнища, празни и тъмни, и само фенерът на Такаси им бе служил за ориентиране.

– Наташа, как е Гюнтер? – попита Такаси.

– Че какво му е на Гюнтер? – учуди се тя.

– Гюнтер трябваше да взриви тунела – напомни й Такаси.

– О, о! – изплаши се Наташа.

С два скока Такаси изпревари групата, изскочи на повърхността и затича към навеса, където до пулта за връзка седеше Круминш.

– Как е Гюнтер? – извика той.

Круминш сложи длан върху слушалката:

– Дойде ли си, Такаси, добре, много добре.

– Изведох тридесет човека. Не са много, но трябваше да разчистваме срутване. Как е Гюнтер?

– Гюнтер загина. Но засега преградната стена задържа водата. Колко ще продължи, не знам.

Такаси не можеше да си представи, че Гюнтер е мъртъв.

– Слушай – каза Круминш, – първо, за това не знаят нито Анита, нито Макс. Второ, имаме много малко време и ти трябва да се върнеш към изхода. Нека момичетата отведат бежанците в болницата и после да останат на помощ на Анита.

Такаси затича обратно към изхода. Хората от подземиято вече бяха горе, примижаваша и закриваха с ръце очите си от светлината, макар че денят бе мрачен и се свечеряваше.

– Момичета! – извика, тичайки, Такаси. – Аз оставам тук вместо вас. Водете ги при Анита.

И момичетата послушно поведоха групата по новия път към лазарета.

Такаси включи връзката. В слушалките нахлуха най-различни звуци.

Гласът на Гера:

– Уважаеми съграждани! Не забравяйте, че запаленият светилник на улицата ще помогне и на вас, и на съседите ви по-бързо да намерите пътя към асансьора и стълбите...

Гласът на Крони:

– Уили, знам, че Станчо е тръгнал надолу. Но се боя, че асансьорът му няма да стигне до нас. Тръгваме по стълбите.

Гласът на Круминш:

– А как е водата?

Гласът на Крони:

– Отново стана повече. Добре, че станцията е изолирана, иначе котлите щяха да се взривят.

Такаси:

– Круминш, аз тръгвам към шестото равнище.

– Не – възрази Круминш. – Дотам се стига за половин час. И ако Гюнтер беше жив, щеше да се обади.

– А ако е ранен?

– Ще загубим и теб.

– Тук остава Макс.

При Круминш дойде Макс.

– Зле ли е Гюнтер? – попита той.

– Да – отвърна Круминш.

– И никаква надежда?

– Никаква. Но не можах да задържа Такаси. Той затича към него.

– А какво става с водата?

Макс говореше много спокойно, но гласът му бе глух.

– Отново се засилва. Не се знае колко ще издържи преградата.

– Жалко, че не успях – каза Макс. – Щях да тръгна вместо Такаси. Аз имам повече шансове.

– Никой не трябваше да отива...

– Знам – прекъсна го Макс. – Знам, че е така, но някой трябваше да отиде. Сега се налага да остана тук.

– Да – съгласи се Круминш. – Ще трябва да останеш.

* * *

Когато Такаси стигна до разрушения тунел, изпод който като под езика на ледник извираше поток вода, той разбра, че всичко е напразно. Но ако не беше дошъл, цял живот би останала болката от съзнанието, че не са направили онова, което би направил за всеки от тях следотърсачът Гюнтер Янц.

– Преградата държи – каза Такаси.

– Няма ли го Гюнтер? – попита Круминш.

– Не. Много хора ли се изкачиха?

– Много. Но никой не знае още колко са останали.

– А как е при Крони?

– Изкачи се само на едно равнище. А там и без друго е пълно с хора.

За последен път Такаси огледа срутването. Потокът ставаше все по-пълноводен.

– Имаме малко време – промърмори си Такаси. Каза го на себе си, но Круминш го чу.

– Махай се оттам! – извика той.

Такаси намери стълбата и стигна до града. Тук беше почти празно. По улиците край къщите, само фасадите на които се издаваха от скалите, имаше оставени светилници. Някакви фигури, които влачеха чували, се метнаха в тъмнината, когато видяха Такаси. Оказа се, че дори в такива моменти се намират хора и за грабежи.

Такаси си представи разположението на улиците.

Забърза към стълбата. Край нея настигна изплашена група, която, ако не беше Такаси, скоро би се озовала в задънена улица. И той си представи как стотици хора в ужас се мятат по улиците на града.

В този миг земята отново потрепери. Преградата на Гюнтер се бе пробила.

Такаси успя да заведе групата до стълбата. Вървеше отзад, след всички. Успяваха. Отначало по асансьорните шахти и вентилационните отвори водата се насочи надолу, към топлоцентралата, а когато запълни равнището ѝ и шахтите, започна да се вдига. Скоро щеше да достигне тунела, който водеше към Огнената Бездна.

По другата стълба, няколко равнища по-долу, се изкачваше Крони. Тъпата, която го заобикаляше, беше много по-голяма и се движеше много по-бавно, отколкото групата на Такаси. Те почти нямаха шансове да се доберат до повърхността, макар това да разбираха само Крони и онези, които следяха за придвижването на хората горе. Не можеха да им помогнат с нищо. Станчо бе принуден да се връща три пъти, защото на всяка площадка имаше още хора и те не по-малко от другите желаеха да бъдат спасени.

Такаси изведе поредната група бежанци на равнището, откъдето направеният вече тунел водеше към повърхността.

Той се спря, вслушвайки се в звуците на умирация град.

Гласът на Анита:

– Уили, принудена съм да слагам хората по земята.

Гласът на Макс:

– Къде е Станчо?

Гласът на Круминш:

– Станчо тръгна надолу. Нищо не съм чул от него повече от пет минути.

Мълчание. Всички очакваха да се чуе гласът на Станчо. И ето че той отговори:

– Изкачвам се.

Гласът на Гера:

– Моля ви, побързайте. Имаме много малко време...

Гласът на Круминш:

– Защо се бавиш, Крони?

Гласът на Крони:

– При мен има болни. И старци. Карам ги да бързат, но изостанахме.

Вниманието на Такаси беше привлечено от странно зрелище. В отвора на тунела се показаха двама души, полуголи и с факли в ръце. След тях, изчаквайки докато факлоносците се спрат от двете страни на изхода, излезе, като ситнеше, обръснат до голо старец с дълга огненочервена дреха. Той носеше, притиснал към гърдите си, тежко сандъче. След него вървяха още няколко старци. Един от тях бе приведен под тежестта на позлатена статуя, висока един метър, друг влачеше торба с някакви ръбести предмети – чувалът подскачаше по земята и в него нещо дрънчеше. В дъното на тунела се виждаха лицата на следващата група от хора, но никой не помръдваше – чакаха, докато старците минат напред. „Жреците“ – досети се Такаси.

– Отивам долу – каза Такаси. – Трябва да спасим Гера Спел.

– Такаси... – чу се гласът на Круминш.

Досети се, че Круминш искаше да го спре. Но не посмя.

Под краката му земята леко потрепера. Изведнъж жреците побягнаха по-далеч от изхода. Такаси ги проследи с поглед и се втурна надолу, там, откъдето все по-слабо и по-рядко идваше гласът на Гера Спел.

Пътят му беше познат, стълбата почти празна. Само нарядко се срещаха закъснели хора, те се притискаха към стените, когато чуеха тропота от обувките на Такаси. Такаси си представи колко равнища на подземие го отделят от Крони, който сега подтикваше старците и болните в самия край на опашката.

Изтича на главното равнище. Тук не би трябвало да има вода, но вече имаше, защото не успяваше да се оттече надолу. Водата течеше бавно и носеше всякакви боклуци. Под лъчите на фенера изглеждаше черна и гъста и се виждаше как струите се завиват над люковете и със съскане се просмукват в пукнатините.

На това равнище Такаси не срещна никого.

В Съвета на Директорите беше светло. Автономният блок работеше още.

Залата за Заседания беше много дълга и масата изглеждаше ниска – краката ѝ наполовина бяха във водата.

– Гера – извика Такаси.

От далечната стая, вратата на която бе полуотворена, се дочу кашлица. Такаси стигна до вратата. Гера стискаше в ръката си кръглия микрофон, но не можеше да говори.

– Крони – каза Такаси. – Крони.

И посочи с пръст нагоре.

Гера го гледаше, без да разбира нищо.

– Крони, чуваш ли ме? – попита Такаси.

– Чувам те – отговори Крони след продължително мълчание.

– Сега ще дам слушалките на Гера. Кажи ѝ да тръгне с мен.

Такаси протегна слушалките на момичето. То се дръпна.

Слушалките тихо працияха. Такаси разбра, че няма време за излишно бавене. Дръпна рязко тънката ръка на Гера и прилепи слушалката към ухото ѝ. Момичето замря като изплашено зверче. После разбра. Беше познала гласа на Крони. Кимна с глава. Бавно, с мъка стана и направи крачка към Такаси. Той взе от ръката ѝ микрофона.

– Внимание – каза Такаси. – Говори Накаяма Такаси. Станцията завършва предаването си. Тя ще започне работа отново утре, в Горния град.

Гера вървеше бавно, тогава Такаси я вдигна на ръце: беше лека.

Гласът на Круминш:

– Такаси, защо не отговаряш?

– Идвам горе. Не се безпокойте. Има ли нещо ново?

Гласът на Круминш:

– Налягането на водата отслабна, но е рано да се радваме.

* * *

Крони ненавиждаше тези старци. Как са могли да живеят в града? И защо трябва да умре заради тези изроди? Ругаеше ги и ги гонеше, а те му се зъбеха, сякаш само на него беше нужно да излязат на повърхността. На два пъти камъните започваха да треперят и тогава вместо да бърза за горе, слабосилната команда на Крони замираше. По-късно към тях се присъедини слаб гърбав жрец отшелник. Облечен беше в скъсана хламида, а на шията си носеше огърлица от тежки камъни. Огърлицата теглеше главата му надолу, той вървеше прегънат на две и през цялото време викаше, че е настанал краят на света.

Крони знаеше, че Такаси извежда Гера нагоре. И това беше чудесно. На следващата стълбищна площадка старците като по команда седнаха на каменния под. На Крони му се искаше да ги набие, за да ги накара да станат, но не го направи. Може би преди би го направил, но сега не можеше.

След стълбата започваше широк жилищен тунел, който водеше към асансьорната шахта. По стълбата се лееше вода и се

разливаше на пода. Старците гизнеха във водата, която се увеличаваше. Ако беше сам, можеше да премине, но със старците не би могъл. Старците се молеха.

Крони включи връзката.

– Круминш – каза той. – Сигурно няма да можем да излезем. Водата залива всичко.

– Налягането отслабва – каза Круминш. – Почакайте малко. Макс Бели отиде до лагера за скафандъра с висока защита. Той ще тръгне към теб.

– Късно е – отвърна Крони. – Не бива.

Тръгна по коридора към асансьорната шахта, за да види какво става там. Надникна в шахтата. Водата шуртеше по стените ѝ. Наведе се. Лъчът на фенера опря във водата, която се пенеше на десетина метра по-долу. Значи долните равнища са вече наводнени и водата е тръгнала към Огнената Бездна.

Вдигна глава и видя, че над него е надвиснало мръсното, оплетено в кабели дъно на асансьора. Водата излизаше от пукнатините и шуртеше. Мокрият и изморен Станчо въртеше ръждясалата ръчка на колелото – асансьорите в Долния град бяха снабдени с такива ръчки, за да могат да се доберат до другото равнище, ако електричеството спре или има повреда. Но никой още не беше изкарвал асансьора ръчно няколко равнища нагоре.

Когато асансьорът се изравни с етажа, Станчо видя светлината на фенера.

– Крони? Ти ли си? – попита той. – Дявол да го вземе! Добре, че си тук.

– Добре е – каза Крони.

Натика старците и жреца в асансьора. Станчо буквално залиташе от умора. Но Крони можа да го смени само за пет минути – за едно равнище. После Станчо отново хвана ръчката. Помогна им и един куц тъкач.

Изкачиха се на горното равнище последни. Далеч не всички жители бяха стигнали повърхността. Някои не бяха поискали. Мислеха, че в града е по-безопасно. Или вярваха, че в света няма нищо освен града.

Излязоха от тунела и тук старците окончателно капнаха.

Дотърчаха Кира и Такаси. С общи усилия започнаха да вдигат изнемошелите бежанци и това съвсем не беше лека работа. Помогна им неочакваността. Внезапно една бременна жена извика, изохка, пое детето и затича далеч от изхода. След нея започнаха да стават, да пълзят и бягат старците...

След петдесет и шест минути Градът избухна.

На мястото, където беше изходът от тунела, земята започна да се издува, сякаш навън напираше огромен звяр. А после към небето се издигна страшен стълб от камъни, прах и пара. Дребните камъчета още не бяха успели да стигнат до ниско надвесените облаци, когато земята се продъни, унищожавайки подредения и нерушим свят на града... На следващото утро на това място се образува дълбоко, почти кръгло езеро. От време на време на повърхността му се издуваше някой газов мехур или се завиваше водовъртеж.

Макс гледаше там, където завинаги остана Гюнтер Янц. Крони не намери веднага Гера, която лежеше в лазарета при Анита. Той я търсеше трескаво и объркано сред изплашената тълпа от хора.

На Такаси му се искаше да остане за малко сам. Да не чува нищо и да не мисли за нищо. Спусна се по хълма и легна на тревата. Шумът от лагера стигаше до него като далечно жужене на пчели. Там имаше хиляди хора, които трябваше да се нахранят, да се успокоят и да се настанят, а никой от тях не подозираше за съществуването на Гюнтер Янц, който бе задържал водната стихия с половин час. И много малко бяха онези, които знаеха, че и инженер Рази не бе успял да се изкачи на повърхността.

Такаси лежеше на тревата и гледаше вечерното небе.

Тук го намери Наташа. Тя седна до него и сложи ръката си върху издрасканото му чело.

Коприната и песента

Фантастичен разказ

Чарлз Фонтаней

Алън видя за пръв път Звездната кула, когато беше на дванадесет години. На този ден младият му господар Блик отиде с него до града Фолклин. Блик получи разрешение да яхне Алън – любимото си момче – след много спорове.

– Е, добре – каза накрая баща му Уилн, – и без това този човешки екземпляр е доста едър за годините си. Можеш да го пояздиш, ако няма да го караш да тича. Не искам да проваляш първокачествената ми стока!

И така Блик завърза хамута с дръжките за ръцете върху главата на Алън и праметна седлото през раменете му. Уилн оседла за себе си Роб – мрачен човек, когото често яздеше на дълги разстояния – и после тръгнаха към града в спокоен тръс.

Звездната кула се виждаше още преди да приближат Фолклин. Алън видя острия ѝ връх веднага щом излязоха от Синята гора. В този миг я видя и Блик. Като се държеше с едната си четирипръста ръка за юздите, той потупа с другата Алън и посочи.

– Виж, Алън, Звездната кула! – извика той. – Казват, че хората някога са живели в нея.

– Блик, кога ще пораснеш и ще престанеш да говориш с хората? – скара се баща му. – Някой ден лошо ще те накажа.

Между Синята гора и Фолклин все още се движеха по безлюдни места с ерозирана почва, без ферми и ниви.

Когато се показаха иззад един завой на пътя, Блик подсвирна от възмущение.

В началото Алън помисли, че е висок и слаб хусър, защото къс жакет покриваше донякъде голотата му. После видя, че е младо човешко момиче.

– Див човек! – изръмжа с удивление Уилн. Алън потрепери. Говореше се, че дивите хора убиват хусърите и ядат другите хора.

Момичето гледаше напред към Фолклин. Уилн извади късия си лък и пусна стрела към нея. Тя вдигна праха в краката ѝ. С трепване на светлата си коса момичето обърна глава и ги видя. След това избяга като сърна.

– Стават прекалено смели! – гневно каза Уилн. – Толкова близо до цивилизацията, и то през деня!

* * *

Алън беше поразен, когато влязоха във Фолклин. Улиците и сградите бяха каменни. От другата страна на Синята гора имаше малко камък и замъкът на Уилн беше построен от полирани дървени блокове. Гладката каменна настилка на улиците беше нагорещена от двойното слънце.

Имаше толкова много нови неща за гледане, че Алън се замая. Някои от сградите бяха високи цели три етажа, а прозорците на един от най-големите бяха покрити, но не с дървени капаци, а с нещо блестящо и прозрачно, което Уилн нарече стъкло. Роб каза на Алън на техния човешки език, който хусърите не разбираха, че според някои легенди самите хора са изобретили това „стъкло“ и са го дали на господарите си.

Явно хората в града живееха в по-голяма близост с господарите си. Няколко пъти Алън ги видя да излизат направо от къщите, а някои не бяха съвсем голи, носеха парчета плат по разни места на тялото си. Уилн сподели с Блик, че е против това.

– Започни да обличаш тези човешки същества и те може да си въобразят, че са хусъри – каза той. – Ако ме питаш, това е причината, че градските жители имат повече проблеми с управляването на хората от нас.

Трябваше да ходят на няколко места във Фолклин и Алън се уплаши, че няма да види отблизо Звездната кула. Но Блик не беше я виждал и започна да моли и да хленчи, докато Уилн се съгласи да се отклонят, за да я погледнат.

Алън забрави всички други чудеса на Фолклин, когато големият паметник започна да се извисява все по-високо, правейки сградите наоколо, а и целият град прилични на джуджета. Имаше легенда, че някога хората не само са живеели в Звездната кула, но че те са я построили и че Фолклин се е разраснал около нея, когато я изоставили. Алън беше чул това да се шепне тайно.

Звездната кула беше в центъра на голям кръгъл парк и къщите около него изглеждаха кукленски в сравнение с нея. Тя беше насочена към небето като протегнат пръст, а странните ѝ тъмни стени отразяваха мътно двойната слънчева светлина.

Бавно тръгнаха обратно по алеята. В парка хусърите се движеха на групи, повечето от тях отиваха или се връщаха по дългата наклонена площадка, която водеше към Звездната кула. Хусърите бяха само на половин човешки ръст, с големи глави и широки заострени уши, които стърчаха от всяка страна, с тънки крачета и

дебели опашки, помагачи им да пазят равновесие. Носеха свободни жакети и парцаливи шарени панталони.

Когато минаваха край група хора, Алън чу едно познато стихче, изпято под нос:

Златна звездице, блести ми, блести,
ще те стигна, макар че далече си ти...

Уилн бързо изви Роб и злостно, с наслаждение шибна с камшика си раменете на певеца. Пляс, пляс – и по гърба на човека се появиха червени резки. С приглушен вик той сви главата си и вдигна ръце да защити лицето.

– Къде е господарят ти, човеко! – попита свирепо Уилн, а камшикът в четирипръстата му ръка потреперваше.

– Господарят ми живее в Нордуесттаун, ваше височество – пророни човекът. – Принадлежа на търговеца Сенк.

– Къде е това Нордуесттаун?

– Това е район от Фолклин, сър.

– Ти без господаря си ли си тук при Звездната кула?

– Да, сър. Сега съм в почивка.

Уилн отново замахна с камшика си.

– Би трябвало да знаеш, че на хората е забранено да се приближават свободно до Звездната кула – изсъска той. – Прибирай се при господаря си и му кажи да те нашиба.

Човекът избяга. Уилн и Блик обърнаха по посока към къщи. Когато вече отминаха улиците и къщите на града и прахът на пътя облекчи горящите крака на хората, Блик попита:

– Как ти се стори Звездната кула, Алън?

– Защо няма прозорци? – на глас попита Алън това, което най-много го занимаваше.

– Прозорците са на самия връх, малко човече – каза нежно Уилн.

– Не можеш да ги видиш, защото са от вътрешната страна.

Алън продължи да се удивлява на това през целия път до замъка. Как е възможно прозорците да са само вътре? Истинските прозорци не гледат ли винаги и от двете страни на стената?

Когато двете слънца залязоха и Алън заедно с другите деца беше сложен да си легне в единия край на ливадата, вълнуващите събития от деня минаха през съзнанието му като поредица цветни картини. Би му се искало да разпита Роб, но мъжете и големите момчета се държах в поле, добре оградено от жените и децата.

Малко встрани жените пееха на бебетата си, преди да заспят. Гласовете им долитаха до него, носени от лекия бриз с аромат на уханни треви. Това бяха традиционните приспивни песни на хората. Но те пееха и други, една от тях – същата, която Уилн прекъсна при Звездната кула:

Златна звездице, блести ми, блести,
ще те стигна, макар че далече си ти.
Устата ми затвори. Главата ми намери.
Червей с червена черта извади.
Черупка от костенурка с него нахрани.
Така е добре. Хайде, заспи.

Алън слушаше почти заспал. Наричаха я „Песента на Звездната кула“.

„Трябва да е гатанка – помисли си той сънено. – „Устата ми затвори. Главата ми намери...” – не трябва ли да е обратното – най-

напред намери главата ми и после затвори устата ми? Защо не беше така? Пък и другите редове. Алън знаеше какво е червей, беше виждал много от тези пълзящи същества, дълги и с най-различни шарени цветове. Но какво ли е костенурка?”

До ушите му долетя припевът на друга песен и на съненото момче му се стори, че пеят на него:

Малка зирда Алън видя,
крилата ѝ блестяха красиво.
Веднъж я последва той във нощта
и там пострада горчиво.

Само че децата не пееха така последния ред. Те винаги завършваха тази песен по-оптимистично: „... и сърцето му беше щастливо.“

Може би беше вече заспал и сънуваше, а може би се събуди още с музиката в ушите си. Лежеше, когато красива зирда прелетя над оградата и освети тревата до него. Отвори човката си и с дрезгав глас проговори:

– Ела с мен на свобода, човече. Ела с мен на свобода.

Явно можеше да казва само това и повтори поканата си поне шест пъти, докато думите закънтяха в ушите на Алън. Но той знаеше, че човек да послуша зова на зирдата значи да си причини само скръб.

– Отивай си, зирдичке – каза Алън и тя наистина отлетя през оградата към тъмнината.

С въздишка Алън отново заспа и засънува Звездната кула.

II

Блик умря след три години. Смъртта на младия хусър натъжи Алън, защото Блик беше мил с него и отношенията им бяха близки като между любимо животно и господар. Тази загуба остана за Алън свързана с друга голяма промяна в живота му. Блик умря в деня след като Уилн хвана Алън долу на потока с русото момиче и го прехвърли в полето на големите мъже.

– Така става, като позволяваше на Блик да си избира любимци сред хората – каза Снък, най-големият син, който беше пораснал и се обучавахе да управлява имението, за да замени един ден баща си. – Трябваше да го сложим да работи, докато Блик беше болен, вместо да му се позволява да се мотае сред жените и децата.

Алън съзнаваше, че тази забележка е справедлива. Играта с малките деца беше вече скучна за него. Той разбираше, че като любимец на Блик е бил доста изолиран и само затова не го бяха преместили в другото поле поне две години по-рано.

Уилн и Снък останаха вън от оградата и подсвиркваха доволно, докато гледаха как мъжете и големите момчета блъскаха Алън до замайване. Ритуалът сигурно щеше да е по-труден за него, ако не беше отлаган толкова дълго. Но той успя добре да се представи, защото беше по-висок от повечето от тях, а и едър за годините си. Издраскан и ожулен, той все пак спечели още от началото уважението на новите си другари, като тръшна на земята няколко момчета с неговия ръст.

Тази нощ, самотен и нещастен, Алън чу от замъка жални мелодии. Алън разбра какво значеше това – дългото боледуване на Блик беше свършило, младият му господар беше умрял. Той си

намери скрито кътче в полето и поплака, преди да заспи. Обичаше Блик. Мислеше, че след смъртта на Блик ще го пратят да тегли ралото и да обработва посевите. Знаеше, че не е научен да работи в замъка или наоколо, а не му се вярваше, че ще го задържат за яздене. Но Снък мислеше другояче.

– Забелязах, че имаш добри данни за ездитен човек – каза му Снък, като злобно присви уши назад. Снък говореше човешки език, защото според неговата теория можеш да управляваш по-добре хората, когато разбираш разговора им. – Блик те е разглезил, но аз ще променя това.

Беше минала само седмица от смъртта на Блик и Алън още тъгуваше. Той обезкуражено помогна на Снък да сложи хамута и седлото върху него и клекна, за да се качи хусърът. Когато се изправи, Снък дивашки заби шпорите в ребрата му. Алън с агонизиращ вик подскочи високо във въздуха.

– Тихо, човече! – извика Снък, като го зашиба през лицето. – Ще те науча да се подчиняваш. Шпорите значат „тръгвай“ – ето така!

И отново заби шпорите в тялото на Алън.

Алън мигновено се изви, но разумът му го спаси. Ако беше паднал на земята и се беше затъркалял, или ако беше опитал да събори Снък с потриване в някое дърво, това щеше да значи смърт за него. Никаква милост не можеше да се очаква от жестокия нов господар.

Снък заби шпорите за трети път и Алън затича бързо по оградената с дървета алея, която водеше вън от замъка. Снък отпусна юздите и дивашки започна да блъска Алън отстрани. Едва когато човекът забави крачката си, целият изпотен и задъхан,

хусърът дръпна поводите и го обърна към замъка. След това отново го накара да тича.

Уилн чакаше на портала връщането им.

– Не си ли твърде суров с него, Снък? – попита той, като оглеждаше критично изтощения Алън. От двете страни на човека течеше кръв.

– Само му давам да разбере от самото начало кой е господарят – отговори важно Снък. С ненужно грубо потупване по главата той накара Алън да коленичи, за да слезе. – Мисля, че този ще е ценно допълнение в конюшната ми, но не искам да го разглезвам като Блик.

Следващите няколко месеца бяха за Алън само страдание. Той притежаваше физически качества, които Снък харесваше у ездитните хора, и затова хусърът го яздеше повече от другите. Обичаше бързия ход и безмилостно пришпорваше Алън. Биеше го свирепо за най-малкото невнимание, когато не успееше точно да реагира на дръпването на поводите или ако заговореше в негово присъствие. Скоро гърбът му се покри с белези от шпорите, а често едното му око беше затворено от ударите по лицето.

Отчаян, Алън потърси съвета на стария си приятел Роб, когото сега виждаше често.

– Не можеш да направиш нищо – каза му Роб. – Аз само благодаря на Златната звезда, че мен ме язди Уилн, а когато той умре, ще съм твърде стар за Снък. Но тогава той ще е господар на всички ни. С ужас мисля за този ден.

– Не може ли някой от нас да убие Снък, като го блъсне в дърво? – попита Алън. Той мислеше сам да го направи.

– И през ум да не ти минава – предупреди го Роб. – Ако това стане, всички ездитни хора ще бъдат заклани за месо. Семейството на Уилн е достатъчно богато да смени изцяло обора си, а нито един хусър няма да търпи бунтовни хора.

Тази нощ Алън легна до оградата, която беше най-близо до ливадата на жените и децата и се отдаде на спомени. Мечтаеше си за щастливите детски години и добротата на господаря си Блик. През междинните полета той чуваше меките гласове на жените, които пееха за светлата звезда.

– Ела с мен на свобода, човече – каза над него една зирда.

Алън беше виждал много зирди – те идваха само през нощта – и беше слушал призива им. Те казваха само една фраза и винаги на човешки език.

Зирдата беше само едно малко нощно животно. Как можеше да говори? Откъде идваха зирдите и къде отиваха през деня? За пръв път в живота си той попита:

– Какво е свобода и къде е тя, зирдичке?

– Ела с мен на свобода, човече! – повтори зирдата. Плесна с крила, вдигна се малко над оградата, после пак кацна.

– Само това ли можеш да казваш? – попита раздразнено Алън. – Как да дойда с тебе, като не мога да летя?

– Ела с мен на свобода, човече! – каза зирдата.

В сърцето на Алън се надигна решителност, подтиквана от ужасната перспектива на сутринта отново да понася садизма на Снък. Той огледа оградата.

Дотогава Алън никога не й беше обръщал внимание. Хората не се опитваха да излязат извън заградените места, защото

родителите разказваха на децата, че бегълците винаги ги хващат и ги убиват.

Гредите на оградата бяха поставени една до друга, но пръстите му можеха да влязат между тях. Внимателно опита да се покатери. Беше изненадващо лесно. Озова се в следващото поле. Разбира се, имаше още огради, но можеше да се прехвърли и през тях. Можеше да отиде в ливадата на жените. А можеше дори да се прехвърли до пътя за Фолклин.

Избра пътя. Зирдата летеше пред него през полетата и го изчакваше да се прехвърли през всяка ограда. Със сподавена въздишка той отмина оградата на спящите жени, после през полето с узрелите зърна акко, през високите до кръста треви сенто. Накрая прекрачи и последната ограда. Беше извън царството на Уилн. Пращият път към Фолклин беше под краката му.

А сега накъде? Ако отиде към Фолклин, ще го хванат и ще го върнат в замъка на Уилн. Същото щеше да се случи и ако тръгнеше в обратната посока. Дали да се върне? Лесно ще намери пътя до ливадата на мъжете – и после ще има много нощи, когато полето на жените ще е достъпно за него.

Но оставаше и Снък.

За пръв път, откакто Алън тръгна, зирдата проговори.

– Ела с мен на свобода, човече!

Тя полетя надолу по пътя, обратно на Фолклин, като просветваше в праха, сякаш му показваше пътя. След миг колебание Алън я последва. Светлините на замъка Уилн блестяха отляво. Постепенно избледняха и изчезнаха зад един хълм. Зирдата летеше, като се съобразяваше с неговия ход.

И тогава от сумрака пред него излезе фигура на човек, човешка ръка докосна рамото му и женски глас каза:

– Мислех си, че никога няма да дойде още някой от замъка Уилн. Ускори малко стъпката си, приятелю. Имаме дълъг път да извървим до зазоряване.

III

Вървяха през цялата нощ с бърз ход, а зирдата осветяваше пътя им като гигантска светулка. Когато небето на изток започна да изсветлява, вече бяха в планините западно от Фолклин и се катереха.

Когато Алън за пръв път можа да различи някои детайли от външността на нощната си водачка, за миг помисли, че е огромен хусър. Носеше хусърски жакет и широки панталони. Нямаше опашка и уши. Беше момиче на неговата възраст. Беше първото напълно облечено човешко същество, което виждаше.

Навлязоха във висока равнина и позабавиха крачка. За пръв път, откакто напуснаха района на замъка, можеха да си кажат нещо повече от откъслечни фрази.

– Коя си ти и къде ме водиш? – попита Алън. Под студената светлина на утрото той беше поразколебан.

– Казвам се Мейра – каза момичето. – Чувал ли си за дивите хора? Аз съм една от тях. Живеем в тези планини.

Косата на Алън се изправи. Той спря и почти се обърна, за да избяга. Мейра хвана ръката му.

– Защо всички роби вярват в тези измислици за канибализма? – попита тя сърдито. Думата „канибализъм“ беше непозната на Алън.

– Няма да те изям, момче, ще те направим свободен. Как се казваш?

– Алън – отвърна той с треперещ глас, но все пак позволи да го отведе нататък. – Каква е тази свобода, за която говори зирдата?

– Ще видиш – обеща тя. – Но зирдите не знаят. Те са само летящи животни. Ние ги учим да казват това изречение и да водят при нас робите.

– Защо просто не дойдете сами? – попита той с любопитство. – Лесно бихте могли да се прехвърлите през оградите.

– Опитвали сме се. Глупавите роби вдигат шум, когато видят непознат, и хусърите хванаха няколко от нас.

Двете слънца изгряха – най-напред синьото, няколко минути след това бялото. При развиделяването му се беше сторило, че Мейра е мургава, но в кристалната сутрин косата ѝ блесна като злато. Очите ѝ бяха топлокафяви като плодовете на торнота. Двамата спряха до извор, който бълбукаше между огромните скали. Мейра огледа стройната му фигура.

– Бих искала всички, които идват при нас, да са така здрави – каза тя.

* * *

След три седмици външно Алън не можеше да бъде отличен от другите диви хора. Свикна да ходи облечен с дрехи и носеше, макар още неловко, лъка и стрелите, с които беше въоръжен. Той и Мейра бродеха на няколко мили от пещерите, в които живееха дивите хора. Ловяха животни и Алън си облизваше пръстите – харесваше му вкусът на сготвено месо. Хусърите хранеха робите си само със зърнени смеси и остатъци от кухнята.

Излязоха на едно било и Мейра, която вървеше напред, спря. Недалеч от тях се движеше хусър. Вървеше пеша и носеше къс тежък лък и колчан стрели. Хусърът се оглеждаше встрани, явно ловуваше, но не ги видя.

Тръпка на ужас премина през тялото на Алън. В този миг той беше просто разбунтувал се член на стадото и го грозеше смърт заради бягството му от ливадите. Изведнъж чу зад себе си остро изсвистяване и хусърът залитна и падна, пронизан през гърдите от стрела. Мейра спокойно свали лъка и се усмихна на уплахата в очите му.

– Този няма да успее да намери Хаафин – каза тя. Дивите хора наричаха своята колония Хаафин.

– А... има ли хусъри в планината? – запъна се Алън.

– Малко. Главно ловци. Ако ги хванем, преди да стигнат долината, всичко е наред. Но някои са ни виждали и са успявали да се измъкнат. През последния век Хаафин е местен дванадесет пъти и винаги губим много хора, докато се промъкнем до новото място. Тези малки дяволи атакуват силно...

– Но какъв е смисълът на всичко това? – попита той с отчаяние.

– В Хаафин има не повече от четири-петстотин души. Каква е ползата да се крием и да бягаме, когато хусърите ни открият, след като рано или късно те ще ни пометат!

Мейра седна на един камък.

– Ти схващаш нещата бързо – отбеляза тя. – Може би ще се изненадаш, когато разбереш, че тази колония е успяла да просъществува из планините повече от хиляда години. Но все пак ти улучи точно онзи проблем, който ни преследва от поколения.

Малко е рано да ти се каже, но тъкмо ще е добре да започнеш да слушаш внимателно – каза тя. – Когато стане една година, откакто си тук, ще те приемем за член на колонията. Това става под формата на разговор с Беглеца, водача на нашите хора, а той винаги пита новодошлите каква е тяхната идея за решаването именно на този въпрос.

– Но какво ще трябва да слушам? – попита нетърпеливо Алън.

– Има две основни идеи за това, как да се разреши проблемът, и аз ще те заведа да ги чуеш от онези, които вярват в тях. Само помни: за да спасим себе си от смърт и стотиците хиляди други хора от робство, трябва да намерим начин да накараме хусърите да приемат хората като равни, а не като животни.

За Алън много неща от новия му живот в Хаафин не бяха твърде различни от преди. Трябваше да работи определено време в малките ниви, прилепени от двете страни на рекичката, която пресичаше долината. Трябваше да помага в лова на животни, трябваше да прави оръжия – същите, които използваша и хусърите. Понякога трябваше да се бори с юмруци, за да защити правата си.

Но това, което дивите хора наричаха свобода, даваше особен оттенък на всичко, което вършеха. Алън разбра какво значи тази дума – хората не бяха собственост на хусърите, а си бяха свои собствени господари.

Имаше и друга разлика. Формално нямаше семейства, защото между тези хора, които поколения наред са били като домашни животни, нямаше никакви социални традиции. Но насилието за оплождане в точно определени сезони тук липсваше и доста от по-възрастните двойки бяха постоянни.

Алън реши, че свободата е чувството за достойнство, което прави човека равен на всеки хусър.

* * *

Мина една година от онази нощ, когато Алън последва зирдата, и на този ден рано сутринта Мейра го заведе в самия край на долината. Тя го остави пред входа на малка пещера, от която излезе мъж. Алън беше чувал много за него, но го виждаше за пръв път. Косата и брадата на Беглеца бяха посивели, а лицето му – набраздено от годините.

– Ти си Алън, който дойде при нас от замъка Уилн? – попита той.

– Така е, ваше височество – отговори с уважение Алън.

– Не ме наричай височество. Това са думи на роб. Аз съм Роанд, Беглеца.

– Да, сър.

– Когато си тръгнеш от мене днес, вече ще бъдеш член на колонията Хаафин, единственото общество на свободни хора на този свят – каза Роанд. – Ще имаш правата на всеки член. Никой мъж няма да може да вземе жена от теб без нейното съгласие. Ако намериш празна пещера, никой не може да влезе в нея без твое позволение. Никой не може да ти вземе храната, която улавяш или отглеждаш. Това е свобода. Но трябва да кажеш как според теб могат да се освободят всички хора.

– Сър... – започна Алън.

– Преди да се изкажеш – прекъсна го Роанд, – аз ще ти помогна. Ела в пещерата.

Алън го последва вътре. На светлината на свещта Роанд му показва няколко диаграми, нарисувани върху стената с мек камък.

– Алън, това са карти – каза Роанд и обясни на младежа какво значи карта.

– Вече знаеш, че има два възможни начина да се освободят хората, но все още не разбираш напълно нито един от тях – каза Роанд. – Тези карти показват единия, който е измислен преди около сто и петдесет години, но все още не сме стигнали до съгласие дали да го опитаме. Тази карта показва как чрез изненадваща атака можем да превземем Фолклин, централния град на този хусърски район, въпреки че хусърите в него са близо десет хиляди. Така можем да освободим всичките около четиридесет хиляди поробени хора от града и ще имаме сили да завладеем околността, а после да атакуваме.

Алън кимна.

– На мен обаче повече ми харесва другия начин – каза той. – Трябва да има някаква причина да не пускат хора в Звездната кула.

– И ти като мен си мистик, млади Алън. Но преданието казва, че не е достатъчно човек да влезе в Звездната кула. Според него Звездната кула някога е била дом на всички хора. Тогава имало само дванадесет човешки същества, но те притежавали голямо и странно могъщество. Когато излезли от Звездната кула, хусърите успели да ги поробят поради численото си превъзходство. Трима от онези първи хора избягали в тукашните планини и станали първите диви хора. От тях идва самото предание, което е минавало към нас по наследниците им и другите избягали от робство. Преданието казва, че ако човек успее да влезе в Звездната кула, той може да спаси всички хора – само ако носи Коприната и знае Песента.

Роанд протегна ръка към една пукнатина.

– Това е Коприната – каза той, като изтегли оттам парче розов воал, на който имаше нещо изрисувано. Алън разпозна, че това са букви, същите, които използваша хусърите и за които се говореше, че са ги научили от хората. Роанд му го прочете бавно: „РАЙОН В-ХІІ. ЦИВИЛИЗАЦИЯ V. SOS“

– Какво значи? – попита Алън.

– Никой не знае – отвърна Роанд. – Това е голяма загадка. Може да е някакво магическо заклинание.

Той сложи Коприната обратно в пукнатината.

– А ето и единственото друго послание, останало от предците ни – каза Роанд и извади парче много крехка тънка жълтеникава материя. – Скъсано е и остатъкът се е загубил преди векове: „Трети октомври, 2... нашата е последна... три загубени експедиции... прекалено е далеч, за да се опитваме... как бихме могли да...“

– А каква е Песента? – попита Алън.

– Всеки човек я знае от дете – каза Роанд. – Това е най-известната от всички човешки песни.

– „Златна звездице, блести ми, блести...“ – издекламира веднага Алън.

– Да, точно така, но има още един куплет, който само дивите хора знаят. Трябва да го научиш. Ето, чуй го:

Блести, блести, малка буболечко –
дълга, кръгла, цялата светла.
Ти си в стая, отбелязана с кръст.
Когато те намеря, ужили ми ръката!
Нека после легна в дълбоко легло
и така да заспя – това е то.

– Въобще няма смисъл – каза Алън. – Не повече от първия куплет, въпреки че Мейра ми показва какво е костенурка.

– Те не могат да имат смисъл, преди да влезеш в Звездната кула и не ги изпееш там, и то само ако носиш със себе си Коприната.

Алън се позамисли. Роанд тихо чакаше.

– Някои от хората искат един човек да проникне в Звездната кула и мислят, че това ще ни направи свободни – каза накрая Алън. – Другите мислят, че не е нищо повече от детска приказка и че трябва да победим хусърите с лъкове и стрели. Струва ми се, сър, че едно от двете трябва да се опита.

Лицето на Роанд помръкна.

– И така ти ще се присъединиш към едните или другите и ще прекараш остатъка от живота си в спорове – тъжно каза той. – И никога няма да направим каквото и да е, защото хората не могат да стигнат до съгласие.

– Не виждам защо трябва да е така, сър.

Роанд го погледна с внезапна надежда.

– Какво искаш да кажеш?

– Не можете ли вие или някой друг просто да заповяда да се предприеме едното или другото?

– Тук наистина има правила, но никой човек не може да каже на друг какво да прави. Тук ние сме свободни.

– Сър, когато бях малък, играехме на една игра, наречена „две стада“ – каза бавно Алън. – Разделяхме се по равно и целта на всяка страна беше да хване някого от другата и да го присъедини към себе си.

– Преди много години съм играл тази игра – каза Роанд. – Не виждам каква е идеята ти, момче.

– Ами, сър, за да спечели, едната страна трябва да хване всички хора от другата. Но с толкова много взимане и даване на играчи често падаше нощта и играта не беше свършила. Затова правехме така – печелеше тази група, към която в края на играта имаше повече деца. Защо да не направим и тук така?

В лицето на Роанд се прокрадна разбирание.

– Да преброим привържениците на всеки от двата начина и да приемем този, който има по-голяма подкрепа?

– Да, сър.

Роанд се усмихна с беззъбата си усмивка.

– Ти все пак донесе нова идея, момчето ми, но се страхувам, че ти и аз ще трябва да отстъпим. Хората от Хаафин, които искат да нападнем хусърите с оръжие, са малко повече от другите, които вярват в преданието.

IV

Когато тълпата въоръжени хора приближи в сумрака град Фолклин, Алън носеше Коприната, завързана на шията си. Роанд, който заедно с другите старци остана в лагера, му я даде.

– Когато превземете Фолклин, моето момче, вземи Коприната, влез в Звездната кула и изпей Песента – каза му на раздяла той. – Може би все пак в легендата има нещо вярно.

След много спорове накрая се изгради план, пропит с простотата и наивността на всяка невойнолюбива раса. Просто щяха да влязат в града, като убиват всички хусъри, които срещнат, и после ще останат във Фолклин, като продължават да убиват всички мярнали

се пред очите им хусъри. Силите им постепенно щяха да се увеличават, когато освободяха поробените хора от града. Никой не можеше да намери грешка в този план.

Фолклин беше построен като колело. Около парка със Звездната кула улиците лежаха в концентрични кръгове. А другите улици отиваха от парка до покрайнините като спици на колело.

Хората навлязоха в една от тези улици спици и тръгнаха навътре, като на всяка пресечка някой с по-приключенски дух се отбиваше встрани. Беше време за вечеря и навън имаше малко хусъри. Хората ликуваха, когато някои от тях, изплъзнали се от стрелите им, побягваха с вик на ужас.

Бяха изминали около една трета от пътя до центъра на Фолклин, когато зазвъняха камбаните – в началото близо до тях, след това в целия град. От балкони и прозорци се подаваха хусъри и върху хората се посипаха стрели. Така армията започна да се разпада, защото войниците ѝ затърсиха прикритие.

Алън се озова до Мейра, скрит в един вход. Около тях дивите хора прибягваха от къща на къща, като все още се придвижваха напред. Само тук-там някой хусър бързо прекосяваше улицата – понякога се спасяваше, понякога падаше от стрела.

– Не изглежда много добре – каза Алън. – Явно никой не мислеше, че хусърите може да са подготвени за нападение, но тези камбани сигурно са някаква алармена система.

– Все още се придвижваме напред – отговори уверено Мейра.

Алън поклати глава.

– Това може само да значи, че ще имаме още повече трудности при излизането от града – каза той. – Хусърите ни превъзхождат по брой и успяват да убиват повече от нас, отколкото ние тях.

Вратата зад тях се отвори и един хусър излезе навън, без да ги види. Алън го прободe с копието си. С Мейра по петите му, той изтича до следващия вход. По улиците ехтяха виковете на хората и стонове на хусърите.

Бяха минали вече половината път до Звездната кула, когато чуа пред себе си звук на странни виковете и песни. В сумрака изглеждаше, че пред тях се излива река, която изпълваше улиците от стена до стена.

Един див човек извика триумфално на Алън и Мейра:

– Това са хора! Робите идват да ни помогнат!

Възторжен вик премина през хората от планините. Но когато той замря, те успяха да различат думите, които крещеше тази гола човешка маса.

– Смърт за дивите хора! Смърт за дивите хора!

Алън си спомни своите детски страхове от дивите хора и изведнъж разбра. С чиста съвест хусърите бяха обърнали срещу хората техните собствени братя. Хусърски стрели летяха край тях. Явно не можеха да убиват своите поробени братя, а нямаше никакъв шанс да си пробият път през приближаващата човешка маса. По един или двама, а после и на групи те започнаха да се обръщат, за да се оттеглят от града.

Но пътят беше блокиран. От посоката, от която бяха дошли, към тях се движеше звена на редовната хусърска армия.

Дивите хора бяха хванати в капан в средата на града.

Ужасени, мъжете и жените от Хаафин се скупчиха в безпомощна групичка в центъра на улицата. От близките балкони валяха стрели и ги поваляха един по един. Хусърската армия беше наближила почти на един изстрел с лък, а крещящата невъоръжена тълпа роби беше още по-близо.

– Дрехите! – извика с внезапно вдъхновение Алън. – Хвърлете веднага дрехите и оръжията си! Опитайте да се промъкнете назад към планините!

Само с едно леко движение той махна от себе си отворения жакет и широките панталони, хвърли далеч от себе си лъка, стрелите и копието. Само Коприната остана на врата му. Докато Мейра го гледаше със зяпнала уста, той нетърпеливо дръпна жакета ѝ. Разбрала изведнъж идеята му, тя бързо продължи. Останалите диви хора започнаха да правят същото.

Стрелите на хусърските взводове вече ги достигаха. Алън сграбчи Мейра за ръката и се втурна към тълпата от хора роби. Навсякъде около тях се движеха голи изпотени тела. Блъскаха ги напред и назад и постепенно ги изтикваха в единия край на улицата, до стената. Човешкият поток ги повлече по грапавия камък и грубо ги блъсна в една врата. Вратата поддаде на огромния натиск и падна. Алън и Мейра се озоваха върху покрит с килим под.

От вътрешната врата се показва хусър с високо вдигнато копие.

– Милост, ваше височество! – извика Алън на хусърски език.

Хусърът отпусна копието.

– Кой е господарят ти, човеко? – попита той.

В главата на Алън пробягна далечен спомен.

– Господарят ми живее в Нордуесттаун, ваше височество.

Копието в ръката на хусъра помръдна.

– Това тук е Нордуесттаун – каза той заплашително.

– Да, ваше височество – заекна Алън и мислено се помоли да няма повече съвпадения. – Принадлежа на търговеца Сенк.

Копието се отпусна.

– Просто чувствах, че си градски човек – каза хусърът, като поглеждаше парчето коприна, вързано около врата на Алън. – Познавам добре Сенк. А ти, жено, на кого принадлежиш?

Алън не изчака да разбере дали Мейра говори хусърски.

– Тя също е на господаря Сенк, ваше височество! – На помощ му се притече друг спомен и той добави. – Сега е сезонът на оплождането.

Хусърът подсвирна, което за неговата раса беше смях. Кимна им да станат.

– Излезте от задната врата и си вървете при господаря – каза той. – Късмет имате, че не са ви разделили в това стадо отвън.

Алън и Мейра с благодарност се измъкнаха отзад и по тъмна алея излязоха на улицата. Младежът поведе наляво.

– Трябва да намерим пресечна улица и да напуснем Фолклин – каза той. – Това е една от кръговите улици.

– Дано повечето от другите да са избягали – каза тя трескаво. – В Хаафин няма никой освен старците и малките деца.

– Трябва да сме внимателни – промърмори той. – Те може да са поставили стражи в покрайнините на града. Заблудихме онзи хусър, но ти по-добре да вървиш пред мен, докато стигнем края на града. Ако сме отделно, няма да е толкова подозрително.

На пресечката завиха надясно. Мейра се движеше десетина метра пред него.

Улиците бяха почти празни. Понякога край тях минаваше забързан човек, няколко пъти ги подминаха и хусъри. Не бяха вървели много дълго, когато Мейра спря. Алън я настигна.

– Трябва да сме стигнали покрайнините – каза тя, като посочи празното пространство пред тях.

Двамата забързаха.

Но нещо не беше наред. Пресечната улица беше силно извита и в дъното ѝ проблеснаха светлини.

– Завили сме в погрешна посока, когато излязохме от алеята – каза отчаяно Алън. – Гледай напред!

На фона на звездите смътно се открояваше тъмното тяло на Звездната кула.

V

Голямото метално здание се извисяваше към вечерното небе, като се губеше в тъмнината. Паркът около него не беше осветен, но можеше да се види отблясъкът на лампите при входа на Звездната кула, където хусърската стража стоеше на пост.

– Ще трябва да се върнем обратно – каза мрачно Алън.

Тя стоеше близо до него и го гледаше с широко отворени очи.

– Целият този път обратно през града? – гласът ѝ леко потрепери.

– Страхувам се, че да. – Той обгърна раменете ѝ и двамата се обърнаха с гръб към Звездната кула. Той опипа с ръка шалчето си, докато тръгваха бавно надолу по улицата.

Шалчето! Той застина, като спря и нея с рязко дръпване. Коприната!

Сграбчи с две ръце раменете ѝ и я погледна в лицето.

– Мейра – каза той спокойно. – Няма да се връщаме в планините. Няма да излизаме от града. Отиваме в Звездната кула!

Върнаха се по пътя си до уличката. Изтичаха по най-малката от кръговите улици, прескочиха оградата и се промъкнаха в сенките на парка. Там започнаха да се придвижват от храст на храст, от дърво на дърво, безшумно и леко. Из целия парк бяха разпръснати малки групи стражи. Всички имаха малки засенчени фенери, защото хусърите не виждаха добре в тъмното.

Приблжиха Звездната кула отзад и внимателно я заобиколиха. Площадката към входа се издигаше до височина два пъти ръста на Алън. От двете страни на тъмната отворена врата стояха двама стражи, които тихо си говореха.

– Ех, само да бяхме взели един лък! – възкликна Алън шепнешком. – Мога да се справя без оръжие с единия, но не и с двамата.

– Не може ли и аз? – прошепна тя.

– Не! Те са малки, но силни. Много по-силни от жена.

Изведнъж видяха срещу светлината, че от площадката се подава нещо.

– Може би е копие – каза Алън. – Ще те вдигна.

Само след миг Мейра беше обратно долу и държеше предмета в ръцете си.

– Само стрела – промърмори тя с отвращение. – Каква полза от нея без лък!

– Може да е достатъчно – каза той. – Остани тук. Когато стигна до началото на площадката, отвлечи с нещо вниманието им. После бягай натам.

Той пропълзя по корем до мястото, където площадката опираше под ъгъл земята. Погледна назад. Мейра беше като светло петно в тъмния ъгъл.

Тя започна да бие с юмруци по метала и да ръмжи тихо. И двамата хусъри грабнаха лъковете си и изтичаха до ръба. Алън се изправи и затича колкото можеше по-бързо по наклона нагоре.

Лъковете им бяха вече насочени към Мейра, когато усетиха вибрацията на площадката. Хусърите бързо се извърнаха. Изстреляните им наслуки стрели не го улучиха. Алън заби стрелата си в гърлото на единия и се хвърли върху другия. В дивашки прилив на сила той праметна хусъра през ръба долу на земята.

Тогава Мейра изкрещя. Съвсем наблизо имаше патрул от трима хусъри. Тя почти беше стигнала началото на площадката, когато един от тях изскочи от тъмнината и я хвана с ръце през бедрата. Другите двама затичаха по наклона към Алън с насочени копия.

Алън сграбчи лъка и колчана на убития хусър. Първата му стрела улучи единия от приближаващите се. В това време хусърът, който държеше Мейра, я събори на земята и вдигна копието си да я пронизе. Стрелата на Алън само го одраска, но той изпусна копието и Мейра побягна по площадката.

Третият хусър се прицели в Алън с копието си. Младежът се присви и острието не го улучи. Хусърът светкавично вдигна отново копието.

Тогава Мейра скочи върху гърба му. Преди той да успее да я отърси от себе си, Алън издърпа копието от ръцете му и го заби в него.

От всички страни пристигаха други стражи. Когато двамата влязоха в Звездната кула, навсякъде около тях вече летяха стрели.

Вътре в кулата имаше светлина – по-мека от тази на газовите лампи, но по-добра. Намираха се в малка камера, от която през врата се минаваше към вътрешността на кулата.

Вратата беше много дебела и диаметърът ѝ беше по-голям от човешки ръст. Двамата не можаха дори да я помръднат.

През вратата влиаха стрели. Всеки момент хусърите можеха да съберат кураж и да се втурнат по площадката.

Алън отчаяно се огледа за оръжие. Върху голите метални стени нямаше нищо освен няколко ръкохватки и една плоча, от която стърчаха три метални пръчки. Алън се вкопчи в едната, като се опитваше да я изтегли, за да му послужи за прът. Тя се спусна надолу и в стаята се чу съскащ звук, но пръчката не се освободи. Той опита втората и тя също се спусна, но без да излезе.

Зад него Мейра извика и той се обърна.

Огромната врата бавно се затваряше от само себе си, а вън площадката се повдигаше и се плъзгаше вътре в стената на Звездната кула. Няколко хусъра, които се бяха вкопчили в ръба на площадката, паднаха като мравки на земята.

Вратата се затвори. Съскането в стаята продължи за миг, след това спря. В Звездната кула беше тихо като в гробище.

Минаха плахо през вътрешната врата, хванати за ръце. Озоваха се в кръгъл коридор. От другата страна на коридора имаше само

гола стена. Обиколиха го, докато стигнаха пак до вратата, но не можах да намерят вход във вътрешната стена.

Имаше обаче стълба, която отиваше нагоре. Изкачиха се – Алън пръв, след него Мейра. Озоваха се в друг коридор и друга стълба отиваше нагоре. Заизкачвах се все по-нависоко, а там голата вътрешна стена отстъпи място на стаи с твърде странни мебели в тях. Някои бяха преградени и на цели три нива на вратите на всяко отделение имаше кръстове с червен цвят.

Плунали в пот, стигнаха стаята с прозорците. Оттук вече нямаше стълби.

– Мейра, стигнахме върха на Звездната кула! – възкликна Алън.

Отгоре залата имаше купол и той целият беше от прозорци. От по-ниските можеше да се види разстланият под тях град. Дори един прозорец гледаше надолу към парка, точно под краката им. Разбраха, че това е паркът, защото се виждаха много хусъри, които се движеха насам-натам в светлините на двете газови лампи от двете страни на затворената врата на Звездната кула.

Всички прозорци в горната част на купола бяха обърнати към звездите.

В по-ниската част стените бяха покрити със странни колела, метални лостове, диаграми и малки блестящи кръгчета, които светеха с различен цвят.

– Ние сме на върха на Звездната кула! – извика триумфално Алън. – Нося Коприната с мене и сега трябва само да изпея Песента!

VI

Алън повиши глас и думите отекнаха обратно от стените на залата:

Златна звездице, блести ми, блести,
ще те стигна, макар че далече си ти.
Устата ми затвори. Главата ми намери.
Червей с червена черта извади.
Черупка от костенурка с него нахрани.
Така е добре. Хайде, заспи.
Нищо не се случи.

Алън изпя и втория куплет и пак нищо не стана.

– Мислиш ли, че ако сега излезем долу, хусърите ще освободят всички хора? – попита скептично Мейра.

– Това е глупаво – каза той, като гледаше втренчено през прозореца надолу към нарастващата тълпа хусъри в парка. – Песента е всъщност гатанка. Трябва да направим каквото е казано в нея.

– Но как? Какво означава тя?

– Сигурно е свързано със Звездната кула – каза той замислено. – Може би „златната звезда“ е самата кула, въпреки че винаги съм мислил, че е Голямата златна звезда в южното небе. Но така или иначе, ние стигнахме до Звездната кула и е глупаво да мислим, че можем да стигнем някоя истинска звезда. Я да видим следващите думи: „Затвори ми устата. Намери ми главата.“ Как можеш да затвориш някоя уста, преди да си намерил главата?

– Ами трябваше да затворим вратата на Звездната кула и след това се изкачихме до горе – подхвърли тя.

– Ето! Така е! – възкликна той. – Сега трябва да намерим червей, нашарен с червено.

Двамата претърсиха голямата стая навсякъде – под странните извити легла, които отскачаха напред и ставаха като столове, зад всички големи странни предмети, които стояха изправени върху пода. Ниско долу стените бяха покрити с чекмеджета и те ги заизваждаха едно по едно.

Мейра изпусна на пода малък метален диск и той се разтвори на две половини. От него падна нещо като плоска макара, от която се проточи бяла лента.

– Червей! – изкрещя Алън. – Да търсим отбелязания с червено!

Заизваждаха един по един всички дискове и – ето! – лента с диагонални червени ивици. Върху кутията имаше някакви букви и Мейра прочете:

„ОПАСНОСТ. ЗЕМЯ. АВТОМАТИЧНО ИЗСТРЕЛВАНЕ.“

Нито един от тях не можеше да си представи какво ли значеше това. Огледаха се за „черупката от костенурка“ от Песента – и това явно беше странният прозрачен и объл предмет, който стоеше поставен върху пиедестал между две от леглата столове.

Беше много необичайно занимание да се опитваш да нахраниш с шарения червей тази черупка, защото единственият отвор в нея беше отдолу и встрани. Но когато Алън легна на единия стол, а Мейра на другия и двамата го хванаха заедно, успяха да вкарат края на червея в устата на костенурковата черупка. Тя моментално започна да поглъща шарения червей с прищракване, което продължи само миг, защото беше заглушено от силен бумтящ шум някъде долу в основата на Звездната кула.

След това прозорците, които гледаха надолу към парка, избухнаха в ярки пламъци. Светлините на град Фолклин избледняха и изчезнаха. Нещо силно ги притисна към столовете, на които лежаха, и ги хвърли в безсъзнание.

Месеци след това те щяха да си спомнят втория куплет на Песента. Щяха да влязат в една от стаите, отбелязани с кръст, щяха да дадат на буболечките, които всъщност бяха хиподермични игли, да ги ужилят, и щяха да потънат в дълбок сън.

А сега лежаха – голи и в безсъзнание – в залата за управление на набиращата скорост космическа ракета. От лекия полъх на климатичната инсталация коприненото послание до Земята леко потреперваше върху врата на Алън.

Веригите на болката

Фантастичен разказ

Дмитрий Биленкин

Незабележимата врата безшумно пусна човека в тъмнината на полегатата уличка. На отсрещната страна на калдъръменото платно по нанадолнището светеха прозорците на полуподземна кръчма. Оттам идваше приятна миризма на сос, в неясния шум на гласовете звънтяха чаши. Бягаща котка пресече косите ивици светлина: от мрака към човека напрегнато погледнаха нейните фосфоресциращи зеници.

Като изчака около минута, човекът закрачи настрана от кръчмата. Някъде зад тухлените стени лениво изджавка куче. Призивът му бе подет и нестройният лай дълго придружаваше минаващия. Високо в кипарисите се гмуркаше бледият сърп на луната.

На кръстопътя човекът зави към центъра и след половин час попадна в онази част на града, където парадът на разкошните витрини от двете страни на булевардите се прекъсваше от мрачните фасади на правителствените учреждения и банките. Тук пред очите на многобройните минавачи в предателската светлина на уличните лампи и ярките петна на рекламите той започна да се държи странно. Спря до табло с афиши, извади от пазвата си лист хартия с неясен текст и като работеше ловко със скоч-лентата, го лепна върху голата гръд на актрисата. Като направи това, пхна ръце в джобовете и постоя секунда-две, сякаш преценяваше

извършената работа. Докато работеше и оглеждаше, край него минаха петима души и двама от тях, явно усетили нещо нередно, ускориha крачките си. Но никой не го спря, никой не му каза думица.

След един квартал отново всичко се повтори. Наблизо бликаше фонтан, полицаят на ъгъла дирижираше стадото от ревящи автомобили, по асфалта ситно чукаха точетата на жените, по пейките зад оградата от жив плет проблясваха огънчетата на цигари, а човекът си вършеше работата, сякаш се мислеше за невидим.

Край желязната ограда на парка го настигнаха бързи женски крачки. Жената мина край него, като го обви с миризмата на парфюм и пудра. Мерна се напрегнатото ѝ лице с начервени устни и той чу изплъзналия се шепот: „Тук е пълно с ченгета, идиот!“

Човекът благодарно се усмихна. Жената бързо се отдалечаваше напред, привично и уморено поклащайки бедра. Скоро светлата ѝ блузка изчезна в далечината.

Градът беше негов съюзник, той знаеше това и преди. И все пак е приятно да получиш потвърждение, че е точно така. Дори ако идва от проститутка. Особено ако идва от проститутка.

Но сред минавачите, сред лъхачите на цигари мъже и сред мелодично чуруликащите момичета се криеха, разбира се, и врагове. Рано или късно някой внимателен поглед ще се лепне за него. Рано или късно. Дано по-скоро се случи.

Закачи още три позива, но отново нищо. Нощта или дързостта го скриваха със спасително наметало? Дневната горещина отдавна бе отминала, но той беше мокър от пот. Цигарата не го облекчи. Скърцащият трамвай изхвърли сноп искри на завоя. Безумно му се

прииска да скочи на стъпалото и да изчезне в прозрачната, пълна с хора бърлога на вагона, някъде по-далеч от разкошните огньове на центъра. Някъде на пристанището, където се плиска тъмната като масло вода и където сред стифите от греди върху сухия солен пясък сянката на нощта е гъста като забрава.

В края на краищата той не е герой. Той е просто човек, убеден, че така трябва, и се страхува. Живял е толкова малко.

Павилионът със светещия надпис „Вода“ привлече вниманието му. Трябва да пие – кой знае какво ще бъде после. Равнодушният мазен продавач отброи рестото от три чаши. Грошовете бяха мокри, приятно му бе да ги държи в горещата си длан.

Поредния позив нахално прикрепи до входа на пощата. Там беше многолюдно и той веднага усети вълната на уплахата, която смете купчината хора.

Как ли изглежда този очакван предател? Млад или стар? Парите ли са изсушили сърцето му, или завистта, страхът, фанатичната тъпотия? Или постъпките му се ръководят от автоматизма на службогонца? Едва ли някога ще го види. Пътищата им ще се кръстосат в стратосферния мрак и невидимо ще се разделят и той няма да го познае на дневната светлина, както не можеш да познаеш куршума, скрит в безобидната купчина оловна руда.

Но засега всичко беше спокойно. Будното око на тайната полиция сякаш беше ослепяло.

Утре из града вероятно ще плъзнат слухове. Пред очите на всички... На две крачки от полицията... Да, да, позиви! Не току-така, не току-така са се осмелили... Значи нещо се мъти... Значи... Шшт!

Какво пък, и това не е лошо. Но време е вече да настъпи развързката. Колко може да чака неизбежното, да се терзае с надежда, която сам трябваше да изключи?

Не успя да закрепил новия позив. Внезапно, закривайки света, от тъмното изскочи автомобил. Замря на платното като залепен. Лъчът на прожектора го разпъна с вдигнати ръце, в които беше стиснал готовия лист!

Дръпна се, когато го хванаха. Ударът на палката беше бърз и точен. Двата вика се сляха в един. Агентът изпусна палката и като се улови за главата, седна на тротоара.

Никой нищо не разбра, но реакцията на забавянето беше мълниеосна. Новият удар беше нанесен с юмрук и с такава сила, че пред очите на хванатия притъмня. Но и онзи, който удари, също се сгърчи от болка.

Всичко се смеси в една стенеца купчина.

Тези събития не бяха доложени на началството поради нелепостта им, а също и поради стъписването на участниците в операцията. Те докараха зашеметения престъпник в килията, но и самите бяха не по-малко зашеметени от случилото се. Едва в бара, след пийването, дойдоха на себе си. Но опитите да разберат какво беше станало ги доведоха до такива дебери на абсурда, че за равновесие им бе нужна нова бутилка.

Единият от пострадалите агенти уверяваше, че хванатият го ударил с електрическа искра, която излетяла право от очите му. Вторият се кълнеше, че видял летящ човек с палка: човекът и палката били полупрозрачни, но ударите нанасял точно. Третият заяви, че не е забелязал нищо подобно, но е станала някаква

чудесия: факт е, че и двамата му приятели, удряйки престъпника, сами се бяха проснали на асфалта, и той трябвало да ги влачи до колата. „Здравата сте се насмукали“ – поклати глава друг агент. И тримата се възмутиха ужасно и започнаха да му обясняват всичко отначало, но тъй като бяха изпили вече достатъчно много, от устата им потече такава нелепица, че вече никой не им повярва. Независимо от това из управлението бързо се разнесе зловещият слух за призрака с електрическите очи.

В това време виновникът за суматохата бе доставен при дежурния следовател, който, прозявайки се, дремеше над куп книжа. Агентът – пристегнат в мундир потен шишко – седеше срещу него. Зад вратата се чуваше трясъкът на пишеща машина. После трясъкът спря и настана тишина, сякаш зданието се бе преместило в някакво друго, гробищно измерение.

Най-сетне следователят се откъсна от книжата, запуши и като изпрати дима в тавана, погледна арестувания. В очите му се четеше интерес към жертвата.

– Име и фамилия?

Агентът, клатейки крак, се любуваше на блестящия нос на ботуша си.

– Име и фамилия.

Арестуваният мълчеше.

– Можем да ти помогнем да се разприказваш. Можем и да ти помогнем... Име?

– Роукар.

– Пълното, пълното.

– Стига ви и това.

Без да отговори нещо, следователят бавно се прозина. Блесна бялото на сивите му очи.

– Не се правете на... – още веднъж се прозина и мръдна с пръсти. – Повтарям...

– С ваше разрешение, ще седна.

– Не ви съветвам...

Роукар пристъпи към стола. Изразът на лицето на следователя не се промени, но агентът беше готов: мързеливо стана, без да бърза, хвана Роукар за яката, ухили се...

– Глупак, ще се опариш! – извика арестуваният, като пребледня.

Агентът го разглеждаше като някакъв предмет. Избираше си къде да удари, след което нанесе мигновен плъзгащ се удар по устните, наричан в управлението „мезе“.

И сякаш между тях се взриви бомба.

Отлетяха един от друг с един и същ вик, с еднакво изкривени лица, само по брадата на агента не се стичаше кръв.

– Какво става, сержант? – В гласа на следователя скръцна някакво колелце. – Ако сте си изкълчили пръста, първо, не ви прави чест, а второ...

– Слушайте, тъпаци! – яростно заприказва Роукар. – Все едно, ще седна, а вие се опитайте да ме пипнете, опитайте, ако не са ви мили кожата!

Седна и предизвикателно загледа следователя. Онзи примигна.

– Хайде, сержант...

Това можеше и да не го казва. Червен от ярост, агентът вече пристъпваше към Роукар. Мярна се оловен юмрук.

Столът заедно с Роукар се блъсна в стената и се разпадна. Агентът се завъртя около оста си. За миг той застана с изблещени очи, после, ръмжейки, се сви на две и падна, завличайки бюрото. Всички звуци обаче бяха заглушени от писъка на следователя – безумен, отчаян писък на дълбоко вълнение и болка.

* * *

Полковникът, който беше шеф на тайната полиция, обичаше да работи нощем. В тези часове светът е по-спокоен, отколкото денем. Няма я олелията от багри, звуци и движение, мракът носи със себе си ред, всичко излишно спи, светлината на лампите е строга и сигурна, тъй като изцяло е под контрола на човешката власт.

Когато в края на краищата доложиха на полковника за станалото, той не повярва на нищо, но се заинтересува. Доведен до истерия следовател, който, както бе известно, притежаваше чувствителността на бетонобъркачка – тази история заслужаваше внимание. Всяко нарушаване на реда бе предизвикателство на онези сили, с които полковникът не се уморяваше да се бори, както хидростроителят се бори с най-малките признаци на теч в изградената от него язовирна стена. Това беше безкрайна, но нужна работа, която отдавна вече беше станала функционална опора за съществуването на полковника и потвърждение на цялата му власт.

Доведоха арестувания в кабинета. Като хвърли поглед към него, полковникът изпита нещо подобно на разочарование. Бледо, разкървавено от юмруците лице на двадесетгодишен хлапак, разширени от напрежението зеници и тъмна омраза в тях – всичко му беше толкова познато, че полковникът предварително вече

знаеше кои от слушаните стотици пъти думи ще бъдат казани, с какъв глас и кога. От романтиците е, веднага определи той.

– Седни – кимна той на арестувания.

Бутнаха Роукар в креслото, което нежно го пое в обятията си. Креслото и всичко останало в кабинета играеше своята роля, макар че самият полковник не бе измислил нищо от обкръжението си, и въобще никой нищо не бе измислял, всичко някак от само себе си се бе създавало от вековете натрупан опит. Посетителят потъваше в мекото и ниско кресло, а бюрото се издигаше над него като пиедестал, което правеше фигурата на домакина особено величествена. Това величие се засилваше от полковнишката униформа, златото на пагоните, редицата строени телефони на бюрото, обстановката в кабинета, където всеки предмет – от библиотеката с масивните томове с позлатени надписи до дъбовите крила на вратата – изглеждаше солидно, здраво и официално.

Полковникът не бързаше, защото познаваше гнетящата сила на очакването. Само по себе си човечето в подножието на неговото бюро не предизвикваше интереса му. Нелепите обстоятелства, които бяха свързани с него – да. Но не то самото. Нито един сътрудник на тайната полиция не би могъл да работи добре, ако виждаше в жертвата си личност. Дори ненавистта беше пречка. Полковникът, както и подчинените му, вършеше работа, работеше с жив материал и емоциите тук биха били уместни не повече, отколкото при нарязването на гайки или подреждането на тухли.

– Що за стандартни посрещания – внезапно заговори арестуваният. – Омръзна ми вашата тъпотия и за да разберете по-бързо положението, ето ръката ми. Докоснете я с края на пурата си.

Жестът му сякаш не бе забелязан. Мълчейки, полковникът безучастно гледаше Роукар. Течеха дълги неми секунди. И се случи онова, което трябваше да стане: пръстите на арестувания затрепереха.

Тогава полковникът поднесе към отворената длан пурата си. Прицели се бавно и рязко изтръска пепелта в дланта.

Ръката се дръпна. Полковникът се засмя, като видя как се изкриви лицето на Роукар.

– Така – каза той спокойно. – А сега още един малък урок.

Подаде знак. Двамата подобни на статуи агенти пристъпиха към креслото, едновременно изщраквайки с нещо метално.

– Ще разговаряме като хора или не?

– Не – отговорът едва се чу. – Няма.

Ръцете на агентите се опряха до тила на Роукар.

Изкрещяха и четиримата, Четири пребледнели лица се гледаха едно друго, но на едното от тях освен болка се четеше и тържество.

Пръв дойде на себе си полковникът.

– Вън... Охраната – вън!

Секунда и загубилите подобие на статуи агенти се обърнаха, кабинетът се изпразни.

– Това е благоразумно – каза арестуваният. – Не са нужни излишни свидетели на началническата безпомощност.

От чекмеджето на бюрото полковникът рязко извади пистолет.

– Да поговорим – каза той заплашително.

– Ако поискам това – уточни арестуваният.

– Ще ви застрелям!

– А не мислите ли, полковник, че това е още по-опасно от насилието?

Полковникът всмукна дълбоко от пурата. Погледът му шареше по лицето на противника. Сега в арестувания той виждаше достоен противник, следователно личност, която следваше да бъде изяснена.

– Пура? – неочаквано предложи той.

– Не. Колкото по-бързо се разделим, толкова по-добре ще бъде.

Полковникът кимна.

– Аз съм реалист – каза той тихо. – Обстановката е променена, ясно ми е. И какво следва от това?

– Вече е по-добре – каза Роукар. – И така, като начало една малка лекция...

Огледа помещението и се усмихна, доколкото му позволяваха разцепените устни и изопнатите нерви.

– Лекция в тайната полиция... Забавно! Е, добре, разберете следното. Всяко физическо или умствено действие се предшества от нервен импулс. Актът на насилие – също. Организмът изпуска електромагнитни колебания... Нещо от рода на беззвучен вик, ясно ли е? Не е нужно да знаете начина, към който прибягнахме, но смисълът му е в следното. Сега моят организъм е настроен така, че улавя чуждия импулс за насилие. При това нервните системи на палача и на жертвата се затварят като лампички във веригата. Ако след импулса не следва действие, не става нищо, така, както не се запалва лампата, когато не се натисне бутонът. Но щом след мислената команда последва удар... Моето тяло е пронизано от болка и същата болка пронизва и вашето тяло! Съвсем не е важно каква е била причината за болката – вашият собствен юмрук или ботушът на подчинения ви агент. Палачът и жертвата са обвързани да усещат еднакво. Но практически обща

става само болката, тъй като тя е най-силното усещане. Как така, питате вие. Арестуваният е пребит, тялото го боли, а аз не чувствавам това, макар че би трябвало да го чувствавам, ако казаното от него е истина. Тайната е проста: аз мога да отслабя или да усиля възникналата между нас връзка. Ето, сега я усилявам. Как се чувствувате?

Лицето на полковника се напрегна мъчително. По челото му се появиха капчици пот, ръцете му се свиха. Секунда-две шефът на тайната полиция и арестуваният мълчаливо се гледаха в потъмнелите от болка зеници.

– Третият закон на Нютон – изпълнен с чувството за превъзходство каза Роукар. – Силата на действието е равна на силата на противодействието. Сега този закон ще се осъществява между хората също така явно, както във физиката! Кога досега жертвата е могла в същата степен незабавно да отговаря на палача на измъчването с измъчване? Търпете... Край, с насилието е свършено!

– Няма власт без насилие – полковникът отвори побелелите си устни. – Като унищожавате властта, вие разрушавате закона, реда, самото общество...

– Вашето общество! – възкликна Роукар. – Вие... вие сте един докопал се до властта гангстер, вие ли ще говорите за закона!

Скочи, задъхвайки се, и доближи до отворения прозорец. В душния мрак спеше и недоволствуваше измъчваният и на сън от ежедневните грижи град. Сигурно така хората са спали, когато под носовете им са изпитвали първото парно моторче. Когато към самолета са карали първата атомна бомба...

Роукар въздъхна. В гърдите му привично се блъсна тежестта на тайно пришития в нелегалната лаборатория импулсатор, който улавяше, сортираше, усилваше и връщаше сигналите от неговата и чуждата нервна тъкан. Полковникът не биваше да знае за нея, иначе биха го разрязали на парчета още тук, под упойка. Друго нещо е утре, когато цялата тази мръсна сган загине. Тогава, без да се страхува от обиск, всеки ще може да носи импулсатора просто в джоба си и никой няма да посмее да причини болка никому. С насилието ще бъде свършено. Завинаги!

– Имате избор – Роукар се обърна към полковника. – Или вие и цялата ви шайка от грабители и глупаци незабавно ще изчезнете с куфарите си, или към вас ще тръгнат моите другари, които са въоръжени със същото. Тогава болката, която вие, съпротивлявайки се, ще ни причините, ще убие вас самите! Ние сме против ненужните жертви, макар че сме готови да дадем живота си за свободата. Предупредих ви, махайте се!

Пламенният глас на Роукар замлъкна. Отговорът бе мълчание. Лицето на полковника, чиято воля всяваше ужас из цялата страна, замръзна като восъчна маска. Изгарящото, нетърпеливо любопитство надделя в Роукар над болката, вълнението и смъртната умора. Насилието съществува откакто съществува светът. Каква ще бъде неговата последна дума?

Роукар дори освободи полковника от болката. Но той, отпуснал се като чувал в креслото, продължаваше да мълчи като вещ, която са забравили да изнесат от кабинета. Сякаш нямаше подръка копчета, които само за миг можеха да раздвижат главорезите, авиацията и танковете.

„Така значи – тържествуващо и в същото време с разочарование помисли Роукар. – Обикновен безмозъчен динозавър в клопка...“

– Давам ви три минути за размисъл – каза Роукар презрително и отново се обърна към прозореца.

От него вече проникваше свеж хладен въздух, зад грамадите на зданията пламтеше зората. В градината високо пееха птици. Градът спеше, без да подозира какво става, без да вижда слабия, измъчен и пребит юноша с вдъхновено лице на мъченик и спасител, който в тази минута ясно чуваше шумоленето на новата, вече отворена страница на историята.

А полковникът, подобно на боксьор, който набира сили при нокдаун, бързо и пресметливо обмисляше своята нова диспозиция. Този фанатик-романтик не го интересуваше повече. Полковникът веднага откри главната опасност за себе си. Тя не беше в заплахата да го оковат във веригата на страданията и смъртта, тъй като всяко въздействие (той знаеше това и без учените) отслабва с разстоянието (изводът: схватката трябва да се ръководи отдалеч, а другите властници не следва да се предупреждават – появява се съблазнителният шанс с чужди ръце да отстрани съперниците си). Главната опасност не беше и в това, че на улицата ще излезе една толкова необикновено въоръжена (проклетата наука!) групичка от вдетинени гении. Колкото си щеш викай за взаимоуязвимостта, но човек преди всичко вярва на личния опит, следователно войниците ще поемат метежниците, преди самите те да паднат, а оцелелите ще съобразят нещо. Но детонацията беше нещо наистина страшно! Появата на тези младоци с умни глави, странната гибел на войниците, вестта за съдбовната уязвимост на онези, които наказват – всичко това взето заедно и дори самият факт на

жертвената смелост на романтиците със или без посребрени коси лесно може да запали скритото недоволство. А когато масите се надигнат, работата винаги взема лош обрат...

Няма по-наивни и по-опасни хора от безкористните и слепите за живота фанатици на идеята – раздразнено пробягна в мисълта на полковника, но той веднага стегна юздите на отвличащите го емоции. И устремно обмисли изгодата от безболезнено приспиващите куршуми и газове, изчисли колко бързо ще може да въоръжи с тях когото трябва. Като пресметна веднага, натисна копчето и бегло погледна часовника. От отпуснатите му за размисъл минути бяха минали само две. До началото на неговите собствени действия оставаха още няколко секунди и полковникът помисли за далечната перспектива: трябва срочно да попълни щата с хора, които обичат едновременно да причиняват и да изпитват болка... Та нима средствата за енергично въздействие се изчерпват със физическите?

Не, каквото и да са измислили учените, неговото бъдеще като повелител не зависеше от тях.

Роукар не забеляза движенията на полковника. В измъченото му съзнание ярко избухваха картини на близкото вече бъдеще, когато успехите на невротехниката ще свържат хората с връзките на най-тясната общност, при което всяка злоумишлена мъка като бумеранг ще се връща към виновниците, ще застави всички да се грижат за щастието на всекиго. Върху лицето на Роукар падна първият лъч на изгряващото слънце и той, като вдигна изтръпналите си ръце, бе готов с ликуване да прегърне целия пречистен от светлината свят.

Златните буболечки

Фантастичен разказ

Клифърд Саймък

Този ден започна отвратително.

В шест часа от другата страна на алеята Артър Белсън включи своя оркестър и ме принуди да се надигна и да седна в леглото.

Белсън изкарваше хляба си като инженер, но неговата страст беше музиката. Понеже беше инженер, не можеше да стои мирно. Трябваше да създава безпорядък около себе си. А че имаше талант, никой не можеше да отрече.

Преди година или две му хрумна идеята за симфоничен оркестър от работи. Започна да работи и конструира машини, които можеха да четат и изпълняват музиката от лента. Конструира също и машина за магнитен запис върху лентите. После построи много от тези музикални машини в своята работилница в сутерена и... започна да ги изпробва!

Разбира се, в процеса на изпробването се налагаше настройване, а Белсън бе възискателен към изпълнението на всяка отделна машина. Изпробваше ги дълго, докато не получише необходимата според него оркестровка.

В съседство се чуваха приказки за образуване на група на линча, но нищо не излезе. Такива бяха нашите съседи – ще те измъчат с приказки, но никога няма да направят нещо.

Засега поне никой не виждаше края на цялата тази Белсънска врява. Изработването на секцията ударни инструменти му отне

повече от година. Но сега, когато започна със струнните инструменти, стана по-лошо.

Хелън седна до мен в леглото и си запуши ушите с ръце, но продължаваше да чува. Белсън бе пуснал звука с пълна сила, за да го почувствува, както казваше той.

Може би вече е събудил всички съседи, помислих си аз и тръгнах да ставам.

– Да приготвя ли закуската?

– Може – отвърнах аз. – Никой не е в състояние да спи, когато е включено това нещо.

Тя започна да приготвя закуската, а аз се отправих към градинката зад гаража, за да видя как вървят моите гергини. Времето беше благоприятно и някои от тях щяха да са в най-добрия стадий на цъфтежа си точно за изложбата. Тръгнах за градината, но изобщо не стигнах до нея. Така е в нашия квартал. Човек има да върши нещо и изобщо не го свършва, защото някой вече го е срещнал и иска малко да си поговорят.

Този път беше Доби. Доби е доктор Дарби Уелс – многоуважаван стар чудак с бели бакенбарди, – който живее точно до нас. Всички го наричахме Доби и той нямаше нищо против. Някога е бил с реноме в университета и този прякор¹ са му дали неговите студенти. Прякорът произлизаше от някогашния интерес на Доби към блатните насекоми. Сега той беше пенсионер, който няма какво друго да прави, освен да води дълги и безцелни разговори с всеки, когото успее да хване.

Щом го зърнах, вече знаех, че съм станал негова жертва.

– Мисля, че човек, който има хоби, е за възхищение – каза Доби. Облегна се на оградата и се впусна в дълга дискусия. – Но твърдя най-учтиво, че е егоистично да го практикува така шумно още с пукването на зората.

– Имате предвид това – казах, посочвайки с палец дома на Белсън.

– Точно така – отвърна Доби, чешейки замислен белите си бакенбарди. – Сега обърнете внимание, нито за миг не бих отказал на човека най-голямото си възхищение...

– Възхищавате ли се? – попитах аз.

Имаше случаи, когато ми беше трудно да разбера Доби. Не толкова поради начина му на говорене, а поради начина му на мислене.

– Точно така – отвърна Доби. – Не заради машините му, макар да са чудо на електрониката, а заради начина, по който е проектирал своите ленти. Машината, която е пригледил да върти тези ленти, е най-универсалната измишльотина. Понякога почти прилича на човешко същество.

– Когато бях момче – казах аз, – свирехме на пиано, което се задействуваше от лента.

– Имаш право, Рандъл – призна Доби. – Принципът е същият, но изпълнението... помисли за изпълнението! Всички тези стари пиана само са дрънкали, а Белсън е вложил в своите ленти най-нежните нюанси.

– Трябва да съм ги пропуснал – отвърнах безмилостно аз. – Чух само шум.

Говорихме за Белсън и оркестъра му, докато Хелън ме извика за закуска.

Едва седнах и тя извади листа с оплакванията.

– Рандъл – каза решително тя, – кухнята отново гъмжи от мравки. Плъзнали са навсякъде.

– Мислех, че си се избавила от тях – отвърнах аз.

– Избавих се. Проследих ги до гнездото им и ги залях с вряла вода, но този път е твой ред.

– Разбира се – обещах аз. – Веднага ще свърша тази работа.

– Така каза и последния път.

– Бях готов да я свърша, но ти ме изпревари.

– И това не е всичко – продължи тя. – Горе, на таванското прозорче, има оси. Онзи ден ужилиха малкото момиче на Монтгомери.

Хелън се канеше да каже още нещо, когато Били, нашето единадесетгодишно момче, изтрополи надолу по стълбите.

– Татко, виж! – извика възбудено той и протегна към мен малка пластмасова кутийка. – Тук имам нещо, каквото досега не съм виждал.

Не попитах какво е това нещо. Знаех, че е поредното насекомо. Миналата година събираше марки, а тази – насекоми. Все си е друго да имаш за най-близък съсед ентомолог без работа.

Взех кутийката без ентузиазъм.

– Божя кравица – казах аз.

– Не, не е божя кравица – възрази Били. – Твърде е голяма. Точките са различни, а и цветът е златист, докато на божата кравица е оранжев.

– Правиш всичко, само да не четеш – казах нетърпеливо аз.

– Четох. Прегледах цялата книга, но не можах да открия такава буболечка.

– О, за бога – отсече Хелън, – сядай и закусвай. Стигат ми мравките и осите, за да си губиш времето да ловиш и други буболечки.

– Но, мамо, това е с образователна цел – възрази Били. – Така казва доктор Уелс. Той казва също, че на науката са известни седемстотин хиляди семейства насекоми...

– Къде я намери, синко? – попитах го малко засрамен от начина, по който се нахвърлихме върху него.

– В моята стая – отвърна Били.

– В къщата! – изпищя Хелън. – Не ни стигат мравките...

– Веднага след като закуся, ще я покажа на доктор Уелс.

– Не дотягай на Доби.

– Сигурно много му дотяга – процеди през зъби Хелън. – Точно Доби е причина Били да се занимава с тези глупости.

Върнах кутийката на Били. Той я постави до чинията си и започна да яде.

– Рандъл – продължи Хелън с третото си оплакване, – не зная какво да правя с Нора.

Нора беше чистачката, която идваше два пъти седмично.

– Какво е направила този път?

– Става дума за това, което не е направила. Тя просто не избърсва праха. Само размахва парцала. Не помества нито лампа, нито ваза.

– Ами тогава намери някоя друга – предложих аз.

– Рандъл, не се чуваш какво говориш. Чистачки се намират трудно. Говорих с Ейми...

Слушах я и давах подходящи отговори. Не за първи път чувах тези неща.

Веднага след закуската потеглих за работа. За клиенти беше още рано, но имах да описвам няколко полици.

Хелън ми телефонира малко след обяд. Беше разгневена.

– Рандъл – започна без предисловие тя, – някой е хвърлил камък в средата на градината. Голяма скала с овална форма. Смачкала е всички гергини.

– Гергините! – изкрещях.

– И най-странното е, че няма никакви следи. За пренасянето на една така голяма скала е нужен товарен камион и...

– Колко е голяма скалата?

– Висока е почти колкото мен.

– Невъзможно! – разгорещих се аз и после се опитах да се успокоя. – Сигурно някой се е пошегувал.

– Никаква шега! – извика Хелън.

Никой от съседите не би ми погодил подобен номер. Всички знаеха, че разчитам тези гергини да ми донесат още няколко първи награди.

– Ще си дойда рано и ще видя какво може да се направи – казах аз.

– Ще бъда у Ейми – ме предупреди Хелън, – но ще се опитам да се прибера рано.

Положих всички усилия и приех още един клиент, но не свърших работата твърде добре. През цялото време мислех за гергините.

Излязох от работа рано следобед и купих от санитарния магазин препарат за унищожаване на насекоми. На табелката пишеше, че е ефективен срещу мравки, оси и множество други вредители.

В къщи Били седеше на стълбището.

– Здравей, синко. Няма ли какво да правиш?

– Играхме с Томи на войници, но се изморих.

Оставих препарата на кухненската маса и се отправих към градината. Били равнодушно ме последва.

Скалата беше там, точно в средата на гергините и бе толкова голяма, колкото каза Хелън. Изглеждаше странно. Цялата бе на точки. Беше бледочервена на цвят и имаше форма на почти съвършено кълбо.

Обиколих я, преценявайки вредите. По-голямата част от гергините бяха унищожени. Останали бяха само няколко. Нямаше никакви следи, които да сочат как скалата е попаднала на това място. Приблизих и внимателно я огледах. Цялата ѝ повърхност бе покрита с малки несиметрични отвори (всеки от тях не много по-дълбок от половин инч). Тук-там имаше и гладки места с по-тъмен отблясък, сякаш някои части от първоначалната повърхност бяха махнати. По-тъмните и по-гладки места имаха блясъка на добре полирана восъчна повърхност; спомних си за един мой стар приятел, който за кратко време беше колекционер на минерали.

Наведох се малко по-близо до гладката восъчна повърхност и ми се стори, че виждам едва забележими вълнообразни линии.

– Били, можеш ли да познаеш дали един камък е ахат?

– Бога ми, татко, не мога. Но Томи може. Той колекционира минерали. По цял ден търси различни камъчета.

Били дойде по-близо и погледна една от полираните повърхности. После навлажни пръста си с език и го потърка върху восъчната повърхност, за да разкрие лъскавината на камъка.

– Не съм сигурен – каза той, – но мисля, че е ахат. – Били се отдръпна и погледна скалата с уважение. – Слушай, татко, ако това е наистина ахат, той е твърде голям. Искам да кажа, би струвал много пари, нали?

– Не зная. Може би.

– Сигурно един милион долара.

– Не чак толкова много – поклатих отрицателно глава.

– Веднага ще намеря Томи – каза Били.

Изчезна като светкавица зад гаража и го чух да тича по шосето към дома на Томи.

Обиколих скалата няколко пъти и се опитах да преценя теглото ѝ, но няхах познания, за да го сторя.

Върнах се в къщи и прочетох указанията върху кутията на препаратата. Отворих я и опитах пръскачката дали работи. После коленичих пред прага на кухнята и затърсих пътя, по който мравките влизаха в нея. Не видях нито една, но от опит знаех, че са като прозрачни точки и поради това трудно забележими.

Вниманието ми привлече нещо лъскаво в един от ъглите на кухнята. Обърнах се. На пода, близо до перваза на дюшемето и с посока към сандъчето под мивката, се движеше бляскава златна точка. Това беше една от необичайно големите божи кравици.

Насочих пръскачката на препаратата към нея и пуснах струята, но тя продължи да се движи и изчезна под сандъчето.

След като буболечката се скри, продължих да търся мравките, но не открих и следа от тях. Под вратата не влезе нито една. Всъщност и нито една не излезе. Върху мивката и върху плота за приготвяне на храна нямаше никаква мравка.

Свих зад ъгъла на къщата, за да започна операция „Оса“. Знаех, че ще бъде опасна. Гнездото се намираше на таванското прозорче и бе трудно за достигане. Реших, че ще направя най-добре, ако почакам да се стъмни. Тогава щях да съм сигурен, че всички оси са в гнездото. После щях да се кача по една стълба, да ги напръскам с препаратата и да се махна по най-бързия начин.

Честно казано, няхах кураж за тази работа, но от тона в гласа на Хелън по време на закуската знаех, че няма отървяване от нея.

Около гнездото летяха оси и докато размишлявайки, ги наблюдавах, няколко от тях паднаха на земята.

Почудих се какво става. Пристъпих по-близо и тогава видях, че земята е покрита с мъртви и умиращи оси.

Повъртях се още малко около гнездото, но освен че от време на време на земята падаше по някоя оса, нищо друго не можах да забележа.

Това беше добре дошло за мен. Ако нещо убиваше осите, то ми спестяваше труда да ги убивам аз.

Тъкмо се обърнах, за да занеса препаратата в кухнята, когато Били и Томи дойдоха откъм задния двор, задъхани от възбуда.

– Мистър Мардсън – каза Томи, – тази скала там е ахат. Ивичест ахат.

– Ами чудесно – отвърнах аз.

– Но вие не разбирате! – извика Томи. – Никъде няма толкова голям ахат. Особено ивичест. Той никога не надминава големината на юмрук.

Последното имаше ефект. Вниманието ми бе привлечено и аз изтичах към градината зад къщата, за да погледна още веднъж скалата. Момчетата дойдоха, топуркайки след мен.

Скалата беше красива. Протегнах ръка и я погалих. Помислих си какъв късмет имам, че някой я е тупнал в моята градина. Изобщо бях забравил за гергините.

– Обзалагам се – продължи Томи със светнали от възбуда очи, – че за нея можете да получите много пари.

Не отричам, че същата мисъл бе минала и през ума ми.

Побутнах скалата с ръка ей така, само за да почувствувам масивността и реалността ѝ.

Щом я побутнах, тя леко се залюля.

Томи стоеше с ококорени очи.

– Странно, мистър Мардсън – рече той. – По правило тя не би трябвало да се помръдне. Сигурно тежи няколко тона. Вие трябва да сте ужасно силен.

– Не съм силен – отвърнах аз. – Не чак толкова.

Отправих се с несигурна крачка към къщата и прибрах препаратите против вредители. После излязох и седнах угрижен на стъпалата.

От момчетата нямаше и следа. Вероятно бяха незабавно офейкали, за да разпространят новината сред съседите.

Ако скалата, както каза Томи, беше ахат, един огромен ахат, тогава той представляваше фантастичен музеен експонат и можеше да донесе пари. Но в такъв случай защо беше толкова лек?

При тази му големина и най-силните десет души не би трябвало да могат да го помръднат.

Питах се също какви бяха моите права, ако скалата наистина беше ахат. Беше в мой имот и трябваше да бъде моя. Но какво щеше да стане, ако някой дойде с претенция, че е негова?

И още нещо: как бе попаднала тук?

Бях целият погълнат от безпокойството си, когато иззад ъгъла на къщата се появи Доби и седна на стъпалата до мен.

– Стават много странни неща – каза той. – Чух, че в градината си имал огромен ахат.

– Така ми каза Томи Хендерсън. Предполагам, че той знае. Били ми каза, че е колекционер на минерали.

– Хобито е велико нещо – каза Доби, почесвайки се по бакенбардите. – Особено за децата. Научават много от него.

– Да – съгласих се аз без ентузиазъм.

– Тази сутрин след закуска твоят син ми донесе едно насекомо за идентификация.

– Казах му да не те безпокои.

– Радвам се, че го донесе – каза Доби. – Никога досега не бях виждал такова насекомо.

– Прилича на божа кравица.

– Да – съгласи се Доби, – има малка прилика. Но не съм съвсем сигурен. Е, всъщност дори не съм сигурен, че изобщо е насекомо. Да си кажа правичката, много повече прилича на костенурка. Категорично липсва характерната за насекомите сегментация на тялото. Външната му обвивка е много твърда, а главата и краката му могат да се скриват под нея. Освен това няма мустачки. – Той

поклати в недоумение глава. – Ще е необходимо много по-обширно изследване, преди да се направи опит да бъде класифицирано. Не си намерил повече от тях, нали?

– Неотдавна видях една от тези буболечки да се движи по пода.

– Би ли имал нещо против, ако отново видиш някоя, да я хванеш за мен?

– Разбира се, че не. Ще се опитам да ти хвана една.

Удържах на думата си. След като си отиде, слязох в сутерена и започнах да търся. Видях няколко, но не успях да хвана нито една. С отвращение се отказах.

След вечеря дойде Артър Белсън. Той трепереше от възбуда, но за него това беше нещо обикновено. Беше нервен човек и не му трябваше много, за да се разстрои.

– Чух, че скалата в градината ти е ахат – започна той. – Какво възнамеряваш да правиш с нея?

– Ами не зная. Предполагам, че ще я продам, ако някой пожелае да я купи.

– Може би струва скъпо – каза Белсън. – Не може току-така да я оставиш навън. Някой ще я открадне.

– Мисля, че не мога да направя друго – отвърнах аз. – Не мога да я преместя, а и нямам намерение да не спя цяла нощ, за да я пазя.

– Не е нужно да си буден цяла нощ – каза Белсън. – Аз ще ти помогна да направим алармена инсталация.

Не бях много очарован от предложението му и се опитах да го разубея, но той бе упорит. Белсън отиде до своя сутерен и се върна с кълбо жици и куфарче с инструменти. Впрегнахме се на

работа. Работихме почти докато стана време за лягане. Инсталирахме жиците и от вътрешната страна на кухненската врата поставихме звънец. Хелън го погледна кисело. Ахат или не, не ѝ харесваше идеята да ѝ се бъркаме в кухнята.

Дрънкането на звънеца посред нощ ме накара да скоча от леглото. Бях забравил за алармената система. После си спомних и изтичах по стълбите. На третото стъпало от долу на горе нещо се търкулна под краката ми. Подхлъзнах се и се проснах с главата напред във всекидневната. Закачих шнура на лампата, която падна и ме удари по главата. Оплетен от шнура ѝ, се дотътрих до един стол.

Топче за игра, помислих си аз. Това проклето дете пак е пръснало топчетата си по цялата къща. Твърде голям е, за да постъпва така.

На ярката лунна светлина проникваща през прозореца, видях, че топчето бързо се движи – НЕ СЕ ТЪРКАЛЯШЕ, ДВИЖЕШЕ СЕ! Искрящи на лунната светлина, по пода се движеха и други златни топчета. И това не беше всичко. В средата на всекидневната се мъдреше хладилникът.

Аларменият звънец продължаваше силно да звъни. Станах, освободих се от шнура на лампата и побързах към вратата на кухнята. Чух зад себе си Хелън да ме вика от площадката на стълбището.

Излязох навън и тичайки бос по мократа от росата трева, свих зад ъгъла на къщата.

До скалата, заклещило крак в глупавите жици на Белсън, стоеше едно объркано куче и се мъчеше да се освободи.

Извиках му и се наведох да намеря нещо, което да хвърля по него. Кучето внезапно се дръпна, успя да се отскубне и побягна по алеята.

Звънецът зад мен млъкна.

Обърнах се и се помъкнах към къщата. Чувствах се като глупак.

Внезапно си спомних, че бях видял хладилника във всекидневната. Не може да бъде, помислих си аз. Той си стои в кухнята. На никого не бе хрумвало да го премества. Но дори някой да се бе опитал, щеше да вдигне достатъчно шум, за да събуди къщата. Вероятно скалата и буболечките са ме разстроили и ми се привиждат разни неща.

Не беше вярно.

Хладилникът продължаваше да стои в средата на всекидневната. Щепселът бе изтръгнат от контакта и шнурът се бе влачил по пода. В килима попиваше локвичка вода от бавно топящия се лед.

– Той ще повреди килима! – извика Хелън, която стоеше в ъгъла и гледаше втренчено странстващия хладилник. – И храната ще се развали, и...

Още полуспящ, Били слезе, препъвайки се по стълбите.

– Какво става? – попита той.

– Не зная – отвърнах.

За малко щях да му кажа за буболечките, които бях видял да лазят из къщата, но се сдържах. Нямах смисъл да тревожа повече Хелън.

– Нека преместим този сандък обратно на мястото му – предложих аз. – Тримата ще можем.

С влачене, бутане, теглене и повдигане успяхме да го върнем на мястото му и отново го включихме. Хелън намери няколко парцала и започна да бърше намокрения килим.

– Татко, имаше ли нещо при скалата? – попита Били.

– Едно куче. Нищо друго.

– Още от самото начало бях против това – заяви коленичилата Хелън, докато яростно бършеше килима. – Беше голяма глупост. Никой няма да открадне скалата. Не е нещо, което можеш просто да вдигнеш и отнесеш. Този Артър Белсън е луд.

– Права си – съгласих се мрачно. – Но той е добросъвестен и решителен човек и мисли от гледна точка на приспособленията...

– Няма да мигнем цяла нощ – каза тя. – Ще трябва да ставаме час по час, за да преследваме заблудени кучета и котки. Не вярвам скалата да е ахат. За всичко е виновен Томи Хендерсън.

– Томи е колекционер на минерали – възрази Били, защитавайки непоколебимо своя приятел. – Познава ахата. Има пълна кутия от обувки с намерени от него ахати.

И сега, помислих си аз, стоим тук и спорим за скалата, когато това, което ни засяга (случило се по най-невероятен начин), е преместването на хладилника.

Тогава през главата ми мина случайна мисъл, бръмчаща от незнайно къде и рикоширала в мозъка ми.

Потреперих от нея, а тя отново се върна и остана в мен:

АМИ АКО ИМА НЯКАКВА ВРЪЗКА МЕЖДУ ХЛАДИЛНИКА И БУБОЛЕЧКИТЕ?

– Ето това е най-доброто, което мога да направя – каза Хелън, ставайки от пода. – Надявам се, че килимът не се е повредил.

Но никаква буболечка не би могла да помести хладилник, помислих си аз. Нито хиляда буболечки. И още повече никоя буболечка не се интересува дали хладилникът е във всекидневната, или в кухнята.

Хелън просна парцала на мивката да съхне, после отиде във всекидневната и загаси светлината.

– Нека и ние се върнем в леглото – каза тя. – Ако имаме късмет, ще можем да поспим.

Отидох при алармения звънец и прекъснах връзката му с жицата, която водеше навън към скалата.

– Сега – казах аз на Хелън – вече ще можем да поспим.

Не очаквах, че ще мога да дремна. Безпокоях се за хладилника. Но заспах, макар и не за дълго.

В шест и тридесет Белсън включи своя оркестър и ме вдигна от леглото.

Хелън също седна и запуши ушите си с ръце.

– О, пак ли! – простена тя.

Станах и затворих прозорците. Шумът малко намаля.

Облякох се и слязох по стълбите. Хладилникът беше в кухнята и всичко изглеждаше, че е наред. Наоколо пълзяха няколко буболечки, но те с нищо не пречеха.

Направих малка закуска и отидох на работа. Втори ден отивах така рано. Ако това продължава, казах си, кварталът ще трябва да се обедини и противопостави на Белсън и неговия оркестър.

Работата вървеше отлично. Сутринта приготвих две полици и подготвих трета. Когато се върнах в службата рано следобед, там ме чакаше един индивид с безумен поглед.

– Вие сте Мардсън, нали? – попита той. – Този, който се е сдобил с ахатовата скала.

– Такава ми казаха, че е – отвърнах аз.

Човекът беше дребен. Носеше раздърпан сиво-кафяв панталон и високи обувки. На колана му висеше геоложко чукче.

– Чух за скалата ахат. Няма ахат с такава големина.

Не харесах държането му.

– Ако сте дошъл тук да спорите...

– Не – прекъсна ме мъжът. – Казвам се Крисчън Бар. Разбирате ли, колекционирам минерали. Имам голяма колекция. Президент съм на клуб по минералогия. Печелил съм награди на почти всяка изложба и мисля, че ако имате такава скала...

– Да?

– Е, ако имате подобна скала, мога да ви направя за нея едно предложение. Но първо бих желал да я видя.

– Да вървим – казах аз.

Бар бе очарован от скалата. Той навлажни палеца си и потри едно от гладките места на повърхността ѝ. Наведе се близо до него и го разгледа внимателно. После се изправи и промърмори нещо под нос.

– Е? – попитах аз.

– Ахат е – отвърна със затаен дъх Бар. – Уникален перфектен ахат. Погледнете тази осеяна с точки повърхност... е, това е отпечатъкът на вулканичната шупла, вътре в която се е оформил.

Има характерната пъстрота на повърхността, а местата, където е нацърбена, показват субраковинно деление. И, разбира се, има признаци за ивично нашарване.

Той измъкна геоложкото чукче от колана си и небрежно удари скалата. Тя звънна като чудовищно голяма камбана.

Бар зяпна от учудване.

– Този звук е необичаен – обясни той, щом дойде малко на себе си. – Сякаш е кука. – Отново чукна и скалата отново ечна. – Ахатът е странно вещество – продължи Бар. – По-твърд е и от най-добрата стомана. Ако можеше да се изработи, от него би станала отлична камбана.

Бар втъкна чукчето в пояса си и заобиколи скалата.

– Може да е гръмотевично яйце² – промърмори той. – Но не, не може да бъде. Гръмотевичното яйце има ахат в центъра, а не на повърхността. Още повече, че ахатът е ивичест и не се среща заедно с гръмотевично яйце.

– Какво е това „гръмотевично яйце“? – попитах аз, но той не ми отговори. Бе клекнал и изследваше долната част на скалата.

– Мардсън, колко искате за този ахат? – попита Бар.

– Нямам представа. Вие би трябвало да знаете колко струва.

– Давам ви хиляда.

– Не съм съгласен – казах аз. Не че бяха малко, а просто по принцип, че не трябва да се приема веднага още първото предложение.

– Ако не беше кука, би струвал много повече.

– Откъде сте сигурен, че е кука?

– Чухте, когато го ударих.

– Може би звукът му е изобщо такъв.

Бар поклати отрицателно глава.

– Всичко това е нередно – каза той. – Ивичестият ахат никога не става толкова голям, нито пък може да бъде кух. А вие не знаете откъде е дошъл този.

Не му отговорих. Нямах какво да му кажа.

– Вижте, в ахата има отвор – каза след малко той. – Ето тук, близо до основата му.

Клекнах, за да видя къде сочеше пръста му. Там имаше кръгъл отбор с диаметър не по-голям от половин инч. Той беше точно изрязан, сякаш пробит с бормашина.

Бар откъсна един бурен и окастри листата му. Дългото около две стъпки стъбло потъна плавно в отвора.

– Съвсем сигурно е, че скалата е куха – заключи той.

Не му обърнах внимание. Бях започнал леко да се потя, защото една друга безумна мисъл се бе загнездила:

ТОЗИ ОТВОР БЕШЕ ТОЧНО ТОЛКОВА ГОЛЯМ, КОЛКОТО ПРЕЗ НЕГО ДА МОЖЕ ДА МИНЕ ЕДНА ОТ ОНЕЗИ БУБОЛЕЧКИ!

– Слушайте – рече Бар. – Коригирам предложението си на две хиляди и ще взема ахата.

Поклатих отрицателно глава. Отказах се да свързвам буболечките със скалата, макар пробитият в нея отбор да бе с техния размер. Спомних си, че по същия начин бях свързал буболечките с хладилника, а сигурно за всеки беше очевидно, че те не можеха да имат нищо общо нито с него, нито със скалата...

Те бяха само обикновени буболечки... е, може би не съвсем обикновени, но все пак буболечки. За Доби бяха загадка, но той

първи щеше да каже, че все още съществуват голям брой неклассифицирани насекоми. Знаех това.

– Отказвате се от две хиляди? – попита учуден Бар.

– Ъ? – казах аз, слизайки отново на Земята.

– Току-що ви предложих две хиляди за скалата.

Погледнах го внимателно. Не приличаше да е от тези, които биха похарчили две хиляди за едно хоби. Повече от сигурно е, си казах аз, че познава хубавото, когато го види, и бе дошъл да го получи.

– Бих желал да помисля върху предложението ви – отвърнах предпазливо аз. – Как да се свържа с вас, ако го приема?

Бар ми каза накратко и грубо се сбогува. Беше обиден, че не приех неговите две хиляди. Той сви зад гаража и миг по-късно го чух как запали колата и потегли. Седнах до скалата и се запитах дали не трябваше да приема тези две хиляди. Бяха много пари и щяха да са ми от полза. Но човекът бе твърде любопитен и имаше алчен поглед.

Сега обаче едно нещо бе сигурно. Не можех да оставя скалата навън в градината. Бе твърде ценна, за да я оставя без надзор. Трябваше да намеря начин да я вкарам в гаража, където можех да я заключа. Джордж Монтомгери имаше скрипец и полиспаг. Можех да ги взема и използвам за преместването ѝ.

Тръгнах към къщата, за да съобща на Хелън добрата новина.

Тя ме посрещна на прага на кухненската врата, обви ръце около врата ми и ме целуна.

– Рандъл, това е повече от чудесно – изчурулика щастливо тя.

– Също мисля така – отвърнах аз, чудейки се как е успяла да узнае всичко.

– Само влез и виж – извика тя. – Буболечките са изчистили къщата.

– Какво са направили?

– Ела и виж – убеждаваше ме тя и ме теглеше за ръката. – Виждал ли си някога подобно нещо? Всичко просто свети!

Препъвайки се след нея, влязох във всекидневната и се втренчих с невярващи очи в откритата се пред мен гледка.

Те работеха на групи и съвсем целенасочено. Една група лазеше в четири редици нагоре върху облегалката на креслото. Долната ѝ половина бе така чиста, че изглеждаше като нова, докато горната половина беше още мръсна.

Друга групичка почистваше праха от една поставка, трета – работеше в ъгъла върху перваза на дюшемето, а малка армия буболечки полираше телевизора.

– Почистиха целия килим! – изписка Хелън. – Вече не се нуждая от Нора. Рандъл, тези буболечки ни спестяват двадесетте долара седмично, които плащаме за почистване. Питам се дали би ми дал тези пари за мои лични нужди. А те са толкова много! От години не съм имала нова рокля, нужна ми е друга шапка, а онзи ден видях най-хубавия чифт обувки...

– Но буболечките! – извиках аз. – Ти се страхуваш от буболечки. Отвращават те. Освен това не почистват килима, а просто го ядат.

– Тези буболечки са умни – възпротиви се Хелън, сияеща от щастие – и аз не се страхувам от тях. Не са като мравките или паяците. Не те изпълват с неприятно чувство. Самите те са толкова чисти, приятелски настроени и весели! Дори са красиви. Харесва ми просто да стоя и да ги гледам как работят. Това, че работят на

групи, не е ли умение? Като прахосмукачка! Само се движат върху нещо и прахът и мръсотията изчезват от него.

Докато стоях там и гледах как работят, почувствувах ледени тръпки да лазят по гърба ми, защото вече знаех, че нещата, които си мислех относно хладилника и скалата, не са и наполовина толкова безумни, както може би изглеждаха.

– Ще се обадя на Ейми – каза Хелън и тръгна към кухнята. – Това е твърде хубаво, за да го пазим в тайна. Вероятно ще мога да ѝ дам малко от буболечките. Какво ще кажеш, Рандъл?

– Хей, почакай минутка – извиках аз. – Тези същества не са буболечки!

– Не ме е грижа какво са, щом чистят къщата – отвърна безгрижно Хелън, набирайки вече номера на Ейми.

– Но, Хелън, само ако ме изслушаш...

– Ш-ш-т – отвърна игриво тя. – Как ще мога да говоря с Ейми, ако продължаваш... О, ало, Ейми, ти ли си...?

Беше безсмислено да настоявам.

Запътих се към гаража с намерение да преместя някои неща, за да направя място за скалата.

Вратата му беше отворена. Вътре, на масата, Били майстореше нещо.

– Здравей, синко! – извиках с престорена веселост аз. – Какво става?

– Правя няколко капана, татко. Искам да хвана малко от буболечките, които почистват къщата. Томи ще ми бъде съдружник. Отиде до тях, за да вземе малко стръв.

– Стръв ли?

– Разбира се. Разбрахме, че обичат ахат.

Хванах се за една дървена стойка, за да не падна. Нещата се развиваха малко по-бързо, отколкото можех да ги възприема.

– Ще поставим капаните в сутерена – каза Били. – Там има много буболечки. Опитавме всякаква стръв: сирене, ябълки, мъртви мухи и много други неща, но буболечките не се подлъгаха по нито едно от тях. Томи имаше в джоба си едно малко зрънце ахат. Опитавме с него.

– Но защо с ахат, синко? Не мога да се сетя за нищо по-неподходящо...

– Ами просто така стана, татко. Бяхме опитали всичко...

– Да, логично е – съгласих се аз.

– Неприятното е – продължи Били, – че за капаните ни трябва пластмаса – само тя ги задържа.

– Почакай минутка – казах аз. – Какво смяташ да правиш с уловените буболечки?

– Естествено, че ще ги продам – отвърна Били. – Преценихме с Томи, че всеки, който разбере, че могат да почистят цяла къща, ще поиска да ги има. Ще ги продаваме по пет долара за половин дузина. Много по-евтино е от една прахосмукачка.

– Но само шест буболечки...

– Те се размножават – прекъсна ме Били. – И то, изглежда, твърде бързо. Преди ден-два имавме само няколко, а сега къщата гъмжи от тях.

Били продължи да работи върху капана.

– Може би и ти ще пожелаеш да участвуваш с нас в сделката, а, татко? – попита накрая той. – Ще ни е необходим малко

първоначален капитал. Ще трябва да купим още пластмаса, за да направим повече капани. Може би ще успеем да извлечем от тази работа големи печалби.

– Слушай, синко. Продад ли си вече от тези буболечки?

– Ами опитахме се, но никой не ни повярва. Ще трябва да почакаме малко, докато мама разгласи из квартала за ползата от тях.

– Какво направихте с буболечките, които хванахте?

– Занесохме ги на доктор Уелс. Спомних си, че искаше няколко. Дадохме му ги безплатно.

– Били, желая да направиш нещо за мен.

– Разбира се, татко. Какво е то?

– Не продавай нито една от буболечките. Поне засега, докато не ти кажа, че всичко е наред.

– Но, татко...

– Синко, подозирам, че буболечките са пришълци от друга планета.

– Аз и Томи преценихме, че това е възможно.

– Вие какво?

– Всичко стана така, татко. Отначало мислехме да ги продаваме само като редки екземпляри, тоест преди да разберем, че могат да почистят цяла къща. Предположихме, че някои хора може да поискат да ги имат, и се опитахме да решим на каква цена да ги продаваме. Тогава Томи предложи да казваме, че са от друга планета, например от Марс или нещо подобно. Не са насекоми, доколкото успяхме да открием, нито каквото и да било друго. Не приличат на нищо земно.

– Добре – казах аз. – Добре.

Такива са днешните деца. Не можеш да не общуваш с тях. Мислиш, че нещо знаеш само ти, а се оказва, че те го знаят по-добре от теб. Това непрекъснато се случва.

– Може би, докато сте си представяли всичко това, сте изчислили също и как може да са попаднали тук – предположих аз.

– Не можем да бъдем сигурни, но имаме една теория – каза Били. – В скалата зад къщата открихме отвор точно с размера на буболечките. Така стигнахме до извода, че вероятно са я използвали...

– Няма да повярваш, синко, но си помислих същото – казах аз. – Обърква ме обаче липсата на енергиен източник. Какво е движило скалата в космоса?

– Това не знаем, татко. Но има нещо друго. Може да са използвали скалата за храна по време на пътуването си. Вероятно са били само няколко на брой и са се намирали във вътрешността ѝ. И така, като са яли от ахата, те са издълбавали скалата отвътре и правейки я по-лека, са могли да пътуват по-бързо. Само са били много внимателни да не я пробият, преди да се приземят и да дойде време да я напуснат.

– Но ахатът е просто скала...

– Татко, ти не ме слушаш – каза нетърпеливо Били. – Казах ти, че ахатът е единствената стръв, която ги примамва.

– Рандъл – каза Хелън, отивайки към гаража, – ще взема колата, ако нямаш нищо против, за да отида да видя Ейми. Искam да ѝ разкажа всичко за буболечките.

– Върви – казах аз. Денят бездруго е загубен за мен, така че мога да остана и в къщи.

Тя потегли за дома на Ейми, а аз казах на Били:

– Остави всичко както си е, докато се върна.

– Къде отиваш, татко?

– Да видя Доби.

Намерих го да лежи на пейката под една ябълка с изкривено от тревога лице, но това не му попречи да говори.

– Рандъл – започна той, още щом ме зърна, – днешният ден е тъжен за мен. През целия си живот съм бил много горд с професионалната си акуратност. Днес обаче наруших охотно, съзнателно и в изблик на яд всички правила на експерименталното наблюдение и лабораторната техника.

– Това е твърде лошо – казах аз, чудейки се за какво говори.

– Причина са твоите проклети буболечки – експлозивно ме обвини Доби.

– Но ти каза, че искаш още няколко от тях. Били си спомни и ти донесе.

– Точно така. Искях да продължа изследванията си върху тях. Възнамерявах да направя дисекция на една от буболечките, за да разбера механизма ѝ на движение. Може би искаш да узнаеш каква е твърдостта на външната им обвивка? Рандъл – продължи тъжно Доби, – ще ми повярваш ли? Обвивката беше толкова твърда, че нищо не можах да направя. Не можах нито да я разрежа, нито да я обеля и знаеш ли накрая какво направих?

– Нямам представа – заявих аз малко раздразнен.

– Ами тогава ще ти кажа – рече той, кипейки. – Взех една от тези буболечки, сложих я на наковалнята и я ударих с чук. И да ти кажа честно, не съм горд от това. Чукът е най-неподходящото лабораторно техническо средство във всяко отношение.

– Изобщо не бих оставил да ме безпокои такова нещо. Просто трябва да го приемеш. Важното за мен е какво научи за буболечката... – В този момент през главата ми мина една ужасна мисъл. – Само не ми казвай, че не си успял с чука!

– Нищо подобно – каза с известно задоволство Доби. – Чукът си свърши работата. Направих я на прах.

Седнах на пейката и се приготвих да чакам. Знаех, че ще ми каже всичко, когато му дойде времето.

– Изумително – продължи Доби. – Да, изумително. Буболечката бе направена от кристали, които приличаха на най-фин кварц. В нея нямаше протоплазма. Или поне не открих такава.

– Но кристална буболечка! Това е невъзможно!

– Невъзможно е – потвърди Доби. – Да, разбира се, по който и да е земен стандарт. Възникна обаче въпросът: могат ли нашите земни стандарти, дори приблизително, да бъдат универсални?

Седях, без да кажа нещо, но почувствувах голямо облекчение, че още някой мисли като мен – слабо доказателство, че не бях луд.

– Разбира се, това все някога трябваше да се случи – каза Доби. – Беше почти неизбежно рано или късно някой чужд разум да ни открие. И знаейки това, размишляваме за чудовища и чудовищности, но очакванията ни за нивото на ужаса не се оправдаха.

– Засега няма причина да се страхуваме от буболечките – казах бързо аз. – Всъщност те могат да станат наш полезен съюзник. Да ни сътрудничат. Изглежда, че сключват с нас някакъв вид сделка. Ние им предоставяме място за живеене, а те на свой ред...

– Грешиш, Рандъл – предупреди ме сериозно Доби. – Тези същества са извънземни. Нито за миг не си въобразявай, че могат да имат обща цел или обща концепция с човешката раса. Начинът им на живот, какъвто и да е той, ни е съвсем чужд. Трябва да е чужд и мирогледът им. Паякът е кръвен брат с теб в сравнение с тях.

– Но те унищожават мравки и оси.

– Може да унищожават мравки и оси, но съм сигурен, че това не е част от усилията да ни сътрудничат. Не е имало опит от тяхна страна да поласкаят човека, в чието жилище се е случило да намерят подслон или да установят своя лагер. Много се съмнявам дали изобщо те забелязват, освен като някое тайнствено или по-скоро призрачно чудовище, което засега не ги безпокои. Те, разбира се, убиват твоите насекоми, но не за да помогнат на теб. Насекомите може просто да са застанали на пътя им или да са видели в тях някаква потенциална заплаха или пречка.

– Но дори и да е така, ние можем да ги използваме в борбата с нашите ларви-вредители или с насекомите, носители на заразни болести – отвърнах нетърпеливо аз.

– Ще можем ли? – попита Доби. – Какво те кара да мислиш така? Смятам, че ще пострадат всички насекоми, а не само вредните. Ще лишиш ли в такъв случай нашия растителен свят от насекомите, които го опрашват?

– Може би си прав – казах аз. – Но не можеш да ме убедиш, че трябва да се страхуваме от буболечките, макар да са от кристали. Дори да се превърнат в заплаха, ще намерим начин да се справим с тях.

– Седях тук и мислех по този въпрос – каза Доби. – И ми хрумна, че в този случай може би си имаме работа със социална концепция, с каквато никога не са се сблъскали на Земята. Убеден съм, че тези пришълци действуват на принципа на колективния разум. Ние нямаме пред себе си само една от тях, нито общия им брой, а всички като едно цяло, като единен разум с общо изразена цел.

– Ако смяташ, че наистина са опасни, какво предлагаш да правим?

– Все още имам наковалня и чук.

– Не се шегувай с мен, Доби.

– Прав си – каза Доби. – Работата не е за шега, нито за наковалня и чук. Най-доброто ми предложение е да се евакуира районът и да се пусне атомна бомба.

Били дойде по пътя, плачейки.

– Татко! – викаше той. – Татко!

– Чакай, спри се – казах аз, сграбчвайки го за ръката. – Какво става?

– Някой разпаря мебелите ни и после ги изхвърля пред вратата! – извика Били.

– Хайде де. Сигурен ли си?

– С очите си видях – продължи Били. – Боже, как ще бъде огорчена мама!

Отправих се към къщи по най-бързия начин. Били ме следваше по петите, а най-отзад пъхтеше Доби.

(Следва)

¹ Dobby – дух, таласъм, бел. пр.

² Гръмотевично яйце – обла конкреация на халцедона (минерал). Б. пр.

Трансформация

Фантастичен разказ

Христо Поцаков

– Енди, току що сънувах голяма небивалица.

Джони се прозя и зиморничаво потръпна.

– Сънувах, че не мога да заспя – продължи той. – Мъчех се и не можах. Как ще изтълкуваш подобна глупост?

Съседът ми обичаше да разгадавам тайния смисъл на неговите сънища, а това занимание ми харесваше. Някога, преди да се съединя с Ал, аз също сънувах и времето нощем минаваше неусетно. На Джони не му беше приятно да се бавя с отговора си, вече нетърпеливо се надигаше от пейката. Видът му го издаваше – той жадуваше да бъде приятно излъган.

– Докато сънуваше, че не спиш, броеше ли нещо? – попитах. – Например овце или крави?

По този начин метнах въдицата и го изчаках да я налапа, което за него не е било трудно. Сбърчил тъмното си чело, Джон съсредоточено наместваше вестниците под ризата си.

– Може да съм броил – отвърна неуверено. – Но не си спомням какво точно. Има ли значение?

– Има. Овцете са символ на десетачки, а кравите на стотачки. Не е все едно какво количество пари ще ни засипе в близко време. А това е единственото възможно тълкуване на съня.

Джони слабо се усмихна. След това се взря в полумрака на парка и изражението му се промени.

– Да изчезваме! – предложи с опасение и продължи да се озърта. – В метрото е по-светло и по-точно, а тук се навъртат всякакви!

Горкият. Или беше гладен и зъзнеше, или се страхуваше. Веднъж му намекнах, че съм лишен от тези недостатъци, но не повярва. Беше ми все едно къде се намирам, но трябваше да се съобразявам с него. Е, имах и малки предпочитания – обичах нощем да наблюдавам звездите. Ала тогава властвуваше краят на ноември, небето имаше непроницаем сив цвят. В този огромен студен град единствено ни задържаше надеждата на Джони. Други на наше място отдавна да са тръгнали на юг – там поне небето е чисто. Впрочем винаги забравях нещо – освен безработен, Джони беше мулат. За него бе по-добре да си стои тук. Аз не вярвах в смътните обещания на русата красавица от бюрото на 42-ра улица. Беше ми омръзнало да попълвам анкетни карти и формуляри, да гледам с привидно страхопочитание компютърната им обработка и предварително да знам, че нищо няма да излезе. Винаги еднаква бутафория, но Джони вярваше в нея или се правеше на вярващ. В това се състоеше неговата надежда и бях съгласен с действията му, защото той е най-добрият ми приятел – Ал твърдеше същото.

Сливането ми с Ал отдавна ме избави от хиляди грижи и като гледах мъченията на Джони, в главата ми набъбваше една идея. За съжаление собствените ми принципи не позволяваха да я осъществя без негово съгласие. На времето Ал не бе поискал моето мнение, но обстоятелствата са били различни. След като станавме едно цяло не му се сърдех, дори бях благодарен. Ние така бързо се сработихме! Ако сега някой попита къде започва Енди

и къде завършва Ал, ще ме затрудни много. Въпреки, че продължавам да се обръщам към него по навик...

– Енди, така и предполагам! Те са ни дебнели!

Уплашеният глас на Джони прекъсна разсъжденията ми. Беше ме хванал за ръкава и целият трепереше. Около нас бяха изникнали някакви типове с кожени якета и бръснати глави. Отначало се учудих как не им е студено, после забелязах в ръцете им парчета. Сетих се за този род келеши. Когато са сами, да замахнеш и бягат. Съберат ли се повечко, стават нагли. Образуват глутница и тръгват да търсят лесна жертва. Обикновено пребиват някой безобиден скитник, след това се чувствуват герои. Веднъж попитах Ал имало ли е такива неща на неговата планета, но той замълча. Преди да го изхвърлят при нас, така го бяха обработили, че помнеше много малко. И нямаше нужда да отговаря, нали аз също бях Ал. Но бях и Енди, а Джони инстинктивно търсеше от мен закрила. Той вече не трепереше – направо се тресеше от страх. Наоколо гадовете въртяха веригите си и мълчаха. Обработваха ни психологически. Ако някой от двамата ни се подмокреше, щяха да пощуреят от радост. Само че този път бяха сгрешили. През следващите години паркът щеше да им навява горчиви спомени.

Малката промяна на тялото ми привърши. Ръцете ми бяха станали по-дълги, юмруците двойни, а плътта ми бе добила твърдостта на дърво. Бях я запазил еластична само около ставите.

Към мен се доближи едър мъжага с врат на бик. Изглежда беше водачът на бандата.

– Хей, приятелче – прохърка гласът му. – Ти можеш да си отидеш. Пусни негърчето и изчезвай! Малко ще го обработим, после, ако искаш се върни за остатъците му.

Той все още стоеше ухилен и учудено се вглеждаше в увисналите си счупени ръце, защото болката не беше стигнала до съзнанието му. В променливите клетки на Ал нервните импулси протичаха многократно по-бързо, отколкото в човешките. Навярно бърснатите юначаги виждаха нещо като малко торнадо, което ги обикаляше и им трошеше кокалите. След не повече от минута, те се въргаляха по земята и плачеха за майките си.

– Ти си бог, Енди! – възкликна Джони. Беше толкова развълнуван, че не знаеше какво да добави. Аз се правех на уморен и дишах учестено. Същевременно бързо възвръщах ръцете си към предишните размери, а плътта им ставаше мека. Джони се бе вторачил в мен с израз на идиотско възхищение.

– Хайде! – подканих. – Нали искаше да отидем в метрото?

И досега не разбирам как открихме „приюта“, както го кръсти моят приятел. Една вечер се шляехме из Бродуей и зяпахме по витрините. От баровете долиташе приглушена музика. Светлините на фирмите и рекламите мигаха, подскачаха, смесваха се с червените и жълти очи на колите по авенюто, изчезваха и се появяваха от входовете на подземни и надземни гаражи. Някъде избухваше свада, някого изхвърляха през вратата, някой влизаше или излизаше. Джони не обичаше да пие, а дори да обичаше, нямаше пари. За мен този акт беше безсмислен по простата причина, че алкохолът не ми действуваше. Ние вървахме и донякъде ни беше интересно. Изведнъж Джони се спря и попита:

– Какво има зад тази ограда, Енди? Защо не влезем да поразгледаме?

Тя беше плътна, боядисана в сив цвят – разположена между триетажна къща, прислонена като лилипут до огромно здание и недовършената фасада на сравнително висока сграда. След като се огледахме, сравнително лесно я прескочихме.

Винаги съм одобрявал предложенията на моя приятел. Аз имам чувство за хумор, но ми липсва достатъчно въображение. Ал притежаваше същия недостатък и може би това сродство на характерите ни помогна да се сработим бързо. Когато се запознах с Джони, веднага разбрах, че той е направен от друго тесто. Беше неуморим фантазьор, можеше да мечтае за двама ни. Изглежда затова толкова се привързах към него. С течение на времето, изпълнението на дребните му желания се превърна в закон.

Ние оглеждаме продълговатия бетониран двор. По краищата му, в малки квадрати от пръст, растяха проскубани растения, а в дъното се чернееше отворът на шахта. Доближихме до нея и забелязахме мръсна стълба, която се спускаше до облепена с нечистотии метална врата. Смъкнахме се долу и се опитахме да я отворим. При първия опит изгнилата ключалка се разпадна. След неприятният звук, издаван от ръждясалите панти, в разкрилото се тъмно петно пространство успяхме да различим стръмен коридор.

При нашия начин на живот носенето на джобно фенерче е задължително и бледата му светлина ни поведе надолу. По пътя подплашихме няколко едри плъха, които се мушнаха в отворите за кабели, разхвърляни по стените. Спускахме се дълго, коридорът завиваше няколко пъти. Изпитвах непознато чувство – усещах

тоновете маса над главата си. Изглеждаше странно, че някъде отгоре кипи нощния Бродуей, а тук отекваха само собствените ни стъпки. Най-сетне достигнахме някакво уширение и пред нас се показва нова врата – оказа се незаключена. Лъчът на фенерчето освети маса, столове и две легла. В ъгъла на помещението се виждаше вентилационен отвор. Бяхме попаднали в скривалище от епохата на първоначалната атомна психоза. Джони посегна към старомодния електрически ключ и за наша изненада ни обля ярка светлина.

„Приютът“ се превърна в наше жилище. Ние се сдобихме с работни комбинезони, от джобовете ни се подаваха клещи и отвертки, изобщо твърде малко се отличавахме от електротехниците, които непрекъснато сновяха из съседния строеж. От време на време убежището ни се тресеше. Вероятно някоя от галериите на метрото минаваше съвсем близо, но този факт скоро престана да ни тревожи. Там долу беше сравнително топло и Джони не зъзнеше толкова. За съжаление продължаваше да бъде вечно гладен. Редките супици на църквите и благотворителните дружества не даваха надежда да стане по-дебел – напротив, непрекъснато слабееше. Ако случайно припечелвахме някоя пара, той се завираше в книжарниците и купуваше книги. През останалото време със завидна упоритост ме мъknеше по бюрата за безработни. Не го напускаше илюзията, че някога може да получи квалифицирана работа. Забравих да спомена – моят приятел имаше образование и това беше една от причините да го уважавам още повече. Ала дните минаваха и Джони изглеждаше все по-зле.

Една вечер, докато лежеше в леглото си и четеше, реших, че е дошъл моментът да обсъдя идеята си с него.

– Искам да поговоря с тебе – прекъснах заниманията му.

– Кажи, Енди. Какво те вълнува? – попита той равнодушно, без да повдигне очи от книгата.

– Видът ти. Искам да ти предложа нещо, моля те, обърни ми внимание!

Джони затвори четивото и ме изгледа въпросително.

– Да не си решил да залагаме на кучешки състезания? – произнесе насмешливо.

– Говоря съвсем сериозно. Тревожи ме твоят вид.

– Какво предлагаш, за да го подобриш?

– Да те трансформирам. Изглежда това е точният термин.

Той седна на леглото и се вторачи в мен.

– Случайно да си откачил, Енди? – изрече внимателно.

– Ни най-малко, говоря съвсем сериозно. Нима не си забелязал някои мои странности?

Джони се замисли за миг и бързо отвърна:

– По цели нощи стоиш с отворени очи, но има хора, които и така спят. Какво още? Рядко те виждам да се храниш, а изглеждаш добре. Действително, от какво живееш?

– Усвоявам директно всички вещества от ограничен произход.

– Сигурно можеш да ядеш дърва и въглища. Или да пиеш бензин? – ухили се той насмешливо.

Кимнах утвърдително.

– Наистина си откачил – произнесе Джони загрижено.

Трябваше да демонстрирам нещо, за да го убедя. Протегнах ръка и стиснах ръба на старата маса. Пръстите ми се сляха и потънаха в нея, като в масло. Ръбът изчезна, а пред смаяните му очи се показа неравномерен срез, сякаш някой беше изгризал дървото със зъби. След това пръстите ми се разделиха и показах дланта си – в нея нямаше нищо.

– Повярва ли? – попитах тихо.

Той не беше на себе си. Неуверено докосна прясно отрязаната повърхност, разбра, че няма измама и изразът на лицето му се смени. Смайването отстъпи място на уплаха.

– Кой си ти?!

Като мислеше, че не го забелязвам, Джони се преместваше към края на леглото си. Налагаше се някак си да го успокоя.

– Очаквах този въпрос – отвърнах възможно най-кратко. – И аз го задавах на времето. С две думи: същността ми е човешка, а организъмът ми принадлежи на Ал. Не се страхувай, не се познаваме от вчера!

Думите ми го накараха да се отпусне.

– Кой е Ал? Често съм чувал да го споменаваш и мислех, че е баща ти.

– Обикновено съвпадение на имена, Джони. Изглежда невероятно, но този Ал, който ме трансформира, не беше земен жител. Поради нарушена цялост на личността му, по-късно той се съгласи да я разтвори в моята. Остана ми навика да се обръщам към него.

– Как е попаднал на Земята? За каква нарушена цялост говориш?

Бадемовите очи на Джони загоряха от възбуда. Зарадвах се, разговорът с него се нормализираше.

– Ал е бил преследван на собствената си планета – продължих с разясненията. – Противно на разпространеното мнение, че всяка високо развита цивилизация следва да бъде хуманна, неговата избрала отвратителен път на развитие. Въпреки невероятните способности на клетките му, жестоко го измъчвали. Изтезанията довели до частична загуба на паметта му. Беше забравил какво престъпление е извършил, не си спомняше откъде идва. Държеше се като наивно дете и беше много добър – във всичко се съгласяваше с мен. До разтварянето си в моята личност непрекъснато се извиняваше за трансформацията. Твърдеше, че обстоятелствата го принудили да постъпи така – бил извънредно объркан и уплашен. ТЕ го изхвърлили в горните слоеве на атмосферата, както се изхвърля боклук. Инстинктивно се сплескал, планирал в тъмнината и успял да се приземи в един от парковете в Майами. Тъкмо се чудел какво да предприеме, когато моята добре пийнала персона се строполила върху него. Той знаел присъдата си – вечно изгнание, не му оставала друга възможност, освен да ме трансформира. Това бил единственият начин да се приспособи към непознатите местни условия, но не смея да твърдя, че с мен му е провървяло особено. Тези, които го изхвърлили на Земята, не се отличавали от онези, бръснатите в парка, независимо как са изглеждали. Аз не вярвам в престъплението на Ал, имам чувството, че той се е борил за някаква справедливост.

– Обясни ми, в какво се състои трансформацията? – попита Джони и в погледа му се мярна страх.

– Процесът е прост, но изисква няколко часа. Както ми обясни Ал, първо ме асимилирал, после възвърнал външните ми форми, а разумът ми станал копие на предишния.

– Ужасно! Та той те е изял!

– Не е точно така. Само е заменил моята плът с неговата и е останал да съществува заедно с мен.

Паниката постепенно завладяваше моя приятел. Той се сви в края на леглото се и не знаех какво повече да направя.

– Фактически ти не си ти! – промълви Джони и потрепери. – А аз съм дружил с космическо чудовище, което предлага да ме погълне.

– Не си ме разбрал! – извиках огорчено. – Желаех да те трансформирам за твое добро!

– Каква е разликата? Нали от самия мен няма да остане нищо?

– Непрекъснато четеш книги, мислех те за по-интелигентен. Разбери, след трансформацията твоята същност ще остане непроменена!

– Защо продължаваш да настояваш? Плашиш ме, дявол да те вземе!

– Слушай внимателно. Трансформацията ще ти донесе редица предимства. Няма да ти е студено, нито горещо, понеже клетките на Ал нагаждат синтеза и топлинния си баланс в зависимост от околните условия. Няма да изпитваш страх – ще се чувствуваш неизмеримо по-силен. Няма да си вечно гладен, ще усвояваш и превръщаш в енергия каквото ти попадне. Нужно ли е нещо повече за едно нормално съществуване? Гледам болнавия ти вид и се измъчвам. Джони, искам да ти помогна!

– Не мога да се съглася с теб... Енди. В живота има и други ценности. Да страдаш, да уважаваш себе си, да се радваш на собствения си труд. Да обичаш някого, но непременно да бъдеш това, което си! Твоята трансформация не е в състояние да го даде. Не разбирам защо Ал е избрал първия попаднал? Нима само поради уплахата? С какво се занимаваше тогава? Работеше ли, имаше ли семейство?

– Нямах никого. Извършвах сегашните ти действия, само че го правех на по-топло място. Още тогава нямах постоянна работа. Колкото за Ал, съжалявам, че не е намерил нещо по-добро. Джони, ако се съгласиш с мен, ще участвуваш в осъществяването на нов, чудесен план! Не е задължително да останем в човешкия си облик – можем да се превърнем в делфини. Моята трансформация ще се отличава от тази на Ал. Ще се разделя и ти ще останеш независим в своята част. Представяш ли си океана, вълните, волния живот! Когато бях във Флорида, делфините страшно ми харесаха. Такива умни и весели същества са! Ако искаш, ще се превърнем в птици, но от Ал ми е останала известна неприязън към разредените среди. Когато падал към Земята, усещанията му не били особено приятни. Съгласи се, Джони! Вярвам в твоя разум! Ще пътешествуваме, ще се радваме на съществуването си!

Джони не отговори. Почувствувах се неловко и млъкнах. Цяла нощ го наблюдавах, не посмях да загася лампата. Той беше забол погледа си в тавана и мислеше. На сутринта излезе, за да не се върне повече.

Оттогава го търся непрекъснато. Обхождам библиотеките, приютите за бедни и църквите, но не го намирам. Ако случайно го

срещнете, кажете му да не се страхува от мен. Лесно ще го познаете. Той е слабичък, с мургава кожа и къдрава коса, а бадемовите очи не могат да се сбъркат с други – те имат способността да говорят. Освен това рядко ще намерите човек, който винаги се страхува от нещо. Ако го срещнете, помолете го да се завърне! Ние с Ал така го очакваме! Ще изпълняваме всичките му желания и няма да говорим за трансформация. Ако го срещнете, не забравяйте да предадете молбата ни! Защото напоследък и двамата изпитваме нещо непривично – вечер треперим силно като от студ. Сигурно е от самотата.

Златните буболечки

Фантастичен разказ

Клифърд Саймък

Продължение от бр. 10

Вратата на кухнята зееше отворена, сякаш някой я беше подпрял, а навън пред стълбите лежеше купчина разнищена тъкан и части от разчленени кресла.

С един скок изкачих стъпалата и се отправих към вратата. Точно на входа видях да лети към мен голям предмет и се дръпнах настрана. През вратата профуча изкормена седалка без крака и се приземи върху купчина отпадъци.

Хвърлих се към купчината и сграбчих един крак от кресло. Стиснах го здраво и се втурнах през вратата, пресичайки кухнята в посока на всекидневната. Държах крака от креслото готов за удар и ако имаше някой вътре, щях да го ударя. Но не видях никого.

Хладилникът отново беше в средата на стаята, а навсякъде около него имаше купчини кухненски съдове. Пружините от седалките бяха облеegnати на него, а навсякъде по килима имаше пръснати нитове, болтове, гайки, пирони и жици с различна дължина.

В един от ъглите се разпадаше бавно и по странен начин моето любимо кресло. Пироните бавно излизаха от тапицерията (сякаш се измъкваха доброволно) и падаха на пода.

Стоях така и гледах, докато почувствувах, че гневът ми започва да се изпарява и на негово място да нахлува страх. Започна да ми става студено и усетих, че настръхвам.

Тръгнах да се измъквам навън. Не смеех да се обърна и затова отстъпвах заднишком, като здраво стисках крака от креслото.

Блъснах се в нещо и извиках. После се обърнах и вдигнах крака за удар.

Беше Доби. Успях навреме да се спра и да не го ударя.

– Рандъл – каза тихо той, – това са пак твоите буболечки.

Доби посочи нагоре и аз вдигнах поглед. Таванът гъмжеше от тях.

Като ги видях, малко от страха ми мина и отново започнах да изпитвам гняв. Замахнах и се прицелих в тавана. Бях готов да стоваря крака върху буболечките, но Доби ми сграбчи ръката.

– Не ги предизвиквай да се размърдат! – извика той. – Не се знае какво може да направят.

Опитах да си освободя ръката, но той бе увиснал на нея.

– Смятам – заяви той, докато се боричкахме, – че ситуацията е вече извън точката на овладяване от отделен гражданин.

Отказах се от намерението си. Бе непристойно да се боричкам с Доби, а освен това също започнах да разбирам, че тоягата е неподходящо оръжие срещу буболечките.

– Може би си прав – казах аз.

Видях Били да наднича през вратата.

– Махай се оттук! – извиках аз. – Намираш се на огневата линия. Всеки момент може да изхвърлят това кресло през вратата. Почти са привършили с него.

Били се скри от погледа ми.

Излязох от кухнята и започнах да ровя в едно от чекмеджетата на бюфета, докато открих телефонния указател. Намерих номера на полицията и го набрах.

– Сержант Ендрю на телефона – каза гласът.

– Сержант, слушай внимателно – започнах аз. – Тук имам малко буболечки...

– Това ли е всичко? – прекъсна ме развеселен сержантът.

– Сержант – казаха аз, – знам, че звучи странно, но тези буболечки са съвсем необикновени. Те трошат мебелите ми и ги изхвърлят навън.

– Слушайте – отвърна все още с весел тон сержантът, – по-добре се върнете в леглото и се опитайте да се излекувате, като поспите. В противен случай ще ви арестувам.

– Сержант – настоях аз, – говоря съвсем сериозно...

От другата страна на линията се чу тъп звук и телефонът замря.

Набрах отново номера.

– Сержант Ендрю – каза гласът.

– Току-що прекъснахте връзката – извиках аз. – Аз съм сериозен гражданин, който съблюдава законите и плаща данъците си, и имам право на защита и малко уважение, дори и да не мислите така. И когато ви казвам, че имам буболечки...

– Добре, добре – отвърна уморено сержантът. – Щом си го търсите. Кажете си името и адреса.

Дадох му ги.

– Е, мистър Месдън – рече сержантът.

– Какво има сега?

– За вас ще е по-добре, ако ги имате тези буболечки.

Тръшнах слушалката и се обърнах.

Откъм всекидневната влезе стремително Доби.

– Внимавай! Креслото лети към теб! – извика той.

Моето любимо кресло (по-скоро това, което бе останало от него) изсвистя във въздуха и заседна в рамката на вратата. После се задвижи бързо напред-назад, освободи се и падна върху купчината вълн.

– Изумително – каза със затаен дъх Доби. – Наистина изумително. Но това обяснява много неща.

– Кажи ми – попитах рязко аз – какво обяснява?

Бях отегчен от бръщолевенето на Доби.

– Телекинеза – отвърна той.

– Теле... какво?

– Е, може би само телепортация – призна свенливо Доби. – Това е способността да се преместват предмети само с помощта на мисълта.

– Мислиш ли, че тази телепортация потвърждава теорията ти за колективния разум?

– Точно това имах предвид – отвърна той.

– Не мога да си представя защо правят всичко това – казах аз.

– Разбира се, никой не очаква от теб, че ще можеш – отвърна Доби. – Никой не може да си позволи да мисли, че разбира един другопланетен мотив. На пръв поглед изглежда, че събират метал, и може би точно това правят. Но самият факт не е достатъчен. За да се разбере техният истински мотив...

От улицата се чу пищенето на приближаваща се сирена.

– Това са те – казах аз и побързах към вратата.

Полицейската кола спря и от нея слезоха двама полицаи.

– Вие ли сте Месдън? – попита първият.

– Да – отвърнах аз.

– Странно – намеси се вторият. – Сердж каза, че е пиян.

– Слушай, какво става тук? – попита отново първият, взирайки се в купа отпадъци пред кухненската врата.

Два крака от кресло изсвистяха през вратата и тупнаха на земята.

– Кой изхвърля тези неща отвътре? – попита вторият полицай.

– Вътре са само буболечките – отвърнах аз. – Само буболечките и Доби. Мисля, че той е още там.

– Да влезем и да хванем този Доби, преди да е опустошил къщата.

Останах вън. Нямаше смисъл да влизам. Те щяха само да му зададат куп глупави въпроси, каквито можех да задам и аз. Нямаше нужда да слушам чуждите.

Започна да се събира малка тълпа. Били беше подбрал някои от своите приятели, а съседските жени тичаха от къща на къща и пискаха като възбудени пилци. Бяха спрели няколко коли, а хората в тях гледаха глупаво.

Излязох на улицата и седнах на бордюра.

Сега, помислих си аз, всичко става малко по-ясно. Ако Доби бе прав относно телепортацията, а фактите показваха, че беше, тогава скалата можеше да бъде космически кораб, с който буболечките бяха пристигнали на Земята. Същата сила, която използваха, за да рушат мебелите и да ги изхвърлят навън, можеха да използват

и за придвижване в космоса. Не бе нужно корабът им да е непременно скала. Можеше да бъде каквото и да е друго.

Били със своето свободно момчешко мислене бе вероятно близо до истината – те използваха ахатова скала, защото им служеше и за храна.

Полицайте изскочиха от къщата и спряха до мен.

– Слушайте, мистър, разбирате ли поне малко какво става? – попита единият от тях.

– По-добре поговорете с Доби – отвърнах аз. – Той е човекът с отговорите.

– Той казва, че тези същества са от Марс.

– Не от Марс – намеси се другият полицай. – Ти предположи, че са от Марс. Той каза „от звездите“.

– Доби е един стар козел, който говори странни неща – оплака се първият. – Казва повече, отколкото човек може да асимилира.

– Джейк, по-добре да започнем да правим нещо с тази тълпа – предложи другият. – Не можем да я оставим да се приближи твърде много.

– Ще се обадя по радиостанцията за помощ – каза Джейк.

Той отиде до полицейската кола и влезе вътре.

– Вие се навъртайте наоколо – нареди ми другият.

– Нямам намерение да ходя никъде – отвърнах аз.

Тълпата бе нараснала. Бяха спрели още коли. Някои от хората бяха излезли от тях, но повечето си стояха вътре и само гледаха. Имаше ужасно много деца. Прииждаха и още жени, вероятно от по-далечните квартали. В район като нашия мълвата се разпространява бързо.

Доби дойде с лека походка откъм двора, седна до мен и започна да мачка бакенбардите си.

– Ако това нямаше смисъл, те нямаше да го вършат – каза той.

– Не мога да си обясня защо всичко трябва да бъде изхвърлено навън, преди да започнат да трупат метала – казах аз. – Тук трябва да има някаква причина.

По улицата изскърца кола и удари спирачки съвсем близо до мястото, където седяхме. От нея припряно излезе Хелън.

– Само да се обърна за минутка и нещо се случва – заяви тя.

– Причина са твоите мили буболечки чистачи. Те обезобразяват къщата.

– Защо тогава не ги спреш?

– Защото не зная как.

– Те идват някъде от космоса. От друга планета – спокойно ѝ обясни Доби.

– Доби Уелс, стойте настрана от тази работа. Вие сте причина за всички неприятности. Хрумването да се заинтересува Били от насекоми! Цяло лято ги трупа в къщи.

Един мъж дойде при нас, клекна до мен и ме побутна по рамото. Обърнах се. Беше Бар, колекционерът на минерали.

– Месдън – каза възбудено той, – размислих. Ще ви дам пет хиляди за тази скала. Веднага ще напиша чек за сумата.

– За нашата скала отзад в градината ли? – попита Хелън.

– Точно за същата – отвърна Бар.

– Продай му я – отсече Хелън.

– Няма да му я продам – отказах аз.

– Рандъл Месдън – изпищя тя, – не можеш да се откажеш от пет хиляди! Помисли само какво...

– Мога да се откажа – заявих твърдо аз. – Скалата струва много повече. Тя не е вече само един ахат, а още и първият космически кораб, който е посетил Земята. За нея мога да получа всичко каквото пожела.

Хелън ахна.

– Доби, истина ли говори той? – попита тя със слаб глас.

– По изключение, мисля, че да – отвърна Доби.

Пристигнаха дузина полицейски коли. Част от полицаите започнаха да изтласкват тълпата назад, а останалите се пръснаха във верига и оформиха кръг около къщата.

От време на време през вратата на кухнята излитаха счупени мебели, постилки, дюшеци, дрехи и пердета. Купчината отпадъци растеше.

Стояхме на отсрещния тротоар и наблюдавахме как се руши нашият дом.

– Трябва вече да са изхвърлили почти всичко – казах със странно безпристрастие аз. – Питам се какво ли ще последва?

– Рандъл, какво ще правим сега? – попита с насълзени очи Хелън и се вкопчи в ръката ми. – Те унищожиха всичките ми вещи. Как стои въпросът... къщата застрахована ли е?

– Не зная – отвърнах аз. – Никога не съм мислил за това. – Беше самата истина. Това никога не ми беше минавало през ума, на мен, застрахователния агент!

Сам бях написал полицата и сега отчаяно се опитвах да си спомня какво гласеше ситният шрифт. Имах чувството, че ми

прималява. Как, питах се аз, може да се застрахова срещу такова нещо?

– Във всеки случай все още имаме скалата, която можем да продадем.

– Продължавам да си мисля, че трябваше да приемем тези пет хиляди.

Трима полицаи прекосиха двора, влязоха в къщата и почти веднага изхвъркнаха обратно навън. След тях се изля рояк блестящи точки, които бърмчаха, жужаха и бързо пикираха. Полицайте тичаха, като се навеждаха и размахваха ръце над главите си. Тълпата се раздвижи и хората побягнаха. Полицейският кордон се разкъса и полицайте отстъпиха с достойнство, доколкото можаха.

Озовах се зад къщата от другата страна на улицата. Все още стисках ръката на Хелън. Тя бе по-бясна от голяма оса.

– Нямаше нужда да ме дърпаш и да бързаме толкова – упрекна ме тя. – Можех да вървя и сама. Заради тебе си загубих обувките.

– Забрави ги – отсякох аз. – Работата става сериозна. Намери Били и двамата изчезвайте оттук. Идете у Ейми.

– Знаеш ли къде е Били?

– Сигурно е някъде наоколо с приятелите си.

– А ти?

– Ще остана тук – отвърнах аз.

– Ще бъдеш ли внимателен, Рандъл?

Потупах я по рамото и се наведох да я целуна.

– Ще внимавам – отвърнах аз. – Знаеш, че не съм от много смелите. Сега иди и вземи момчето.

Хелън тръгна и после се обърна.

– Ще се върнем ли някога у дома? – попита тя.

– Мисля, че ще се върнем. И то скоро – отвърнах аз. – Все някой ще намери начин да ни избави от тях.

Наблюдавах я как се отдалечаваше и студени тръпки ме побиха от лекотата, с която я излъгах.

Щяхме ли наистина да се завърнем някога отново у дома? Щеше ли целият свят, цялото човечество да си бъде някога отново у дома? Щяха ли златните буболечки да отнемат самодоволния комфорт и сигурността, които човек познаваше години наред на своята планета?

Отидох в задния двор и намерих обувките на Хелън. Сложих ги в чантата си. После отидох до задната стена на къщата и погледнах иззад ъгъла.

Буболечките се бяха отказали от преследването, но сега група от тях летеше лениво в кръг точно над покрива на къщата. Очевидно бяха на пост.

Седнах и се облегнах на стената. Денят беше топъл, а небето синьо.

Един ужас, без значение колко противен и страшен, трябваше да бъде преодолян. Но хладнокръвната самоувереност, с която златните буболечки следваха своята цел, проклетата егоцентричност, с която действаха, беше нещо друго. Начинът, по който не ни обръщаха внимание, бе смразяващ удар върху човешкото достойнство.

Сепнах се от шума на приближаващи се стъпки и вдигнах поглед.

Беше Артър Белсън. Изглеждаше разтревожен.

– Търсих те навсякъде – каза той. – Точно преди малко срещнах Доби и той ми предаде, че тези твои буболечки...

– Тези буболечки не са мои – отвърнах троснато аз. Бях започнал да се отегчавам от всеки, който говореше, сякаш аз бях собственик на буболечките и по някакъв начин трябваше да бъда отговорен за тяхното идване на Земята.

– Е, добре де, във всеки случай той ми каза, че те търсят метали.

– Точно така – кимнах аз. – Може би са ценен материал за тях и ги нямат много там, откъдето идват.

Ако имаха метали, сигурно нямаше да използват ахатова скала, помислих си аз.

– Испитах ужасно чувство, като се прибрах в къщи – каза Белсън.

– Помислих, че е избухнал пожар. На улицата имаше паркирали много коли и страхотна тълпа. Имах късмет, че успях да се промъкна през нея.

– Седни – поканих го аз – и престани с вечното си безпокойство.

Той обаче не ми обърна внимание.

– У дома имам ужасно много метал – каза той. – Всички тези машини в сутерена. Вложил съм много време, труд и пари в тях и не мога да оставя да им се случи каквото и да било. Мислиш ли, че буболечките ще започнат да се разпространяват?

– Да се разпространяват ли?

– Ами да. След като се справят с всичко в твоята къща, може да започнат да се разпространяват по другите.

– Не бях помислил за това – признах аз. – Но допускам, че е възможно.

Седях и си представях как напредват от къща на къща, изхвърлят всичко, вземат метала и го трупат на огромна купчина, докато покрие целия квартал и дори града.

– Доби каза, че са с кристален строеж. Не е ли странно за едни буболечки?

Нищо не отговорих. В края на краищата той говореше на себе си.

– Но кристалът не може да бъде жив – запротестира Белсън. – Кристалът е материал, от който се изработват разни неща като електронни лампи и други подобни. В тях няма живот.

– Не ме убеждавай. Нищо не мога да направя, ако са от кристал.

Тълпата на улицата, изглежда, продължаваше да се увеличава. Станах и погледнах иззад ъгъла на къщата.

В момента нямаше нищо за гледане. Един или двама полицаи тичаха възбудено наоколо, но не виждах да се е случило нещо. Всичко си беше точно както преди.

И в един миг вратата на една от паркираните полицейски коли бавно, почти величествено се откачи и заплава към отворената кухненска врата. Достигна я, завъртя се леко наляво и изчезна вътре.

Огледало за задно виждане плаваше, проблясвайки, във въздуха. Следваше го клаксон. Двата предмета изчезнаха в къщата.

– Боже мой! – възкликнах аз. – Буболечките са нападнали колите!

Сега вече забелязах, че на някои от колите липсваха капаци и брони. Липсваха още няколко врати.

Няма да спрат, докато не оголят колите до гумите, помислих си аз. Помислих си също (със странно озлобление), че в къщата няма достатъчно място за всички тези части от коли. Какво щеше да стане, когато тя се напълни?

Половин дузина полицаи прекосиха улицата и се отправиха към къщата. Стигнаха до поляната, но патрулът ги усети и се спусна към тях като жужаща златна дъга. Полицаяте отстъпиха панически. Патрулът, свършил работата си, се върна и закръжи отново над покрива. Брони, врати, стопове, фарове, радиоантени и други части от колите продължаваха да се изсипват в къщата. Отнякъде се появи куче и като махаше приятелски с опашка, тръгна да пресича поляната.

Рояк от буболечки се отдели от патрула и се насочи към него. То се сепна от жуженето на нападателите и се опита да избяга, но беше вече късно.

Чу се гадният тъп звук от куршуми, забиващи се в плът. Кучето скочи високо във въздуха и падна по гръб.

Буболечките отново се вдигнаха във въздуха. В редовете им нямаше празнини.

Кучето лежеше потръпвайки, а кръвта му изтичаше в тревата.

Свих обратно зад ъгъла на къщата. Гадеше ми се. Превих се о две, опитвайки се с всички сили да не повърна. Успях да се удържа и стомахът ми се успокои. Отново надзърнах.

Всичко бе мирно и тихо. Мъртвото куче лежеше проснато на тревата. Буболечките бяха заети с оголването на колите. Не са виждаше никакъв полицаи. Не се виждаше и никой друг. Дори Белсън беше изчезнал някъде.

Положението беше вече различно. Причина бе кучето.

Буболечките бяха вече не само мистерия, а още и смъртна опасност. Всяка от тях представляваше куршум, надарен с разум.

Спомних си това, което Доби каза само преди около час: „Да се евакуира районът и после да се пусне атомна бомба.“

Дотам ли щеше да се стигне, питах се аз. Това ли бе единственото средство срещу опасността?

Разбира се, още никой не мислеше по този начин, но може би скоро хората щяха да започнат да мислят. Това бе само началото. Днес градът бе нащрек и на сцената беше полицията. Утре може би губернаторът щеше да изпрати войскови части, а по-късно щеше да се намеси и Федералното правителство. След това вероятно единственият отговор щеше да бъде предложението на Доби.

Буболечките все още не се разпространяваха твърде бързо, но опасенията на Белсън бяха основателни. С времето щяха да стават все по-многобройни и да преминават от квартал на квартал. Защото Били беше прав. Те наистина се размножаваха много бързо.

Опитах се да си представя скоростта на тяхното размножаване, но не успях.

Може би най-напред правителството щеше да се опита да влезе в контакт с тях или по-скоро не със самите същества, а с този колективен разум, който Доби смяташе, че притежават.

Но беше ли възможно да се осъществи подобна връзка? На какво интелектуално ниво можеше да ги доближи човек? Каква щеше да е ползата от една такава връзка, ако се осъществеше? Къде бе основата за разбирателство между тези същества и човешката раса?

Трябваше да има начин за спиране на буболечките, някакъв начин да се борим с тях. Преди да се опитаме да установим контакт, трябваше да ги удържим.

Сетих се за нещо, което ми каза Били. За да бъдат задържани буболечките, е необходима пластмасова клопка. Откъде ли момчето знаеше това? Може би не бе нещо повече от прилагането на метода „проба-грешка“. В края на краищата сигурно са опитали с Томи Хендерсън няколко различни вида клопки.

Пластмасата можеше да бъде отговорът на проблема, който бях поставил, но само ако действахме, преди да са се разпространили твърде много.

А защо точно пластмасата, питях се аз. Кой елемент от нея ги спираше до пълна неподвижност и ги задържаше, щом веднъж бяха уловени? Може би някой фактор, който щяхме да научим едва след дълго и грижливо изследване. Но сега това нямаше значение. Достатъчно бе да знаем, че пластмасата върши работа.

Стоях и мислех при кого да отида.

Разбира се, можех да отида в полицията, но там нямаше да ме чуят. Същото важеше и за градската управа. Тя вероятно щеше да се вслуша за момент, да обсъди въпроса, да свика конференция и накрая да реши, че трябва да се консултира с експерт, преди да предприеме каквото и да било. А за намеса на правителството във Вашингтон в момента не можеше и да се мисли.

За да действуват с подходяща бързина, те трябваше да бъдат силно уплашени.

Тогава се сетих за един човек, който бе уплашен колкото мен.
Белсън.

Белсън беше човекът, който щеше да ми помогне.

Беше инженер и вероятно можеше да ми каже дали замисленото от мен е добро. Знаеше откъде да намери нужната ни пластмаса и повече от сигурно – как да уреди произвеждането ѝ.

Върнах се до ъгъла на къщата и се огледах.

Виждаха се полицаи, но не бяха много. Не правеха нищо, само стояха и наблюдаваха, а буболечките продължаваха да работят върху колите. Бяха ги вече добре оголили и сега се занимаваха с двигателите. Видях как един двигател се издигна и заплава към къщата. От него капеше масло и падаха големи парчета спечена мръсотия. Потреперих при мисълта, как щеше да изцапа килимите на Хелън.

Тук-там се виждаха групи зяпачи, но всички стояха на почтително разстояние.

Стори ми се, че ако обиколя квартала, няма да е трудно да стигна до къщата на Белсън. И така, тръгнах.

Боях се да не би Белсън да не си е в къщи. Повечето от околните къщи изглеждаха изоставени.

– Белсън! – извиках аз.

Не последва отговор. Отново го повиках. Сега чух по стълбите шум от стъпки. Вратата на сутерена се отвори и главата на Белсън се показва навън.

– О, ти ли си – каза той. – Радвам се, че дойде. Ще имам нужда от малко помощ. Изпратих семейството си на друго място.

– Белсън – започнах аз, – зная какво можем да направим. Ще намерим огромен пластмасов лист и ще го поставим върху къщата.

Така буболечките няма да могат да излязат. Вероятно ще можем да получим четири хеликоптера – по един за всеки ъгъл на листа.

– Слез в сутерена – каза Белсън. – Там има работа и за двама ни.

Последвах го надолу по стълбите в работилницата му. Тя беше подредена, както можеше да се очаква от един вечно безпокоящ се от нещо човек като Белсън.

Лъснати до блясък, музикалните машини стояха в прави линии, работната маса бе безупречна, а всички инструменти бяха по местата си. В един от ъглите стоеше машината за магнитен запис, оцветена цялата като елха. Пред нея имаше маса, която далеч не беше подредена. Бе затрупана с книги, някои от които лежаха отворени, а други бяха натрупани безразборно на купчина. Навсякъде имаше пръснати надраскани листове хартия.

– Не е възможно да греша – каза ми Белсън, както винаги възбуден. – Трябва да бъда сигурен още от първия път. Втори такъв шанс няма да има. Имах дяволски малко време да го измисля, но смятам, че вече го получих.

– Слушай, Белсън – казах аз леко раздразнен, – не зная над каква вятърничава схема може би работиш, но работата, по която съм дошъл, е бърза и важна.

– По-късно – рече Белсън, почти подскачайки в нетърпението си нагоре-надолу. – Ще ми кажеш по-късно. Трябва да довърша една лента. Направих всички изчисления...

– Но става дума за буболечките!

– Това също, глупако! – изкрещя Белсън. – Над какво друго очакваше да ме намериш, че работя? Знаеш, че не мога да поема

риска да дойдат тук. Няма да ги оставя да ми отнемат всичко, което съм направил.

– Но, Белсън...

– Виж тази машина – прекъсна ме той, сочейки една от помалките. – Нея трябва да използваме. Захранва се с батерии. Виж, ако можеш да я преместиш до вратата.

Той се засуети около машината за магнитен запис, после седна пред нея и започна бавно и внимателно да манипулира с клавиатурата. Машината му отговори с мъркане и тракане, а светлините ѝ замигаха.

Разбрах, че няма смисъл да му говоря, преди да си е свършил работата. Имаше, разбира се, известен шанс да знае какво прави; да е измислил някакъв начин или да защити тези машини, или да спре буболечките.

Отидох до машината, която ми посочи. Беше по-тежка, отколкото изглеждаше. Започнах да я тласкам. Местех я само с по няколко инча наведнъж, но продължавах.

Внезапно, без да питам, разбрах какво замисляше Белсън. Учудих се как сам не бях се сетил за това. Защо Доби с всичките си приказки за А-бомби също не бе се сетил. За тази цел бе необходим човек като Белсън.

Идеята щеше да свърши работа.

Белсън стана и свали една ролка с лента. Дойде при мен и коленичи до машината, която бях изтласкал почти до вратата.

– Не мога да бъда сигурен точно какво представляват – каза той.
– Разбира се, зная, че са с кристален строеж, но точно какъв? И така, трябваше да изработя един вид подвижно устройство,

излъчващо вълни със свръхзвукова честота. Надявам се, че някъде в този диапазон е тази, която ще попадне в резонанс с кристалната им структура, независимо от вида ѝ.

Той отвори една секция от малката машина и започна да прокарва лентата в нея.

– Също като цигулката, която счупила чашата – казах аз.

– Класическият пример – изсумтя нервно той. – Виждам, че си чувал за него.

– Всеки е чувал – казах аз.

– Сега слушай внимателно – рече Белсън. – Трябва само да натиснем този бутон и лентата ще започне да се движи. Този уред регулира силата на звука и е нагласен на максимум. Ние ще отворим вратата, ще хванем машината и ще я носим, докато можем. Искам да я приближим максимално до тях.

– Но не твърде много – предупредих го аз. – Буболечките току-що убиха едно куче. Няколко от тях го удариха и минаха през него, без да спрат. Те са живи куршуми.

– Така си ги представях – облиза пресъхналите си устни Белсън и посегна да отвори вратата.

– Само минутка, Белсън. А имаме ли право?

– Право за какво? – попита той.

– Да убиваме тези същества. Те са първите пришълци от друга планета. Бихме научили много само ако можехме да поговорим с тях.

– Да поговорим с тях ли?

– Е, да установим връзка. Да ги разберем.

Питах се какво ли е станало с мен, за да говоря така.

– След това, което направиха с кучето ли? Или след това, което ти причиниха?

– Да – отвърнах аз, – дори след това, което ми причиниха.

– Ти си луд! – изкрещя Белсън, дръпна и отвори вратата. – Хайде, хващай!

Поколебах се за миг и после сграбчих дръжката.

Машината беше тежка, но ние я вдигнахме и я понесохме навън. Препъвахме се с нея почти до алеята. Там инерцията от втурването ни се изчерпи и ние я поставихме на земята.

Погледнах към къщи. Патрулиращите буболечки продължаваха да кръжат над билото на покрива. В светлината на залязващото слънце те образуваха блестящ златен кръг.

– Може би ще можем още да я приближим – каза Белсън.

Наведох се, за да хвана отново дръжката, но в този момент забелязах как патрулиращият кръг се разчупи.

– Внимавай! – извиках аз, защото буболечките се бяха втурнали към нас. – Бутона! Бутона!

Но Белсън стоеше и ги гледаше втренчено, замръзнал, безмълвен, вцепенен.

Хвърлих се върху машината, намерих бутона и го натиснах, а после се сгуших до нея.

Разбира се, знаех, че няма да има никакъв звук, но това не ми попречи да се чудя защо не го чувам. Може би лентата се е повредила, мислех си аз, или машината не е заработила. С края на окото си видях как патрулът се насочва към нас. Те сякаш висяха във въздуха и нищо не можеше да ги спре. Но знаех, че греша и че страхът просто ми прави номера с времето.

Наистина бях уплашен, но не толкова, колкото Белсън. Той продължаваше да стои изправен и да се взира в приближаващата се смърт, без да е в състояние да се помръдне.

Те бяха почти до нас. Бяха така близо, че виждах всяка от тях като танцуваща златна частица. Внезапно всяка частица се превърна в облаче прах и роякът изчезна.

Изправих се бавно и се изтупах.

– Ела на себе си – извиках на Белсън и го разтърсих.

Той бавно се обърна към мен и видях напрежението да изчезва от лицето му.

– Машината работи – каза той с равен глас. – Сигурен бях, че ще заработи.

– Забелязах това – казах аз. Ти си героят на деня – добавих, без да зная защо, с горчивина.

Оставих Белсън да стои където си беше и бавно пресякох алеята.

С право или не, ние унищожихме първите същества от космоса, които ни бяха посетили. Щеше ли да се случи същото и с нас, когато се отправехме към звездите? Щяхме ли да действваме така арогантно, както тези златни буболечки? Винаги ли щеше да има Белсънцови, които да надделяват над Месдънцови? Щяха ли чувството на страх и нежеланието за разбиране да преграждат пътя на всички същества от звездите?

Беше странно, че от всички хора точно аз мислех за тези неща. Защото моята къща бе опустошена от буболечките.

Макар че, като си помисля, те можеха да ми донесат пари. Все още притежавах скалата ахат, а тя бе цяло богатство.

Бързо погледнах към градината, но скалата я нямаше.

Спуснах се да тичам със заседнала в гърлото буца.

Спрях на ъгъла на градината и се взрях вцепенен от ужас в купчинката блестящ прах.

Бях забравил нещо, а именно, че ахатът, както буболечките и чашата, бе също с кристална структура!

Този Белсън, помислих си аз, с неговото подвижно устройство за излъчване на вълни със свръхзвукови честоти!

Идваше ми да грабна една от тези машини и я запратя по него!

После замръзнах неподвижно. Осъзнах, че нищо не мога да направя или да кажа. Белсън беше герой, точно както казах. Той бе единственият човек, който премахна заплахата от звездите.

Така щяха да гласят заглавията по вестниците, така щеше да мисли целият свят. С изключение може би на няколко учени и други като тях, които не влизаха в сметката.

Белсън беше героят и само ако го докоснех с пръст, щях вероятно да бъда линчуван.

Бях прав. Белсън е героят.

Той включваше своя оркестър всяка сутрин в шест часа и никой в квартала не можеше да му каже нещо.

Знае ли някой колко струва звукоизолирането на цяла къща?

Гледна точка

Научно-фантастичен разказ

Айзък Азимов

Роджър дойде да потърси баща си – беше неделя, по принцип почивен ден. Освен това искаше да разбере дали всичко е наред.

Лесно можеше да намери баща си – работещите на Мултивак, гигантския компютър, живееха със семействата си съвсем близо до Базата. Бяха основали малко градче – градче от хора, които решаваха проблемите на света.

Жената на рецепцията познаваше Роджър.

– Ако си дошъл за баща си – каза му тя, – той е в сектор Л, но сигурно е прекалено зает, за да ти обърне внимание.

Роджър реши все пак да опита – мушна глава през една от вратите, откъдето се чуваше говор. Коридорите бяха доста пуста, отколкото през делничните дни, и не бе трудно да открие къде се работеше в момента.

Веднага видя баща си, а и баща му го видя. Изглеждаше угрижен и момчето тутакси осъзна, че нещо не е наред.

– А, Роджър – рече баща му, – за съжаление много съм зает.

Шефът му също бе там и каза:

– Хайде, Аткинс, почини си. Занимаваш се с това нещо вече девет часа – голяма полза няма. Заведи хлапето в стола да хапнете. После подремни малко и пак ела.

На бащата на Роджър това не му хареса много – явно не искаше да се откъсва от работата си. Държеше в ръка един уред – Роджър

позна, че е анализатор на променливи сигнали, но не му беше ясно как точно се борава с него. Бръмченето и потракването на Мултивак се чуваше навсякъде.

Баща му остави сигнализатора и каза:

– Добре. Хайде, Роджър. Ще те заведа да хапнеш набързо един сандвич, а тези умници нека се мъчат да открият повредата без мене.

Изми се надве-натри и отидоха в стола. Взеха си по един голям сандвич, порция пържени картофи и сода.

– Мултивак още ли не е поправен, татко? – запита момчето.

Баща му мрачно отвърна:

– Наникъде не сме с него.

– Но той като че ли работеше. Чух го.

– Е, да, работи. Само дето не винаги дава правилните отговори.

Роджър беше на тринадесет години и от четвърти клас учеше програмиране. Понякога така го ненавиждаше, че му се приискваше да живее в първата половина на XX век – тогава децата не са се занимавали с такива неща. Но да разговаря с баща си му бе от полза.

– Как разбираш, че не дава правилните отговори, след като само той ги знае? – запита момчето.

Бащата вдигна рамене и за секунда Роджър се уплаши, че ще каже „много е сложно“ и няма да му обясни нищо – но той почти никога не правеше така.

– Синко, мозъкът на Мултивак може да е голям колкото един завод, но все пак е по-примитивен от това, което ние носим тук – отвърна бащата и се почука по челото. – Понякога Мултивак ни

предлага отговор, до който не бихме се добрали и за хиляда години. Но понякога нещо щраква в умовете ни и ние си казваме: „А-а, има някаква грешка тук!“ После пак задаваме същият въпрос на робота и получаваме различен отговор. Ако Мултивак не бъркаше, би трябвало да дава винаги само един отговор на един и същи въпрос. А когато отговорите са два, единият няма как да не е погрешен... И проблемът, сине, е в това, че не винаги можем да сме наясно с Мултивак. Как да сме сигурни, че забелязваме всички неверни отговори? Ами ако разчитаме на даден отговор и направим нещо, което след пет години се окаже катастрофално? Има някаква повреда в Мултивак, но не сме в състояние да я открием. А тя се задълбочава още повече.

– Защо пък да се задълбочава? – попита Роджър.

Баща му бе изял сандвича си и сега си вземаше един по един от картофите.

– Струва ми се, сине – рече той умислено, – че сме вложили в Мултивак погрешна интелигентност.

– А?

– Виж какво, ако Мултивак бе умен като човек, можехме да поговорим с него и да открием повредата, колкото и да е сложна. Ако пък бе глупав като машина, повредата щеше да е проста и лесно щяхме да я намерим. Лошото е, че той е полуумен – като идиот. Достатъчно умен, за да е сложна повредата, и недостатъчно умен, за да ни помогне да се доберем до нея. Това представлява погрешната интелигентност.

Изглеждаше много унил.

– В безизходно положение сме. Засега не знаем как да го направим по-умен. А да го направим по-глупав не смеем: проблемите на света са станали така сериозни и въпросите, които стоят пред нас, така трудни, че Мултивак се нуждае от цялата си интелигентност, за да им отговори. Ще е безрасъдство, ако го направим по-глупав.

– А защо не го изключите и не го прегледате внимателно? – обади се Роджър.

– Невъзможно, сине. Мултивак трябва непрекъснато да работи, имаме маса проблеми за решаване.

– Но, татко, ако той продължава да прави грешки, ще се наложи да го изключите! Щом не разчитате на това, което казва...

– Е, момчето ми – рече бащата и разроши сина си, – ще открием повредата, не се тревожи.

Но в очите му се четеше безпокойство.

– Хайде да привършваме и да ставаме.

– Но, татко, моля ти се, изслушай ме. Ако Мултивак е полуумен, защо това да означава, че е идиот?

– Не си наясно как му даваме заповеди, сине. Иначе нямаше да питаш.

– И все пак, тате, вероятно не разсъждавате правилно. Ето, аз съм по-глупав от теб и не знам всичко, което ти знаеш, но не съм идиот. Може Мултивак да не прилича на идиот, а на дете.

Бащата се засмя.

– Интересна гледна точка, но какво от това?

– Ами как, много е важно – отвърна Роджър. – Ти не си идиот, затова не ти е ясно как действа умът на един идиот. Но аз съм дете и разбирам как действа умът на детския мозък.

– Я да чуя?

– Ами казваш, че Мултивак трябва да работи денонощно. За машина това е възможно. Но ако накараш едно дете да учи часове наред, то ще се умори и ще се почувства зле, ще прави грешки, дори и нарочно. Тогава защо не дадете на Мултивак почивка от един два часа на ден? Просто го оставете да си бърбри и бърмчи както той си пожелае.

Видът на бащата показваше, че напрегнато обмисля чутото. Извади от джоба си миникомпютър и опита някакви комбинации на него. След това – още няколко. После рече:

– Знаеш ли, ако приема това, което казваш, и го превърна в Платинтеграл, хич не е лишено от смисъл. Пък и двадесет и два часа, през които да сме сигурни в отговорите, са за предпочитане пред двадесет и четири, през които всичко може да е грешно.

Бащата кимна. После вдигна поглед от джобния си компютър и изведнъж, сякаш Роджър бе специалистът, попита:

– Сигурен ли си, сине?

Роджър беше сигурен и отвърна:

– Тате, детето има нужда да поиграе.